

ΚΟΥΜΑΝΑΚΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

Η αρχαιολόγος

(α΄ μέρος. Η Νεράιδα)

Μυθιστόρημα

Αθήνα 2004

Η εικόνα του εξωφύλλου είναι μία σύνθεση του συγγραφέα.

Η σελιδοποίηση και εκτύπωση του βιβλίου σαν πρώτη έκδοση, έγινε τον Μάρτιο του 2004 από τον ίδιο τον συγγραφέα, με ίδια μέσα, στον Καναδά. Η παρούσα 2^η έκδοση είναι βελτιωμένη. Απαγορεύεται η κατά οποιονδήποτε τρόπο ολική ή μερική αντιγραφή, ανατύπωση, διασκευή, ή προφορική αποτύπωση δια μαγνητικής εγγραφής του βιβλίου, χωρίς την άδεια του συγγραφέα που διατηρεί τα πνευματικά και λοιπά δικαιώματα αυτού.

Τα πρόσωπα που περιγράφονται στο βιβλίο και δεν αναφέρονται με το όνομα που έγιναν γνωστά στην ελληνική ιστορία είναι όλα φανταστικά. Κάθε ομοιότητα που μπορεί να υπάρξει με οποιαδήποτε πραγματική κατάσταση, θα είναι όλως συμπτωματική και τυχαία. Επειδή πρόκειται για μυθιστόρημα και όχι για επιστημονική ιστορική έρευνα και συγγραφή, λείπει η απόλυτη ακρίβεια και αξιοπιστία. Συγγραφική αδεία, έγινε πάντρεμα του φανταστικού με το πραγματικό, για την εξέλιξη του μύθου.

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρει την υπογραφή του συγγραφέα.

Αθήνα, Μάρτιος 2006

ο συγγραφέας

*Copyright: Andreas Koumanakos
8 Ermou str.
145 78 EKALI, GREECE..*

*e-mail:
andreas@fastmail.ca*

*Αφιερώνεται..
στο στρατηγό Γιώργο Κουμανάκο.*

Ευρετήριο

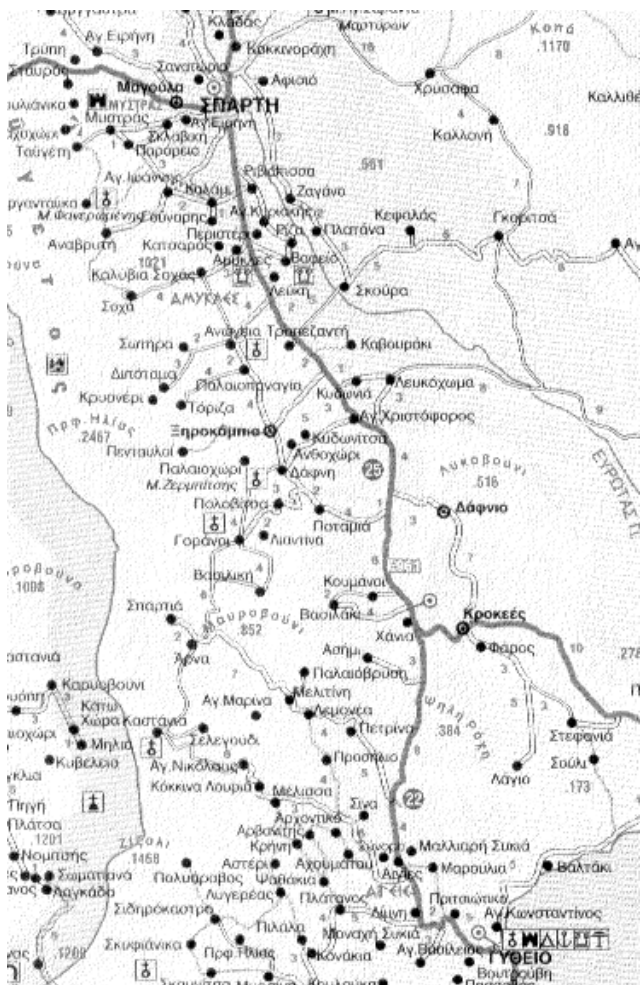
1.- το ραντεβού	σελίδα	7
2.- η νεράιδα	«	31
3.- το πυργόσπιτο	«	53
4.- ο γιατρός	«	85
5.- Μάνη, Σκύθες και Κουμάνοι	«	101
6.- η ξενάγηση	«	113
7.- όλοι ευχαριστημένοι	«	151
8.- η θεία Τασώ	«	169
9.- η αλλαγή	«	181
10.- τα τετράδια	«	203
11.- γυναίκες της Μάνης	«	225
12.- ο Μυστράς	«	245
13.- Μαυρομιχαλαίκο	«	259
14.- η άρρωστη	«	275
15.- η Κυριακή	«	291
16.- ο χωρισμός	«	299
<i>(γλωσσάρι</i>	«	<i>315</i>
<i>πηγές</i>	«	<i>316</i>
<i>έργα του ιδίου</i>	«	<i>317)</i>

*«Ducunt, volentem fata, nolentem trahunt»
(μτφρ: η μοίρα οδηγεί τον εκουσίως
ακολουθούντα, σύρει τον ανθιστάμενον.)*

ΣΕΝΕΚΑΣ

*«Η ιστορία, είναι κυρίως ένα σύνολον
από εγκλήματα, ανοησίες και δυστυχήματα
των ανθρώπων»*

ΒΟΛΤΑΙΡΟΣ

Τμήμα της Ανατολικής Μάνης

1 . το ραντεβού

*Στις πέτρες της σιωπής καθώς εξύγωσα,
ένοιωσα να φυσά ο αγέρας του απόλυτου
μιας δόξας ματωμένης,
μιας ερημιάς προσκέφαλο της λευτεριάς.
Τους αιώνες να έρχονται και να φεύγουν,
αφήνοντάς με μόνη στη γη μου.
Εδώ ο θάνατος περπατά κι αλλάζει δρόμο.
Συντροφιά πέτρα, ουρανός και άνθρωπος.
Πέτρες ντυμένες απ' τον ήλιο.
Πύργοι, φύλακες της πορείας της Μάνης,
μιας ιστορίας χωρίς τέλος. Άνθρωποι λιοκαμένοι,
που κοιτάζουν τον ουρανό κι αντικρίζουν τον Θεό.
Αγκαλιάζουν τη ζωή και το θάνατο με ίδια ψυχή.
Γυναίκες, που η καρδιά τους δραπετεύει απ' τη σάρκα
κι η αυταπάρνηση γίνεται θύελλα,
πνοή αιωνιότητας, λάμψη ανίσκιωτη.
Ρίζες αμετακίνητες, δεμένες με ερείπια και τάφους.
Όρκοι τιμής, απαράβατοι και μετά θάνατο.
ΜΑΝΗ (Κατερίνα Τζανετουλάκου)*

Η μερσεντές ρολάριζε ακράτητη στον εθνικό δρόμο Τρίπολης-Σπάρτης. Είχε αφήσει πια πίσω την Αρκαδία και τώρα διατρέχοντας την Λακωνία, κοντοζύγωνε στη Σπάρτη.

Ο οδηγός της, μοναδικός επιβάτης, δεν έδειχνε να ενοχλείται από τη ζέστη και το δυνατό ήλιο που είχε πια μεσουρανήσει. Από τ' ανοιχτά παράθυρα, δεχόταν σε όλο του το σώμα την ευεργετική επίδραση της αέρινης μάζας, που με ορμή τον χτυπούσε μάζα από τα ανοιχτά παράθυρα.

Ο Ιούνης πήγαινε προς το τέλος του και η ζέστη ήτανε μόνιμα η πιο ενδιαφέρουσα είδηση στα δελτία καιρού των καθημερινών ειδήσεων. Ο οδηγός όμως, δήλωνε αδιάφορος για τα καιρικά φαινόμενα, με τον ισχυρισμό πως είχε μεγάλη προσαρμοστικότητα στις καιρικές μεταβολές. Οδηγούσε άνετα και φαινόταν να γνωρίζει τα μέρη που διαδοχικά περνούσε. Ανυπομονούσε να φτάσει στο προορισμό του. Κοίταζε το ρολόι του. Είχαν περάσει τρεις ώρες που άφησε την Αθήνα χωρίς να σταθεί ούτε για σουβλάκι στον ισθμό της Κορίνθου, ούτε για καφέ στο Άργος ή για νερό στην Τριπολιτσά.

Τώρα πια, σ' ένα τέταρτο θα είμαι στη Σπάρτη. Ας είμαι ευχαριστημένος. Ο αρχαίος μαραθωνοδρόμος για να πει το 'νενικήκαμε' χρειάστηκε δύο μέρες κι έτρεχε χωρίς άλογο. Τώρα τρέχω με εκατόν πενήντα άλογα.. σκέφτηκε.

Ο δρόμος, αρκετά ομαλός και συντηρημένος, δεν τον κούραζε στην οδήγηση. Μία πινακίδα του υπουργείου συγκοινωνιών στα δεξιά του τον πληροφόρησε πως διέσχιζε την περιοχή της αρχαίας Σελλασίας. Δεν σταμάτησε ούτε εδώ. Είχε βάλει σκοπό του να τερματίσει χωρίς διακοπή. Μετά από λίγο έμπαινε στους Βουτιάνους. Η Σπάρτη τώρα είναι μόνο επτά χιλιόμετρα μακριά του.

Δεξιά στο βάθος περήφανος διαγραφόταν ο Ταΰγετος, το ξακουστό βουνό. Μετά από λίγο θα περνούσε πάνω από το ιστορικό ποτάμι, τον Ευρώτα, που κυλούσε παράλληλα στο δρόμο του. Ένας πυκνόφυλλος πλάτανος στα δεξιά του τον έκανε να σταματήσει για λίγο στη σκιά του. Σκέφτηκε να μην πάει πιασμένος και καταϊδρωμένος στο ραντεβού του. Βγήκε

από το αμάξι και ήρθε δίπλα στον κινητήρα. Άγγιξε το καπό και το ένιωσε να καίει. Μετά τεντώθηκε να ξεμουδιάσουν τα μέλη του από το τρίωρο οδήγημα και έκανε μερικά πηδήματα επί τόπου. Γνωστή και γρήγορη μέθοδος επαναφοράς του οργανισμού στη φυσική του κατάσταση. Σαν ηρέμησε, πήρε από μια χαρτοσακούλα που είχε στη θέση του συνοδηγού ένα ξυνόμηλο, ακούμπησε τη πλάτη του στη πόρτα της μερσεντές, δάγκωσε το ξυνόμηλο και κοίταξε την κοιλάδα του Ευρώτα. Το ποτάμι *τρεχάλαγε* με λίγα πια νερά, με ένα ήσυχο μουρμουρητό, ανάμεσα σε ξασπρισμένες κροκάλες. Λίγο μακρύτερα, μέσα στη κοίτη του ποταμού, διέκρινε ένα μηχανικό φορτωτή που σήκωνε αμμοχάλικο και γέμιζε την καρότσα ενός φορτηγού. Στα παλιά τα χρόνια δεν θα γινόταν αμμοληψία από την κοιλάδα, γιατί τότε δεν θα είχανε τέτοια ανάγκη να το κάνουν. Γι' άλλες δουλειές χρησιμοποιούσαν τα χρόνια εκείνα την κοιλάδα του Ευρώτα. Κατά τα λεγόμενα της θείας του της Κοντύλως..

«Η κοιλάδα του Ευρώτα ήταν το πεδίο εκπαίδευσης των νέων της Σπάρτης. Εκπαίδευση σκληρή, που απόβλεπε στην άριστη σωματική τους διάπλαση και στην άσκηση των νέων στις πολεμικές τέχνες. Γυμναζόντουσαν ασταμάτητα, κοιμόντουσαν στο ύπαιθρο και πίνανε το μέλανα ζωμό.»

«Και τι ήταν αυτό βρε θεία; Το έχω ξανακούσει, μα κανείς τελικά δεν κατέχει να μου πει τι είναι.»

«Κι εγώ δεν το κατέχω γιε μου. Ξέρω μονάχα πως γινόταν με αίμα από χοιρινό. Σαν πας στη Μάνη όμως, μη νοιάζεσαι, δεν θα ξεφύγεις το κάλεσμα, τότε θα το μάθεις και τότε θε να με

θυμηθείς.»

Συνέχιζε να κοιτάζει το ποτάμι σκεπτικός. *"Το κάλεσμα ήρθε
θείά Κοντούλω και νάμαι στη Μάνη.. στη χώρα των θρύλων. "*

Δύο χιλιάδες χρόνια αγώνες από τούς ανθρώπους αυτούς.
Πολλές γενιές έχουν περάσει από τότε. Δύσκολο να φτάσεις
τόσο βαθιά στο παρελθόν.

Οι άνθρωποι φεύγουν, αλλά οι τόποι μένουν και από τ'
απομεινάρια των έργων τους μαθαίνουμε το ποιό της ζωής
τους και τα γεγονότα που τούς λατάνιζαν. Οι Δωριείς ήρθανε
στην Λακωνία χίλια χρόνια πριν το Χριστό. Και πριν από
αυτούς κατοικούσαν Αχαιοί. Από τη γέννηση του Χριστού και
δώθε, έχουμε ακόμη δύο χιλιάδες χρόνια. Δύσκολο να
υλοποιήσει κανείς τα χρόνια τούτα. Με είκοσι πέντε χρόνια
κάθε γενιά, έχουμε ογδόντα γενιές. Αν το σκεφτούμε έτσι,
ερχόμαστε πιο κοντά τους.

Από την αρχαία Σπάρτη, στο Βυζάντιο με τούς Κομνηνούς,
τούς Δούκες και τούς Παλαιολόγους. Στο τέλος έμεινε μόνο η
Μάνη των Μαυρομιχαλαίων λεύτερη ν' αγωνίζεται κι από δω
ξεκίνησε το ξήλωμα της τουρκοκρατίας στην Ελλάδα και στα
υπόλοιπα Βαλκάνια. Η Μάνη.. μια χώρα που λες πως έγινε να
φιλοξενεί αγώνες. Μια χώρα όμορφη, ηλιόλουστη που πολλοί
τη ζήλεψαν. Μερικοί ήρθαν να την κατακτήσουν, άλλοι ν'
αρπάξουν τα ιστορικά της μνημεία και άλλοι πάλι να την
καταστρέψουν από μίσος. Μα ο Θεός την προστάτεψε και
όλοι πολέμησαν κι' έφυγαν. Μερικοί όμως μείνανε. Κι αυτοί
που μείνανε, από θαυμασμό και αγάπη γι' αυτή τη χώρα,
συγχωνευτήκανε με τους ντόπιους κι' αποκτήσανε ελληνική

συνείδηση. Μπολιάσανε το κορμί τους στο δικό της κορμί και γίνανε σάρκα στη σάρκα της, αίμα στο αίμα της. Τους χάρισε το πνεύμα και τη δόξα της και της δώσανε την ψυχή τους.

Ο ίδιος, την ένιωθε να τον καλοδέχεται κάθε φορά που ερχόταν για επίσκεψη συγγενών. Το ίδιο και τώρα, νιώθει γύρω του μία αόρατη φιλική παρουσία να τον περιβάλλει.

Ανυπομονεί σήμερα να φτάσει στη Σπάρτη για να είναι συνεπής στο ραντεβού του με το στρατηγό, ένα μανιάτη γέννημα και θρέμμα. Από τη Σπάρτη θα συνεχίσει μαζί του μέχρι το Γύθειο. Εκεί είναι ο τελικός προορισμός του. Έτσι που ήταν ακουμπισμένος και μασούλαγε το μήλο του, είδε το πετσί του μαδημένο στο αριστερό του μπράτσο, έτσι που το κρατούσε συνέχεια ακάλυπτο έξω από το παράθυρο του αυτοκινήτου στη διάθεση των καυτερών ακτίνων του ήλιου.

Εδώ στη Μάνη θ' αλλάξω δέρμα.. σκέφτηκε. Δεν μπορεί να εξηγήσει γιατί του αρέσει ο ήλιος. Στη Σαουδαραβία που είχε εργαστεί, ποτέ του δεν φόρεσε μαύρα γυαλιά, ούτε κράτησε κάποιο προστατευτικό *αλεξήλιο* για να μην τον κάψουν οι ακτίνες του ήλιου. Δεν είχε δα και φόβο μην του αλλάξει η κάψα τη χροιά της προβιάς του. Από γεννησιμιού του ήταν *μαυροτσούκαλο*. Έτσι τον έλεγε η μακαρίτισσα, η θεία του η Κοντύλω. Ο Θεός ας την συχωρέσει. Για δεύτερη φορά σήμερα θυμάται τα λόγια της:

«..ο ήλιος είναι το μάτι του Θεού παιδί μου, καίει τις αμαρτίες μας και μας εξαγνίζει.. μα συ δεν έχεις ανάγκη να φοβάσαι τον ήλιο, γιατί είσαι μανιάτης.»

Μικρός αυτός.. τη ρώτησε..

«Και που είμαι μανιάτης καλέ θεία, τι έγινε;»

«Πολλά γίνανε κορώني μου. Ο μανιάτης μέσα σ' όλες τις άλλες αρετές του, έχει και τον ήλιο στο πετσί του. Ο μανιάτης είναι που δένει τον ήλιο με τα βράχια της Μάνης. Σ' αυτόν συναντάμε το ερωτικό σμίξιμο του ήλιου με την πέτρα, είχε πει ένας μανιάτης ποιητής. Μου διαφεύγει τ' όνομά του.»

«Και ποιές είναι οι άλλες αρετές του μανιάτη βρε θεία;»

«Οι άλλες; Άκου λοιπόν.. αν σου τύχει και γεννηθείς μανιάτης, η καταγωγή σου ζητάει να είσαι τρία πράγματα: γενναίος, ντόμπρος κι' έντιμος. Κι' αυτά του ποιητή.»

«Δε σε καταλαβαίνω μωρέ θεία. Όλοι οι έλληνες πρέπει να έχουμε αυτές τις αρετές. Μήπως το παράκανε ο ποιητής; Αυτά που λες φοβάμαι πως δεν τα νογάζ κατά πως πρέπει.»

«Εγώ κορώني μου με τα λίγα πούμαθα, έτσι τα νογώω. Εσύ.. σαν μάθεις πιότερα κάποτε, θε να με θυμηθείς. Τότε θα δεις πως στη Μάνη έζησε και ζει ακόμα μία ξεχωριστή φάρα ανθρώπων.. οι μανιάτες που δε συμβιβαστήκανε ποτέ με τη βία που προσπαθήσανε να τους επιβάλουν. Απόγονοι των αρχαίων Λακεδαιμονίων, ήτανε σκληροί και ανυπότακτοι, λιτοδίαιτοι και ολιγαρκείς, ζήσανε στο βράχο τους για αιώνες και τον υπερασπιστήκανε με λύσσα, σαν τ' αγρίμια τη φωλιά τους. Ο ποταμός Ευρώτας και ο πενταδάκτυλος, γίνανε η χώρα τους και το καταφύγι τους. Από κει φεύγανε μόνο σαν τους αναγκάζανε. Μα πάλι γυρνάγανε. Κι' ήρθαν κι' άλλοι που τους μοιάζανε στην παλικάριά και στο χαρακτήρα και ρίζωσαν κι' αυτοί. Απ' αυτούς κρατάμε και μείς. Από τους αρχαίους Σκύθες που ήρθαν στη Μάνη σαν Κουμάνοι με τους Βυζαντινούς. Ήσαν γενναίοι

έμπιστοι και άριστοι καθαλαραίοι. Πολέμαγαν έφιπποι. Γίνανε Χριστιανοί και χτίσανε χωριά και εκκλησιές.»

«Κάτι έχω ακούσει βρε θεία από το πατέρα μου. Αυτός όμως πάντα ταξιδεύει και χρόνο δε βρίσκει για τέτοιες ιστορίες. Βλέπεις τον παππού μου τον Ανδρέα δεν τον γνώρισα. Αλλά ποιός είναι ο πενταδάκτυλος πάλι, κανένας δράκος από μανιάντικο παραμύθι;»

«Σ' αρέσει να με κοιονάρεις Πέτρο. Αν πράγματι δεν το κατέχεις, πενταδάκτυλο λέμε το Ταΰγετο, γιατί ένα κομμάτι του, σαν το κοιτάζουμε από την Ανατολική μεριά, δίνει την εικόνα κλειστής παλάμης σε γρόθο.. και από τα πέντε αντερείσματα πήρε τ' όνομα πενταδάκτυλος. Ο Ταΰγετος έγινε πια σύμβολο, αφού στις πλαγιές και στις βουνοκορφές του διατηρήθηκε άσβεστη η φλόγα της λευτεριάς. Εκεί βρίσκανε καταφύγιο οι κατατρεγμένοι κι εκεί είναι που γράφτηκαν ηρωικές σελίδες παλικαριάς από τους προγόνους μας. Εκεί χτίσανε τα χωριά τους που μέχρι σήμερα τα πιο πολλά κρατάνε τον παραδοσιακό τους χαρακτήρα. Μερικά, έχουν ακόμη τα ονόματα αυτών που τα ίδρυσαν.»

«Κι εμείς από πιο χωριό κρατάμε καλέ θεία;»

«Δύο χωριά έχουν τ' όνομά μας. Το ένα είναι το Κούμανι στη Μεσσηνιακή Μάνη. Αναμεσίς Πλάτσας και Λαγκάδας. Εκεί χτίσανε και ένα βυζαντινό εκκλησάκι, των Αγίων Αναργύρων, βοήθειά μας, γύρω στο 1260, που θυμίζει την θέση και τ' όνομα. Έχεις κι ένα θείο Ανάργυρο που ο Θεός τον αξίωσε κι έγινε συνταγματάρχης του πυροβολικού. Το άλλο είναι οι Κουμάνοι, αναμεσίς Σπάρτης και Γυθείου και ανήκει στο Δήμο

Κροκεών. Να πάς και να τα δεις αυτά τα μέρη. Από κει μετά απλώσαμε οι Κουμαναίοι και πήγαμε παντού.»

Έστρεψε το βλέμμα του προς τις κορφές του Ταϋγκετου. Μερικές κρατούσαν ακόμη χιόνι που τις είχε φορτώσει η τελευταία όψιμη κακοκαιρία. Μια περίεργη συγκίνηση άρχισε να τον γεμίζει και να τον κυριεύει καθώς σκεπτόταν..

“Βρε θεία Κοντύλω, πόσο δίκιο είχες. Πόσο πεθύμησα τις ιστορίες σου και πόσο αληθινή βγαίνεις τώρα που τις αγγίζω. Τους τρεις μήνες που υπολογίζω να μείνω στο Γύθειο, θα προσπαθήσω να μάθω ότι δεν πρόλαβες να μου πεις. Να σε χωράει ο Θεός εκεί που βρίσκεσαι μα μου άναψες αρκετά δυνατή τη φλόγα της γνώσης του τόπου μου.”

Ξαναμπήκε στο αμάξι και ξεκίνησε για τη Σπάρτη. Οδηγούσε και το μάτι του δεν έλεγε να ξεκολλήσει από τον Ταϋγκετο που ψηλός μεγαλοπρεπής και φωτολουσμένος, καμάρωνε επιβλητικός στο καταμεσήμερο.

Σκέφτηκε κάτι που πρόσφατα είχε διαβάσει, πως και τα βουνά έχουν ηλικία και ότι ο Ταϋγκετος είναι ένα βουνό νεαρό, που ακόμη μεγαλώνει και ψηλώνει κάθε χρόνο κατά ένα εκατοστό. Εδώ χαμογέλασε. Σε χίλια χρόνια θα έχει ψηλώσει άλλα δέκα μέτρα. Ποιός θα ζει να τον ιδεί. Πως μπορούν μερικοί να σκέπτονται τέτοια στατιστικά στοιχεία.

Πλησίαζε τα όρια της πόλης και συνέχιζε όταν μπορούσε να ρίχνει κλεφτές ματιές στο βουνό και αυτό του έδινε εναλλασσόμενες θαυμάσιες εικόνες άπειρων χρωματικών συνθέσεων. Απάτητες κορφές κι απότομα βράχια. Γκρεμοί και κατωφέρειες. Δάση από ελιές στις ομαλές πλαγιές.

Λεύκες, ιτιές και πλατάνια στις όχθες του ποταμού. Και σειρά από μανιατοχώρια. Άλλα πνιγμένα σε καστανιές και άλλα σκαρφαλωμένα σε απόκρημνα μέρη. Μερικά ακόμη με πύργους κι εκκλησιές. Η συνεχής εναλλαγή του τοπίου τον προκαλούσε στην περιπλάνηση του νου και της σκέψης του. Κάθε νέα στιγμή και νέες εντυπώσεις. Αυτή τη γη για να την περπατήσεις, χρειάζεσαι αγάπη πολλή. Αλλά ποίος γνώρισε τη Μάνη και δεν την αγάπησε;

Τα προηγούμενα ταξίδια του ήσαν σύντομα. Τουριστικά των δύο ημερών. Δεν του ήταν μπορετό έτσι να γνωρίσει τη Μάνη. Αυτή τη φορά όμως έρχεται με φιλόδοξα σχέδια. Με την ευκαιρία των οικοδομικών εργασιών που έχει αναλάβει στο πατρικό σπίτι του στρατηγού στο Γύθειο, εφοδιασμένος με ειδικούς πεζοπορικούς χάρτες και με ιστορικά βιβλία, είναι αποφασισμένος να επισκεφθεί όλους τους τόπους που δεχτήκανε και θρέψανε τις ρίζες του δένδρου της φαμίλιας του.

Θέλει να βρει και να πατήσει τα χώματα που εκείνοι πρώτοι πάτησαν, να οδοιπορήσει στις πλαγιές του Ταΰγετου, να νιώσει τη δροσερή αύρα της θάλασσας να τον φυσά κατάφατσα σαν την αντικρίζει, όπως λέει ο ποιητής:

Να ιδώ την Αρεόπολη, να ιδώ την Καρδαμύλη.

Εκεί που άναψαν αετοί, της δόξας το φυτόλι.

Κατά πως την νιώσανε εκατοντάδες χρόνια πριν απ' αυτόν, οι παππούδες του και να προσκυνήσει το μικρό εκκλησάκι στο Κούμανι. Να ιδεί και τους Κουμάνους. Τα λίκνα απ' όπου ξεκίνησε το σόι του για ν' απλωθεί στο Γύθειο, στη Καλαμάτα, στη Ζάκυνθο, στη Πάτμο, στη Καρδαμύλη, στη Λογγά,

στην Ηλεία, στην Αθήνα, στο Πειραιά, στο Καναδά, στη Ν. Αμερική και στη Γερμανία.

Πριν από μερικά χρόνια, είχε συναντήσει στην Καλαμάτα ένα ζευγάρι Ολλανδών που ερχόντουσαν και παραθέριζαν στο Ακρογιάλι της Μεσσηνιακής Μάνης και αργότερα αγόρασαν ιδιόκτητο διαμέρισμα, για να έχουν την ευκαιρία να κάνουν ορειβατικές πεζοπορίες στον Ταΰγετο.

Τότε, αυτό του φάνηκε περίεργο, μα τώρα βλέπει πόσο ο ίδιος είχε άδικο που δεν εκτιμούσε σωστά αυτό που είχε στη διάθεσή του σαν Θεϊκό δώρο. Τη μανιάτικη καταγωγή του.

Έτσι πνιγμένος στις σκέψεις του, μπήκε στη πόλη της Σπάρτης. Πρωτεύουσα του νομού Λακωνίας η Σπάρτη σήμερα, είναι μιά απλή καθαρή πόλη, καβάλα στη κοιλάδα του Ευρώτα, στην ίδια θέση της αρχαίας Σπάρτης.

Σώζονται ακόμη ερείπια από την αρχαία ακρόπολη, το ιερό της Ορθίας Άρτεμης από τον 6^ο αι. π.Χ., το Λεωνιδείο από τον 5^ο αι. π.Χ. και το Μενελάειο ιερό. Δυτικά της πόλης είναι η Πελάνα με το ανάκτορο της ωραίας Ελένης.

Κατευθύνθηκε προς την κεντρική πλατεία όπου είναι το ζαχαροπλαστείο του Δημαρχείου και είχε την ευκαιρία να κυκλοφορήσει για λίγο στην κίνηση της πόλης ζώντας το παλμό της, μέσα στο πύρωμα του μετασχολικού Ιούνη. Ελεύθερα πια τα παιδιά είχαν γεμίσει τους δρόμους.

Σ' ένα φανάρι, ένα τραγούδι σε τόνο φάλτσο, *‘απόψε το κορίτσι θέλει θάλασσα’* τον έκανε να γυρίσει και να κοιτάξει ποίοι τραγουδούσαν. Ήταν μια παρέα νεαρών, προφανώς αποφοίτων, μέσα σε μια ανοιχτή χόντα. Όλοι τους παράφωνοι,

σκότωναν και το τραγούδι και τα νεύρα, όσων άθελά τους, τους άκουγαν. Χαμογέλασε και συνέχισε το οδήγημα.

Σαν έφτασε τελικά στο ζαχαροπλαστείο του ραντεβού και συναντήθηκε με το στρατηγό, έδειξε να χάρηκε ιδιαίτερα που η συνάντηση έγινε κατά πως είχε συμφωνηθεί.

Περιχαρής ο στρατηγός εκδήλωσε τη χαρά του με ένα θερμό αγκάλιασμα και στη συνέχεια χωρίς να άψει να τον ερωτά για όλους και για όλα, τον παράσυρε σε ένα ελεύθερο τραπέζι του ζαχαροπλαστείου στο εσωτερικό της αίθουσας λέγοντας..

«Έλα να πάρεις ένα δροσιστικό. Φοβάμαι ότι θα είσαι λίγο κουρασμένος από το ταξίδι. Σφίζανε οι ζέστες για καλά και τα ταξίδια, με τέτοια ζέστη, είναι να τ' αποφεύγει κανείς.»

«Ε!! Δεν ήταν και τόσο μακρινό ταξίδι που να με κουράσει ιδιαίτερα. Άλλωστε η μερσεντές είναι δυνατή και με βοηθάει. Μάλλον η ζέστη με ταλαιπώρησε λίγο. Ένα ποτό όμως δεν θα το αρνηθώ.»

..και ο Πέτρος τον ακολούθησε στο εσωτερικό του μαγαζιού που η αίθουσα ήταν κλιματιζόμενη. Μερικοί θαμώνες της τρίτης ηλικίας σε παρέες, είχαν καταλάβει τα περισσότερα τραπέζια και συζητούσαν, ενώ άλλοι διάβαζαν εφημερίδες της πρωτεύουσας που μόλις είχαν φτάσει από το πρακτορείο.

Ο στρατηγός, ζήτησε συγνώμη από τη παρέα που καθόταν πριν συναντηθεί με τον Πέτρο και στη συνέχεια κάθισαν σε άλλο τραπέζι μόνοι τους. Διαχυτικός και ομιλητικότατος, ήταν χάρμα να τον ακούς. Μελίρρυτος με φωνή αργή και καθαρή, σου ενέπνεε σεβασμό και σε κρατούσε δεμένο σ' αυτά που έλεγε με τόσο πάθος και τόση γνώση. Ήταν η ζωντανή ιστορία

της Λακωνίας και ο Πέτρος ένιωθε ιδιαίτερη ευχαρίστηση να μιλάει μαζί του. Εδώ τώρα, σκόπευε να επωφεληθεί από τη συντροφιά του και να έχει απάντηση στις απορίες του. Από το λόγο αυτό θεωρούσε πως ήταν μιά καλή ευκαιρία για τον ίδιο, οι οικοδομικές εργασίες που είχε αναλάβει στο Γύθειο. Είχε κάνει τη μελέτη επέκτασης του σπιτιού του στρατηγού και το σημερινό ραντεβού θα υλοποιούσε το ξεκίνημα των εργασιών.

«Τι έγινε με την πολεοδομία; Την πήραμε την οικοδομική άδεια; Υποθέτω πως για να μου ζητήσεις να κατεβώ, η απάντηση θα είναι καταφατική. Παρέλειψα να σε ρωτήσω στο τηλέφωνο, γιατί το θεώρησα αυτονόητο.»

«Βεβαίως την πήραμε. Στην αρχαιολογική υπηρεσία με ταλαιπώρησαν λίγο. Ξέρεις αυτή η κλασική γραφειοκρατία των δημοσίων υπηρεσιών. Τελικά, δεχτήκανε να εγκρίνουν τα αρχιτεκτονικά σχέδια όπως τα υποβάλαμε, με μόνο μία παρατήρηση για τους εξώστες. Πρέπει, είπαν, οι εξώστες στη πρόσοψη να στηρίζονται σε φουρούσια.»

«Είναι λογικό. Βλέπεις το Γύθειο είναι παραδοσιακός οικισμός. Έπρεπε εγώ να το είχα προβλέψει. Πάλι καλά που σου δώσανε την έγκριση με παρατήρηση και δε ζητήσανε αλλαγή των σχεδίων.»

Εδώ ο στρατηγός γέλασε με ένα γέλιο βαθύ που τον χαρακτήριζε και αμέσως πρόσθεσε με ικανοποίηση..

«Μα.. κάτι τέτοιο μου ζήτησαν στην αρχή, αλλά στο τέλος έπαιξε ρόλο η... *προσωπικότης του αιτούντος και ηρκέσθησαν εις την αναγραφή της σχετικής παρατηρήσεως δια ερυθράς μελάνης επί των σχεδίων.* Τέλος καλό, όλα καλά. Πες μου

όμως.. ήταν ενδιαφέρον το ταξίδι σου;»

«Όσο ενδιαφέρον μπορεί να είναι ένα μοναχικό ταξίδι. Τα μοναχικά ταξίδια δεν είναι και τόσο ευχάριστα. Η μοναξιά και στον παράδεισο, είναι πληκτική. Όμως για την ομορφιά του ταξιδιού, ανέχεσαι χωρίς βαρυγκώμια την πλήξη της μοναξιάς και ακόμη λίγη κούραση. Σε αυτές τις περιπτώσεις, το ραδιόφωνο είναι που σώζει την κατάσταση, εκτός αν κάτι ..*απρόβλεπτο καλό*, σου τύχει στη διαδρομή. Αλλά πες μου.. τι κάνουν οι κοπέλες;»

«Καλά είναι. Σε περιμένουν. Ιδίως η *Καλημέρα* σε περιμένει πως και πως. Θέλει να τη διαβεβαιώσεις πως οι οικοδομικές εργασίες δεν θα την αναγκάσουν να εγκαταλείψει το σπίτι.»

«Πιστεύω πως τελικά θα της γίνει το χατίρι και δεν θα χρειαστεί να μετακομίσει. Αυτό θα μου δώσει και μένα την ευκαιρία και τη χαρά, να έχω την καθημερινή περιποίησή της και τη κουβέντα της.»

«Από κουβέντα, όρεξη να έχεις ν' ακούς τις ιστορίες της. Βιβλίο θα γράφεις. Φοβάμαι θα σε κουράσει. Πάντως εκείνο που μπορώ να εγγυηθώ, είναι ότι δεν θα πλήξεις.»

«Μη φοβάσαι, θα την αντέξω. Εδώ τελειώσες τις άλλες δουλειές σου; Μπορούμε να πηγαίνουμε;»

«Όχι ακριβώς. Φοβάμαι πως θα καθυστερήσουμε λίγο. Μας έχει τραπέζι ένας καλός φίλος. Είναι διευθυντής στο νοσοκομείο "Ελπίς". Θα φύγουμε για το Γύθειο το απόγευμα, μετά το φαγητό. Από αύριο θα έχεις το χρόνο να ασχοληθείς με τα οικοδομικά σου. Έχεις κανονίσει για εργολάβο;»

«Βεβαίως έχω. Μην ανησυχείς. Τον περιμένω αύριο. Θα

κατεβεί το πρωί με το συνεργείο του και το απόγευμα κιόλας θα τον εγκαταστήσω. Κατά τα άλλα... πως πάει η ζωή του απόστρατου; Τι σε απασχολεί πιο πολύ; Η συγγραφή ή η δενδροφύτευση; Μου έχεις πει πως φυτεύεις λιόδενδρα.»

«Α.. Πέτρο και τα δύο. Και τα δύο είναι ασχολίες που σε συναρπάζουν. Η συγγραφή δεν αφήνει τη γνώση να πεθάνει. Την διατηρεί ζωντανή να τη βρουν οι επερχόμενοι και να την συνεχίσουν. Η δεντροφύτευση, πίστεψέ με, σε αναγεννάει. Ξανανιώθεις νέος. Φυτεύοντας ένα δένδρο.. είναι σαν να φέρνεις στον κόσμο ένα παιδί. Κι' όταν το ποτίζεις και το περιποιείσαι και το βλέπεις να μεγαλώνει και να ρίχνει κλαριά και σου δίνει καρπούς, το νιώθεις σαν το παιδί που με την ίδια αγάπη και φροντίδα το μεγάλωσες και ύστερα αυτό μεγάλο, σου ανταποδίδει την αγάπη του. Μόνο που το παιδί σαν μεγαλώσει, δεν σε έχει πια ανάγκη και καμιά φορά σε ξεχνάει, ενώ το δένδρο σε έχει ανάγκη πάντα και δεν σε ξεχνάει ποτέ.

Οι Κέλτες πίστευαν ότι τα δένδρα είναι *ενδιάμεσα* μεταξύ Θεών και ανθρώπων. Τα θεωρούσαν σαν τη σκάλα που θα τους βοηθούσε να φτάσουν στον ουρανό. Τη βελανιδιά, *τη δρυ*, τη θεωρούσαν ιερό δένδρο και τους ιερείς των τους αποκαλούσαν *Δρυίδες*. Ξέρεις.. επάνω στο χωριό μου, στα *Μαρούλια*, πίσω από τον μαχαλά μας, έχω ένα δρυμό.. ένα αληθινό δάσος από αιωνόβιες βελανιδιές που όποιος τις βλέπει αρχίζει και πιστεύει τους θρύλους και τις δοξασίες των Κελτών. Πέτρο.. έχω φυτέψει μέχρι σήμερα πέντε χιλιάδες λιόδεντρα. Και κάθε μέρα φυτεύω κι' άλλα.»

«Δηλαδή.. Γιώργο, είσαι ένας ...*μεγαλογεννήτης*.»

Ο στρατηγός γέλασε. Μετά κοίταξε το ρολόι του και είπε:
«Σωστά, μόνο που τα δένδρα δεν κρατούν ντουφέκια. Νομίζω όμως, είναι ώρα να τηλεφωνήσω του γιατρού. Θα πάμε να τον πάρουμε γιατί ο ίδιος δεν οδηγεί. Έχει αυτοκίνητο αλλά το οδηγεί.. η γιατρίνα..»

..και ο στρατηγός κινήθηκε προς το ταμείο για να κάνει χρήση του τηλεφώνου του ζαχαροπλαστείου. Ο Πέτρος τον κοίταζε που προχωρούσε προς το τηλέφωνο και στη συνέχεια όσο μιλούσε. Τον θαύμαζε αυτόν τον άνθρωπο. Δραστήριος, αεικίνητος, ακούραστος, είχε γίνει θρύλος στον ελληνικό στρατό. Και σαν έπαψε κάθε δραστηριότητα, γύρισε πάλι εκεί από όπου ξεκίνησε.

Έτσι συμβαίνει συνήθως με όλους τους ανθρώπους. Σαν μεγαλώσουν αρκετά αναζητάνε τις ρίζες τους. Το ίδιο συνέβη και με το στρατηγό. Άκουσε τη φωνή του τόπου του να τον καλεί να ξαναγύρισει και η φωνή αυτή ήτανε δυνατή, τόσο πολύ δυνατή.. που κι αυτός δεν δίστασε.

Με χαρά του ξαναγύρισε κοντά της και από τότε βρίσκεται στη Μάνη και όπως φαίνεται δεν είναι μετανιωμένος για αυτό. Όταν πάτησε πάλι στ' άγια χώματά της, μία απέραντη ευτυχία τον κατάκλεισε και σαν βρέθηκε στους ίδιους τόπους που μικρός του άρεσε να παίζει με τα χώματά τους, ένιωσε να γίνεται πάλι παιδί.

Ξανάνιωσε και αποφάσισε να ξαναζήσει τη νιότη του. Έτσι καταπιάστηκε να φυτεύει λιόδεντρα και να συντηρεί τα ερειπωμένα κτίσματα της πατριάς.¹

¹ Το σόι, η γενιά, η μεγαλοοικογένεια που δεν έχει χωρίσει.

Ακόμη έχει αρχίσει να συγγράφει ιστορικές διατριβές και να δίνει διαλέξεις πάνω σε ιστορικά θέματα σε σχολεία ή σε συνέδρια.² Πολυταξιιδεμένος, ευχάριστος, τέρας γνώσεων, είχε γίνει η επιθυμητή παρέα σε όσους τον ήξεραν. Και αυτός πάντα απλός, ευγενικός, γνήσιος μανιάτης, τους αντιμετώπιζει όλους με μια καταδεκτικότητα ειλικρινή. Του ήταν αληθινή ευχαρίστηση να μεταδίδει στο συνομιλητή του, όλη τη δική του σοφία και γνώση.

Ο Πέτρος ένιωθε περήφανος που τούς έδεναν δεσμοί συγγένειας. Είχε κάποτε υπηρετήσει μαζί του και τον είχε γνωρίσει από κοντά. Τότε είχε την ευκαιρία να διαπιστώσει προσωπικά τα μεγάλα και έμφυτα στρατιωτικά του προσόντα.

² Αποφοίτησε από τη Σχολή Ευελπίδων πριν τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο. Πολέμησε στην Αλβανία και μετά την κατάρρευση του μετώπου έφυγε για τη Μέση Ανατολή και εντάχτηκε στην ελληνική μονάδα που σχηματίστηκε εκεί και πολέμησε στο πλευρό των συμμάχων στην Αφρική και στην Ιταλία. Μετά την απελευθέρωση γύρισε και συνετέλεσε στη ταχεία αναδιοργάνωση του εθνικού στρατού. Δίδαξε στη σχολή πολέμου και τη σχολή εθνικής άμυνας. Πολέμησε στον εμφύλιο σε όλη τη διάρκεια του. Το 1953 πολέμησε στη Κορέα, σαν διοικητής του ελληνικού εκστρατευτικού σώματος. Εκεί υπό τη διοίκησή του, το ελληνικό τάγμα διακρίθηκε στον αμυντικό αγώνα κατά μήκος του 38^{ου} παραλλήλου, ιδιαίτερα στον τομέα 'Χάρρν'..

Επιστρέφοντας από την Κορέα, πήγε στην Κύπρο και ασχολήθηκε με θέματα της ΕΛ.ΔΥ.Κ. Διώχθηκε από το καθεστώς της χούντας του 1967 και σ' όλη την επταετία, ήταν στη φυλακή ή σε εξορία. Με την αποκατάσταση της δημοκρατίας, απεκατεστάθη και ο ίδιος. Έγινε ένας από τους πλέον παρασημοφορημένους αξιωματικούς του ελληνικού στρατού. Μετά την αποστρατεία του, ασχολήθηκε με τα κινήματα ειρήνης και δραστηριοποιήθηκε για την απαγόρευση της χρήσης των πυρηνικών όπλων. Όταν πλέον αυτό έγινε γεγονός, αποσύρθηκε και ο ίδιος σε άλλες ειρηνικές ασχολίες. Διατέλεσε διοικητής του ΟΤΕ και της πολεμικής βιομηχανίας ΠΥΡΚΑΛ και στο τέλος, η αγάπη του για την πατρώα γη τον έφερε πάλι στη Μάνη. Έφυγε σε ηλικία 86 ετών.

Το τηλεφώνημα όμως τελείωσε και ο στρατηγός κίνησε να γυρίσει στο τραπέζι του Πέτρου που η αναπόληση της ζωής του στρατηγού, τον είχε φέρει έξω από την πραγματικότητα. Αυτός χαμογελαστός πλησίασε και χωρίς να καθίσει είπε..

«Λοιπόν, είμαστε έτοιμοι. Μόνο που έχουμε μια μικρή τροποποίηση στο πρόγραμμα.»

«Δηλαδή;»

«Να.. δε θα χρειαστεί να πάρουμε το αυτοκίνητο, γιατί τελικά δεν θα πάμε έξω για φαγητό. Η κ. Μίνα, η γιατρίνα, είχε τη ευγένεια να μας καλέσει για τραπέζι στο σπίτι και ευτυχώς αυτό βρίσκεται πολύ κοντά μας. Με την ευκαιρία που θα σε γνωρίσει, θέλει να της πεις τη γνώμη σου σχετικά με ένα οικοπέδο της. Απ' ότι ξέρω είναι λίγο έξω από τη Σπάρτη και μέχρι σήμερα το έχει ανεκμετάλλευτο.»

Ο Πέτρος σηκώθηκε και έκανε νεύμα στο σερβιτόρο να έλθει να πληρωθεί για τα ποτά. Ο στρατηγός το αντελήφθη και τον πρόλαβε.

«Μην ανησυχείς Πέτρο. Όλα είναι τακτοποιημένα. Όταν πλήρωσα για το τηλεφώνημα, πλήρωσα και για τα ποτά μας. Αλλά και να μη πληρώναμε να είσαι βέβαιος πως κανένας δε θα μας έκραζε. Μπορούμε να φύγουμε.»

Πήρε την εφημερίδα του από το κάθισμά του και άφησε τον Πέτρο να προπορευτεί. Σαν βγήκαν από την αίθουσα ο Πέτρος κοντοστάθηκε και όταν ο στρατηγός πλησίασε αρκετά, ώστε να τον ακούει σε χαμηλό τόνο, του είπε δήθεν εμπιστευτικά.

«Τι είδους γυναίκα είναι η γιατρίνα;»

«Α!! ενδιαφέρουσα κυρία και ωραία γυναίκα, μα νομίζω,

πάρα πολύ νέα για το γιατρό.»

«Δηλαδή δεν ταιριάζουν;»

«Δεν θα το έλεγα έτσι. Απλώς έχουν μία αισθητή διαφορά στην ηλικία. Αγαπιούνται όμως και τα πάνε καλά. Θα τους γνωρίσεις. Είναι αξιόλογοι άνθρωποι και οι δύο. Στην κυρία μάλιστα αρέσει και το γράψιμο. Βλέπεις δεν έχουνε παιδιά. Ο γιατρός συνήθως έχει πολλή απασχόληση στο νοσοκομείο. Έτσι η κυρία έχει το χρόνο να ανακαλύπτει τη Μάνη και να γράφει περίεργες ιστορίες.»

«Γιατί τις λες περίεργες;»

«Γιατί κανείς δεν τις έχει διαβάσει. Θα τις εμπιστευτεί λέει, σ' εκείνον που θα της δώσει δείγματα ότι ενδιαφέρεται για την ιστορική έρευνα και που στη συνέχεια θα ήθελε να τις δημοσιεύσει.»

«Α! κατάλαβα. Υπάρχουν όροι. Μα ούτε κι εσύ Γιώργο που ασχολείσαι με την ιστορική έρευνα, δεν έχεις ακούσει ποτέ αυτές τις ιστορίες;»

«Εγώ ασχολούμαι με την ιστορική έρευνα, αλλά δεν εκπληρώνω τη δεύτερη παράμετρο. Δεν έχω καμία διάθεση να δημοσιεύσω τις ιστορίες καμίας κυρίας. Εάν εσύ έχεις τέτοια διάθεση, χρόνο και χρήμα.. ιδού ο δρόμος είναι ανοικτός και τότε ίσως μάθουμε κι εμείς τι λένε αυτές οι ιστορίες.»

Ο Πέτρος κοντοστάθηκε. Στάθηκε και ο στρατηγός και τον κοίταξε περίεργος. Προσπάθησε να μαντέψει σε τι τάχα να οφειλόταν η καθυστέρηση του Πέτρου. Τελικά του είπε...

«Έλα Πέτρο.. ας προχωράμε και τα λέμε βαδίζοντας. Σου γέννησα ιδέες;»

«Δε μου γέννησες ιδέες μόνο. Μου άνοιξες ένα φως. Πάμε μη μας περιμένουν.»

«Μην ανυπομονείς. Δεν χρειάζεται να βιαστούμε. Σχεδόν έχουμε φτάσει. Στο δεύτερο δρόμο δεξιά είναι το σπίτι. Δίπλα στο νοσοκομείο. Βλέπεις ο γιατρός αρκετά φρόνιμος, το βρήκε κοντά στο νοσοκομείο, έτσι που να μην έχει ανάγκη μεταφορικού μέσου για να φτάσει στη δουλειά του και να γυρίσει πάλι στο σπίτι του. Είναι πάρα πολύ ωραίο σπίτι. Σύγχρονο, μεγάλο και με ένα καταπληκτικό κήπο.»

«Μα, ένα τέτοιο σπίτι θα θέλει μεγάλη φροντίδα. Δεν διαμαρτύρεται η γιατρίνα για τις δουλειές;»

«Για ποιές δουλειές μιλάς τώρα; Υπάρχει κηπουρός για τον κήπο, μαγείρισσα για το φαγητό, καμαριέρα για τα υπνοδομάτια και υπηρεσία για το σπίτι. Μόνο οδηγό δεν δέχεται η γιατρίνα. Η κυρία βλέπεις αρέσκεται να οδηγεί η ίδια το αυτοκίνητό της κι έχει τα δικά της ενδιαφέροντα.»

«Και ποία είναι αυτά τα ενδιαφέροντα Γιώργο;»

«Γρήγορα τα ξέχασες ή θέλεις να τα.. εμπεδώσεις; Είπαμε λαογραφικές έρευνες και συγγραφή. Ξέρω ότι κάτι γράφει, όμως εγώ δεν έχω διαβάσει τίποτε. Αλλά νά.. φτάσαμε.»

«Ένα λεπτό Γιώργο. Μην χτυπήσεις το κουδούνι ακόμη σε παρακαλώ. Δεν πρέπει να πάμε έτσι. Ιδίως εγώ που πάω για πρώτη φορά και θα τούς γνωρίσω σήμερα. Καθώς ερχόμαστε, δίπλα στο νοσοκομείο, είδα ένα ανθοπωλείο. Θα πεταχτώ να πάρω λίγα άνθη. Ένα λεπτό σε παρακαλώ.»

Και ο Πέτρος έτρεξε προς το ανθοπωλείο που είχε δει προ ολίγου στη γωνιά. Διάλεξε οκτώ κίτρινα τριαντάφυλλα και

ζήτησε να του τα φτιάξουν σε ανθοδέσμη. Τα πήρε και γύρισε πάλι τρέχοντας κοντά στο στρατηγό που τον περίμενε υπομονετικά. Τον ευχαρίστησε για την αναμονή και με ύφος σχεδόν απολογητικό, τώρα που κρατούσε αγκαλιά τα ωραία λουλούδια, προσπάθησε να δικαιολογήσει την ξαφνική του ιδέα να τα πάρει για την γιατρίνα. Του είπε γενικά, πως για πρώτη φορά, δεν έπρεπε να πάει με άδεια χέρια.. και κάτι τέτοια. Δεν φάνηκε όμως να πείστηκε ο στρατηγός και ο Πέτρος το κατάλαβε από την απάντησή του.

«Πέτρο δεν χρειάζεται να μου εξηγήσεις τίποτε. Όλοι κάνουμε ότι νομίζουμε σωστό. Αρκεί αυτό το σωστό να είναι και *πρέπον*, κατά την αριστοτελική ρήση και να μη μας ελέγχει τη συνείδηση στο μέλλον.»

«Γιώργο απλώς θέλω να φανώ ευγενής.»

Εδώ ο Πέτρος δεν ήταν ειλικρινής. Δεν ήθελε μόνο να φανεί ευγενής. Απλά σκέφτηκε να εντυπωσιάσει την γιατρίνα. Η πληροφορία πως ήταν πολύ ωραία και αταίριαστη στην ηλικία με το γιατρό, τον σκανδάλισε. Ήθελε να της περάσει σήμερα ένα μήνυμα, πως αυτή η γνωριμία να μη σταματήσει εδώ, στο σημερινό γεύμα. Να έχει συνέχεια είτε με την ανοικοδόμηση του οικοπέδου της, είτε εμπιστεύοντάς τον να του δώσει τα χειρόγραφά της να τα μελετήσει. Εσώψυχοι πόθοι και όνειρα που πολύ δύσκολα θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν. Γιατί ακόμη δεν γνώριζε τίποτε για αυτή τη γυναίκα, παρά μόνο ότι του είχε πει πριν λίγη ώρα ο στρατηγός. Δηλαδή ότι ήταν ωραία και κατά πολύ νεώτερη από το γιατρό, με ενδιαφέροντα στη λαογραφική έρευνα και στη συγγραφή. Αυτό θα ήταν η

δικαιολογία για τον Πέτρο, ώστε η Μίνα αυτό το καλοκαίρι, να του γίνει ο συνοδός που του χρειαζόταν για να φτάσει στο δικό του στόχο. Να βρει και να γνωρίσει τις δικές του ρίζες. Και ακόμη μία ενδιαφέρουσα παρέα στις περιπλανήσεις του στη Μάνη. Και θα μπορούσε να πάρει όρκο γι' αυτό. Όλα τα άλλα, *αν είναι νάρθουν, θε ναρθούν..* που λέει ο ποιητής.

Με αυτές τις σκέψεις να του θολώνουν το νου, ο Πέτρος άρχισε να φαντάζεται ωραίες γυναίκες γεμάτες βυζαντινό μυστήριο που οι αυτοκράτορες τις παντρευόντουσαν ακόμη και από την μικρή ηλικία των έντεκα ετών. Το 1346, ο αυτοκράτορας Ιωάννης Καντακουζηνός ΣΤ΄ για να επιτύχει την συμμαχία των τούρκων, δίνει την 13χρονη κόρη του πριγκίπισσα Θεοδώρα ως σύζυγο στον υπέργηρο σουλτάνο Ορχάν της Σηλυβρίας. Ο ανήλικος αυτοκράτορας Αλέξιος II που ήταν γιος του Μανουήλ Κομνηνού, είχε παντρευτεί σε ηλικία 10 ετών με την γαλλίδα πριγκίπισσα Αγνή.

Αυτή η μεγάλη διαφορά ηλικίας τον σκανδάλιζε. Πως να ήταν άραγε η κυρία Μίνα; Θα ταίριαζε στις δικές του προδιαγραφές για την ιδανική γυναίκα, που την ήθελε ψιλή, ξανθιά και με γαλανά μάτια;

Όλο και πλησιάζανε την εξώπορτα της μονοκατοικίας που έμπαζε σε ένα φυτεμένο με λουλούδια προκήπιο. Από εκεί έπρεπε κανείς να διασχίσει καθέτως το πλάτος του προκήπιου, αν ήθελε να φτάσει στη μαρμαρόσκαλα που οδηγούσε στο κεφαλόσκαλο. Ο στρατηγός.. οικείος στην οικογένεια του γιατρού, είχε επανειλημμένα φιλοξενηθεί στην κατοικία του και ήταν αρκετά γνωστός που να θεωρεί τη πρόσκληση σαν

συνηθισμένη εκδήλωση μιας μακράς, καλής και δοκιμασμένης φιλίας. Χτύπησε το κουδούνι της εξώπορτας και σε απάντηση ακούστηκε ο γνωστός ήχος του βομβητή καθώς άνοιγε η μεταλλική εξώπορτα του δρόμου.

Βάδισαν τα λιγοστά μέτρα μέχρι τη μαρμαρόσκαλα που ο Πέτρος τα νόμιζε πως ήταν κουραστικά χιλιόμετρα. Δεν μπορούσε να κατανοήσει αυτή την τόσο ξαφνική υπερβολική ανυπομονησία. Φαίνεται οι πολλές αδέξιες και νευρικές του κινήσεις τον πρόδωσαν στο στρατηγό, γιατί σαν φτάσανε στη σκάλα κοντοστάθηκε και του είπε:

«Πέτρο ηρέμησε. Μήπως θα προτιμούσες να φύγουμε;»

«Μα τι λες Γιώργο. Τώρα χτυπήσαμε. Δεν υπάρχει δρόμος επιστροφής. Ας προχωρήσουμε. Είμαι πολύ καλά..»

Ανεβήκανε τη μαρμαρένια σκάλα και βαδίσανε χωρίς άλλα σχόλια προς την βερνικωμένη δρύινη πόρτα του σπιτιού. Δεν χρειάστηκε να ξαναχτυπήσουνε το κουδούνι. Η πόρτα άνοιξε και στο άνοιγμα φάνηκε μια συμπαθητική μελαχρινή κοπέλα με λευκή ποδιά. Ήταν η οικιακή βοηθός.

«Γεια σου Μαρία.. τι κάνεις;»

Ρώτησε ο στρατηγός περνώντας το κατώφλι της πόρτας.

«Πολύ καλά στρατηγέ μου, ευχαριστώ.. περάστε.»

Ακολούθησε ο Πέτρος και έδωσε τα άνθη στη Μαρία..

«Μαρία.. αυτά για την κυρία σου..»

Η Μαρία χωρίς κανένα σχόλιο πήρε την ανθοδέσμη και συνέχισε το δικό της τροπάριο..

«...περάστε στο σαλόνι. Η κυρία σε λίγο κατεβαίνει.»

..και χάθηκε στο βάθος του μεγάλου χωλ.

Οι δύο άνδρες βαδίσανε προς το σαλόνι και βουλευτήκανε σε δύο αναπαυτικές πολυθρόνες σε μιά γωνιά του μεγάλου χώρου της υποδοχής. Ο στρατηγός, τακτικός επισκέπτης του χώρου, δεν εντυπωσιάσθηκε ιδιαίτερα από το σαλόνι του γιατρού. Ο Πέτρος, που για πρώτη φορά βρισκόταν εδώ, δεν περίμενε να βρει τέτοιο σπίτι στη Σπάρτη. Ήτανε πράγματι, ένα αρχοντικό καλοεπιπλωμένο σπίτι που τίποτε δεν του έλλειπε. Ωραία έπιπλα με πολύ γούστο διαλεγμένα και τοποθετημένα σε όλους τους χώρους και ακόμη μερικοί πίνακες μελετημένα κρεμασμένοι ολόγυρα στους τοίχους. Ζωντανά λουλούδια σε κρυστάλλινα βάζα, προδιαθέτανε χαρούμενα τους επισκέπτες.

Ο Πέτρος τώρα βλέπει πως η ιδέα του να φέρει λουλούδια στην κυρία, ίσως να μην ήταν η πιο καλή επιλογή. Από τη στιγμή που τα παρέδωσε στην υπηρεσία όταν μπήκε, με την παράκληση να τα δώσει στην κυρία της, δεν τα ξαναείδε μέχρι που άκουσε θόρυβο στο χώλ και είδε την κυρία να κατεβαίνει τη σκάλα που οδηγούσε από το χώλ στον όροφο.

Κρατούσε τα κίτρινα τριαντάφυλλα του Πέτρου και όταν έφτασε μπροστά στη ανοιχτή συρόμενη πόρτα του σαλονιού, φώναξε τη Μαρία, της έδωσε πάλι τα λουλούδια μαζί με οδηγίες για το βάζο που θα χρησιμοποιούσε και το μέρος που θα τα έβαζε. Στη συνέχεια προχώρησε προς το χώρο του σαλονιού που υπομονετικά την περίμεναν οι δύο άνδρες. Κυκλοφορούσε με άνεση και η συμπεριφορά της έδειχνε γυναίκα που είχε επιβάλει την προσωπικότητά της στη διακόσμηση και τη λειτουργία του σπιτιού. Και μέχρι τη στιγμή εκείνη, το είχε πετύχει και για τους δύο ξένους της.

Ο Πέτρος διέκρινε ένα μικρό εκνευρισμό, αλλά δεν ήξερε που να τον αποδώσει. Σαν κάτι να έφταιγε, σαν κάτι να μην την ικανοποιούσε. Ίσως η παρουσία των δύο ξένων ανδρών να την επηρέασε αρνητικά. Στη συνέχεια όμως σκέφτηκε πως ο στρατηγός, μετά το τηλεφώνημα, του είχε πει πως η γιατρίνα άλλαξε το πρόγραμμα, με πρόσκληση για γεύμα στο σπίτι. Τι ήταν αυτό τώρα που την έκανε από τη μια στιγμή στην άλλη να φαίνεται ανήσυχη; Ο Πέτρος φοβήθηκε μήπως ο ίδιος ήταν η αιτία της αλλαγής της γιατρίνας, αφού την είχε *φάει* με τα μάτια. Εύλογα τώρα αναρωτήθηκε μήπως τη *βάσκανε*, με το δυνατό μάτι του σαββατογεννημένου. Έχει πολλές τέτοιες περιπτώσεις στο ενεργητικό του να διηγείται. Ήταν αρκετός

ένας απλός θαυμασμός του προς μία ωραία κοπέλα που τύχαινε να περνά μπροστά του, για να χάσει αυτή το βηματισμό της και την επόμενη στιγμή να σωριαστεί. Διάβολε, τι είναι τώρα αυτά που σκέπτεται. Βασκανίες και ματιάσματα. Δεν θα ήθελε ποτέ ένα τέτοιο ξεκίνημα.

Η κυρία Μίνα στο πυργό-σπιτο

2. η νεράιδα

*Ονειρική, πανέμορφη, ολόφωτη σαν άστρο.
Ξανθά νεράιδα πούφυγες απ' του Μυστρά το κάστρο.
Ποιά τύχη τάχα αγαθή, σε έφερε κοντά μου.
Ιντα να κάμνω, πρέπει μου, να έρθεις στον οντά μου.*

*Τιμώ σε, σαν την Παναγιά, θέλω σε, σαν τον ήλιο.
Βασίλιζά μου ζωθικιά, σου πρέπει 'να βασίλειο.*

Η ΝΕΡΑΪΔΑ (Α. Κουμανάκος)

Ξαφνικά και αναπάντεχα όλα άλλαξαν. Με ένα πλατύ χαμόγελο που φώτιζε το πρόσωπό της, προχώρησε προς τον Πέτρο κοιτάζοντας όμως το στρατηγό.

«Στρατηγέ μου, θα μου συγχωρήσεις μια μικρή παρατυπία. Να χαιρετήσω πρώτα τον ξένο μας. Εσένα δεν σε θεωρώ ξένο. Ακόμη.. τα ωραιότατα λουλούδια που είχε την ευγένεια να φέρει αξίζουν μία ιδιαίτερη ανταμοιβή. Πέτρο σ' ευχαριστώ για τη χειρονομία σου. Τα άνθη, όπως βλέπεις, με συγκινούν πάρα πολύ. Είμαι όμως περίεργη, γιατί τα διάλεξες κίτρινα; Το κίτρινο χρώμα συμβολίζει το μίσος.»

Του έτεινε το λευκό περιποιημένο χέρι της και ο Πέτρος αιφνιδιάστηκε. Λες και έχασε τη φωνή του και δεν μπόρεσε ν' αρθρώσει λέξη. Πρώτη φορά του συνέβαινε κάτι τέτοιο.

Αυτή η γυναίκα κέρδισε με το σπαθί της τη πρώτη μάχη. Χωρίς να περιμένει συστάσεις, του μίλησε στον ενικό και πρόσεξε το κίτρινο χρώμα των λουλουδιών, εκφράζοντας την περιέργειά της. Την κοιτούσε στην κυριολεξία σα χαμένος και δεν ήξερε για πιο πράγμα να της πρωτομιλήσει. Για την

ομορφιά της, τα κολακευτικά της λόγια ή να απαντήσει στην απορία της για το χρώμα των λουλουδιών. Σηκώθηκε από τη πολυθρόνα του και σαν βρεθήκανε αντικριστά, έπιασε το λεπτό της χέρι που του έτεινε και την κοιτούσε εκστατικός. Μετά το έφερε στα χείλη του και αισθάνθηκε την απαλότητα της σάρκας της. Δεν άντεξε και έσφιξε τα κρινοδάχτυλα της για να κάνει πιο αισθαντική την επαφή τους. Σήκωσε το κεφάλι του, την κοίταξε και της απάντησε με μισόλογα. Ήτανε μία απάντηση αχταρμάς, για όλα όσα απανωτά τον ρώτησε. Την ψέλλισε σιγανά για να τον ακούσει μόνο αυτή.

«Κυρία Μίνα.. τι να πω. Να.. κάτι μου έλεγε πως αυτό το χρώμα θα ταίριαζε απόλυτα στην ομορφιά σου. Και τώρα βλέπω πως δεν διαψεύστηκα. Μόνο που δεν ξέρω από που ν' αρχίσω για να εκφράσω το θαυμασμό μου.»

Και εδώ ο Πέτρος ήταν ειλικρινής. Η γιατρίνα ήταν μιά αληθινά ωραία γυναίκα που δεν είχε πατήσει τα τριάντα της. Καλοδιατηρημένη δεν είχε χάσει την παιδικότητά της. Λεπτή, ψιλή, καστανή με ένα καθαρά γυναικείο κορμί, μέσα σε μιά μεταξωτή καλοραμμένη τουαλέτα σε χρώμα σομόν, με λεπτά τηραντάκια και χαμηλοκομμένο ντελκοντέ. Ολόκληρο το σύνολο έγραφε κι' ανάδειχνε έντονα τη σπαθάτη κορμοστασιά της, με ένα περίτεχνο τρόπο που περισσότερο την αποκάλυπτε παρά την έντυνε. Δύο τέλειες γάμπες καταλήγανε σε ένα ζευγάρι ελαφρά πέδιλα πολυτελείας με την ίδια απόχρωση. Ήτανε μια εκρηκτική παρουσία που σε μαγνήτιζε με την γοητευτική εμφάνισή της και όταν την πλησίαζες σε καθήλωνε με τις διακριτικές οσμές της νιότης της.

Αυτά όμως που εντυπωσίαζαν πιο πολύ, ήταν τα μάτια της. Δύο μεγάλα πράσινα γατίσια μάτια όλο μυστήριο, δίνανε την εντύπωση πως συνεχώς αλλάζανε χρώμα, καθώς το φυσικό φως συνέχεια μεταβαλλότανε μέσα στο επιβλητικό σαλόνι, με το παίξιμο των κουρτινών στα παράθυρα. Ήτανε ένα παιχνίδι ομορφιάς με φως, κίνηση και χρώμα.

«Πέτρο.. σε παρακαλώ.. να με λες απλά Μίνα. Και ακόμη.. δεν χρειάζεται να εκφράσεις κανένα θαυμασμό. Όλα στη ζωή είναι ωραία. Αρκεί να μπορούμε να τα βλέπουμε σωστά και να τα δεχόμαστε όπως είναι. Να μη τρομάζουμε σαν η αλήθεια μας προκύψει λίγο άσχημη. Αυτό ακούγεται λίγο οξύμωρο, αλλά και στα άσχημα πράγματα υπάρχει ομορφιά, φτάνει να τα κοιτάζουμε καλοπροαίρετα. Όλα στη ζωή, όπως και στη φύση, έχουνε μία σκοπιμότητα.»

Αμέσως μετά, τραβώντας το χέρι της χωρίς να περιμένει απάντηση, στράφηκε στο στρατηγό και του είπε με χαμόγελο.

«Γιώργο, ο φίλος σου δεν θ' αργήσει. Τηλεφώνησα στο νοσοκομείο ότι είσαστε δω και όπου να είναι.. έρχεται. Πες μου όμως, πως πάνε οι ασχολίες σου; Έμαθα ότι πρόκειται να πολιτευτείς; Νομίζω πως με σένα στη Βουλή, πολλά έχει να κερδίσει ο τόπος μας. Εννοώ η Μάνη.»

«Μίνα με κολακεύει υπερβολικά η γνώμη σου. Η αλήθεια είναι.. πως μου έγινε μία πρόταση και την εξετάζω. Ξέρεις.. η πολιτική και η πολεμική τέχνη στο τέλος συναντιούνται στην ίδια επιδίωξη. Να πείσεις τον αντίπαλο να δεχθεί τους όρους σου. Διαφέρει το μέσον. Ο πολιτικός έχει την διπλωματία και την πειθώ του λόγου, ενώ ο στρατιωτικός την πειθώ της

δύναμης των όπλων. Αν λοιπόν μπω ποτέ στη Βουλή, αυτό θα προσπαθήσω να τους μεταφέρω. Πως η στρατιωτική ηγεσία πρέπει να γίνει ο κύριος σύμβουλος της κυβέρνησης.»

«Στρατηγέ, μ' εκπλήσσεις. Σε θεωρούσα ειρηνιστή.»

«Μίνα κορίτσι μου, όλοι την ειρήνη θέλουμε, μα για να την έχουμε πρέπει να είμαστε έτοιμοι να την υπερασπιστούμε. Μια και είσαι βυζαντινολόγος, δες τι γινόταν με το Βυζάντιο. Μερικοί διεφθαρμένοι και ανίκανοι αυτοκράτορες, αποκόπτανε περιοχές ολόκληρες και τις παραχωρούσαν στον εχθρό για να εξασφαλίσουν.. την ειρήνη. Σου αναφέρω τον εξόριστο Αλέξιο τον Α΄ που προκάλεσε την Δ΄ σταυροφορία των Λατίνων κατά του Βυζαντίου. Τους υποσχέθηκε την ένωση των εκκλησιών και την παραχώρηση της Κρήτης και μερικών άλλων νησιών, αν τον αποκαθιστούσαν αυτοκράτορα μαζί με τον τυφλό πατέρα του Ισαάκιο Β΄ Άγγελο. Ακόμη, ο Ιωάννης Ζ΄ ο Παλαιολόγος, το 1390 βοήθησε τους Τούρκους να καταλάβουν την Φιλαδέλφεια για να έχει την εύνοιά τους. Τα ίδια και ο Ιωάννης Καντακουζηνός που έφερε τους Τούρκους στη Θράκη. Ο Κωνσταντίνος ΙΑ΄ ο Δραγάτσης, για να στεφθεί αυτοκράτορας του Βυζαντίου το 1449, ζήτησε την έγκριση του σουλτάνου, επειδή ο αποθανών αυτοκράτορας, ήτανε φόρου υποτελής στον Τούρκο σουλτάνο, χάριν της ειρήνης.»

«Και τι σε προβληματίζει εσένα Γιώργο να πολιτευτείς;»

«Μα Μίνα.. σε ικανοποιεί η εικόνα της σημερινής Βουλής; Σε λίγο, έχομε εκλογές. Έχεις ιδεί τις προεκλογικές λίστες; Για λόγους ψηφοθηρικούς, είναι γεμάτες με μανεκέν, ηθοποιούς, τραγουδίστριες και μπασκετμπολίστες. Έ! μια τέτοια θέση στη

βουλή δεν την επιθυμώ.»

«Γιατί; Έχεις προκατάληψη για αυτά τα επαγγέλματα;»

«Προς Θεού. Όχι. Αλλά να, ένας καλός πασκεμπολίστας είναι ικανός να βάζει πολλά και αριστοτεχνικά καλάθια, μία καλή τραγουδίστρια να τραγουδά ωραία στο θέατρο, αφού σε αυτό έχουν ασκηθεί. Η Βουλή όμως, φοβούμαι πως δεν είναι ο κατάλληλος χώρος για καλάθια και για τραγούδια. Άλλο μπάσκει και τραγουδι και άλλο πολιτική. Δυστυχώς οι λίστες γέμισαν με πολιτευόμενους και όχι με πολιτικούς.»

«Γιώργο, λίγα ξέρω από πολιτική. Ποία η διαφορά;»

«Η διαφορά Μίνα είναι, ότι ο πολιτικός πηγαίνει να προσφέρει, ενώ ο πολιτευόμενος για να επωφεληθεί. Ο πολιτικός αντιτίθεται στην πλάνη της κοινής γνώμης και δεν δημαγωγεί, ο πολιτευόμενος εκμεταλλεύεται την πλάνη της κοινής γνώμης με τη δημαγωγία. Ο πολιτικός έχει οράματα για πρόοδο και αλλαγές, ενώ ο πολιτευόμενος ενδιαφέρεται μόνο για την εκλογή του.»

«Ίσως πρέπει να συμφωνήσω. Σίγουρα αλήθεια και πολιτική δεν μπορούν να συγκατοικήσουν, μήπως όμως αδικούμε τους ψηφοφόρους; Ο Έλληνας έχει ορθή πολιτική κρίση.»

«Μακάρι να ήταν έτσι. Ο Έλληνας ψηφίζει με την καρδιά, όχι με το μυαλό. Αξιόλογοι πολιτικοί απέτυχαν σε εκλογικές αναμετρήσεις, ενώ αρκετά ονόματα του θεάτρου και του ποδοσφαίρου στρογγυλοκάθονται στα βουλευτικά έδρανα. Τα κοινωνικά προγράμματα και τα δημοκρατικά καταστατικά των κομμάτων αξιοποιούνται μόνο από ανθρώπους που προσφέρονται να τα υπηρετήσουν με συνέπεια και θυσία και όχι από

ανθρώπους που επιδιώκουν να επωφεληθούν, με στόχο τον πλουτισμό, την κοινωνική προβολή και την ματαιοδοξία.»

Ο στρατηγός μόλις που πρόλαβε να ολοκληρώσει τη φράση του και ένας θόρυβος από κλειδιά στην εξώπορτα, τράβηξε την προσοχή όλων προς τα κει. Και σαν άνοιξε η πόρτα και φάνηκε η σιλουέτα του γιατρού στο άνοιγμα, όλοι έδειξαν ικανοποιημένοι.

Σαν μπήκε ο γιατρός μέσα, ήλθε κατ' ευθείαν στο σαλόνι και χαιρέτησε όλους με ένα απλό *γεια σας*. Μετά προχώρησε προς το μέρος του Πέτρου, του έτεινε το χέρι και του είπε.

«Πέτρο, με χαρά σε δεχόμαστε στο σπίτι μας. Με τον Γιώργο ξέρεις, είμαστε φίλοι από παιδιά. Μόνο που μετά το λύκειο ακολουθήσαμε διαφορετικές σταδιοδρομίες. Βλέπεις όμως αλλιώς τα θέλει και τα φέρνει η ζωή. Όταν μεγαλώσουμε αρκετά, ξανασμίγουμε.»

Στη συνέχεια, σαν να κατάλαβε ότι έκανε κάποια γκάφα, ή είπε κάποια απρέπεια, γύρισε προς τη γυναίκα του και με ύφος απολογητικό της είπε.

«Μίνα με συγχωρείς καλή μου...»

Αυτή δεν του απάντησε, ούτε έδωσε σημασία στα λόγια του. Σαν να μην αντιλήφθηκε τίποτε και να μην άκουσε τίποτε απ' ότι είπε ο γιατρός. Έφυγε προς την τραπεζαρία όπου η Μαρία δεν είχε καταφέρει να τελειώσει με τα λουλούδια. Πήρε το κρυστάλλινο βάζο από τα χέρια της και το τοποθέτησε σε περίοπτη θέση στην τραπεζαρία. Ύστερα σαν ξαναγύρισε, με μιά φυσικότητα που δεν πρόδιδε τις σκέψεις της, στράφηκε προς όλους και με μιά γλυκιά φωνή τους πληροφόρησε πως

το τραπέζι ήταν έτοιμο και θα μπορούσαν να περάσουν στην τραπεζαρία.

Πρώτη η ίδια, έδωσε το παράδειγμα και κινήθηκε προς τα κει και οι άλλοι ακολούθησαν. Τους υπόδειξε τις θέσεις που έπρεπε να πάρουν. Ο Πέτρος παρατήρησε πως είχε βάλλει το στρατηγό δίπλα στο γιατρό, ενώ τον ίδιο, δίπλα της απέναντι από το γιατρό. Βέβαια δεν έπαιρνε όρκο πως η επιλογή αυτή ήταν σκόπιμη, πρόσεξε όμως πως όσο το γεύμα προχωρούσε τόσο διαπίστωνε πως η Μίνα είχε δίκιο σε αυτή τη διάταξη των θέσεων. Αποδείχθηκε να είναι πετυχημένη.

Στη διάρκεια του γεύματος, σπάσανε οι πάγοι και σε αυτό συντέλεσε και ο λαγός που είχε φέρει πεσκέσι στο γιατρό ένας καλός του φίλος που παλιά τον είχε κουράρει.

«Λαγός στιφάδο για την εποχή, δεν είναι λίγο βαρύς;»

Παρατήρησε ο στρατηγός που δεν είχε βέβαια πρόθεση να θίξει κανένα. Απλά εξέφρασε τη γνώμη του.

«Έχεις δίκιο Γιώργο, αλλά ο λαγός είναι ένα φαγητό που τρώγεται φρέσκο. Αν τον καταψύχαμε θα τον.. αδικούσαμε. Ελπίζω να μην έχει κανείς ιδιαίτερο λόγο να προσέχει το στομάχι του.»

Όλοι χαμογέλασαν δηλώνοντας έτσι την απάντησή τους, στου γιατρού την αόριστη παρατήρηση. Σε κάποια στιγμή σ' ένα ανάβλεμμα του, πρόσεξε τα τριαντάφυλλα του Πέτρου. Στράφηκε προς τη Μίνα και της παρατήρησε.

«Μίνα καλή μου, απ' ότι ξέρω εμείς δεν έχουμε κίτρινα τριαντάφυλλα στον κήπο μας..»

..και σταμάτησε σα να περίμενε κάποια εξήγηση.

«Ναι Γιάννη, παράληψή μου... με συγχωρείς. Αυτά τα ωραία τριαντάφυλλα τα έφερε ο Πέτρος.»

«Πολύ καλή επιλογή Πέτρο. Σ' ευχαριστούμε.»

Στη συνέχεια, ο στρατηγός συνομιλούσε αδιάκοπα με τον γιατρό και έτσι ο Πέτρος είχε μια πολύ καλή συζήτηση με τη Μίνα πάνω σε διάφορα θέματα. Συζητώντας διαπίστωσε το μεγάλο της ενδιαφέρον για την βυζαντινή ιστορία και την ιστορία της Μάνης, παρ' όλο ότι η ίδια δεν ήταν μανιάτισσα. Πρόσεξε πως σε όλη τη διάρκεια της συζήτησης διάλεγε τις λέξεις που χρησιμοποιούσε. Σκεπτότανε πριν απαντήσει και ζωγράφιζε έντονα αυτά που έλεγε. Σαν να ήθελε και αυτή από την πλευρά της, να τον εντυπωσιάσει ή να του στείλει το δικό της μήνυμα. Στη συνέχεια η συζήτησή τους γύριζε γύρω από το σκοπό του ταξιδιού του Πέτρου.

«Τι ακριβώς θα κάνεις στο σπίτι του στρατηγού;»

«Θα προσθέσω τρίτο όροφο στους δύο που υπάρχουν και θα ανακαινίσω το παλαιό κτίριο.»

«Και πόσο πρόκειται να μείνεις ο ίδιος εκεί Πέτρο; Νομίζω, μία τέτοια εργασία απαιτεί συνεχή επίβλεψη ή κάνω λάθος;»

«Δεν κάνεις καθόλου λάθος. Όπως ακριβώς τα είπες έχουν τα πράγματα. Υπολογίζω να μείνω τουλάχιστον τρεις μήνες.»

«Χτίζεις και με αντιπαροχή;»

«Και αυτό το κάνω. Το γραφείο μου στην Αθήνα, καλύπτει κάθε φάση της δραστηριότητας του πολιτικού μηχανικού.»

«Πηγαίνεις και στην επαρχία;»

«Και στην επαρχία και στο έξωτε...»

Δεν πρόλαβε να ολοκληρώσει την απάντησή του όταν το

κουδούνισμα του κινητού τηλεφώνου του γιατρού, ανάγκασε όλους να σωπάσουν και να στρέψουν το βλέμμα τους προς το γιατρό από περιέργεια. Αυτός, που στο μεταξύ είχε σηκώσει τη συσκευή άκουγε με προσοχή. Ήταν ανέκφραστος και ψυχρός άκουγε τι του λέγανε. Όλοι οι άλλοι συνδαιτυμόνες προσπαθούσαν να μαντέψουν από κάποιο λόγο του γιατρού τι τάχα μπορούσε να συμβαίνει. Αυτός όμως απαθής και παγερός σε όλο αυτό το διάστημα, δεν ικανοποίησε την ανθρώπινη περιέργειά τους. Στο τέλος είπε...

«Ευχαριστώ Κούλα.. έρχομαι.» ..και κλείνοντας το κινητό του τηλέφωνο φάνηκε αρκετά στενοχωρημένος. Ζήτησε συγνώμη απ' όλους και τους εξήγησε πως έπρεπε να γυρίσει αμέσως στο νοσοκομείο. Έφεραν ένα έκτακτο περιστατικό και ο νεαρός εφημερεύων ζήτησε την προσωπική του παρουσία. Δεν του συμβαίνει για πρώτη φορά, κάτι τέτοιο.

«Κύριοι με συγχωρείτε. Εύχομαι να μην είναι τίποτε σοβαρό και η ιατρική ν' αποδειχθεί επαρκής να προσφέρει τις καλές της υπηρεσίες. Μίνα καλή μου, φρόντισε εσύ τώρα τούς ξένους μας. Τουλάχιστον προλάβαμε να τελειώσουμε το φαγητό μας. Συνεχίστε μόνοι σας το επιδόρπιο. Ελπίζω κύριοι να τελειώσω γρήγορα και να επιστρέψω εγκαίρως για να σας προλάβω πριν φύγετε για το Γύθειο.»

Ο γιατρός έφυγε και για λίγο μια βουβαμάρα απλώθηκε στη τραπεζαρία. Ο Πέτρος ένιωσε ξαφνικά να παγώνει το περιβάλλον χωρίς να μπορεί να εννοήσει αν αυτό οφειλόταν στην απουσία του γιατρού ή στην αιτία που τον ανάγκασε να φύγει έτσι βιαστικά. Αυτό το απλό συμβάν, κατέδειξε πόσο

υπεύθυνος άνθρωπος ήταν ο γιατρός και πόσο σοβαρά αντιμετώπιζε το λειτούργημα που ασκούσε. Τη σιωπή έλυσε η Μίνα που φανερά δυσαρεστημένη είπε..

«Αυτό γίνεται σχεδόν καθημερινά...»

..και γυρνώντας προς το στρατηγό συνέχισε.

«..τελικά Γιώργο.. φοβάμαι πως με τον γιατρό, δεν έχουμε ιδιωτική ζωή. Το κινητό τηλέφωνο έχει γίνει εφιάλτης μας. Δεν μπορούμε να πάμε πουθενά.»

«Μίνα, μην αγανακτείς κορίτσι μου. Όλα τα επαγγέλματα έχουνε και κάποιο κουσούρι. Τι να έλεγε τάχα η δικιά μου, που όταν έπρεπε να φύγω για το μέτωπο και να λείπω για αρκετό καιρό από την οικογένεια; Ενώ τώρα ο γιατρός πήγε δίπλα, στο νοσοκομείο του. Εγώ έλειπα για μήνες μακριά, άλλοτε στο μέτωπο, με όλους τους κινδύνους για τη ζωή μου που συνεπάγεται μια τέτοια απουσία και άλλοτε στην επαρχία. Θυμάμαι στη διάρκεια του εμφυλίου, η Νίνα, η γυναίκα μου, είχε καταταγεί αδελφή νοσοκόμος για να είναι κοντά μου.»

Η Μίνα φάνηκε προς στιγμή να τα έχει χαμένα. Ο Πέτρος δεν ήταν βέβαιος αν καταλάβαινε τι της έλεγε ο στρατηγός, γιατί δεν του απάντησε. Έδειχνε να ταξιδεύει μακριά. Ποίος ξέρει που, σε τι τόπους άγνωστους και αλαργινούς. Η λαμπερή ματιά της είχε θολώσει και το φωτεινό της πρόσωπο είχε χάσει τη γοητεία του. Ποίος τάχα μπορούσε να νιώσει το δικό της πόνο. Υπέφερε που έπρεπε να υποκρίνεται και να δείχνει ευτυχισμένη, κλεισμένη σ' ένα αστραφτερό γυάλινο πύργο με τέσσερις ανθρώπους να την υπηρετούν. Χρόνια τώρα, η ίδια ιστορία των έκτακτων σοβαρών περιστατικών που την

αποδιοργάνωναν και στέλνανε τον οικογενειακό της προγραμματισμό περίπατο. Ο στρατηγός είχε ολοκληρώσει τη φράση του και κανένας πια δεν μιλούσε. Πέρασαν αρκετά λεπτά σ' αυτή την βαριά ατμόσφαιρα. Και οι τρεις είχαν βυθιστεί στις δικές του σκέψεις ο καθένας και όλη αυτή η μουγκαμάρα είχε αρχίσει να γίνεται ενοχλητική. Τότε ένα νέο κουδούνισμα τηλεφώνου, ήρθε να δώσει λύση στη δύσκολη κατάσταση. Αυτή τη φορά ήταν το σταθερό τηλέφωνο που ακούστηκε να χτυπά επίμονα. Η Μίνα αδιαφόρησε και ήρθε η Μαρία από την κουζίνα και σήκωσε το ακουστικό.

«Μάλιστα κύριε.»

..ακούστηκε να λέει. Στη συνέχεια έφερε το μεταφερόμενο ακουστικό στη γιατρίνα λέγοντάς της..

«Για εσάς κυρία. Είναι ο κύριος.»

Η Μίνα χολωμένη πήρε το ακουστικό και απάντησε με ένα ξερό "εμπρός". Η ίδια δεν μιλούσε. Άκουγε μόνο. Φαινότανε σαν να μην συνδιαλεγόταν αλλά να περίμενε κάποιον να τελειώσει. Στο τέλος, ακούστηκε να λέει αόριστα...

«Ναι Γιάννη.. μείνε ήσυχος. Ναι, θα εξηγήσω του Πέτρου. Ασφαλώς θα καταλάβει. Το ελπίζω τουλάχιστον.»

Επέστρεψε στη Μαρία τη συσκευή και μετά στράφηκε προς το στρατηγό και του είπε αυτή τη φορά ανήσυχη.

«Γιώργο, ο γιατρός σε παρακαλεί να πας στο νοσοκομείο γιατί είναι ανάγκη. Στο θυρωρείο, για να μη ταλαιπωρηθείς, να ζητήσεις να σε οδηγήσουν στην αίθουσα της εντατικής θεραπείας. Έχει αφήσει σχετική εντολή.»

Ο στρατηγός αναρωτήθηκε τι μπορεί να συμβαίνει και

φανερά ανήσυχος κίνησε προς την εξώθυρα, ζητώντας συγγνώμη από τον Πέτρο. Αυτός με τη σειρά του, ανίκανος να μαντεύσει τα συμβαίνοντα και με την περιέργεια να τον κατατρύχει, ρώτησε τη Μίνα να τον δια φωτίσει σχετικά με το δεύτερο τηλεφώνημα.

«Πέτρο απ' ότι κατάλαβα, το έκτακτο περιστατικό που διακομίστηκε προ ολίγου στο νοσοκομείο, αφορά σε ένα πολύ γνωστό πρόσωπο του στρατηγού, ίσως και συγγενή του και ο Γιάννης ζήτησε το στρατηγό να πάει εκεί για πληροφορίες, επειδή ο ασθενής είναι σε κωματώδη κατάσταση.»

«Μίνα λυπάμαι που η γνωριμία μας γίνεται κάτω από τέτοιες συνθήκες. Πολύ κακοτυχία.»

«Όχι Πέτρο, μην το παίρνεις έτσι. Δεν είναι κακοτυχία αυτό. Κακοτυχία για άλλους. Για μας θα έλεγα, είναι καλή τύχη.»

«Τι εννοείς; Δεν καταλαβαίνω.»

«Θα καταλάβεις. Ο γιατρός μου είπε, πως αφού τα πράγματα ήρθαν έτσι και μείναμε μόνοι, μπορούμε να πάμε να δούμε το οικόπεδό μου. Ελπίζω ο στρατηγός να σε έχει ενημερώσει σχετικά με τη παράκλησή μου, να δεις ένα οικόπεδο που έχω λίγο έξω από τη Σπάρτη και να μην έχεις αντίρρηση.»

«Ναι, είμαι ενήμερος, αλλά χωρίς σπουδαίες πληροφορίες. Δεν έχω αντίρρηση να πάμε.. δουλειά μου είναι άλλωστε. Και που βρίσκεται αυτό το οικόπεδο;»

Δεν απάντησε αμέσως στην ερώτησή του, αλλά καταπιήστηκε να ετοιμάζεται. Στο χρόνο αυτό ο Πέτρος άρχισε να περιεργάζεται τους πίνακες στους τοίχους. Ήσαν λίγοι μα αξιόλογοι. Το ενδιαφέρον του κίνησαν δύο από αυτούς, έργα

του Τισιανού, στο γραφείο του γιατρού. Και οι δύο ήτανε σε λαδομπογιά, αλλά ήταν δύο πετυχημένα αντίγραφα. Το ένα ήταν η γνωστή *Πιετά* και το άλλο ο επίσης γνωστός πίνακας με ελληνικό θέμα, η *Δανάη*. Σαν τελείωσε το φρεσκάρισμά της, η Μίνα γύρισε στο γραφείο που βρισκόταν ο Πέτρος περιεργαζόμενος τους πίνακες και τού είπε:

«Σ' ενδιαφέρει η ζωγραφική Πέτρο;»

«Ναι.. πολύ. Ζωγραφίζω και ο ίδιος.»

«Καλό αυτό. Βλέπω κοιτάζεις τους πίνακες του Τισιανού.»

«Ακριβώς. Είναι πολύ εντυπωσιακοί. Μου αρέσουν τα χρώματα που χρησιμοποιεί. Μα γιατί δύο θέματα του Τισιανού;»

«Τα διάλεξα εγώ και ο Γιάννης τα παράγγειλε. Το μουσείο, μας ετοίμασε δύο πιστά αντίγραφα. Όπως είδες είναι χωρίς υπογραφή. Τώρα γιατί Τισιανός; Ε! να.. ήταν ένας από τους πιο αλληγορικούς ζωγράφους και ζωγράφιζε πίνακες με έντονη σεξουαλικότητα. Ακόμη οι πίνακές του κρύβουν μια διάθεση αλλοκοσμικής προσέγγισης των θεμάτων του και διακρίνονται για τη φωτεινότητα των χρωμάτων τους.»

«Δηλαδή; Εκτός από τα χρώματα, τι εννοείς;»

«Κοίταξε, στη *Δανάη* ο πίνακας απεικονίζει μιά γυναίκα θνητή να κάνει έρωτα με ένα Θεό και μάλιστα το Δία. Στην *Πιετά* πάλι, η Μαρία προσπαθεί με μιά έκδηλη αγωνία να συγκρατήσει το νεκρό σώμα του γιου της που τον απέκτησε με την θεία παρέμβαση. Και οι δύο πίνακες εμπλέκονται με τη μεταφυσική. Μ' ενδιαφέρουν αυτά τα θέματα και ο Τισιανός, θα έλεγα, συμμετείχε στην αγωνία ή τα συναισθήματα των ανθρώπων που απεικόνιζε στα έργα του. Πάμε όμως τώρα μην

αργήσουμε και για τέχνες και γράμματα, αν θέλεις, μιλάμε κάποια άλλη φορά.»

Ο Πέτρος διαπίστωσε με χαρά του, πως η Μίνα είχε μια καλή γνώση πάνω στα θέματα της τέχνης. Δεν της απάντησε εκείνη τη στιγμή και προχώρησε προς τη πόρτα. Η Μίνα που το πρόσεξε, τον φώναξε να γυρίσει πίσω.

«Πέτρο, θα κατεβούμε στο γκαράζ από την εσωτερική σκάλα. Θα πάμε με το δικό μου αυτοκίνητο. Έτσι θα κινούμαστε ευκολότερα. Βλέπεις το δικό μου.. γνωρίζει πιο καλά τούς δρόμους. Χα! Χα! Χα! Εκτός αν κι εσύ είσαι από αυτούς που θεωρούν τη γυναίκα κακή σοφερίνα.»

Ο Πέτρος άκουσε για πρώτη φορά το γέλιο της. Ένα γέλιο κρυστάλλινο, ευχάριστο. Αναρωτήθηκε όμως, πως μπορεί να γελά κάτω από τις περιστάσεις της στιγμής. Λίγο πριν ήταν σε μαύρα χάλια και τώρα γελά. Τι μπορεί να είναι αυτό; Σκέφτεται πως ίσως βρει την ευκαιρία να την ρωτήσει σε κάποια στιγμή. Αν όχι σήμερα, κάποια άλλη μέρα. Άλλωστε πριν από λίγο, η ίδια άφησε να φανεί πως θα υπάρξει και *‘άλλη φορά’* για συζήτηση περί τέχνης.

Την ακολούθησε στη στενή σκάλα πού οδηγούσε από το διάδρομο στο υπόγειο γκαράζ όπου μία σιέλ ανοιχτή BMW βρισκόταν ετοιμοκίνητη στη διάθεσή τους.

«Πέτρο έλα, πέρασε μέσα. Είναι ανοιχτή η πόρτα. Αυτό το αυτοκίνητο είναι ο έρωτάς μου. Δεν αφήνω το Γιάννη να προσλάβει οδηγό. Θέλω να το οδηγώ η ίδια. Είσαι ο πρώτος άνδρας που κάθεται στη θέση του συνοδηγού.. μόνος μαζί μου. Εκτός βέβαια από το γιατρό. Ξέρεις μου το πρότεινε ο

ίδιος να πάμε μαζί αυτήν την ώρα για να δεις το οικόπεδο, αφού ξεμείναμε μόνοι στο σπίτι. Είναι καλός, αλλά καμιά φορά ακατανόητος. Δεν ξέρω αν αυτή του η ιδέα σημαίνει τίποτε άλλο.»

Ο Πέτρος την άφησε να μονολογεί χωρίς να της απαντά. Σημείωσε όμως την τελευταία της φράση. Άνοιξε τη πόρτα και μπήκε στο πολυτελές αυτοκίνητο. Ήταν πεντακάθαρο. Έλαμπε παντού σε αντίθεση με το δικό του που δεν το φρόντιζε. Από αυτό το λόγο, ένωσε ικανοποίηση που η Μίνα πρότεινε να χρησιμοποιήσουν το δικό της αμάξι.

Σαν μπήκε και η ίδια, πήρε την τσάντα της και άρχισε να ψάχνει προσπαθώντας να βρει τα κλειδιά. Και όταν τελικά τα εντόπισε, έβαλε μπρος τη μηχανή. Νιώσανε τότε το ελαφρό τράνταγμα του κινητήρα στο ξεκίνημά του και μετά το ομαλό και αθόρυβο ρελαντί που έδειχνε την καλή μηχανολογική του κατάσταση. Παραμείνανε για λίγο στο γκαράζ με αναμμένη την μηχανή για προθέρμανση. Εδώ ο Πέτρος την ρώτησε τι εννοούσε με την αναφορά της στον *πρώτο άνδρα* συνοδηγό.

«Αυτό που μου είπες για τον πρώτο άνδρα, να το θεωρήσω κομπλιμάν η κακοτυχία;»

«Και τα δύο Πέτρο. Θα βλέπεις που τα έχω όλα και θα λες ‘Να μια ευτυχισμένη γυναίκα’. Μα η ευτυχία Πέτρο δεν είναι τόσο απλό πράγμα. Θα το έχεις παρατηρήσει κι εσύ. Πάντα ζητάμε κάτι περισσότερο από αυτό που έχουμε.»

«Οι ανάγκες μας πράγματι, δεν σταματούν πουθενά. Η μία φέρνει την άλλη. Αλλά απ’ ότι είδα, δεν σου λείπουν τα υλικά αγαθά. Μήπως θα πρέπει να προσέξεις λίγο τον αισθηματικό

και ψυχικό σου κόσμο; Η ευτυχία μπορεί να έρθει τελείως ξαφνικά. Από κει που δεν το περιμένουμε. Καμιά φορά από τα πιο μικρά και ασήμαντα πράγματα..»

«Τι θέλεις να πεις Πέτρο; Τόσο απλή είναι η ευτυχία;»

«Μίνα.. μόνοι μας ορίζουμε την ευτυχία. Αρκεί να θέσουμε σωστά τα όριά της. Είχα γνωρίσει ένα τυφλό κορίτσι, που είχε την ατυχία να χάσει την όρασή της σε τροχαίο ατύχημα. Σύντομα προσαρμόστηκε στη νέα κατάστασή της κι έκανε μάτια τις παλάμες της. Γι' αυτήν πια ένα μικρό γατάκι στην αγκαλιά της ήταν μία πανάκριβη γούνα και το ζεστό χάδι του ήλιου, της έδινε την αίσθηση μιας ηλιόλουστης μέρας στην παραλία. Την είχα συναντήσει τυχαία στη βεράντα ενός ορεινού ξενοδοχείου και με παρακάλεσε να της περιγράψω το τοπίο που έβλεπα. Το έκανα και την είδα όσο της μιλούσα να χαμογελά. Στο τέλος με ευχαρίστησε. Εγώ της είπα:

"Ελάτε τώρα. Δεν έκανα και τίποτε σπουδαίο για εσάς ώστε να χρειάζεται να με ευχαριστήσετε."

"Τι λέτε τώρα. Με κάνατε ευτυχισμένη. Τα λόγια σας γίνανε ο χρωστήρας που μου ζωγράφισε το πιο ωραίο τοπίο που έχω δει στη ζωή μου. Μου δανίσατε πρόθυμα για λίγο τα μάτια σας"..»

«Μακάρι Πέτρο να ήσαν έτσι τα πράγματα. Η οικονομική δυνατότητα του γιατρού μου επιτρέπει να κάνω ό,τι θέλω, να πηγαίνω όπου θέλω και να ξοδεύω όσα χρήματα θέλω για να ικανοποιώ την κάθε μου ιδιοτροπία. Από εδώ όμως ξεκινούν πολλές άλλες αδυναμίες και στρεβλώσεις του χαρακτήρα μου. Από το παράδειγμά σου βγαίνει πως η ζωή είναι και πολύ γλυκιά αλλά και πολύ άδικη. Εγώ τουλάχιστον, εξαργυρώνω

την άνεση με μοναξιά και πλήξη. Μερικές φορές δεν ξέρω τι να κάνω και αυτό με συνθλίβει. Καλά παρατήρησες και σου λέγω ναι.. τα ψυχολογικά μου δεν είναι και τόσο καλά. Νιώθω χαμένη σε ένα χάος. Σε τέτοιες καταστάσεις είναι που με σώζει το αυτοκίνητο. Το παίρνω και φεύγω και οδηγώ μόνη και όπου με βγάλει ο δρόμος. Άλλη φορά θα σου πω περισσότερα. Ας απολαύσουμε τώρα τη βόλτα μέχρι το οικόπεδο.»

Με το τηλεκοντρόλ άνοιξε τη γκαραζόπορτα και με επιδέξιους χειρισμούς οδήγησε το ακριβό και αστραφτερό αμάξι στο δρόμο. Άρχισε να περιπλανιέται στη πόλη. Διάλεγε με προσοχή το δρόμο και φρόντιζε να τηρεί όλες τις διατάξεις του κώδικα οδικής κυκλοφορίας. Οι κινήσεις της δείχνανε έμπειρο οδηγό. Έτσι ο Πέτρος ένιωσε ασφαλής μαζί της, γιατί είχε έμφυτη έλλειψη εμπιστοσύνης για τις γυναίκες οδηγούς και ας μην είχε απαντήσει στη σχετική ερώτησή της νωρίτερα.

Μετά από λίγο, είχαν αφήσει τα όρια της πόλης και πήγαιναν δυτικά. Αναγνώρισε πως τελικά ακολούθησε το δρόμο που πήγαινε προς τον Μυστρά διασχίζοντας τον οικισμό της Μαγούλας.

«Μίνα, βλέπω πως πάμε προς το βουνό. Προς τα κεί είναι το οικόπεδό σου;»

«Σωστά μάντεψες. Το οικόπεδο μου είναι πριν το Παρόρι, το επόμενο χωριό. Από το Παρόρι, μετά το Νέο Μυστρά, αν συνεχίσουμε στην παλιά πόλη του Μυστρά. Σε αυτή τη Βυζαντινή καστροπολιτεία, θέλω να σε ξεναγήσω μια μέρα.»

«Κι εγώ θα το ήθελα. Πες μου όμως, το οικόπεδό σου έχει πρόσωπο πάνω στο δημόσιο δρόμο;»

«Ναι έχει. Σχετίζεται αυτό με τη δόμησή του;»

«Ασφαλώς, αφού είναι εκτός σχεδίου πόλης. Γνωρίζεις τι εμβαδόν έχει;»

«Όχι Πέτρο. Εσύ θα το βρεις, αν θελήσεις ν' ασχοληθείς.»

Δεν της απάντησε και αρκέστηκε να κοιτάζει τα μέρη που περνούσαν. Πέρασαν μια γέφυρα πάνω από ένα παραπόταμο του Ευρώτα και πήραν την ευθεία που οδηγούσε στο Παρόρι. Πήγαιναν παράλληλα στο ποτάμι, που στα δεξιά μάντευε κανείς τη θέση του και τη πορεία του, από τα ψιλά πράσινα δένδρα που φαινόntonταν οι κορφές τους.

Ξαφνικά έφερε τη BMW δεξιά και σταμάτησε.

«Φτάσαμε. Εδώ είναι το οικοπέδό μου. Αυτό το φραγμένο περιμετρικά με το συρματοπλεγμα.»

Κατέβηκαν από το αυτοκίνητο και ο Πέτρος κοίταξε την περιοχή ολόγυρα και στη συνέχεια ήλθε στη δεξιά γωνιά του οικοπέδου και στην άκρη του δρόμου μέτρησε με μεγάλες δρασκειλίες τη πρόσοψη του. Ένα μεγάλο βήμα είναι περίπου ένα μέτρο. Μετά, από το διπλανό ακάλυπτο οικόπεδο, με τον ίδιο τρόπο μέτρησε και το βάθος του οικοπέδου. Μ' αυτήν την ταχεία μέθοδο μέτρησης, υπελόγισε πως το οικόπεδο της Μίνας είχε ογδόντα μέτρα φάτσα και εκατό μέτρα βάθος, ήταν δηλαδή, περίπου οκτώ στρέμματα. Σαν γύρισε, της έκανε γνωστό το αποτέλεσμα, αλλά την είδε να μην δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για ότι της έλεγε. Έτσι και αυτός δεν ανέφερε τίποτε για τη δομησιμότητα του οικοπέδου. Απλά της είπε:

«Πρέπει να πάρω τους όρους δόμησης από την Νομαρχία. Αν σ' ενδιαφέρει σοβαρά.. να το κάνω.»

«Χα! Χα! Χα!»

..ακούστηκε και πάλι το ηχηρό και χαριτωμένο γέλιο της Μίνας. Είχε έρθει δίπλα του και τώρα έπαιζε νευρικά με τα κλειδιά του αυτοκινήτου. Αμηχανία; εκνευρισμός; σύγχυση; όλα μαζί; Ίσως. Και αυτός τώρα, ένιωθε έντονα αυτές τις ψυχολογικές μεταπτώσεις και αλλαγές της νεαρής γυναίκας και άρχισε να αναρωτιέται τι μπορεί τάχα να της συμβαίνει. Κι έτσι απορημένος αρκέστηκε να την κοιτάζει. Και όταν το γέλιο της κόπασε του είπε:

«Μα Πέτρο, αν δεν μ' ενδιέφερε σοβαρά, θα σ' έφερνα εδώ; Με ενδιαφέρει και πολύ μάλιστα. Αυτό το οικόπεδο είναι του γιατρού βέβαια, αλλά λέει πως μου το έχει γράψει για να με εξασφαλίσει. Εγώ αυτά τα θεωρώ χαζά. Για πόσα χρόνια να με εξασφαλίσει; Για χίλια; Γι' αυτό σου λέω πως αυτά είναι χαζά πράγματα. Δεν έχω εκτίμηση στις ακίνητες περιουσίες. Πιο πολύ εκτιμώ τα πνευματικά μου παιδιά. *Τα τετράδιά μου.*»

Πάλι μπερδεμένες απαντήσεις... σκέφτηκε ο Πέτρος, μα είδε πως παρά τη δική της διαβεβαίωση, λίγο την ενδιέφεραν *οι όροι δόμησης και η χρήση γης*. Η Μίνα άλλα σκεπτόταν. Ίσως πιο σοβαρά από την οικοδόμηση ενός οικοπέδου εκτός του σχεδίου πόλης. Αναφέροντας όμως για τα τετράδια της, την είδε να συγκινείται. Το ύφος της ηρέμησε κι ένα θλιμμένο χαμόγελο διαγράφηκε στα χείλη της.

Ο Πέτρος γύρισε προς το μέρος της και έτσι που είχε έρθει δίπλα του, την έπιασε από το χέρι. Ήταν μια κίνηση λίγο τολμηρή μα αυθόρμητη. Θέλησε να της δείξει τη φιλική του συμπαράσταση. Ένιωσε το χέρι της κρύο. Είδε πως όχι μόνο

δεν το τράβηξε αλλά και η ίδια έσφιξε το δικό του νευρικά και στη συνέχεια μισοστήριξε το όμορφο κορμί της επάνω του.

Σήκωσε το άλλο χέρι της και γυρνώντας άγγιξε απαλά το πουκάμισό του. Τώρα ήταν κοντά του, πολύ κοντά του με χαμηλωμένο το πρόσωπό της σε μια απόσταση αναπνοής. Ο Πέτρος σκέφτηκε πως ήρθε η "στιγμή". Η στιγμή εκείνη που ο σκηνοθέτης προσπαθεί να δημιουργήσει για να φέρει σε επαφή τους πρωταγωνιστές. Η κρίσιμη, η κατάλληλη μεγάλη στιγμή που ίσως και οι δύο περιμένανε.. ήρθε, μα και οι δύο την αφήσανε να φύγει, την προσπεράσανε σαν μία βουβή συναισθηματική επαφή μεταξύ τους και κανένας τους δεν προχώρησε. Ήταν βέβαιο ότι όλα θα μπορούσαν να συμβούν, ίσως όμως και να γίνονταν σπασμωδικά. Φαινότανε σα να νιώθανε την συναίνεση της ψυχής τους, αλλά δείχνανε αποφασισμένοι να κρατηθούν έξω από το παιχνίδι των αισθήσεων. Έτσι μέινανε και οι δύο σκεπτικοί και αμίλητοι.

Ο Πέτρος συλλογίστηκε αν η γοητεία του έρωτα έπρεπε να τον αποσπάσει από τη γοητεία μιάς καλής φιλίας. Θεώρησε βέβαιο πως αν ερωτευότανε την Μίνα, δεν θα μπορούσε να ελπίζει στη φιλία της. Κατά βάθος φοβόταν τη γυναικεία άμυνα. Η γυναίκα θεωρεί μειωτική μία υποχώρηση ή πιο πέρα, τη θυσία της αρετής τους. Έτσι προτίμησε προσωρινά να τηρήσει στάση διερευνητικής αναμονής. Και όταν η Μίνα τον κοίταξε αμήχανη, αυτός την ένιωσε τρομερά απελπισμένη. Τότε σκέφτηκε να την προσεγγίσει με ένα προσφιλές της θέμα. Με κάτι που θα την ευχαριστούσε και θα την συγκινούσε. Θυμήθηκε τα λόγια του στρατηγού: *Τράφει περίεργες*

ιστορίες που κανείς δεν έχει διαβάσει ' ..του είχε πει. Και η ίδια λίγο πριν διατύπωσε πόσο πολύ εκτιμά *τα τετράδια της*.

Θεώρησε πως αυτά θα ήταν το θέμα κλειδί και χωρίς άλλες περιστροφές τη ρώτησε..

«Μίνα, θέλεις να μου μιλήσεις για τα τετράδια σου;»

Αμέσως την είδε ν' αλλάζει, να του χαμογελά και να τον κοιτάζει με συμπάθεια. Μετά με σιγανή φωνή του απάντησε:

«Όχι εδώ, μέσα στο δρόμο Πέτρο. Ακόμη πρέπει να βεβαιωθώ προηγουμένως για ορισμένα πράγματα. Άλλωστε.. δεν είναι όλα τελειωμένα. Ο Γιάννης είναι ο μόνος που τα έχει διαβάσει και μου λέει πως θέλουν ακόμη δουλειά. Σου υπόσχομαι όμως πως κάποια μέρα, θα τα δεις. Δεν γράφω για επαγγελματισμό. Νομίζω σου είπα πως δεν χρειάζομαι χρήματα. Γράφω πιο πολύ για να περισώσω κι εγώ, ένα κομματάκι από τη μικρή μου εμπειρία. Βέβαια ο κόσμος λίγο ενδιαφέρεται για τις γνώμες των άλλων. Όλοι θέλουν τις δικές τους εμπειρίες και λίγο ενδιαφέρονται για ότι άλλοι καταγράψανε πριν από αυτούς σε βιβλία. Αυτό βέβαια είναι λάθος, μα δυστυχώς με το πέρασμα του χρόνου τα βιβλία γίνονται όλο και περισσότερο βαρετά.»

«Όπως θέλεις. Τι λες, πάμε τώρα;»

«Όχι πριν σου προσφέρω ένα καφέ σε ένα μέρος εδώ κοντά που το αγαπώ. Δεν νομίζω πως μπορείς να τον αρνηθείς, εκτός αν δεχθείς να σε πληρώσω για την απασχόλησή σου στο οικοπέδό μου. Εκεί θα γνωρίσεις και μιά αυτοδίδακτη ζωγράφο με γνήσιο λαϊκό καλλιτεχνικό ταλέντο. Πάμε; ...»

«Μίνα, αφού αρέσει σε σένα.. ας πάμε.»

Μπήκαν στο αυτοκίνητο και η Μίνα άρχισε να οδηγεί προς το χωριό Παρόρι, με τον ίδιο προσεχτικό τρόπο όπως και πριν. Γύρισε και την κοίταζε σε προφίλ για αρκετή ώρα καθώς οδηγούσε. Του έδινε μιά γοητευτική εικόνα του εαυτού της. Τα καστανόξανθα μαλλιά της τραβηγμένα πίσω σε έναν ψευτόκοτσο, πλαισίωναν το συμμετρικό κεφάλι της και η κοφτή γαλλική μυτούλα της, ταίριαζε απόλυτα στο περίγραμμά του. Μετά από ένα περίπου χιλιόμετρο, έκοψε ταχύτητα κι έδωσε φλας για στροφή δεξιά. Συνέχισε να οδηγεί αργά και σε μιά στιγμή έστριψε δεξιά σε ένα ιδιωτικό χωματόδρομο με βάτους και στις δύο πλευρές του. Λόγω της εποχής, οι βάτοι ήτανε κατάφορτοι με κοκκινόμαυρα μούρα. Μετά από διακόσια μέτρα περίπου από τη δημοσιά, ορθωνόταν ένα λιθόκτιστο κεραμοσκεπάστο πυργόσπιτο. Η Μίνα έφερε τη BMW στο αριστερό μέρος της αυλής, σε μια διαμορφωμένη περιοχή για στάθμευση των αυτοκινήτων κι εκεί σταμάτησε. Στράφηκε προς τον Πέτρο και με ύφος απολογητικό του είπε: «Φτάσαμε.. εδώ είναι το μέρος..»

Το πυργόσπιτο της Μίνας.

3. το πυργόσπιτο.

Το πυργόσπιτο ήτανε λιθόκτιστο, ασοβάτιστο εξωτερικά και η κακή κατάσταση των λιθοδομών του, έδινε φανερά το μέτρο της παλαιότητας του κτιρίου. Σε μερικά σημεία του τοίχου, το συνδετικό κονίαμα είχε διαλυθεί και μερικά λιθάρια είχαν καταπέσει στο έδαφος. Αυτοφυή μικρόφυτα είχαν ριζώσει για καλά ανάμεσα στα ξασπρισμένα λιθάρια του τοίχου. Μια μοναχική ελιά κοντά στην είσοδο, γερμένη από τον άνεμο και ακλάδευτη, μαρτυρούσε, πως κανένας δεν φρόντιζε ούτε για το πυργόσπιτο, ούτε για τον περιβάλλοντα χώρο. Ο Πέτρος υπολόγισε πως πίσω από το κτίσμα, έπρεπε να ήταν το ποτάμι που περάσανε λίγο πριν. Η Μίνα συνέχισε..

«Όταν δεν νιώθω καλά, έρχομαι δώ και ηρεμώ. Εδώ έχω και τα χειρόγραφα του πατέρα μου που προσπαθώ να τα μαζέψω καθώς και την εργασία τη δική μου. Είναι κάτι σαν καταφύγιό μου. Όταν πάλι πλήττω στο σπίτι.. εδώ έρχομαι. Σαν με χάνει καμιά φορά ο γιατρός, ξέρει πως θα με βρει εδώ. Εδώ θα βρούμε και την αυτοδίδακτη ζωγράφο που σου είπα πως θα γνωρίσεις. Τώρα πια δεν ζωγραφίζει.»

Ο Πέτρος έπεφτε από τη μια έκπληξη στην άλλη. Αυτή η γυναίκα κατόρθωσε να φαντάζει στα μάτια του σαν ένα μεγάλο ερωτηματικό. Από τη μιά φαινότανε γοητευτική, δυνατή, κατανοητή και από την άλλη ασταθής, ευμετάβλητη, αδύναμη αλλά και ακατανόητη. Δεν γνώριζε τίποτε ακόμη για την ίδια. Έβλεπε μόνον πως ο ίδιος βυθιζόταν όλο και πιο βαθιά σ' ένα βυθό ανεξερεύνητο. Δεν έκανε όμως πίσω. Είχε αρχίσει να

νιώθει το μυστήριο και την αγωνία της Μίνας να τον τυλίγουν και να τον παρασύρουν στο άγνωστο που σιγά σιγά του γινόταν επιθυμητό. Του άρεσε πολύ σαν γυναίκα και θα ήταν ψεύτης αν το αρνιόταν αυτό. Ήταν μια χαριτωμένη, κομψή και θελκτική παρουσία. Είχε όλα τα χαρίσματα του φύλου της και κάτι ακόμη. Το *σεξ απήλ* που τον μαγνήτιζε και τον τραβούσε κοντά της. Εξ ίσου όμως τον γοήτευε και το μυστήριο που από νωρίς φρόντισε ν' απλώσει γύρω της. Την έβλεπε σαν το παρθένο δάσος που γεμάτο μυστήρια τον καλούσε να το ερευνήσει. Τον ανησυχούσε μόνο που παρ' όλη την ομορφιά και την καλλιέργειά της, πονούσε και υπέμενε τον πόνο μόνη της. Ήτανε φανερό πως έπληττε με μία πλήξη αθεράπευτη. Και ο Πέτρος θα έπαιρνε όρκο πως η γιατρίνα ζητούσε να βρει κάποιον ν' ανοίξει την καρδιά της. Έτσι, αποφάσισε να είναι μετρημένος στα λόγια του και ν' αφήσει τα πράγματα να αποκαλύπτονται μόνα τους. Απόρησε μόνο και σκέφτηκε.. *και ο γιατρός τι κάνει; Έχει στα χέρια του μια αξιολάτρευτη γυναίκα κι' αυτός τρέχει στο θάλαμο της εντατικής νοσηλείας για να προλάβει τα επείγοντα περιστατικά;*

Η Μίνα ξαφνικά άνοιξε την πόρτα του αυτοκινήτου και βγήκε. Ο Πέτρος βυθισμένος στις σκέψεις του, δεν πρόλαβε να προηγηθεί και να της ανοίξει την πόρτα. Έτσι αρκέστηκε να βγει δεύτερος από το αμάξι και να την παρακολουθεί.

Σαν βρεθήκανε στην φαρδιά αλάνα, η Μίνα χωρίς να πει τίποτε βάδισε προς τις βατουργιές και βάλθηκε να μαζεύει βατόμουρα. Δοκίμασε μερικά και στη συνέχεια ξαναγύρισε στον Πέτρο που την περίμενε υπομονετικά απολαμβάνοντας

τις οπτικές εικόνες που του χάριζε στην προσπάθειά της να μαζέψει τα βατόμουρα. Και όταν έφτασε μπροστά του, με το αριστερό της χέρι απλωμένο ανοιχτό, του πρόσφερε τα βατόμουρα που είχε μαζέψει.

«Πέτρο, δοκίμασε.. Πιστεύω θα σου αρέσουν. Ξέρεις, εγώ τρελαίνομαι για τα βατόμουρα..»

Ο Πέτρος πήρε δυό μαζί και τα έφερε στο στόμα του.

Θυμήθηκε τα βατόμουρα που μάζευε και αυτός πιτσιρικάς στις βατουργιές που ήταν πίσω από το σπίτι που μεγάλωσε στην Καλαμάτα. Μετά, με όλη την ειλικρίνειά του της είπε..

«Τα βατόμουρα είναι πολύ πιο ωραία όταν τα δοκιμάζεις μαζεμένα από το χέρι μιας γοητευτικής κυρίας.»

Τον κοίταξε στα μάτια χαμογελώντας με σημασία. Δεν απάντησε στο κομπλιμάν του. Του είπε μόνο:

«Έλα, πάμε μέσα..»

Η Μίνα συνέχιζε να κρατά πεισματικά κρυμμένες όλες τις βαθιές σκέψεις και τις προθέσεις της. Απόφευγε να εκφράσει ή να παρασυρθεί σε κάθε είδους αδυναμία που στο τέλος θα μπορούσε να την οδηγήσει σίγουρα σε μία δυσχερή θέση. Και οι δύο μαζί τότε κινήσανε προς τη μικρή θολωτή πόρτα του πυργόσπιτου. Ένα σκυλί που τους αντελήφθη, στην αρχή τους γάβγισε μα όταν τους πλησίασε και γνώρισε τη γυναίκα, ήλθε κοντά της κουνώντας την ουρά του. Η Μίνα γονάτισε, το χάιδεψε και μετά σηκώνοντας το κεφάλι της του είπε:

«Πέτρο, ο μοναδικός μου φίλος. Ένας και πιστός. Είναι σκυλίτσα μα εγώ θέλω να την βλέπω σαν σερνικό...»

Περίεργη τρέλα. Από έλειψη σερνικού άραγε ή από κάποια

αντιπάθεια προς τις γυναίκες; ..σκέφτηκε ο Πέτρος.

«Και πως φωνάζεις τη σκυλίτσα;»

«Μα σου είπα.. Φιντέλ³.»

Άφησαν το ζώο να τους ακολουθεί και προχώρησαν.

Δίπλα από τη πόρτα, μία ξύλινη επιγραφή έγραφε το όνομα *Το Βυζαντινό*. Μπήκαν σε μία αίθουσα που φωτιζόταν ανεπαρκώς από ένα αψιδωτό παράθυρο. Ήταν ένα μεγάλο καθιστικό χωρίς χωρίσματα. Ο Πέτρος νόμισε πως βρέθηκε σε αίθουσα έκθεσης έργων λαϊκής τέχνης κάποιας άλλης παλιάς εποχής. Ο Φιντέλ που ακολούθησε πήγε και κάθισε κάτω από το τραπέζι της γωνιάς δίπλα στο μοναδικό μικρό παράθυρο.

«Κοίταξέ τον.. ξέρει το τραπέζι μου και πήγε πρώτος.»

«Πολύ καλό αυτό. Ας του κάνουμε παρέα...»

Κάθισαν στο τραπέζι που είχε προτιμήσει η σκύλα και ο Πέτρος συνέχισε να εξετάζει την περίεργη σάλα που άρχισε σιγά σιγά να φωτίζεται, χωρίς κανέναν ν' ανάψει φως, λες από κάποια άγνωστη πηγή ενέργειας. Φαινόταν να λειτουργεί σαν καφετέρια με τραπέζια ψιλά με πάγκους και καρέκλες. Είχε και δύο σοφράδες⁴ με ξύλινες χαμηλές σκαλιστές πολυθρόνες.

Σε μια γωνιά στο βάθος, ένα σοβατισμένο τζάκι με ψιλά την εστία στόλιζε την αίθουσα. Δίπλα, μία ψάθινη παλιά καρέκλα. Μερικές λάμπες εποχής κρεμόντουσαν από το ταβάνι, ενώ ολόγυρα στους τοίχους ξύλινα κάδρα κρεμασμένα δείχνανε τις μορφές αρκετών Βυζαντινών αυτοκρατόρων και μερικών ακόμη ηρώων του γένους. Αρκετά από αυτά ήσαν γυναικών.

³ fidel στα Γαλλικά σημαίνει πιστός. Η Μίνα εδώ έπαιξε με τις λέξεις.

⁴ σοφράς: Ξύλινο, χαμηλό χωριάτικο τραπέζι..

«Πρέπει να παραδεχτώ, ότι όλοι αυτοί οι κακοφτιαγμένοι πίνακες και το λιγοστό φως κάνουν το περιβάλλον στην αρχή λίγο τρομαχτικό. Αλλά συνηθίζεις, γιατί *το φως κατά κάποιον παράδοξο τρόπο δυναμώνει μόνο του*. Το χειμώνα ανάβουμε το τζάκι και τότε είναι απόλαυση να το κοιτάξεις...»

«Για το τζάκι συμφωνώ. Για το φως.. κι εγώ παρατήρησα αυτό που είπες. Σιγά σιγά δυνάμωσε μόνο του χωρίς να ανάψει κανείς καποια πηγή φωτισμού. Πως γίνεται αυτό; Ακόμη είπες πως εδώ ηρεμείς. Αλήθεια.. δεν σε επηρεάζει ένα τέτοιο περιβάλλον όταν είσαι μόνη σου;»

«Δεν με επηρεάζει, γιατί δεν είμαι μόνη εδώ. Όσο για το φως.. δεν έχω βρεί κάποια εξήγηση. Κάτι σχετικό έχει γράψει ο πατέρας μου, στο τέταρτο βιβλίο του.»

Ο Πέτρος χτύπησε τις παλάμες του. Η Μίνα τον σταμάτησε..

«Μη βιάζεσαι. Εδώ δε χτυπάνε. Η νοικοκυρά έρχεται μόνη της. Ούτε παραγγέλνει ο πελάτης.»

«Και πώς γίνεται αυτό; Ποίος ειδοποιεί για το πελάτη;»

Η Μίνα χαμογέλασε. Έδειξε πως διασκέδαζε με όλες αυτές τις απορίες του Πέτρου.

«Μα ο Φιντέλ, με το γαύγισμά του. Βλέπεις, η διεύθυνση δεν ακούει και η παραγγελία είναι μία. Καφές βυζαντινός και γλυκό πολίτικο. Εδώ ο κεραστάρης, μόνο αυτό το κέρασμα σερβίρει και παράδες δεν παίρνει.»

«Δηλαδή; Πρώτη φορά ακούω κάτι τέτοιο.»

«Αυτή την εντολή έχει από την ιδιοκτήτρια.»

«Και ποία είναι αυτή η γενναιόδωρη ιδιοκτήτρια;»

«Θα τη γνωρίσεις Πέτρο, μη βιάζεσαι. Μάθε να ξετυλίγεις

το κουβάρι λίγο λίγο. Το ξεδιάλυμα του μυστηρίου σε δώσεις είναι πιο γοητευτικό.»

Να που παραδέχεται το μυστήριο.. σκέφτηκε ο Πέτρος και ένα σύγκρυο ένιωσε να κατεβαίνει στην πλάτη του. Μετά από λίγο φάνηκε στη πόρτα δίπλα στο τζάκι, μιά συμπαθητική γερόντισσα προχωρημένης ηλικίας που έφερνε στα χέρια της ένα ξύλινο δίσκο. Λιπόσαρκη, μικρόσωμη μα πολύ ευκίνητη πλησίασε στο τραπέζι τους και άφησε το δίσκο.

«Καλώς ήλθατε νεράιδα μου. Πως είναι ο γιατρός;»

«Ευχαριστώ, θεία Τασώ. Όλοι καλά είμαστε.»

Ο Πέτρος, μετά από την αρχική αμηχανία του τη ρώτησε.

«Πως σε είπε; νεράιδα;»

«Ναι.. έτσι με λέει.»

«Έχει ιδιαίτερο λόγο να το κάνει αυτό; Εξήγησέ μου.»

Όπως καθόταν στα δεξιά του, άπλωσε το αριστερό της χέρι και το ακούμπησε πάνω στο δικό του και τον κοίταξε με ένα παραπονεμένο ύφος και ένα γλυκό μειδίαμα.

Έμεινε έτσι αρκετά, μέχρι που η κυρά Τασώ τελείωσε με το σερβίρισμα. Μετά, σιγανά μονολόγησε..

«Ελπίζω να έχουμε τον καιρό..»

Πριν φύγει η γερόντισσα κοντοστάθηκε, κοίταξε με στοργή τη Μίνα και της είπε σα να της έδινε αναφορά...

«Άργησες αυτή τη φορά να μ' επισκεφτείς κοκόνά μου. Την βδομάδα που μας πέρασε είχαμε μια τρομερή νεροποντή και πέρασαν λίγα νερά στη σοφίτα. Ξέρεις δα πως είναι ο καιρός αυτή την εποχή. Έφερα ένα μάστορα και άλλαξε μερικά κεραμίδια. Θα πάς επάνω νεράιδα μου; Αν ναι.. να σου φέρω

τα κλειδιά...»

«Ναι θεία Τασώ. Να μου τα φέρεις.»

Η κυρά Τασώ έφυγε για να ξαναγυρίσει κρατώντας μια αρμαθιά κλειδιά παλαιού τύπου, τόσο μεγάλα που δύσκολα θα τα ανεχόταν κάποιος να τα κρατά επάνω σου. Τελικά ο Πέτρος δεν άντεξε και τη ρώτησε..

«Μα τι γίνεται εδώ τέλος πάντων; Μίνα έχεις δωμάτιο εδώ; Και γιατί σε λέει νεράιδα;»

«Πέτρο, βλέπω πως πρέπει να σ' εμπιστευτώ. Θα ήθελες να δεσμευτείς λίγο μαζί μου;»

Ο Πέτρος γεμάτος περιέργεια από όλα αυτά που άκουγε και έβλεπε και απελπισμένος από τη βραδύτητα της εξέλιξης της κουβέντας, θέλησε να κάνει τα πράγματα να κινηθούν λίγο πιο σύντομα. Για να αποκλείσει άλλες πιθανές υπεκφυγές, της απάντησε καταφατικά και τη διαβεβαίωσε πως..

«Ναι Μίνα.. θέλω και να δεσμευτώ μαζί σου και μάλιστα πολύ, όχι λίγο.. μα άλλαξε σε παρακαλώ.. *την ταχύτητα.*»

«Πάλι ανυπόμονος και μ' αρέσεις. Τι ζώδιο είσαι;»

«Κριός είμαι. Αλλά τι σχέση έχει πάλι αυτό;»

«Έχει. Γι' αυτό είσαι βιαστικός και ανυπόμονος να φτάνεις στο αποτέλεσμα. Λοιπόν άκου, αποβραδís στη προσευχή μου, ζήτησα από την Παναγιά να στείλει ένα άνθρωπο να μιλήσω μαζί του. Βλέπεις η μοναξιά είναι τρομερή. Λίγα πράγματα μπορεί να κάνει κανείς μονάχος. Χτες ένιωσα μονάχη και αισθάνθηκα την ανάγκη να προσευχηθώ και πιστεύω πως η Παναγιά μ' άκουσε και σ' έστειλε. Μου φαίνεται πως είσαι ο σύντροφος που περίμενα. Σε παρακαλώ λοιπόν, έχει υπομονή

και άκουγέ με. Άλλωστε δε σου κρύβω πως θα σε κρατήσω λίγο σε αγωνία. *Θα περάσεις από μια μικρή δοκιμασία.*»

«Ναι Μίνα, θα έχω υπομονή. Μέχρι όμως αυτή τη στιγμή, δεν κάνω τίποτε άλλο από το να σε ακούω. Η ώρα περνά και αντί να μου εξηγήσεις τι σου συμβαίνει, μου λες πως με έχεις βάλει σε δοκιμασία.»

«Εντάξει Πέτρο, έχεις δίκιο. Με συγχωρείς. Πάντως πριν αρχίσω, σε πληροφορώ πως έχεις περάσει τη δοκιμασία και έχεις κερδίσει την εμπιστοσύνη μου. Για πρώτη φορά νιώθω τόσο άνετα με άνθρωπο που μόλις τον γνώρισα. Μακάρι αυτό να είναι σηµαδιακό και να µας οδηγήσει και τους δύο κάπου. Ναι λοιπόν, έχω δωµάτιο εδώ και όχι ένα αλλά αρκετά, γιατί αυτό το σπίτι µου ανήκει. Κληρονόµησα όλο το πυργόσπιτο από τους γονείς µου µετά το χαµό τους και είναι το µοναδικό περιουσιακό µου στοιχείο. Το σπίτι της Σπάρτης είναι µε νοίκι και ανήκει στο γιατρό.»

«Που και πως χάθηκαν οι γονείς σου; Έτσι που το λες, ενοχλεί λίγο. Δεν το γνωρίζεις; Δεν τους αναζήτησες;»

«Δεν ξέρω. Ο γιατρός δεν µε διευκολύνει να µάθω. Έφυγαν ένα πρωί µόνονι τους για το κάστρο του Μυστρά. Την ίδια διαδροµή την είχαν κάνει πολλές φορές. Αυτή όμως τη φορά δεν ξαναγύρισαν. Εγώ, όλη εκείνη την ηµέρα ήµουν ανήσυχη, σαν κάτι να προαισθανόµουν. Η θεία Τασώ µε καθησύχαζε, αλλά την έβλεπα να τρέχει πάνω κάτω στο σπίτι και να µην ξεκολλάει από το τηλέφωνο.

Οι γονείς µου ήσαν Άγγλοι αρχαιολόγοι και εγώ έχω ακόµη αγγλικό διαβατήριο. Βυζαντινολόγοι και οι δύο, µελετούσαν

όλα τα σχετικά με το Βυζάντιο από τη εμφάνισή του μέχρι την πτώση του. Δεν μπορούσαν να καταλάβουν τι έγινε και μιά τέτοια αυτοκρατορία, κατάληξε να διαλυθεί. Οι γονείς μου θέλανε να είναι κοντά στο Μυστρά και αγοράσανε αυτό το σπίτι, όταν εγώ ήμουν α δέκα ετών.. Χαθήκανε όμως σαν πάτησα τα δέκα τέσσερα. Βρήκα όλα τα χειρόγρατά τους, τα έχω ταξινομήσει αλλά δεν βρίσκω άκρη. Από τότε που αγόρασαν το πυργόσπιτο, γίνανε περίεργοι. Σταμάτησαν να γράφουν Βυζαντινή ιστορία, τρέχαγε με το Land Rover την ημέρα και το βράδυ ερευνούσανε τον πύργο και σχεδιάζανε κύκλους και τριγωνικά σχήματα που εγώ δεν μπορώ να τα καταλάβω. Αυτά θέλω να ιδείς και αν βεβαιωθώ ότι αξίζουν και κάτι έχουνε να πουν, θα τα εκδώσω στη μνήμη τους. Γι' αυτό θέλω να βεβαιωθώ αν ενδιαφέρεσαι κι εσύ κατ' αρχήν να τα ιδείς. Ίσως σαν μηχανικός να καταλάβεις σε τι αφορούν.»

«Και με τον γιατρό πως έμπλεξες;»

«Την επομένη ημέρα της φυγής των γονιών μου, ήλθε ο ίδιος ο γιατρός εδώ και με ζήτησε. Μου ήταν άγνωστος και μου έδωσε ένα γράμμα του πατέρα μου. Στο γράμμα αυτό μου εξηγούσε την ανάγκη να φύγουν με τη μητέρα μου για ένα διάστημα. Σε αυτό το διάστημα θα με φρόντιζε ο γιατρός. Με παρακαλούσε να μετακομίσω στο σπίτι του γιατρού, στη Σπάρτη, για να είμαι κοντά στα σχολεία. Μου έγραφε ακόμη, να κρατήσω το σπίτι και να έρχομαι όταν μπορώ, να μη διώξω τη θεία Τασώ και να εκδώσω την εργασία τους.

Μετά από αυτό το γράμμα, κατάλαβα πως κάτι είχε συμβεί στους γονείς μου, παρ' όλο που ο γιατρός ακόμη το αρνείται.

Τώρα πια ξέρω, πως δεν θα τους ξαναειδώ και πως δεν μου λένε την αλήθεια, ούτε η θεία Τασώ που με αγαπάει τόσο, αλλά ούτε και ο γιατρός που μένουμε μαζί. Εγώ πιστεύω ότι κάποιο τροχαίο ατύχημα έκοψε το νήμα της ζωής τους κι έπαψα πια να τους ρωτάω.»

«Λυπάμαι Μίνα. Έστω και αργά, δέξου σε παρακαλώ την αμέριστη συμπάθειά μου.»

«Δεν χρειάζεται Πέτρο. Η ζωή δεν είναι δωρεά για πάντα. Είναι ένα πολύτιμο αγαθό, αλλά δυστυχώς κάποτε τελειώνει. Όλοι είμαστε μελλοθάνατοι. Ξέρεις δε με στενοχωρεί αυτό. Ένας άγγλος, ο οικονομολόγος Τόμας Μάθιους λέει, πως αν δεν υπήρχαν μάχες, φόνοι και αιφνίδιοι θάνατοι, θα είχαμε υπερπληθυσμό. Είμαι αρκετά φιλοσοφημένη πάνω στο θέμα του θανάτου και το αντιμετωπίζω νομίζω πολύ καλά. Πιστεύω στη μετά θάνατο ζωή και ακόμη πως ο θάνατος είναι ένα φυσικό φαινόμενο. Όταν πεθαίνουμε, απλώς αλλάζουμε κατάσταση. Θα έλεγα επίπεδο ύπαρξης. Ότι γεννιέται πεθαίνει σαν ύλη αλλά η ψυχή δεν χάνεται. Παραμένει σε μια ονειρική κατάσταση σε κάποιο ανώτερο πνευματικό πεδίο.»

«Ομολογώ πως στα θέματα αυτά με ξεπερνάς. Οι γνώσεις μου θέλουν εμπλουτισμό. Μου αρέσει όμως να τα συζητώ. Μπορείς να συνεχίσεις, αν σ' ευχαριστεί το θέμα.»

«Όχι ιδιαίτερα.. αλλά αφού μ' ενθαρρύνεις. Τα προσωπικά μου πιστεύω στο θέμα, προσεγγίζουν κάπως τη θεωρία του Πλωτίνου πού δέχεται πως η ψυχή μας σαν υπέρτατη ουσία έχει Θεϊκή υπόσταση.

Ο θάνατος επέρχεται μόνο για το σώμα του ανθρώπου. Η

ψυχή δε θα συνοδεύσει το σώμα στην αποσύνθεση αλλά θα κερδίσει τη Θεϊκή αιωνιότητα. Η ανθρώπινη ζωή δε δημιουργήθηκε για να αναλώνει τις προσπάθειές της εξ ολοκλήρου στον ορατό κόσμο της ύλης, αλλά και για να συνειδητοποιήσει τη γνήσια ψυχική αξία. Έτσι θεωρώ τους γονείς μου ακόμη να είναι δίπλα μου και να με συντροφεύουν.

Ας γυρίσουμε όμως στα συμβάντα που λέγαμε. Πίστεψα τον γιατρό αλλά δεν πήγα μαζί του στη Σπάρτη. Δεν ήθελα να αφήσω μοναχή τη θεία Τασώ. Έμεινα εδώ για δύο χρόνια. Μετά.. *κάτι συνέβη*. Τότε πήγα στη Σπάρτη και τελείωσα το λύκειο κοντά στο γιατρό.»

«Και το γιατρό πότε τον παντρεύτηκες;»

Ξαναγέλασε με το κρυστάλλινο γελάκι της. Στη συνέχεια με μιά έκδηλη έκπληξη ξέσπασε σε μιά διαμαρτυρία.

«Πως σου ήρθε τώρα αυτό; Ποτέ δεν τον παντρεύτηκα. Βλέπεις να φορώ κάποια βέρα; Με άκουσες σε κάποια στιγμή σήμερα να τον αποκαλέσω *αντρούλη* μου ή εκείνος πάλι να με φωνάζει *γυναικούλα* του; *Καλή* μου με αποκαλεί συνέχεια. Τον γιατρό τον σέβομαι. Με προστατεύει και μου παρέχει στέγη και μιά αξιοπρεπή ζωή χωρίς να μου ζητά τίποτε. Το αντίθετο μάλιστα συμβαίνει. Εγώ του ρίχνομαι και αυτός αμύνεται. Δεν έχουμε βρεθεί ποτέ μαζί. Ο γιατρός είναι ένας ανθρωπιστής επιστήμονας που ασκεί το λειτούργημά του ευσυνείδητα. Του οφείλω πολλά. Με αγαπά σαν κορίτσι του και δεν μου χαλάει ποτέ το χατίρι. Σε κανένα δεν εξηγεί τι ρόλο παίζω εγώ στη ζωή του. Αφήνει σε όλους τους τρίτους την εντύπωση πως είμαστε ζευγάρι.. αλλά στην πραγματικότητα δεν είμαστε.

Νομίζω πως ούτε στο στρατηγό δεν το έχει αποκαλύψει αυτό. Ότι λέμε λοιπόν.. να μένει μεταξύ μας. Αυτό μόνο, προς το παρόν, σου ζητώ.

Μου φαίνεται περίεργο αυτό που μου συμβαίνει σήμερα με σένα. Σε γνώρισα για λιγότερο από τέσσερες ώρες και σου εξομολογούμαι τα πιο κρυφά μυστικά μου. Γι' αυτό σου είπα πως μου φαίνεται σα να σε περίμενα. Σ' αισθάνομαι, πως να το πω, σαν τον άνεμο που θα με παρασύρει και κάτι θα μου συμβεί. Δεν μπορώ να το προσδιορίσω ακόμη, μα αυτό που με διακατέχει εδώ και τρεις ώρες, μου είναι ανεξήγητο.»

Η Μίνα σταμάτησε για λίγο και ανέπνευσε βαθιά. Ο ήχος της αναπνοής της φάνηκε στον Πέτρο σαν ανασασμός ψυχής. Τότε την κοίταξε με ανησυχία. Έβλεπε την συζήτηση πως ξεστράτευε. Εν τούτοις δεν αποφάσιζε να δώσει ένα τέλος. Δεν ήθελε να πιστέψει πως αυτή η νεαρή όμορφη γυναίκα ήτανε μία κακομαθημένη παραμυθού. Άντεξε να κρατήσει το ενδιαφέρον του ανοιχτό και ν' ακούσει όσα ακόμη είχε να του πει.. Και όχι μόνο. Την ενθάρρυνε κιόλας να συνεχίσει. Δεν ήθελε να την χάσει.

«Μίνα, με συγκινείς. Ηρέμησε και συνέχισε..»

«Δεν ξέρω αν αυτό είναι ένστικτο, προαισθημα, ή άλλη προειδοποίηση κάποιας καλής ή κακιάς μάγισσας. Ότι και να είναι ας έρθει. Ελπίζω μόνο να μην απογοητευτώ. Θα ήτανε βαρύ χτύπημα για μένα. Αναρωτιέμαι αν θα μπορέσεις ν' ανέχεσαι μερικές μεταπτώσεις και ξεσπάσματα του κάπως δυσάρεστου χαρακτήρα μου. Δεν έχω φίλους, ούτε φίλες και αυτό με στενοχωρεί, γιατί όπως σου είπα και πριν, λίγα είναι

αυτά που μπορεί να κάνει κανείς μόνος του.»

Του χαμογέλασε για λίγο και συνέχισε...

«..τώρα ξέρεις γιατί θέλω να σε νιώθω φίλο μου. Παρ' όλη την στοργή του γιατρού.. νιώθω μόνη.»

Δεν άντεξε και ξέσπασε σε βουβό λυγμό. Τα πράσινα μάτια της βούρκωσαν και πήραν το χρώμα της ανταριασμένης θάλασσας που την τάραξε ο άνεμος. Την ίδια στιγμή δύο δάκρυα σα διαμάντια αρχίσανε να κυλούν στο πρόσωπό της. Δεν έκανε προσπάθεια να τα μαζέψει κι αυτά σαν βαρύνανε, στάξανε πάνω στο παλλόμενο στήθος της που τώρα πια αποκάλυπτε το βρασμό της ψυχής της. Ήταν φανερό το βαθύ παράπονο που την κατάτρυχε.

Οι γυναίκες κλαίνε εύκολα. Έχουν το κλάμα για όπλο τους. Αυτό όμως το κλάμα ο Πέτρος το αξιολόγησε για αληθινό και ντράπηκε για όσα είχε σκεφτεί γι' αυτήν πριν από λίγο. Δεν είχε λόγο η Μίνα να κλάψει από σκοπιμότητα. Το βουβό της κλάμα έκανε το σκυλί ν' ανησυχήσει. Σαν να κατάλαβε κάτι, ο Φιντέλ άρχισε να γρυλίζει κάτω από το τραπέζι και αυτή έσπευσε να τον καθησυχάσει.

«ΗΣύχασε Φιντέλ, δεν κινδυνεύω *κορίτσι* μου.»

Το ζώο πείσθηκε στα λόγια της κυράς του και αμέσως ξαναγύρισε στον αμέριμνο ύπνο του. Ο Πέτρος σκέφτηκε πως έπρεπε να κάνει κάτι. Στο κάτω κάτω, οι δικές του ερωτήσεις φέρανε αυτή τη κατάσταση. Ανυσυχούσε τώρα σοβαρά. Ποτέ δεν περίμενε πως μια επίσκεψη σε ένα οικόπεδο για παροχή τεχνικών συμβουλών, θα έφτανε σε μια τέτοια εξομολόγηση ψυχής του πελάτη.

Είναι αλήθεια πως του αρέσει ν' ακούει τις ιστορίες των ανθρώπων και να δίνει συμβουλές, αλλά σήμερα από την πρώτη στιγμή που είδε τη Μίνα εντυπωσιάστηκε από τη γοητεία της, τη προσωπικότητά της και τα πολλά προβλήματά της με λάθος όμως στοιχεία. Θεωρώντας την σαν τη σύζυγο ενός καλού φίλου του στρατηγού, δεν διανοήθηκε σοβαρά πως υπήρχαν περιθώρια να τον απασχολήσει αισθηματικά. Γιατί ο ίδιος, δεν θεωρεί παρενόχληση ένα διακριτικό φλερτ που κολακεύει τη γυναίκα και είναι επιθυμητό. Τώρα όμως, με τις απρόσμενες δηλώσεις της Μίνας, αποφάσισε να κάνει κάτι για ν' αλλάξει αυτό το νοσηρό και ενοχλητικό κλίμα. Έβγαλε ένα μικρό μαντηλάκι από το τσεπάκι του και της είπε με τρυφερό τρόπο, μεταξύ σοβαρού και αστείου.

«Μου επιτρέπεις νεράιδα;»

Σήκωσε το αριστερό του χέρι που τον βόλευε, να της μαζέψει τα δάκρυα. Αυτή δεν κινήθηκε ούτε τώρα, σαν να το περίμενε. Τότε και αυτός με απαλές επαφές του μαλακού μαντηλιού στα υγρά σημεία του προσώπου της, αποκατέστησε την αβαρία του μακιγιάζ. Ενθαρρύνθηκε από τη στάση της και χωρίς περιστροφές, αποτόλμησε μιά ατάκα που και ο ίδιος την έκρινε σαν τολμηρή.

«Πολύ θα ήθελα να σου μαζέψω τα δάκρυα με φιλιά..»

Η αντίδρασή της δεν άργησε να έλθει και τον εξέπληξε.

«Αν πράγματι το ήθελες.. θα έπρεπε να το είχες κάνει.»

«Την επομένη φορά στο υπόσχομαι. Τώρα, άφησέ με ν' απολογηθώ για την κακή μου ενημέρωση, μα ο στρατηγός βλέπεις που είναι η πηγή των πληροφοριών μου, σας ξέρει για

ζευγάρι. Πες μου όμως, γιατί ο γιατρός κρατά μυστικό αυτόν τον ..μη γάμο; Έχει ιδιαίτερο λόγο να το κάνει;»

«Δεν ξέρω. Υποθέτω το κάνει, για ν' αποφεύγει τα σχόλια που άφησε τη ζωή του να πάει χαμένη. Έμεινε άγαμος και τώρα πια με περασμένα τα εξήντα, ποία θα τον πάρει. Τον σκέπτομαι καμιά φορά και αναρωτιέμαι, μήπως στο δικό του δράμα, έχω παίξει κι εγώ το ρόλο μου. Κάποτε τον ρώτησα μήπως θυσιάζει τον εαυτό του για μένα. Είχα τύψεις..»

«Και τι σου απάντησε;»

«Τι να μου απαντήσει; Μιά καλοβαλμένη απάντηση που διάβολε, έχει τη λογική της.

"Μη το συσχετίζεις με σένα κορίτσι μου. Δεν έχεις καμιά σχέση εσύ που εγώ ξέμεινα γεροντοπαλικάρο. Δεν ήθελα να παντρευτώ. Είμαι ιδεολόγος εργένης, ένας ρομαντικός που θα μείνει έτσι μόνος, από πεποίθηση. Πάρτο κι αλλιώς. Τι τάχα μπορείς να περιμένεις εσύ από μένα τώρα πιά. Εγώ έχω παντρευτεί την επιστήμη μου. Πως θα μπορούσα να σκλαβώσω μια γυναίκα με τη ζωή που κάνω;"

Αυτά μου είπε και από τότε τον εκτιμώ πιο πολύ και τον σέβομαι ακόμη περισσότερο. Καμιά φορά σκέπτομαι μήπως είναι ανίκανος ή γκέι. Φοβάμαι όμως, πως μου έχει μεταδώσει το γεροντοκορισμό και δεν έχω σκεφτεί κι εγώ μέχρι τώρα, σοβαρά το γάμο μακριά του. Ακόμη φοβάμαι μήπως το κάνω από ευγνωμοσύνη γι' αυτόν, για να του ανταποδώσω μέρος της δικής του θυσίας. Έτσι βρεθήκαμε παγιδευμένοι σε μια χρυσή παγίδα που ο γιατρός την έστησε αλλά και οι δύο πιαστήκαμε.»

«Τι θέλεις να πεις;»

«Τι να θέλω να πω Πέτρο. Τ' αυτονόητα. Όταν μου συνέβη να μείνω μόνη και μετά να πάω μαζί του μ' έκλεισε μέσα στο γυάλινο πύργο του, στη Σπάρτη. Εγώ δέκα επτά χρονών, χωρίς γονείς, του αφοσιώθηκα και τον έκανα Θεό μου. Σε αυτή την ηλικία τον είχα κάνει το ανδρικό πρότυπό μου. Είχε γίνει για μένα ο άντρας των ονείρων μου, ο ήρωας στις κοριτσίστικες φαντασιώσεις μου. Τον θαύμαζα και τον αγαπούσα κρυφά και δεν τολμούσα να του το αποκαλύψω από φόβο μην τον χάσω. Περίμενα πότε να ξημερώσει για ν' ακούσω τη καλημέρα του και πότε θα φτάσει το απόβραδο να μου δώσει το φιλί της καληνύχτας του. Ήμουν μια ερωτευμένη γυναίκα που όμως αντιμετώπιζα σκληρή ψυχρότητα. Προσπάθησα να του γίνω απαραίτητη για να τον πλησιάσω και να είμαι κάτι για κείνον. Ένα μικρό γραναζάκι στον τέλειο μηχανισμό της ζωής του. Με αποθούσε και με τρόπο με έβαζε στη θέση εκείνη που αυτός μου είχε καθορίσει. Τούτο όμως εμένα, μου σκότωνε και τα όνειρα και την διάθεση για ζωή.

"Δεν θέλω μια σχέση αταίριαστη. Δεν μπορώ ν' ανταλλάξω μια στιγμή ευτυχίας με εκατό χρόνια μετανιωμού."..μου έλεγε. Σαν πήγα στη Σπάρτη, βρήκε σαν αφορμή την συνέχιση των σπουδών μου, για να με απομακρύνει από κοντά του.

Τού έλεγα πως δεν θέλω να σπουδάσω και μου απαντούσε πως οι σπουδές μου είναι στις εντολές που άφησαν οι γονείς μου. Εγώ όμως καταλάβαινα πως η επιμονή του δεν ήταν τίποτε άλλο, παρά η βαθύτερη πρόθεσή του να με αποφύγει.

Ήξερα πως είχαμε μεγάλη διαφορά στην ηλικία, σχεδόν

σαράντα χρόνια, μα νομίζω σαν υπάρχει αγάπη.. αυτό το πράγμα ξεπερνιέται. Στο κάτω κάτω, όταν αγαπάς δεν περιμένεις μόνο, δίνεις κιόλας. Εγώ θα μπορούσα να του δίνω για όλη του τη ζωή κι' όταν αυτός έφευγε, κανείς δεν ξέρει ποία θα ήσαν τα δικά μου ενδιαφέροντα. Η ζωή προχωρά κι όλα αλλάζουν, μαζί κι ο χαρακτήρας και τα ερωτικά και όλα τα άλλα ανθρώπινα ενδιαφέροντα.

Γράφτηκα στο πανεπιστήμιο σαν αλλοδαπή χωρίς εξετάσεις κι έφυγα για την Αθήνα. Αυτά τα τέσσερα χρόνια των σπουδών μου ήτανε για μένα μια χαμένη περίοδος της ζωής μου. Πειραγμένη που με απομάκρυνε από κοντά του χωρίς τη θέλησή μου, αντέδρασα άσχημα με αποτέλεσμα να χάσω όλη τη φοιτητική μου ζωή. Έφευγα κάθε Παρασκευή από την Αθήνα και κατέβαινα στη Σπάρτη για να βρεθώ κοντά του. Και αντί να το εκτιμήσει αυτό, με πλήγωνε με την αδιαφορία του. Είχε γίνει για μένα, άθελά του βέβαια, ο ψυχικός μου δυνάστης. Ζούσα σε μία συναισθηματική κόλαση. Έτσι μία φορά, το έσκασα από τα υπνωτήρια του πανεπιστημίου και εξαφανίστηκα. Τριγυρνούσα στους δρόμους της Αθήνας άσκοπα και στο τέλος κατάληξα σ' ένα παγκάκι του Ζαπτείου. Βρισκόμουν σε μία ασφυκτική ψυχολογική κατάσταση.

Την εποχή εκείνη, παρακολουθούσα τις παραδόσεις ενός καθηγητή που είχα στη φιλοσοφική σχολή. Είναι μανιάτης από εδώ κοντά. Από την Πολοβίτσα. Τον άνθρωπο αυτόν τον θεωρώ ένα σπουδαίο φιλόσοφο. Δεν έλειψα ποτέ από τις παραδόσεις του. Τον άκουγα σαν μαγνητισμένη. Είναι ένας πραγματικός στοχαστής. Διατυπώνει περίεργες προσωπικές

ιδέες για τη ζωή και κυρίως για το θάνατο και τότε εμένα με είχε επηρεάσει αφάνταστα. Ίσως τον έχεις ακουστά..»

«Για το Δημήτρη το Λιαντίνη θέλεις να μου πεις;»

«Ναι, βλέπω τον ξέρεις. Αυτό με βοηθά. Την περίοδο λοιπόν εκείνη, ο Λιαντίνης μιλούσε πάρα πολύ για το θάνατο και τα είχε βάλει μαζί του. *Αφήστε το θάνατό μου για μένα.. Θα πεθάνω τη στιγμή που θα επιλέξω εγώ..* έλεγε. Δεν ξέρω, αν το επιχειρήσει ποτέ να πεθάνει μόνος του, συνεπής στά λόγια του, αλλά εγώ εκείνο το βράδυ ένιωσα τα λόγια του να με κυριεύουν και αποφάσισα να βάλω τέλος στη ζωή μου. Πήρα κάμποσα χάπια ασπιρίνης και έπεσα σε κώμα. Για καλή μου ή για κακή μου τύχη, μια περαστική γερόντισσα με βρήκε εγκαίρως και φρόντισε να με μεταφέρει στο διανυχτερεύον νοσοκομείο. Βρήκαν τα φιαλίδια της ασπιρίνης και αυτό με έσωσε. Σαν ξύπνησα, ο Γιάννης είχε έρθει στην Αθήνα και ήταν από πάνω μου και δεν το κούνησε από κοντά μου, μέχρι που έγινα τελείως καλά και βγήκα από το νοσοκομείο.

Σαν τον είδα ξαφνιάστηκα. Δεν είχα αφήσει κανένα γράμμα και δεν μπόρεσα να καταλάβω ποίος τον ειδοποίησε πως βρίσκονται στο νοσοκομείο. Σαν ζήτησα από το βιβλίο των εισαγωγών να μάθω το όνομα της γερόντισσας που με βρήκε και με έφερε στο νοσοκομείο, δεν βρήκα τίποτε. Το φύλλο του βιβλίου στην ημερομηνία εισαγωγής μου, ανεξήγητα έλειπε. Έτσι ποτέ δεν έμαθα το όνομα της γυναίκας που με μετέφερε στο νοσοκομείο αναίσθητη.

Ο γιατρός με πήρε στη Σπάρτη και δε με άφησε να γυρίσω

στην Αθήνα να τελειώσω τις σπουδές μου. Μου είπε πως στην αρχαιολογία το πτυχίο δεν είναι απαραίτητο. Μάλλον φοβόταν μην επαναλάβω την απόπειρα.

"Μπορείς να ασχοληθείς με τη μελέτη και την έρευνα όλων των ιστορικών γεγονότων ή με ότι άλλο θέλεις, με σπουδή δια αλληλογραφίας και μελέτη από το σπίτι. Και ο μεγάλος αρχαιολόγος Σλήμαν, δεν ήταν κάτοχος κάποιου ακαδημαϊκού τίτλου, αλλά η προσωπική του μελέτη τον έκανε ικανό να ανακαλύψει τις Μυκήνες και την Τροία." ..μου επαναλάμβανε.

Και αυτό κάνω τώρα. Μελετώ και γράφω μόνη μου. Πριν από έξι μήνες, ο στρατηγός μου ανέθεσε ν' ασχοληθώ με την έρευνα του οικογενειακού του δένδρου. Το έκανα και πριν από ένα μήνα του παρέδωσα το αποτέλεσμα της έρευνάς μου. Γι' αυτό δεν σε έχω ρωτήσει μέχρι τώρα τίποτε για σένα. Γιατί ήδη ξέρω πως είσαι από τον κλάδο της Καλαμάτας και όταν ο στρατηγός μου είπε πως θα ερχόσουν στη Σπάρτη να του χτίσεις την οικοδομή, σας κάλεσα για φαγητό και χάρηκα που θα γνωριζόμαστε.»

«Και γιατί αυτό;»

«Μα το γιατί το βλέπεις Πέτρο, μου λείπει ο σύντροφος, το σερνικό που θα μπορούσα ν' ακουμπήσω πάνω του. Μέχρι και τη σκυλίτσα μου την θεωρώ σερνικό σκύλο.»

«Και πόσα ξέρεις για μένα;»

«Πόσα ξέρω για σένα... τι ρωτάς; Ότι και να ξέρω ησύχασε. Οι πληροφορίες μου για σένα είναι θετικές.»

Ακούμπησε το χέρι του πάνω στο χέρι της και πλησίασε το πρόσωπό του στο δικό της..

«Μίνα, καλή μου..»

«Μήπως σε κουράζω; Είμαστε εδώ οι δύο μας, χαμένοι μέσα στους βυζαντινούς αυτοκράτορες της θείας Τασώς. Έχω ανάγκη να νιώσω, ότι είμαι μια γυναίκα ποθητή που αρέσει. Λαχταρώ να δώσω και να πάρω, αλλά το μόνο που εισπράττω είναι μια απαγοητευτική απόρριψη. Άκουσε τη συνέχεια και θα καταλάβεις. Σαν γυρίσαμε με το Γιάννη στη Σπάρτη, εγώ αντιμετώπισα πάλι την ίδια δύσκολη κατάσταση. Τίποτε δεν είχε αλλάξει. Το αίσθημά το δικό μου φούντωνε και ο γιατρός αδιαφορούσε. Τότε μου ήρθε η ιδέα να τον απειλήσω πως θα φύγω. Είχα καταλάβει πως στο βάθος με ήθελε κοντά του.

Του είπα πως *αν δεν παντρευτούμε, θα φύγω*. Πως *δεν μου χρειάζονται τα δυσμενή σχόλια της σπαρτιάτικης κοινωνίας*. Τότε αυτός μου πρότεινε να κάνουμε *λευκό γάμο*. Να πάμε δηλαδή ένα ταξίδι στη Γαλλία να παντρευτούμε με πολιτικό γάμο, αλλά χωρίς συζυγικές σχέσεις. Εγώ θα ήμουν ελεύθερη, ..όποτε άνοιγε η τύχη μου, να παντρευτώ. Δέχτηκα, ελπίζοντας πως στο δρόμο θα κατόρθωνα να τον συγκινήσω και να τον φέρω κοντά μου. Έγινε λοιπόν αυτός ο γάμος για τα μάτια του κόσμου αλλά στην πραγματικότητα δεν υφίσταται. Ούτε καν γνωρίζω αν τον έχει δηλώσει. Στο θέμα όμως που έκαιγε εμένα, τίποτα δεν άλλαξε. Ο γιατρός συνέχισε να παραμένει απόμακρος όπως τον γνώρισες σήμερα. Ένας ευσυνείδητος γιατρός που παντρεύτηκε την επιστήμη του.»

Η Μίνα σταμάτησε. Έστρεψε το βλέμμα της στον Πέτρο και ψιθυριστά σχεδόν συνέχισε..

«Τώρα τα ξέρεις όλα. Όπως είδες, δεν υπάρχουν μυστήρια.

Κακή τύχη υπάρχει και μια άστοχη συμφωνία.»

«Μίνα.. πως θα μπορούσα να φανταστώ μια τέτοια ιστορία. Ειλικρινά λυπάμαι για όλες σου τις κακοτυχίες, τώρα όσο για την εργασία τη δική σου και των γονιών σου, πίστεψέ με, με ενδιαφέρει. Σκοπεύω, όσο θα είμαι εδώ, ν' ασχοληθώ με λαογραφικά θέματα της Μάνης ερασιτεχνικά και με χαρά μου να διαβάσω και τα γραπτά σου και να σου πω στη συνέχεια τη γνώμη μου. Σε αντάλλαγμα, αφού είσαι αρχαιολόγος, μπορείς και συ να με βοηθήσεις στις δικές μου αναζητήσεις.»

«Σ' ευχαριστώ Πέτρο και με χαρά μου θα σε βοηθήσω.»

«Και το όνομα *νεράιδα* πως προέκυψε;»

«Πέτρο, σε κάθε κορίτσι εδώ στη Μάνη οι μεγάλοι, όταν το αγαπάνε, του κολλάνε ένα χαϊδευτικό όνομα. Το χαϊδευτικό *νεράιδα* μου το κόλλησε η γερόντισσα που γνώρισες.

Αυτή η γυναίκα με μεγάλωνε από πριν φύγουν οι γονείς μου. Μου έλεγε παραμύθια σαν με κοίμιζε τη νύχτα και τα παραμύθια της αυτά ήταν ανακατεμένα με μανιάτικες ιστορίες και θρύλους. Με νεράιδες και ξωτικά. Με πρίγκιπες και βασιλοπούλες, με δεσποτάδες και αυτοκράτορες. Με αγαπάει πολύ.

Βλέπεις αυτά τα κάδρα ολόγυρα στην αίθουσα; Όλες αυτές οι εντυπωσιακές φιγούρες είναι Βυζαντινοί αυτοκράτορες και βασίλισσες, αλλά και άλλες ιστορικές προσωπικότητες.

Η θεία μου η Τασώ, χρησιμοποιούσε την αίθουσα αυτή σαν καφετέρια. Ερχόντουσαν οι ξένοι εδώ και βλέποντας τα κάδρα ολόγυρα, περίεργοι ρωτούσαν για τον καλλιτέχνη και τα πρόσωπα των κάδρων. Τότε η βάβω, μετά το σερβίρισμα, τους παραμύθιαζε με τις ιστορίες των ηρώων της. Κι οι ξένοι την

φίλευαν. Έτσι η θεία μου επιβίωνε από αυτό το μαγαζάκι. Ήταν όμως μεγάλη αρκετά και οι γονείς μου της πρότειναν να αγοράσουν το πυργόσπιτο. Η θεία μου δέχτηκε και οι γονείς μου μετά την αγορά, την άφησαν να ζει μέσα και να συνεχίσει να κερδίζει σαν και πρώτα τη ζωή της και να προσέχει κι εμένα που δεν μπορούσα να τούς ακολουθώ.

Και τι δε μούχει πει αυτή η χαροκαμένη γυναίκα. Ακόμη δεν ξέρω αν κάποιο από τα παραμύθια της, δεν ήταν και η δική της ιστορία. Μου έχει πει τόσα πολλά που δυσκολεύομαι να τα συνταιριάξω. Της αρέσει να μου λέει ιστορίες και απ' ότι θυμάμαι, οι πιο αγαπημένες της είχαν να κάνουν με τους αρχαίους Θεούς και τους Βυζαντινούς αυτοκράτορες.

Φαίνεται πως ο γειτονικός Μυστράς με τα κάστρα του, την έχει επηρεάσει. Μου μίλαγε για τους Παλαιολόγους, τούς Κομνηνούς και τούς Μέδικους και νόμιζα πως έπαιζα στα παλάτια μαζί τους ή φύλαγα καρτέρι με τις μανιάτισσες. Έτσι κι εγώ καταπιάστηκα να γράφω μανιάτικες ιστορίες.

Καμιά φορά σκεπτόμουνα πως μπέρδευε τα ονόματα και άλλοτε πως την ίδια ιστορία μου την έλεγε με άλλα ονόματα. Τότε εγώ παραπονιόμουνα και της έλεγα πως με ξεγέλαγε, γιατί είχαν τελειώσει οι ιστορίες της και πως μου έλεγε την ίδια ιστορία αλλάζοντας τα ονόματα.

"Θεία Τασώ, αυτή την ιστορία μου την έχεις πει."

"Δεν στην έχω πει νεράιδα μου. Αλλά βλέπεις, η ιστορία επαναλαμβάνεται. Τα καμώματα των μεγάλων μοιάζουνε μεταξύ τους, γιατί όλοι τους κάνουνε τα ίδια σφάλματα. Μα σαν κάνουν σφάλματα οι μεγάλοι υποφέρουν οι μικροί. Απορούσε ο πατέρας

σου κόρη μου πως χάθηκε το Βυζάντιο. Με τις ηλιθιότητες και τη διαφθορά των βυζαντινών αυτοκρατόρων χάθηκε κόρη μου. Φορολογούσαν το λαό και πληρώνανε με χρυσάφι μισθοφορικούς στρατούς. Ζούσαν στη χλιδή και ο λαός δυστυχούσε. Δεν ήταν λίγες και οι δολοφονίες που κάνανε για το θρόνο.

Χρησιμοποίησαν σαν όπλο τη επιβολή του Χριστιανισμού παρ' όλο που οι πιο πολλοί απ' αυτούς δεν πιστεύανε και αφανίζανε την Ελλάδα, καταστρέφοντας ότι ήταν Ελληνικό."

Και η ζωή μου κυλούσε ανέμελη κι ένιωθα ευτυχισμένη με τους γονείς μου και τη θεία Τασώ με τις ιστορίες της. Μία της όμως ιστορία με τρόμαξε, γιατί σ' αυτή ανακάτευε και μένα.»

«Τι εννοείς;»

«Όπως είδες, η αυλή μας, αντί για φράχτη έχει βατουργιές που κάθε καλοκαίρι γεμίζουν με βατόμουρα. Στο πίσω μέρος του πυργόσπιτου, οι βατουργιές αυτές καταλήγουν σε μια ακροποταμιά. Ένας παραπόταμος του Ευρώτα κυλάει παράλληλα στο φράχτη μας. Είχα βρει μια ποριά⁵ ανάμεσα στα βάτα και τρυπώνοντας, έβγαινα στη μεριά του ποταμού.

Το ποτάμι αυτό, την εποχή των βροχών ξεχειλίζει, και καμιά φορά τα περίσσια νερά του, ξεχύνονται πάνω στις όχθες του και τις γεμίζουν με λάσπες. Εμένα μου άρεσε να σηκώνομαι πολύ πρωί και να μαζεύω τα βατόμουρα πριν τα μαζέψουν άλλοι. Έτσι σκαστή από το δωμάτιο μου, φορώντας μόνο το λευκό μου νυχτικό και κρατώντας ένα μικρό πανέρι, μάζευα βατόμουρα και σαν τελειώνανε τα μούρα από την πλευρά της αυλής, τότε περνούσα στην ακροποταμιά και συνέχιζα το

⁵ πέρασμα, δίοδος.

μάζεμα και από την πλευρά του ποταμού. Μιά μέρα άκουσα ήχους φλογέρας και περίεργη κοίταξα στην αντίπερα όχθη. Ήταν ένα τσοπανόπουλο που έβοσκε τα πρόβατά του. Αυτός με είχε δει πολλές φορές και πριν και από εκείνο το πρωινό. Και όταν έβγαινα, εγώ μάζευα βατόμουρα και αυτός έπαιζε φλογέρα και τραγουδούσε και προσπαθούσε να με κάνει να τον κοιτάξω. Και αφού αυτός έπαιζε για μένα εγώ άρχιζα να χορεύω. Αυτό το παιχνίδι συνεχίστηκε για αρκετές ημέρες και είχα αρχίσει να νιώθω περίεργα. Σκεφτόμουν μήπως ήμουν ερωτευμένη.

Μία νύχτα έβρεχε ασταμάτητα και η βροχή συνεχίστηκε και την άλλη μέρα. Ήτανε πριν από δώδεκα χρόνια. Ήταν η χρονιά που πήγα και έμεινα στη Σπάρτη. Εκείνο το πρωινό δεν κατέβηκα για βατόμουρα. Το ποτάμι είχε φουσκώσει για καλά και τα νερά του, είχανε φτάσει μέχρι τα ριζά της βατουργιάς.

Το τσοπανόπουλο όμως, ήταν εκεί όπως κάθε πρωί και σαν δεν είδε εμένα, άρχισε να μου τραγουδάει το γνωστό μου τραγούδι από ένα ποίημα του Παλαμά:

*Στο χώμα τούτο πάντ' ανθούνε
κι έχουν αθάνατη ζωή
και μας θαμπώνουν, μας μεθούνε
νεράιδες, ήρωες, Θεοί.*

Τον άκουσα, μα δεν βγήκα κείνο το πρωί. Την άλλη όμως, πήγα στην ακροποταμιά. Τα νερά είχαν αποτραβηχτεί, μα παντού ήταν όλο λάσπες. Το τσοπανόπουλο δεν είχε έρθει ακόμη κι έτσι άρχισα να μαζεύω βατόμουρα. Σαν ήλθε και με είδε.. χαρούμενο άρχισε να μου φωνάζει:

"Νεράιδα.. γιατί δεν ήρθες χτες;"

"Εβρεχε και φοβόμουν. Το ποτάμι είχε φουσκώσει.»

"Μα οι νεράιδες δε φοβούνται τη βροχή. "

"Εγώ τη φοβάμαι. "

"Σου έφτιαξα ένα στεφάνι για τα μαλλιά σου.. πιάσε το. "

...και με μια δυνατή περιστροφή πέταξε το στεφάνι πάνω από το χείμαρρο και αυτό διαγράφοντας ένα τόξο ήρθε και έπεσε μπροστά στα πόδια μου. Το πήρα και το φόρεσα και τότε ο τσοπανάκος μου φώναξε:

"Τώρα είσαι μια αληθινή νεράιδα. "

"Σ' ευχαριστώ. Πάρε κι εσύ βατόμουρα. "

Και λέγοντάς του αυτή τη φράση, πήρα φόρα και πέταξα το πανέρι μου με τα μούρα προς το μέρος του. Ήμουν όμως πολύ αδύναμη να το πετύχω και το πανέρι έπεσε στο νερό.

Το χειρότερο όμως ήταν, ότι στην προσπάθειά μου να μιμηθώ την περιστροφή που έκανε εκείνος ρίχνοντας το στεφάνι, γλίστρησα στη λάσπη της ακροποταμιάς και την επόμενη στιγμή βρέθηκα στο νερό. Τον άκουσα να μου ξεφωνίζει να κολυμπήσω προς τα έξω και όταν είδε πως δεν τα κατάφερνα, ρίχτηκε στο νερό να έλθει κοντά μου. Δεν μπόρεσε όμως, γιατί το νερό ήταν πολύ ορμητικό και τον παράσυρε. Εμένα, για καλή μου τύχη, ένα πεσμένο δέντρο με συγκράτησε και τότε άρχισα να φωνάζω σαν τρελή. Κολύμπι δεν ήξερα και το μόνο που μπορούσα να κάνω ήταν να φωνάζω τρομαγμένη για βοήθεια.

Τις φωνές μου άκουσε η θεία Τασώ που έτρεξε κι έγειρε στην όχθη όσο μπορούσε και μ' έσυρε από το νερό. Στη προσπάθειά της όμως αυτή, έτσι γερόντισσα όπως ήταν,

γλίστρησε και έπεσε η ίδια στο νερό. Ανακατεύτηκε με τα βρόμικα νερά του χειμάρρου και χάθηκε. Μάταια φώναζα κι έκλαιγα. Κανένας δεν με άκουγε. Ψυχή δεν υπήρχε γύρω και ο δρόμος όπως είδες, είναι μακριά. Γύρισα στο σπίτι σε κακά χάλια. Βρεγμένη ως το κόκαλο και βρωμισμένη από τη βουτιά μου στα βρωμόνερα, δεν μπορούσα να σκεφτώ τίποτε. Ενεργούσα σαν από ένστικτο, ή αν θέλεις σαν κάποιος να με καθοδηγούσε. Άναψα το τζάκι, έκανα ένα μπάνιο, φόρεσα στεγνά ρούχα και ξαναβγήκα στο ποτάμι μήπως και φανεί η θεία Τασώ. Έμεινα εκεί όλη τη μέρα με τα μάτια μου κολλημένα στ' ανταριασμένα νερά του ποταμού και σαν έπεσε το σκοτάδι άρχισα να φοβάμαι και γύρισα στο πυργόσπιτο.

Απελπισμένη ότι θα ξανάβλεπα τη θεία μου, γονάτισα στα εικονίσματα και άρχισα να λέγω μια προσευχή να μην έχει πάθει τίποτε και να ξαναγυρίσει.

Εκείνο το βράδυ δεν έφαγα. Ήμουν όλη την ημέρα νηστική. Ξημερώθηκα εκεί στο παραγώνι. Σαν ξύπνησα όμως είδα πως κάποιος με είχε σκεπάσει με μία κουβέρτα. Κοίταξα ολόγυρα μα δεν είδα κανέναν. Φώναξα τη θεία μου την Τασώ, μα δεν πήρα καμία απάντηση. Το τζάκι είχε σβήσει μα το σπίτι ήτανε ζεστό. Ανησίκησα και αυτή η ανησυχία με τρόμαξε. Μη ξέροντας τι άλλο να κάνω, τηλεφώνησα στο γιατρό. Αυτός ήρθε και με πήρε στο σπίτι του στη Σπάρτη και μου είπε πως θα έμενα πια εκεί μαζί του. Τον ρώτησα τι έγινε η θεία μου η Τασώ και μου είπε πως είναι καλά και να μην ανησυχώ. Την πρώτη Κυριακή, μετά την εκκλησία, πήρα ένα ταξί και ήρθα εδώ, στο πυργόσπιτο. Μόλις άνοιξα την πόρτα είδα την θεία

μου να κάθεται στο παραγώνι ήρεμη και να με κοιτάζει. Φαινόταν αλλαγμένη. Ήταν άχρωμη και σοβαρή. Έτρεξα και την αγκάλιασα και την ένιωσα ψυχρή.

Το απέδωσα στη περιπέτειά της ή στην φυγή την δική μου. Τη ρώτησα τι έγινε την ημέρα εκείνη στο ποτάμι και αυτή μου απάντησε.. πως δεν έγινε τίποτε και πως όλα αυτά τα είδα στο όνειρό μου.

"Μα το στεφάνι; "

"Και που είναι το στεφάνι; "

"Μου έφυγε... πριν πέσω στο ποτάμι. "

"Όνειρο είδες νεράιδα μου. "

Εγώ όμως δεν το έβαλα κάτω. Βγήκα έξω και πήγα γραμμή στην ακροποταμιά. Τα νερά είχαν τραβηχτεί και οι λάσπες είχαν ξεραθεί. Έψαξα για το στεφάνι του τσοπανάκου. Στο σημείο που γλίστρησα, μέσα στα κλαριά της όχθης, βρήκα το στεφάνι του μικρού τσοπάνου. Το πήγα στη θεία Τασώ, μα αυτή εκεί, δεν ήθελε ν' ακούσει τίποτε για τον τσοπάνο. Δεν την πίστεψα και υποπτεύθηκα πως κάτι μου κρύβει, κάτι που δεν θέλει να το πληροφορηθώ. Σαν ερχόμουνα να την ιδώ, συνέχισα να βγαίνω στο ποτάμι για βατόμουρα, αλλά όμως ο τσοπανάκος από την ημέρα εκείνη δεν ξαναφάνηκε.

Ήμουν ασίγουρη πια, πως ο νεαρός τσοπάνος είχε πνιγεί εκείνο το πρωί. Μια σκέψη όμως μου τριβέλιζε το μυαλό.. πως αφού και η γιαγιά μου είχε χαθεί στ' ανταριασμένα νερά του χειμάρρου και έλειπε για μια ολόκληρη μέρα και νύχτα, το άλλο πρωί βρέθηκα σκεπασμένη στο τζάκι. Έδειξα πως την πίστεψα και συνέχισα να έρχομαι και να την βλέπω όταν μου

ήταν μπορετό. Τον τσοπανάκο όμως δεν τον ξέχασα και ας πέρασαν χρόνια. Ακόμη τον σκέπτομαι και νομίζω πως ακούω το τραγούδι του και τη φωνή του: *"Τώρα είσαι μια αληθινή νεράιδα."* Η σκέψη μου αυτή είναι τόσο έντονη που καμιά φορά αναρωτιέμαι μήπως πράγματι είμαι ένα ξωτικό που έστειλε στο θάνατο το ερωτευμένο τσοπανόπουλο. Αυτό το γεγονός είναι η αιτία για το παρατσούκλι μου. Η βάβω λέει, ότι οι νεράιδες αγαπάνε τα βατόμουρα και πολύ πρωί με το χάραμα κατεβαίνουν από τις κρυψώνες τους και τα τρώνε. Έτσι συνεχίζει να με φωνάζει νεράιδα. Ας τη βλέπεις έτσι, είναι πολύ έξυπνη και δυναμική. Φοβάμαι πως πατρυνάρει τη ζωή μου. Από μικρή κατευθύνει τις πράξεις μου και με τον τρόπο της κάνει τα πράγματα να γίνονται όπως τα θέλει αυτή. Αν κάτι θέλω και της το ζητήσω, δεν ξέρω πως τα καταφέρνει, μα το πράγμα γίνεται. Μου έχει λύσει πολλά προβλήματα. Τώρα που τα σκέπτομαι όλα αυτά.. τα βρίσκω λίγο αλλόκοτα και περίεργα. Φοβούμαι μήπως η μοίρα μου είναι άσχημη.»

Διάκοψε τη διήγησή της και πήρε το καφέ της. Ρούφηξε δύο καταπιές και παρατήρησε πως είχε κρυώσει. Ο Πέτρος άφησε το χέρι της και δοκίμασε τον δικό του. Η Μίνα είχε δίκιο. Ο καφές είχε κρυώσει όση ώρα αυτή του διηγιόταν.

Απόφυγε να σχολιάσει την ιστορία αυτή. Γύρισε προς το μέρος της, ακούμπησε πάλι την παλάμη του στο χέρι της που αναπαυόταν στο μπράτσο της πολυθρόνας και σκέφτηκε πως ήρθε πάλι η *"στιγμή"* του σκηνοθέτη. Μα πάλι δίστασε. Την κοίταξε με συμπάθεια και την ένιωσε ευάλωτη. Έτσι απόφυγε και τώρα να εκμεταλλευτεί τη μαγική.. *στιγμή* και της είπε:

«Μίνα.. γιατί παιδεύεις ακόμη τον εαυτό σου με παλιές ιστορίες. Τώρα, όλα σε σένα έχουν αλλάξει. Αλάφρωσε τη σκέψη σου απ' όλο αυτό βάρος που της έχεις φορτώσει. Η ζωή είναι απλή. Παίρνει την όπως έρχεται και φρόντιζε να ζεις την κάθε σου μέρα το ίδιο απλά και να την βιώνεις με τις μικροχαρές της και τις μικρολύπες της. Θα νιώσεις καλύτερα. Ένας φιλόσοφος, ο Ryle υποστηρίζει πως δεν μπορούμε να περνάμε τη ζωή μας, μέσα από κόσκινα της μοίρας.»

«Πέτρο ξέρω, πως σε κάθε θέση υπάρχει η αντίθεση. Ότι και να σου πω εγώ.. εσύ μπορείς να μου αντιτάξεις κάτι αντίθετο. Έχω βεβαιωθεί πια, πως η συνείδηση είναι ένα ανακάτεμα από αλήθειες και ψέματα και πως σημασία έχει να έχουμε τη συνείδηση μας ήσυχη βασιζοντάς την στην αλήθεια παρά στο ψέμα. Το αντίθετο.. κάποτε θα μας εκθέσει. Βλέπεις το ψέμα για να φανεί αληθινό, μόνο με αληθινές σκέψεις μπορείς να το περιγράψεις. Έτσι και τώρα, νιώθω πως οι δύο άνθρωποι που καθημερινά τους έχω στη ζωή μου, μου λένε ψέματα κι εγώ πνιγμένη στις δικές μου ενοχές δίνω μια δύσκολη μάχη για να προσθέσω λίγο ακόμη έδαφος γνώσης κάτω από τα πόδια μου, για να πατάω πιο γερά.»

Ο Πέτρος θέλησε να δώσει τέρμα στην συζήτηση αυτή που άρχισε να πλατειάζει σαν παραμύθι δίχως τέλος. Χωρίς να της απαντήσει μάζεψε το χέρι του, κοίταξε το ρολόι του και είπε:

«Μου φαίνεται πως αργήσαμε.»

«Μη βιάζεσαι. Ο γιατρός ξέρει ότι είμαστε εδώ. Όταν θα μας χρειαστούν, θα μας τηλεφωνήσουν. Μέχρι να το κάνουν, εμείς μπορούμε να δούμε το σπίτι επάνω και να σου δείξω από

τα γραφτά μου, ότι προλάβουμε..»

Δεν πρόλαβαν όμως να σηκωθούν και το κινητό της Μίνας άρχισε να χτυπά με ένταση που αυξανόμενη, όσο η Μίνα δεν το σήκωνε ν' απαντήσει. Κι αυτό γιατί η Μίνα ήξερε ποίος καλούσε. Μόνο που υπολόγιζε πως αυτό το τηλεφώνημα θα αργούσε ακόμη. Τουλάχιστον μέχρι να προλάβει να δείξει στον Πέτρο μερικά χειρόγρατά της. Αυτό το κουδούνισμα, της έγινε τώρα ο πιο εφιαλτικός ήχος που με κανένα τρόπο δεν θα ήθελε αυτή τη στιγμή. Και όταν η κομπή συσκευή άρχισε να χορεύει πάνω στο τραπέζι, το πήρε αποφασιστικά και είπε με φυσική φωνή, σαν να μην είχε μεσολαβήσει τίποτε...

«Εμπρός...»

«.....»

«Καλά Γιάννη... που θα είσαστε;»

«.....»

«Εν τάξει. Φεύγουμε αμέσως.»

Η συνδιάλεξη τελείωσε και η Μίνα αμήχανη έκλεισε τη συσκευή. Προσπάθησε να διατηρήσει την προσποιητή ηρεμία της. Γινόταν όμως φανερό, παρά τη σταθερότητα της φωνής της όσο τηλεφωνούσε, πως η ψυχολογική της κατάσταση ήτανε χάλια. Σκεπτόταν... πως ήθελε τόσο πολύ να μιλήσει ακόμη στον Πέτρο.. να του πει κι' άλλα.. Κι' αν ο Πέτρος την ερωτευόταν;... Μακάρι να γινόταν αυτό. Τότε δεν θα ένιωθε η ίδια εκτεθειμένη. Να πάρει ο διάβολος.. Τι είναι αυτά που σκέπτεται σήμερα. Να είναι έρωτας τάχα; Τι πρέπει να κάνει τώρα; Τρομερή σύγχυση και πόσο άσχημα παγιδευμένη νιώθει.

Από τη μιά οσμίζεται ένα άρωμα ελευθερίας και από την άλλη βλέπει ένα αζεπέραστο αδιέξοδο. Τι να προτιμήσει να κάνει. Να υπομείνει μέχρι τέλους την υποταγή της σ' ένα πεθαμένο έρωτα ή να τα παρατήσει όλα και να πετάξει μακριά;

Έφερε ασυναίσθητα το χέρι της στο μέτωπό της και το ένιωσε να καίει. Αυτό την συνέφερε από τις βασσανιστικές σκέψεις της. Δεν άντεξε και άθελά της ψιθύρισε: "Γιατί Θεέ μου να μου συμβαίνουν αυτά;"

Ο Πέτρος προσποιήθηκε πως δεν άκουσε.. Το άφησε να περάσει αδιευκρίνιστο. Δεν ήταν το μόνο άλλωστε που το έβαζε στο τραπέζι και το άφηνε αφώτιστο. Και κυρίως τη σχέση που είχε με την *θεία της* την Τασώ. Την άφησε ασαφή και απροσδιόριστη. Την ίδια δε την γερόντισσα την τύλιξε σε ένα πέπλο μυστηρίου, την σταμπάρισε σαν καλή και κακιά, την έπνιξε στο ποτάμι και την ξανάφερε στη ζωή. Ακόμη της έδωσε και δυνάμεις μεταφυσικές.. την προίκισε με πολλά υπονοούμενα που τα άφησε σκοτεινά.

Ο Πέτρος κατάλαβε πως η Μίνα βρισκόταν σε μεγάλη και βέβαιη σύγχυση. Πως περνούσε κρίση και είχε ανάγκη συμπαράστασης και ψυχολογικής στήριξης. Δεν θα είχε καμία αντίρρηση να την στηρίξει ολόψυχα και χωρίς όρους. Ήταν διατεθειμένος ακόμη ν' απαλλαγεί από κάθε προκατάληψη που μέχρι τώρα τον είχε φορτώσει. Άλλωστε του φέρθηκε φιλικά και του άνοιξε την ψυχή της με τόση εμπιστοσύνη που πλέον δεν θα μπορούσε να της αρνηθεί οτιδήποτε. Ήθελε να την στηρίξει. Του είχε χτυπήσει τις χορδές του.

Ο γιατρός Καρολέας σκημένος πάνω από ένα ασθενή του.

4. ο γιατρός

*Ουδείς μωρότερος των ιατρών.
Αν δεν υπήρχαν οι διδάσκαλοι.
(Λαϊκή παροιμία.)*

Ο στρατηγός ανήσυχος από το τηλεφώνημα του γιατρού κατέβηκε βιαστικά τη μαρμάρινη σκάλα και σχεδόν τρέχοντας βρέθηκε στη πύλη του Νοσοκομείου. Από το θυρωρό ζήτησε να τον καθοδηγήσει για να πάει το συντομότερο στην πέρυγα της εντατικής προς συνάντηση του γιατρού. Ο θυρωρός δεν χρειάστηκε να του πει τίποτε, γιατί ο γιατρός είχε μεριμνήσει και μία αδελφή τον περίμενε στο θυρωρείο.

Τον οδήγησε χωρίς καθυστέρηση στο γραφείο των ιατρών δίπλα στο θάλαμο εντατικής θεραπείας, όπου ο στρατηγός είδε το φίλο του και ανήσυχος βάδισε κατ' επάνω του.

«Γιάννη, τι συμβαίνει; Γιατί με κάλεσες έτσι ξαφνικά; Τι περιστατικό μπορεί να με ενδιαφέρει εμένα; Μόλις μου είπε η Μίνα ότι με ζήτησες, δεν σου κρύβω πως ανησύχησα.»

Ο γιατρός σηκώθηκε ήρεμος, πλησίασε το στρατηγό, τον έπιασε από το μπράτσο και τον παρέσυρε έξω από το γραφείο. Πριν φτάσουνε και μούνε στο θάλαμο της εντατικής, του είπε καθησυχαστικά..

«Γιώργο, μην ανησυχείς. Η κατάσταση ελέγχεται. Το κορίτσι είναι εκτός κινδύνου.»

«Μα για ποιό κορίτσι μου μιλάς;»

«Το έκτακτο περιστατικό πού με ανάγκασε να φύγω τόσο γρήγορα από το τραπέζι, λέγεται Μαρία και έχετε το ίδιο

επώνυμο. Την έφεραν εδώ και είναι ακόμη σε κώμα, με αιματοκρίτη πεσμένο σε απελπιστικό νούμερο. Θέλω να την δεις, μήπως πρόκειται για συγγενή σου. Την προλάβαμε και ήδη βάλαμε ορό και της χορηγούμε σίδηρο. Σύντομα θα συνέλθει.. βλέπεις ο σίδηρος πρέπει να χορηγείται σε μικρές δόσεις και θα χρειαστούμε δύο τρεις ώρες ακόμη για πλήρη επαναφορά.»

«Μπορώ να την ιδώ;»

«Ασφαλώς. Αλλά μην της μιλήσεις ούτε να την αγγίξεις.»

Συζητώντας φτάσανε στη πόρτα του θαλάμου της εντατικής. Μπήκανε μέσα και ο γιατρός έφερε το στρατηγό σε σημείο που να μπορεί να την βλέπει στο πρόσωπο. Όταν εκείνος είδε το ακίνητο κορίτσι αναφώνησε..

«Μα ναι, Γιάννη. Είναι η Μαρία η κόρη του πρώτου μου εξαδέλφου, του Δημήτρη. Εργάζεται εδώ στη Σπάρτη. Πότε θα συνέλθει; Θα μπορέσω να της μιλήσω;»

«Ναι.. θα μπορέσεις, σε λίγο. Να της ανεβάσουμε λίγο τον αιματοκρίτη για να αποκλείσουμε τη λιποθυμική τάση που έχει ο οργανισμός της.»

«Να φωνάξουμε το Πέτρο;»

«Δε χρειάζεται να τον ενοχλήσουμε. Άλλωστε έχουν πάει με τη Μίνα να δούνε το οικόπεδό της και να της πει τη γνώμη του για την καλύτερη εκμετάλλευσή του. Όταν συνέλθει τελείως η Μαρία και της μιλήσεις, θα τους καλέσουμε να γυρίσουν και τότε μπορείτε να φύγετε.»

«Νομίζω έχεις δίκιο. Ας γίνει έτσι όπως τα είπες. Άλλωστε θέλω να μιλήσω στην ανιψιά μου.»

«Πάμε να καθίσουμε λίγο στο γραφείο μου και η αδελφή θα μας ειδοποιήσει όταν η Μαρία έχει επανέλθει πλήρως και θα μπορεί να μας μιλήσει.»

Και οι δύο άνδρες βάδισαν προς το γραφείο του γιατρού που ήταν στο ισόγειο του κτιρίου. Σαν κάθισαν αναπαυτικά η συζήτηση έθιξε διάφορα θέματα και τελικά κατέληξε στο γάμο του γιατρού. Ο στρατηγός παραπονέθηκε στο φίλο του πως δεν πήρε πρόσκληση να παραβρεθεί στο γάμο του.

«..το θεώρησα μεγάλη παράλειψη.»

«Γιώργο.. θα με δικαιολογήσεις. Δεν σε κάλεσα γιατί δεν παντρεύτηκα, συνεπώς δεν υπάρχει παράλειψη. Το κακό μόνο είναι ότι το έχω μετανιώσει. Δυστυχώς, είμαι ακόμη εξήντα χρονών.. νέος και βάλε. Κατασπατάλησα τη ζωή μου με την ιατρική και τώρα φοβάμαι πως ξέμεινα στο περιθώριο με τ' αζήτητα.»

«Μα τι είναι αυτά που ακούω. Η Μίνα τι είναι;»

«Δυστυχώς ή ευτυχώς Γιώργο, η Μίνα είναι ένας κατά συνθήκη σύντροφός μου που μου συμπαραστέκεται και παίζει κι' αυτή ένα άτυχο ρόλο. Κατάντησα πια να την παρουσιάζω για σύζυγο, να την λατρεύω σαν γυναίκα χωρίς να την έχω αγγίξει και να τη βλέπω σαν κόρη μου. Όταν μου είπες ότι περίμενες τον εξάδελφό σου, τον πολιτικό μηχανικό για να σου φτιάξει το σπίτι του Γυθείου, μου ήρθε η ιδέα να της δώσω ένα κίνητρο απασχόλησης με ένα οικόπεδο που της έχω αγοράσει κοντά στο Μυστρά.»

«Τι κίνητρο απασχόλησης. Τι είναι όλα αυτά Γιάννη. Δεν καταλαβαίνω. Κάθε σου κουβέντα είναι για μένα μία νέα

απρόσμενη σημαντική αποκάλυψη. Μέχρι τώρα ομολογώ, πως δεν με είχες συνηθίσει σε τέτοιες τακτικές.»

«Γιώργο, η Μίνα είναι Αγγλίδα, ορφανή από γονείς. Οι γονείς της σκοτώθηκαν σε τροχαίο ατύχημα έξω από τον Μυστρά, πριν από δέκα πέντε χρόνια περίπου.

Όταν τους έφεραν στο νοσοκομείο, ήταν σε μαύρα χάλια. Δεν μπόρεσα να κάνω τίποτε. Λίγο πριν καταλήξουν, με παρακάλεσαν να ενδιαφερθώ για τη Μίνα σαν να ήταν παιδί μου, να φροντίσω να μορφωθεί σε ελληνικά εκπαιδευτήρια, για να συνεχίσει το δικό τους έργο. Η Μίνα, που εσύ την ξέρεις για γυναίκα μου, ήταν το μοναχοπαίδι τους και έμενε σε ένα πυργόσπιτο μετά τη Μαγούλα που είχαν αγοράσει. Και οι δύο γονείς της ασχολούνταν με βυζαντινολογικές μελέτες.

Δυστυχώς άφησαν μία σημαντική εργασία ημιτελή και μία ευχή, την εργασία αυτή να την ολοκληρώσει η Μίνα. Την παράκλησή τους την θεώρησα σαν τελευταία τους επιθυμία, που μοιραία ο Θεός μου έταξε να την εκπληρώσω. Φρόντισα για όλα αυτά με πατρικό ενδιαφέρον και η Μίνα σήμερα είναι μια τελειόφοιτη αρχαιολόγος, ειδικεύεται στη βυζαντινή ιστορία, είναι πανέμορφη και έχει μία σεβαστή προίκα.»

«Γιάννη.. γνωρίζεις ότι αυτά που μου λες τα ξέρω. Η Μίνα με εντολή μου έχει ήδη ασχοληθεί και με τα δικά μου. Που θέλεις τελικά να φτάσεις;»

«Φίλε μου, θα με καταλάβεις. Η ζωή μας φέρνει όλους σε απρόσμενες θέσεις. Είναι ανάθεμά τη απρόβλεπτη. Τώρα εγώ, όπως αντιλαμβάνεσαι έχω χάσει το τρένο. Μου έφυγε κι εγώ ξέμεινα στο σταθμό περιμένοντας για το επόμενο. Επόμενο

όμως τρένο δεν υπάρχει. Ή μάλλον υπάρχει μόνο ένα ακόμη.. το τελευταίο τρένο της φυγής για τον άλλο κόσμο. Μέχρι τώρα.. αφοσιώθηκα στο κορίτσι αυτό για να μπορέσει να ανταποκριθεί στην επιθυμία των γονιών του. Στο δρόμο όμως προέκυψαν κάτι παρατράγουδα που έκαναν τα πράγματα περίπλοκα. Η Μίνα μ' ερωτεύτηκε κι εγώ όπως ήταν φυσικό δεν ανταποκρίθηκα. Δεν είμαστε σε ηλικία που θα ταίριαζε ένας τέτοιος γάμος. Γι' αυτό.. ποτέ, *μάρτυς μου ο Θεός*, δεν την ενθάρρυνα για ν' αναπτυχθεί κάποιο αίσθημα μεταξύ μας. Αυτό όπως φαίνεται, την έφερε σε βαθιά απογοήτευση και αποπειράθηκε να τερματίσει τη ζωή της.

Οι εξετάσεις που γίνανε στο νοσοκομείο, αποκαλύψανε πως η Μίνα έχει σοβαρό πρόβλημα υγείας. Την έπεισα να αφήσει το πανεπιστήμιο, για να μπορώ να της παρέχω εδώ σωστή θεραπευτική αγωγή και άνεση μέχρι να φύγει. Στις πιέσεις της, δέχτηκα να κάνουμε πολιτικό γάμο, μα να μείνει λευκός...»

Ο γιατρός σταμάτησε ξαφνικά. Ήταν φανερό πως δεν ολοκλήρωσε την ιστορία της Μίνας. Στο τέλος όχι μόνο έμεινε ένα κενό, αλλά σκόπιμα άφησε να πλανώνται υπονοούμενα σχετικά με τη Μίνα. Ο ίδιος βέβαια ήξερε.

Η γνώση αυτή.. του είχε γίνει καθημερινός εφιάλτης. Αυτή ήταν το θανατερό μυστικό που παίδευε τη συνείδηση του και κατάρτωγε τη καρδιά του, μέρα με τη μέρα, χρόνο με το χρόνο. Εδώ και έξι χρόνια τώρα ζει μέσα σε ένα δράμα που είναι το ίδιο το δράμα της Μίνας. Και θέλοντας ν' αλαφρώσει το δράμα εκείνης, το φορτώθηκε ο ίδιος. Έξι χρόνια τώρα κουβαλάει βάρος στη ψυχή του, το μυστικό της Μίνας. Δεν

κατόρθωσε να ξεπεράσει τους δισταγμούς του και να το εμπιστευτεί σε ένα συμπαραστάτη. Ούτε ακόμη να εξηγήσει στη ίδια, τι συμβαίνει με την υγεία της, ας την ενδιαφέρει άμεσα. Παρά λίγο να παρασυρθεί και να αποκαλύψει στο στρατηγό το μυστικό της.

«Γιάννη, αν δεν μου κάνεις γνωστά αυτά που μου λες μέσες άκρες, είναι αδύνατο να καταλάβω. Αν δεν κάνω *ανάλυση της καταστάσεως*, όπως λέγαμε στο στρατό, δεν θα μπορέσω να σου δώσω σωστή συμβουλή. Για να φτάσω όμως εκεί, πρέπει να ξέρω όλα όσα ξέρεις κι εσύ. Πες μου σε παρακαλώ τι σου συμβαίνει.»

«Με φέρνεις σε πολύ δύσκολη θέση. Παραβαίνω τον κώδικα της ιατρικής δεοντολογίας. Μάθε λοιπόν πως η Μίνα είναι σοβαρά ασθενής. Πάσχει από *σκλήρυνση κατά πλάκας*. Αυτή είναι μιά περίεργη ασθένεια των νεύρων. Και τη λέω περίεργη, γιατί δεν υπάρχει ένας και μοναδικός τύπος σκλήρυνσης κατά πλάκας. Ο κάθε άνθρωπος παρουσιάζει συμπτώματα που ο άλλος μπορεί να μην έχει. Αλλά και τα συμπτώματα του ίδιου ατόμου, είναι δυνατόν να ποικίλουν από καιρό σε καιρό. Δεν υπάρχει δηλαδή *τυπική ΣΚΠ*.

Είναι, θα έλεγα, μια πάθηση *προσωπική*, σαν το δακτυλικό αποτύπωμα και έτσι δεν είναι δυνατή μια γενική περιγραφή της νόσου ή μια βέβαιη πρόγνωση. Η ΣΚΠ είναι μια πάθηση με πολλές μεταβολές, που απαιτεί μια μακροχρόνια παρακολούθηση του ασθενούς. Η ασθένεια αυτή οφείλεται κυρίως στην απομυελίνωση των νεύρων και μπορεί να προσβάλει τόσο τα κινητήρια όσο και τα αισθητήρια νεύρα του κεντρικού

νευρικού συστήματος και έτσι μπορεί να επιδράσει στην κίνηση, στην αφή ή στις άλλες αισθήσεις. Η σκλήρυνση κατά πλάκας συμπεριφέρεται σαν μια *αυτοάνοση πάθηση*. Χρησιμοποιούμε τον όρο αυτό, όταν το σώμα δεν αναγνωρίζει κάποιους ιστούς για δικούς του και τους επιτίθεται προκαλώντας τους βλάβη.

Συγκεκριμένα στη ΣΚΠ, το ανοσοποιητικό σύστημα καταπολεμά το περίβλημα της μυελίνης ως "ξένο" σώμα και το καταστρέφει. Τα συμπτώματα διαφέρουν πολύ, ανάλογα με τα νεύρα που έχουν προσβληθεί. Μερικά είναι εμφανή, όπως η κούραση, η εναλλαγή διάθεσης, η απώλεια της μνήμης και η δυσκολία συγκέντρωσης. Άλλα συμπτώματα όμως, είναι ακαθόριστα ή *κρυφά* και είναι δύσκολο να τα περιγράψουμε.

Άλλα πάλι είναι κοινά σε πολλούς πάσχοντες, όπως το θάμπωμα στα μάτια, η αδυναμία ενός ή και των δύο άκρων, η αλλαγή στην αίσθηση των άνω και κάτω άκρων, η ζάλη, η δυσανάλογη κούραση προς τις δραστηριότητές μας και άλλα.

Οι αλλαγές σε κάθε ασθενή μπορούν να ξεκινήσουν ήπια και να εξελίσσονται και στη συνέχεια να δημιουργείται μία σταθερή μείωση των φυσικών ή νοητικών ικανοτήτων. Οι περισσότεροι άνθρωποι με ΣΚΠ αντιμετωπίζουν μία ήπια μορφή της νόσου ενώ μερικοί όλως προοδευτικά, φτάνουν σε κάποιο βαθμό ανικανότητας. Άλλοι ασθενείς παρουσιάζουν εκείνη τη μορφή της νόσου που εξελίσσεται πολύ γρήγορα και καταλήγουν σε ένα βαθμό αναπηρίας.

Όπως αντιλαμβάνεσαι Γιώργο, μπορεί να περάσει ένα μεγάλο χρονικό διάστημα μέχρι να υποπτευθούμε τη νόσο. Οι

εξετάσεις γίνονται για να αποκλείσουμε την ύπαρξη άλλων ασθενειών και με την *εις άτοπον απαγωγή* να οδηγηθούμε στην διάγνωση για ΣΚΠ. Αυτή η μακροχρόνια αβεβαιότητα είναι ψυχοφθόρα στον ασθενή γιατί συνήθως αντιδρά άσχημα.

Αυτό με κάνει να μη λέγω τίποτε στη Μίνα, γιατί η απλή πληροφορία ότι πάσχει από ΣΚΠ μπορεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο στη ζωή της και στα μελλοντικά της σχέδια, να νιώσει απογοήτευση και απαισιοδοξία και να περιέλθει σε κατάθλιψη. Σε μια τέτοια κατάσταση, είναι πιθανόν να πάρει λάθος αποφάσεις. Είναι ανάγκη να βρει κάποιον που θα τον εμπιστευθεί απόλυτα και θα μπορεί να του εκμυστηρευτεί όλες της τις αγωνίες της, ώστε *αυτός ο κάποιος* να μπορέσει να την βοηθήσει, να καταλάβει τους φόβους της και να την κάνει να τους ξεπεράσει.»

«Γιάννη, ομολογώ πως με έχεις εκπλήξει. Μου τα είπες τόσο καλά που δεν ξέρω αν θα πρέπει τώρα να αναζητήσω τα συμπτώματα και στον εαυτό μου. Συνέχισε όμως..»

«Ωραίο το αστείο, αλλά ας έρθουμε στα σοβαρά. Σύντομα θα μάθεις κι άλλα. Πες μου μόνο τι άνθρωπος είναι ο Πέτρος; Μπορεί να του έχει κανείς εμπιστοσύνη; Μπορεί να δείξει κατανόηση σε μια ανάγκη;»

«Είναι πολύ καλός και σαν άνθρωπος και σαν επιστήμονας. Μπορείς να του έχεις απεριόριστη εμπιστοσύνη εάν τον χρησιμοποιήσεις για μηχανικό. Μα.. πες μου σε παρακαλώ, αυτός είναι ο λόγος ή το πας κάπου αλλού που υποπτεύομαι;»

«Μακάρι, να μην έχω πέσει έξω στις προβλέψεις μου.»

«Πάλι ακαταλαβίστικα. Τι δουλειά έχει ο ανιψιός μου σε όλη αυτή τη ιστορία; Πως μπαίνει τώρα αυτός μέσα;»

«Μην τρομάζεις και θα σου το πω. Να.. μου είχες πει τις προάλλες, ότι τον περίμενες να έλθει εδώ και μία ιδέα λίγο τολμηρή πέρασε από το μυαλό μου. Να τον φέρω κοντά στη Μίνα και να τον ερωτευτεί και όπου ήθελε ας έφτανε το πράγμα. Να γίνει ο Πέτρος "ο κάποιος σύντροφος" που σου είπα πιο πάνω πως έχει ανάγκη ο ασθενής στην πορεία του.»

«Γιάννη σε παρακαλώ, εξηγήσου. Βαρέθηκες ο ίδιος τον ρόλο σου και ψάχνεις για θύμα; Σκέφτηκες να του φορτώσεις τη Μίνα; Μήπως υπάρχει κάποια ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη και αναζητάς πατέρα; Αυτό δεν θα στο συνιστούσα ποτέ να το κάνεις σε βάρος του ανιψιού μου.»

«Όχι Γιώργο. Η Μίνα είναι ακόμη ανέραστη. Αυτό είναι που μ' ενοχλεί. Η Μίνα θα μπορούσε να κάνει και παιδιά.»

«Και από το ανιψιό μου τι περιμένεις; Αν η Μίνα έχει δεχθεί στη δική της συνείδηση πως δεν πρέπει να σε αφήσει μόνο, γιατί να φερθεί διαφορετικά στον Πέτρο. Σίγουρα θα τον αποκρούσει.»

«Δεν το νομίζω Γιώργο. Ο Πέτρος είναι πιο κοντά στα χρόνια της και αρκετά έμπειρος ώστε να τη συγκινήσει. Και μακάρι να γίνει αυτό, γιατί εκεί αποβλέπω. Να ερωτευτεί η Μίνα και έτσι ν' αποκτήσει ενδιαφέρον για τη ζωή και να θελήσει να ζήσει.»

«Μα.. ο Πέτρος την ξέρει για σύζυγό σου, δεν θα θελήσει ποτέ να σε προσβάλει. Τι αξία θα είχε μία μονόπλευρη αγάπη; Νομίζω θα ήταν πιο άσχημο για τη Μίνα μια νέα ερωτική

απογοήτευση. Και δεν θα ήταν δίκαιο κάτι τέτοιο.»

«Ξέρω πως υπάρχει αυτό το ενδεχόμενο και το έχω σκεφτεί. Θα παρακολουθώ τα πράγματα και εγκαίρως θα ενημερώσω τον Πέτρο για τα σχέδια μου.»

«Δηλαδή τι θα του πεις; Να είναι θετικός σε κάποιο πέσιμο της Μίνας; ή ακόμη να της ριχτεί ο ίδιος;»

«Ακριβώς. Και τα δύο θα μπορούσα να του τα ζητήσω.»

«Μέχρι εδώ καλά. Αν όμως ο ανιψιός μου ερωτευτεί τη Μίνα; Τότε τι θα γίνει; Θα τους παντρέψουμε; Τι συζητάμε διάβολε. Παντρεύουμε δύο ανθρώπους και αυτοί δεν ξέρουν τίποτε; Δηλαδή το πάμε σε στημένη συνομωσία; Μα απ' ότι ξέρω, αλλιώς το έχουμε εδώ αυτό το ζακόνι.»

«Αν ο Πέτρος αναπτύξει αληθινό ενδιαφέρον για τη Μίνα, δεν θα ήταν άσχημο. Γιατί δεν πρόκειται να γίνει γάμος. Δεν το ήθελα αδελφέ μου αλλά με έφερε στο τέλος της υπομονής μου. Γιώργο.. η Μίνα κινδυνεύει να χάσει τη ζωή της από στιγμή σε στιγμή γιατί οι πάσχοντες από ΣΚΠ, συνήθως καταλήγουν ξαφνικά από κάποια ανεπάρκεια, συνήθως καρδιακή ή και πνευμονική. Αυτό με υποχρε... Εμπρός.»

Ο γιατρός δεν πρόλαβε να ολοκληρώσει τη φράση του. Ένας χτύπος στην πόρτα του γραφείου του, τον διάκοψε και στο 'εμπρός' που είπε, η πόρτα άνοιξε και η νοσοκόμα της εντατικής παρουσιάστηκε και του είπε:

«Κύριε διευθυντά, η ασθενής στην εντατική ανέκτησε τις αισθήσεις της και επικοινωνεί. Μπορείτε να έλθετε να την εξετάσετε.»

«Καλά αδελφή, ερχόμαστε. Ας πάμε Γιώργο να δούμε τη Μαρία. Ελπίζω να σε γνωρίσει. Την ιστορία της Μίνας έχουμε καιρό να την τελειώσουμε άλλη ώρα.»

Ανυπόμονος και ανήσυχος ο στρατηγός να δει την ανιψιά του ακολούθησε αμίλητος το γιατρό προς την εντατική. Ξέχασε τη συζήτηση για τη Μίνα και ήλθε σε πρώτο πλάνο η Μαρία, το κορίτσι του εξαδέλφου του.

Έφτασε στο κρεβάτι της και της είπε να μη μιλάει και κουράζεται. Τι διαβεβαίωσε ότι βρίσκεται σε καλά χέρια και ότι γρήγορα θα επιστρέψει στην εργασία της. Η Μαρία τον ευχαρίστησε και έδειξε πως η παρουσία του στρατηγού την εμπνέει στις δύσκολες ώρες της δοκιμασίας της. Κάθισε αρκετά μαζί της και μετά της ευχήθηκε γρήγορη ανάρρωση και της είπε πως θα την ξαναεπισκευθεί.

Έφυγε από το θάλαμο της εντατικής και πήγε να συναντήσει το γιατρό. Σαν τον βρήκε του ζήτησε ευγενικά να παρασχεθεί στη Μαρία κάθε δυνατή φροντίδα για γρήγορη ανάρρωση. Στη συνέχεια τον παρακάλεσε να καλέσει τη Μίνα στο τηλέφωνο και να γυρίσει με τον Πέτρο.

«Μάλλον είναι ώρα να ξεκινήσουμε κι εμείς για το Γύθειο. Νομίζω πως αρκετά τους αφήσαμε. Εύχομαι Γιάννη το σχέδιό σου να πετύχει, παρ' όλο που δεν μου εξήγησες ακόμη το πιο σημαντικό. Ας το αφήσουμε όμως για αργότερα.»

Έτσι κι έγινε. Ο γιατρός έβγαλε το κινητό του και πήρε αμέσως το νούμερο της Μίνας. Αυτή μετά από αρκετή καθυστέρηση του απάντησε με ένα ξερό.. *εμπρός*.

«Έλα καλή μου.. πιστεύω να τελειώσατε με το οικόπεδο..

Νομίζω.. πρέπει να γυρίσετε τώρα. Ο στρατηγός και ο Πέτρος πρέπει να φύγουν για το Γύθειο..»

«.....

.....»

«Μα.. στο νοσοκομείο Μίνα..»

Και τα τηλέφωνα έκλεισαν. Ένα τηλέφωνο του γιατρού και το άλλο της Μίνας, στο καθιστικό του πυργόσπιτου. Δύο τηλέφωνα έκλεισαν, μα τέσσερις άνθρωποι μείνανε με τεράστια ερωτηματικά και απορίες. Ξεκινούσε μια περίοδος δύσκολη για όλους που κανείς δεν θα μπορούσε να προβλέψει την κατάληξη. Ο Ιούνης πήγαινε στο τέλος του και ενώ όλα φαίνονταν στο Πέτρο να οδηγούν σε ένα θαυμάσιο καλοκαίρι, η αγωνία του άγνωστου έκρυβε τα πιο θανατερά μυστικά της.

Η Μίνα ξεπέρασε τις σκέψεις της και είπε στο Πέτρο.

«Κρίμα, Πέτρο. Ήταν ο γιατρός. Πρέπει να αναβάλουμε για κάποια άλλη φορά την ανάγνωση των χειρογράφων. *Η πολεμική τέχνη και η ιατρική επιστήμη* μας περιμένουν. Πάμε;»

Λέγοντας του αυτά τα λόγια γύρισε το πρόσωπό της προς το μέρος του και τον κοιτούσε με τα θαυμάσια πράσινα μάτια της που υπόσχονταν τα πάντα, αλλά και το τίποτε. Αναζήτησε με το αριστερό της χέρι τα χέρια του Πέτρου και όταν τα βρήκε τα έπιασε και τα έσφιξε, συνεχίζοντας να τον κοιτά αυτή τη φορά απολογητικά. Σαν να ήθελε να του ζητήσει συγνώμη που τέλειωσε ο χρόνος της ακρόασης. Και αυτός.. χαμένος στις δικές του απορίες, κατόρθωσε να ψελλίσει:

«Το περιμέναμε αυτό. Ας μην μας απογοητεύσει. Φώναξε την θεία σου να της δώσεις τα κλειδιά και ας γυρίσουμε. Θέλω να την χαιρετήσω και να την ευχαριστήσω για το κέρασμά της. Είναι πολύ γλυκιά γερόντισσα, παρ' όλα όσα μου είπες γι' αυτήν. Ακόμη ξέρεις.. Προσωπικά εκτιμώ πάρα πολύ τους γέροντες που θέλουν να μας εξυπηρετούν.»

Σαν ήλθε η γερόντισσα, ο Πέτρος την ευχαρίστησε και της ζήτησε συγνώμη που η ξαφνική επίσκεψη δεν του επέτρεψε να της φέρει κάποιο δώρο και πρόσθεσε:

«Θεία Τασώ, η Μίνα μου είπε πως ξέρεις ωραίες ιστορίες. Θα ήθελα, κάποια μέρα που θα μπορούσες, αν βέβαια ήθελες κι εσύ, να μας έλεγες μια-δυό.»

«Όσες θέλεις κωρόνι μου. Αρκεί να ξανακοπιάσετε.»

Η σκύλα σηκώθηκε από τη θέση της και κουνώντας την ουρά της προχώρησε πρώτη κατά την πόρτα. Φίλησε και η Μίνα τη κυρά Τασώ κι' έφυγαν. Μετά από λίγο η ανοιχτή B.M.W. βγήκε πάλι στη δημοσιά και πήρε κατεύθυνση προς τη Μαγούλα. Στο δρόμο της επιστροφής η Μίνα έγινε πάλι άλλος άνθρωπος. Είχε ξαναβρεί την ψυχραιμία της και είχε ανακτήσει την γοητεία και το αγέρωχο ύφος που είχε το μεσημέρι όταν ο Πέτρος την πρωτοείδε στη βίλα της Σπάρτης. Τώρα έδειχνε χαρούμενη κι ευτυχισμένη. Τα μάτια της είχανε ξαναβρεί τη ζωηράδα τους, η επιδερμίδα της, τη ζηλευτή της φίνα στιλπνότητα και την καθαρότητα του αλάβαστρου και οι κινήσεις των χεριών της στο βολάν, την αρμονικότητα των κινήσεων ενός έμπειρου πιανίστα. Τώρα φαινότανε σαν να μην είχε προβλήματα που να περίμεναν κάποια άμεση λύση.

Ο Πέτρος παρατήρησε πως η μεταβολή αυτή έγινε στο χρόνο που ήσαν στο πυργόσπιτο. Λες και το κτίσμα αυτό επιδρούσε στη ψυχική της κατάσταση κι όλα εκεί επηρέαζαν την συμπεριφορά της. Θυμήθηκε που του είχε πει, πως εκεί ηρεμούσε και μπορούσε να γράφει. Τελικά αποφάσισε να μην ασχοληθεί άλλο σήμερα με τα προβλήματα της Μίνας. Όλη η ψυχρολουσία που δέχτηκε από τον όγκο των ανέλπιστων αποκαλύψεων, τον είχε παγώσει. Κάπως αλλιώς περίμενε το σενάριο. Έτσι, σε όλη τη διαδρομή της επιστροφής, απέφυγε να επανέλθει στα προσωπικά της και τώρα ανυπομονούσε να μάθει τι να ήταν εκείνο που έκανε το γιατρό να καλέσει το στρατηγό στην εντατική.

Απλώθηκε όσο πιο άνετα τον βόλεψε η θέση του συνοδηγού και αρκέστηκε να απολαμβάνει τη βόλτα, ακούγοντας τη Μίνα να του διηγείται διάφορα θέματα που αφορούσαν στην πόλη της Σπάρτης. Κοιτούσε τα κτίρια που περνούσαν και νόμιζε πως ήταν καθιστός σε κάποιο τουριστικό πούλμαν και άκουγε την ξεναγό να εξηγεί την ιστορική τους ταυτότητα.

«Η Σπάρτη, μας εξασφαλίζει και κάτι άλλο ακόμη. Μια παρακαταθήκη, πάνω στην γη των ιδίων της των Θεών. Είναι στοιχείο Θεϊκό η Σπάρτη και μας στηρίζει στην αιώνια μάχη που λυσομανά μέσα μας. Η Σπάρτη είναι η ιδέα της άμυνας και όχι μόνο αυτής δια των όπλων, αλλά κυρίως της άμυνας της ανθρωπίνης υπερηφάνειας και αξιοπρέπειας, που ανθίσταται στην βαρβαρότητα.»

Παρόλα όμως τα ωραία λόγια που προσεχτικά διατύπωνε, η Μίνα ήταν το ίδιο προσεχτική και τώρα στην οδήγηση της

επιστροφής. Σοφάριζε αργά, σαν να ήθελε να μην έφτανε ποτέ στο νοσοκομείο. Δεν άργησαν όμως να φτάσουν. Και τότε σταμάτησε μπροστά στην κυρία είσοδο για να κατεβεί ο Πέτρος, χωρίς η ίδια να κάνει το ίδιο.

Πέτρο, δεν θ' ανεβώ πάνω..

«Πέτρο, δεν θ' ανεβώ πάνω.. δεν πάω τους αποχαιρετισμούς μ' εξηγήσεις και σχόλια μπροστά σε τρίτους. Τον στρατηγό τον εκτιμώ, όμως επάνω είναι ακόμη ένα πρόσωπο που με συγχύζει.. και δεν θέλω να το συναντήσω.»

«Ποίο είναι αυτό το πρόσωπο;»

«Η προϊσταμένη.. η Κούλα. Ίσως κάποτε να την γνωρίσεις.»

«Δεν επιμένω. Κάνε όπως αισθάνεσαι.»

Στη συνέχεια της ζήτησε να ξαναβρεθούν κι εκείνη τότε του υποσχέθηκε πως γρήγορα θα το επιδιώξει. Αυτό του έδωσε κάποια αμυδρά ελπίδα που προς στιγμήν τον χαροποίησε, μα δεν το θεώρησε και τίποτε βέβαιο. Η όλη εικόνα που του άφησε η Μίνα ήταν άριστη σαν παρουσία μα όχι η καλύτερη σαν περίπτωση μίας αισθηματικής σχέσης. Σφίζανε τα χέρια

και ο Πέτρος άνοιξε την πόρτα του αυτοκινήτου και κατέβηκε. Χώρισαν έτσι.. απλά, αλλά με πολλές ελπίδες.

Ο Πέτρος σχεδόν απογοητεύτηκε. Ένιωθε σαν προδομένος, σαν να μην τον άγγιξε τίποτε σ' αυτές τις τρεις ώρες που η Μίνα πρόλαβε να του ανοίξει την καρδιά της. Στάθηκε στο πεζοδρόμιο και παρακολούθησε το αυτοκίνητο της μέχρι που αργά-αργά βυθίστηκε στη ράμπα του υπόγειου γκαράζ.

Σαν ν' άνοιξε η γη και την δέχτηκε.. σκέφτηκε.

Επάνω θα μας περιμένουν. Η ίδια η Μίνα τους είχε πει στο τηλέφωνο.. "φεύγουμε αμέσως.." ..μα τώρα γιατί απέφυγε να τον συνοδεύσει. Δεν ήθελε να συναντηθεί με την προϊσταμένη. Τι σχέση μπορεί να έχει η σύζυγος του διευθυντού, με την προϊσταμένη της κλινικής;

Ανέβηκε την μαρμαρίνη σκάλα του νοσοκομείου και βιαστικά κατευθύνθηκε στο γραφείο του διευθυντού όπου βρήκε τον στρατηγό και τον γιατρό να συνομιλούν. Οι δύο άνδρες σαν τον είδαν, τον καλοδέχτηκαν χαμογελαστοί και τον ρώτησαν για τ' αποτελέσματα της αυτοψίας του οικόπεδου. Αυτός απέφυγε να τους ενημερώσει. Τους είπε μόνο πως πρέπει να επισκεφθεί τις τεχνικές υπηρεσίες της Νομαρχίας για να πάρει τους όρους δόμησης.

Σ' αυτό το μεταξύ ο στρατηγός σηκώθηκε κι έκανε φανερή τη πρόθεσή του να φύγουν. Ο Πέτρος συμφώνησε και μετά τις αμοιβαίες χειραψίες και ευχαριστίες που είχε με τον γιατρό Καρολέα, έσπευσε να φτάσει τον στρατηγό που βιαστικός τον περίμενε στο κλιμακοστάσιο. Κατέβηκαν την μαρμαρόσκαλα και δεν άργησαν να βρεθούν στο δρόμο.

5. Μάνη, Σκύθες και Κουμάνοι

"...Έτυχε δέ καί ταις αυτού δυνάμεσι ταις Ρωμαϊκαίς, στράτευμα αξιόμαχον, προστεθέν εκ Σκυθών (=Κουμάνων), τούτους γάρ πρό βραχέος δώροις τε και δεξιώσεσι ποικίλαις ο βασιλεύς Ιωάννης (Βατάτζης) χειροήθεις τε πεποίηκεν εξ αχριστέρου του ήθους, και της Μακεδόνων απέσπασε και πρόσ τά τής Έω διεπέρασε μέρη.."

(Γ. Κορδάτος, "Μεγάλη ιστορία της Ελλάδας"
Τόμος XIII Βυζάντιον Β' σελ. 130)

Οι δύο άνδρες, σαν άφησαν το νοσοκομείο βάδισαν προς το σημείο που ο Πέτρος είχε αφήσει το αμάξι του. Κάνανε μια βόλτα στην πλατεία, πριν πάρουν το δρόμο για το Γύθειο. Αφήνανε τη Σπάρτη με βαριά καρδιά. Και οι δύο δείχνανε να διακατέχονται από αμηχανία και ήταν βέβαιο πως και οι δύο τους είχαε τον ίδιο λόγο. Αποφύγανε την κουβέντα, για να μη έρθουν στο λεπτό θέμα της γιατρίνας.

Δισταχτικοί στην αρχή, μίλησαν μόνο για τον καιρό που πήγαινε να χαλάσει. Δεν άντεξαν όμως για πολύ. Στα όρια του χωριού Αμύκλες, ο στρατηγός έδειξε αόριστα στ' αριστερά μία περιοχή, λέγοντας πως εκεί ήταν ο τάφος του Μενελάου.

«Σήμερα θα είσαι κουρασμένος αλλά μία άλλη μέρα, αξίζει πιστεύω τον κόπο να τον επισκεφτούμε. Αλήθεια πως πήγε η αναγνώριση του οικοπέδου της κ. Μίνας; Ήτανε αξιόλογο πράγματι όπως το περιέγραφε ο γιατρός; Μπορεί να γίνει εκεί κλινική; Το μετρήσατε;»

Σκύθης τοξότης. Οι Σκύθες ήσαν άριστοι ιππείς και τοξότες. Ο τύραννος των Αθηνών Πεισίστρατος, για το λόγο αυτό, προσέλαβε τον 6ο π.Χ. αιώνα σαν μισθοφόρους 1600 Σκύθες και τους χρησιμοποίησε στο πλευρό της αθηναϊκής φάλαγγας, αλλά και στην πόλη, για να διατηρούν την τάξη.

«Το μετρήσαμε, είναι οκτώ στρέμματα, εκτός σχεδίου, μεταξύ Μαγούλας και Μυστρά. Αλλά όπως είπα και στο νοσοκομείο πρέπει να πάω στην πολεοδομία να εξακριβώσω τι μπορεί να χτιστεί, γιατί η περιοχή εκεί, είναι κοντά στα αρχαία και ελέγχεται από την αρχαιολογική υπηρεσία. Στη συνέχεια, πήγαμε σ' ένα άλλο χτήμα που πάνω του υπάρχει ένα παλαιό μανιάτικο πυργόσπιτο. Μου είπε πως ανήκει στην ίδια και ότι το έχει κληρονομιά από τους γονείς της.»

Ο στρατηγός φάνηκε να ξαφνιάστηκε.

«Μπα; Έχει η Μίνα πυργόσπιτο; Τι άλλο σου είπε;»

«Πάρα πολλά πράγματα. Όλα τα προσωπικά της, μα σχεδόν ασύνδετα. Αυτό είναι που με έκανε να είμαι λίγο σκεπτικιστής μαζί της. Την άκουγα και δεν ήξερα τι να πιστέψω από όσα μου είπε. Στ' αλήθεια.. όπως είπες, ήταν λίγο μυστηριώδης, αρκετά καταρτισμένη και πολύ ωραία γυναίκα. Πάντως της υποσχέθηκα να την βοηθήσω και με το οικόπεδο και με τα χειρόγραφα της. Εννοώ τις *περίεργες ιστορίες* και τα γραφτά που της άφησαν οι γονείς της.»

«Όλα αυτά είναι ενδιαφέροντα. Δεν ήξερα ότι έχει η Μίνα πυργόσπιτο. Τουλάχιστον ο γιατρός δεν μου έχει πει τίποτε σχετικό. Όσο για το οικόπεδο κι εγώ θα σε παρακαλέσω να ενδιαφερθείς, γιατί ο γιατρός είναι πολύ καλός μου φίλος.

Οφείλω όμως να σου κάνω γνωστό, πως η Μίνα είναι παντρεμένη με το γιατρό με πολιτικό γάμο, αλλά τον ζούνε λέει, *λευκό*. Χωρίς δηλαδή συζυγικές σχέσεις.»

Εδώ ο Πέτρος δεν έδειξε να εκπλήσσεται.

«Γιώργο το ξέρω. Η Μίνα μου εξήγησε τι συμβαίνει αλλά

όπως σου είπα πριν, άκουσα τόσα πολλά που στο τέλος δεν ξέρω τι να πιστέψω και τι ν' απορρίψω..»

«Θα δούμε τι θα γίνει μ' αυτούς. Να.. εδώ που περνάμε στα δεξιά μας είναι ένα χωριό, οι Κουμάνοι, που το έχουν κάνει πρόγονοί μας. Σχεδόν στη μέση Σπάρτης-Γυθείου.»

«Κάτι έχω ακούσει από τη θειά την Κοντύλω. Αλλά ξέρεις, μέσες άκρες. Για αρχαίους Ελληνοσκύθες μου είχε μιλήσει.»

«Ναι, καλά σου είπε. Και όσα θα σου πω τώρα, πέρα από τη δική μου γνώση, μου τα έχει επιβεβαιώσει και η Μίνα, που ασχολήθηκε με το θέμα αυτό, ύστερα από εντολή μου. Θα σου είπε βέβαια πως είναι αρχαιολόγος.»

«Μου το είπε με τρόπο, γιατί δεν έχει πάρει το πτυχίο της και ακόμη για την εντολή που της έδωσες.»

«Λοιπόν η Σκυθία ήταν μια χώρα γνωστή στους αρχαίους έλληνες, οι οποίοι από τους μυθικούς ακόμα χρόνους, γνώριζαν τις χώρες του Πόντου. Ο μύθος της Αργοναυτικής εκστρα-

Ελληνικές πόλεις στη Σκυθία

τείας για το χρυσόμαλλο δέρας, θέλει να πει για τα ταξίδια που έκαναν οι Έλληνες στις χώρες αυτές. Οι πρώτοι κάτοικοι που βρήκαν εκεί οι Έλληνες κατά τον 12ο π.Χ. αιώνα ήταν οι σκύθες. Τη Σκυθία είχε επισκεφτεί και ο Ηρακλής, που σκότωσε τις *στιμφαλίδες όρνιθες*, αλλά και ο Ιπποκράτης.

Αργότερα με τον εποικισμό των ελλήνων στα παράλια της Μ. Ασίας και του Ευξ. Πόντου, οι έλληνες χτίσανε πόλεις εκεί και συγκατοίκησαν με τους σκύθες και αναμιχθήκανε φυλετικά. Μια τέτοια πόλη είναι η Διονυσόπολη που όταν ιδρύθηκε ήταν μια επιφανής και πολυάνθρωπη πόλη *μικτού πληθυσμού ελλήνων, σκυθών και μιγάδων*.

Ακόμη, ο τύραννος των Αθηνών Πεισίστρατος, είχε φέρει χίλιους εξακόσιους σκύθες στην Ελλάδα σαν μισθοφόρους. Με τους ένοπλους σκύθες είχε τον έλεγχο των αθηναίων τους οποίους είχε αφοπλίσει και εξασφάλιζε την τάξη στην πόλη των Αθηνών. Οι σκύθες ζούσαν στις εκβολές του Δούναβη και εκεί τους συνάντησε ο Μ. Αλέξανδρος, όπως μας πληροφορεί ο Αρριανός. Ήσαν καλοί τοξότες, σκληροί πολεμιστές και αγωνιζόντουσαν έφιπποι. Όλοι οι εμπόλεμοι της εποχής, τους προσλαμβάνανε για μισθοφόρους.

Έτσι οι Σκύθες πολέμησαν και σαν αντίπαλοι και σαν σύμμαχοι τόσο με τον Μ. Αλέξανδρο, όσο και με τους πέρσες (Κύρο και Δαρείο). Βάκτριοι, άβιοι, σογδιανοί και μασσαγέτες ήσαν σκύθες. Ο Μ. Αλέξανδρος παντρεύτηκε τη Ρωξάνη, κόρη του Οξυάρτη βασιλιά των βακτρίων. Ο Αρριανός πολλά μας γράφει στο Δ' βιβλίο του: *"Αλεξάνδρου Ανάβασις"*.

Πριν από τους πολέμους αυτούς, οι σκύθες για είκοσι οκτώ

χρόνια είχαν γίνει κύριοι της τότε γνωστής Μικράς Ασίας και είχαν φτάσει μέχρι την Αίγυπτο. Ο μέγας ιστορικός Ηρόδοτος έγραψε ολόκληρο βιβλίο για τους Σκύθες, *τη Μελλομένη*.

Πολύ αργότερα, μετά την γέννηση του Χριστού, κατά μία μαρτυρία του Ωριγένη και ο απόστολος Ανδρέας κήρυξε στη Σκυθία που απλωνόταν τότε στη Νότια Ρωσία και από αυτό αναπτύχθηκε η παράδοση για τη σύνδεση του χριστιανισμού της Ρωσίας με τον πρωτόκλητο των αποστόλων. Αυτή η πληροφορία έχει διασωθεί από τον εκκλησιαστικό ιστορικό της εποχής.. τον Ευσέβιο.

Όταν εμφανίστηκαν στα Βόρεια και στ' Ανατολικά της χώρας των σκυθών άλλοι λαοί, όπως οι τάταροι και οι ούννοι, πολυπληθέστεροι και πιο άγριοι και απολίτιστοι, ωθήσανε τους σκύθες προς τα Δυτικά όπου εμφανιστήκανε με το όνομα *Κουμάνοι*, σε περιοχές της Ρουμανίας και της Θράκης. Πολλοί από αυτούς ήταν ελληνόφωνοι. Χρονολογικά η εποχή αυτή ήτανε μετά το 800 μ.Χ. που το Βυζάντιο ήταν σε διαρκείς πολέμους με τους φράγκους, τους λατίνους, τους σέρβους και τους τούρκους. Οι Βυζαντινοί τους αντιμετώπισαν άλλοτε σαν εχθρούς, επί της εποχής του Αλεξίου και άλλοτε πάλι σαν συμμάχους και τους προσλαμβάνανε σαν μισθοφόρους. Όπως μας πληροφορεί ο Μιχαήλ Ψελλός (976-1077) στο πρώτο του βιβλίο, ο Βασίλειος II (796-1025) δέχθηκε στο στρατό του την άνοιξη του 988, επίλεκτο τμήμα σκυθών από 6000 άνδρες τους οποίους χρησιμοποίησε για να διαλύσει διάφορα τμήματα ατάκτων που δρούσαν στην περιοχή της Κωνσταντινούπολης και της Θράκης. Οι σκύθες αυτοί παραμείνανε στην Ελλάδα.

Μετά την πτώση της πόλης στους φράγκους το έτος 1205 με την 4^η σταυροφορία, ο τζάρος της Βουλγαρίας Ιωαννίτζης, μαζί με έλληνες και κουμάνους καταπολέμησε τους φράγκους κοντά στην Ανδριανούπολη και τους κατενίκησε. Πιάσανε μάλιστα τον ίδιο τον Βαλδουίνο αιχμάλωτο και παρά τις παραστάσεις του Πάπα να αφεθεί ελεύθερος, δεν τον άφησαν και πέθανε στις φυλακές του Τυρνόβου, πρωτεύουσα τότε της Βουλγαρίας. Μετά από αυτό, ο Ιωάννης Δούκας Βατάτζης εγκατέστησε στη Θράκη στην περιοχή της Ανδριανουπόλεως, κουμάνους για εποικισμό της χώρας. Τούς εκπαίδευσε και τους παραχώρησε γη για καλλιέργεια.

Οι Κομνηνοί πάλι, είχαν προσλάβει Κουμάνους (Έλληνο-σκύθες) μισθοφόρους, τους οποίους έφεραν σε όλα τα νησιά τα κοντινά των μικρασιατικών ακτών. Στη Μάνη ήρθαν επί βασιλείας Μιχαήλ, ο οποίος απέστειλε στην Πελοπόννησο, τον στρατηγό του Θεόκτιστο, για να υποτάξει τους Σλάβους.

.. " μετά δυνάμεως καί ισχύος πολλής, ήγουν Θρακών καί Μακεδόνων καί τών λοιπών δυτικών Θεμάτων του πολεμήσαι καί καθυποτάξαι αυτούς.⁶ Καί πάντας μέν τούς Σκλάβους καί λοιπούς άνυποτάκτους του θέματος Πελοποννήσου υπέταξε καί έχειρώσατο, μόνοι δέ οί Εζερίται καί οί Μηλιγγοί κατελείφθησαν ύπο τήν Λακεδαιμονίαν καί το Έλος. Καί έπειδή όρος έστίν έκείσε μέγα καί ύψηλότατον, καλούμενον Πενταδάκτυλος,⁷

⁶ Σημ. συγгр. Τούτο έγινε το έτος 842 μ.Χ. Συνεπώς είναι φανερό πως οι Σκύθες δεν έχουν καμιά σχέση με τους Σλάβους οι οποίοι ήλθαν στη Πελοπόννησο πολύ νωρίτερα και δη περι το 587. Δια την υποταγή των Σλάβων έγινε ακριβώς η εκστρατεία αυτή.

⁷ Το όρος Ταΰγετος.

καί εισέρχεται ὡσπερ τράχηλος εἰς τήν θάλασσαν ἕως πολλοῦ διαστήματος, διά δέ το εἶναι τον τόπον δύσκολον κατόκησαν εἰς τάς πλευράς τοῦ αὐτοῦ ὅρους, ἐν μέν τῷ ἐνὶ μέρει οἱ Μηλιγγοί, ἐν δέ τῷ ἑτέρῳ μέρει οἱ Ἑζερίται.

Πολλοί λοιπόν ἦσαν οἱ Κουμάνοι που παραμείνανε στη Μάνη, αφομοιωθήκανε καὶ ἀποκτήσανε ἐλληνικὴ συνείδηση. Ἰδρύσανε χωριά καὶ χτίσανε ἐκκλησιές καὶ πολεμοῦσανε καὶ αὐτοὶ γιὰ νὰ ἐπιβιώσουν. Θα σου δώσω τὴν ἐκθεση τῆς Μίνας που ἔχει βρεῖ σημαντικὰ στοιχεῖα γιὰ τὶς ρίζες μας. Με τὴν κουβέντα φτάσαμε στὸ Γύθειο καὶ οὔτε τὸ καταλάβαμε... Να καὶ ὁ δρόμος γιὰ τὰ *Μαρούλια*. Τὸ χωριό μου. Τὸ σπίτι τὸ ξέρεις. Δεν χρειάζεται νὰ στο περιγράψω.»

Ὁ Πέτρος τὸν ἀκούγε χωρὶς νὰ τὸν διακόπτει. Δεν τοῦ ἀπαντοῦσε. Κατέγραψε ὅμως προσεχτικὰ, ὅλα ὅσα τοῦ εἶπε ὁ στρατηγός. Σε κάποια στιγμή, ὅπως ἀπρόσμενα τοῦ εἶπε:

«Γιώργο θα ἠθελα νὰ μου ἐδίνες τὴν ἐκθεση τῆς Μίνας νὰ βγάλω ἓνα ἀντίγραφο. Ἄλλωστε ἐνδιαφέρει καὶ μένα.»

«Καὶ βέβαια νὰ σου τὴ δώσω. Μόνο θύμησέ το μου.»

Μετά ἀπὸ λίγο ἡ μερσεντές ἐμπαινε στὸ Γύθειο. Ὁ στρατηγός πρότεινε πρὶν πάνε στὸ σπίτι, νὰ πάνε μιά βόλτα στὸν παραλιακὸ δρόμο μέχρι τὶς ταβέρνες που υπάρχουν ἐκεῖ, στὸ τέλος τοῦ λιμανιοῦ. Ὁ Πέτρος τότε ευγενικὰ ἀρνήθηκε γιὰτὶ ἐνιωθε κουρασμένος. Παρά τὴν ἐπιμονή τοῦ στρατηγοῦ νὰ δοκιμάσουν θαλασσινοὺς μεζέδες, ὁ Πέτρος ἐπέμεινε νὰ πάρουν μόνο γλυκά γιὰ τὶς τὶς ἀδελφές τοῦ στρατηγοῦ καὶ νὰ πάνε στὸ σπίτι. Ὁ στρατηγός υπεχώρησε καὶ τότε ὁ Πέτρος σταμάτησε ἐξὼ ἀπὸ ἓνα ζαχαροπλαστεῖο που εἶδε στὴ γωνιά.

Κατέβηκε και πήρε γλυκά για τις κοπέλες που αγαπούσε πολύ, αφού και οι ίδιες δεν παραλείπανε να εκδηλώσουν παρόμοια αισθήματα, κάθε φορά που τον συναντούσαν. Απόψε θα τον φιλοξενούσαν στο σπίτι, από την επομένη όμως που θα άρχιζαν οι οικοδομικές εργασίες, ο Πέτρος θα έμενε στο ξενοδοχείο. Το σπίτι θα γινόταν κόσκινο από τα χαντρώματα και η σκόνη θα ήταν ανυπόφορη. Διατύπωσε την απορία του, πως θα άντεχαν οι κοπέλες όλη αυτή την αναστάτωση, αφού δεν ήθελαν να εγκαταλείψουν το σπίτι κατά τη διάρκεια των εργασιών. Ασφαλώς θα έχουν μιά δύσκολη εμπειρία.

Γύρισε στο αυτοκίνητο και αυτή τη φορά η τελική στάση ήτανε κάτω από το σπίτι του στρατηγού. Οι κοπέλες δεν βρίσκανε λόγια να εκφράσουν την αγάπη τους προς τον Πέτρο κι αυτός τούς ανταπέδιδε αυτές τις εκδηλώσεις με ειλικρινή και εκφραστικά λόγια.

Είπαν τα οικογενειακά τους, είπαν τα πειράγματά τους και η βραδιά τελείωσε με μια ωραία μακαρονάδα από τα χέρια της *καλημέρας*, της μεγάλης αδελφής του στρατηγού που ο Πέτρος παρά την δυσφορία του δεν μπόρεσε ν' αποφύγει. Καμιά φορά τον πιάνανε αφηρημένο και ο Πέτρος έσπευδε να το αποδώσει αυτό στην κούραση του ταξιδιού. Η αλήθεια όμως ήταν άλλη. Τη σκέψη του Πέτρου τη βάραινε η ανάμνηση της Μίνας που είχε κατορθώσει, μέσα σε λίγες ώρες, να τον αναστατώσει. Για να γλιτώσει λοιπόν από τις δύσκολες καταστάσεις, άλλωστε και η ώρα το δικαιολογούσε, ρώτησε ευγενικά την Αμαλίτσα αν του είχε ετοιμάσει να κοιμηθεί. Τότε αυτή σηκώθηκε και ο Πέτρος αφού καληνύχτησε τους υπόλοιπους την ακολούθησε.

Αφού τακτοποίησε τα πράγματά του πρόχειρα, ξάπλωσε στην διπλή καριόλα που του παραχώρησε για την βραδιά αυτή η *Καλημέρα*. Άφησε το παράθυρο ανοιχτό κι έσβησε το φως της οροφής. Φαντάστηκε πως ύστερα από αυτή τη δωδεκάωρη ένταση ο ύπνος θα ήτανε μιά υπόθεση ολίγων λεπτών. Έπεσε όμως έξω. Αντί ο ύπνος να έλθει συμπαραστάτης του και να τον λυτρώσει από τα συμβάντα της ημέρας, σκέψεις περιέργες και πειστικές του τριβέλιζαν το μυαλό.

Η Μίνα δεν έλεγε να τον αφήσει. Σειρά από πορτρέτα της παρελάσανε από μπροστά του. Την έβλεπε να εμφανίζεται αλλού χαρούμενη να του χαμογελά, αλλού θλιμμένη να τον κοιτάζει ανέκφραστη και τέλος στην αυλή του πυργόσπιτου όπου με αρκετή πρόκληση του προσέφερε τα βατόμουρα.

Τι ημέρα κι' αυτή!! Τώρα αναρωτιέται μήπως η στάση του δεν ήταν και η πιο σωστή. Μήπως την αδίκησε ή μήπως ήταν άδικος για το γιατρό. Αν γινόταν να ζήσει την ίδια ιστορία από την αρχή, από τη στιγμή που έφυγαν οι δύο τους μονάχοι από το σπίτι του γιατρού με τη BMW, τι θα έκανε; Τα ίδια; ή κάτι άλλο διαφορετικό. Επεικής με τον εαυτό του.. κατέληξε πως θα έκανε τις ίδιες ενέργειες και θα τηρούσε την ίδια στάση.

"Διάβολε τη σεβάστηκα. Σεβάστηκα και το γιατρό και το στρατηγό και τον εαυτό μου. Ξέχασα σήμερα τις.. αρχές μου που μπροστά στον έρωτα είμαι αδίστακτος. Η Μίνα με κράτησε μακριά της. Με συγκίνησε και με φόβισε μαζί.. δεν την κατέκτησα. Δεν την ήθελα έτσι, γεμάτη φόβο και θλίψη."

Στριφογύριζε αμήχανα στο φαρδύ κρεβάτι και για αρκετή ώρα έφερνε σε διάφορες θέσεις το κορμί του μήπως βρεί τη

στάση εκείνη που θα του έφερνε τον πολυπόθητο ύπνο. Αλλά μπα. Τίποτε δεν κατάφερε με όλες αυτές τις περιέργες στάσεις που σκαρφιζόταν. Η ώρα κυλούσε βασανιστικά αργά και του ανέβαζε την δική του αγωνία. Στο τέλος έφερε το μαξιλάρι πάνω από το κεφάλι του.. και άρχισε πάλι να την σκέπτεται από την αρχή.. Όπως της πρωτοείδε στο σαλόνι και ύστερα στο αυτοκινητό της στη θέση του συνοδηγού. Στη συνέχεια κολλημένη δίπλα του περιμένοντας την επίθεσή του και τέλος δακρυσμένη στο καθιστικό του πυργόσπιτου να του εξηγεί, πως η γερόντισσα της έβγαλε το παρατσούκλι της νεράιδας.. Ένωθε το κεφάλι του να βουίζει. Όχι να χάνει και τον ύπνο του. Σηκώθηκε και πήγε κστο λουτρό. Άνοιξε το νερό του ντους και μπήκε κάτω από τον καταιονητήρα. Άφησε το ζεστό νερό να τον χτυπά στο σώμα κι ένιωσε τη μνήμη του ν' αδιάζει και τη σκέψη του να ξαλεγράφει. Χωρίς να σκουπιστεί πήγε και ξάπλωσε στο κρεβάτι.

Δεν άργησε να τον πάρει ο ύπνος.

Το Γύθειο

6. η ξενάγηση

*Μαραθονήσι σ' είπανε και άδικο δεν έχουν,
γιατί την ομορφάδα σου μόνο νησιά κατέχουν.
Πανώριο, όμορφο, στητό στο λόφο σκαλωμένο,
Γυθειάκι μου με σκλάβωσες και μένω σκλαβωμένο.*

ΓΥΘΕΙΟ (Ανδρέας Κουμανάκος)

Ήτάρτη απόγευμα στο γιαπί. Ο εργολάβος είχε εγκατασταθεί από την προηγούμενη και ήδη είχε τοποθετήσει τις σκαλωσιές του στην πρόσοψη. Στο αντικρινό πεζοδρόμιο ο Πέτρος επέβλεπε την τοποθέτηση προστατευτικών παραπετασμάτων για την προστασία των διερχομένων πεζών και των αυτοκινήτων κατά το χρόνο των εργασιών. Ο στρατηγός, με φανερή τη χαρά του που άρχισαν οι εργασίες, ένιωθε ιδιαίτερη ευχαρίστηση να κάθεται και να συντροφεύει το Πέτρο που δεν ήθελε να απομακρύνεται από το εργοτάξιο. Το απόγευμα όμως αυτό, του ζήτησε συγνώμη που δεν θα μπορούσε να του κρατήσει συντροφιά. Έπρεπε να ανεβεί στο χωριό.

«Γιώργο, στην εργασία μου δεν χρειάζομαι συντροφιά. Δεν πλήττω σαν εργάζομαι. Η εργασία είναι χαρά. Έτσι δε λέμε; Σε παρακαλώ λοιπόν. Πήγαινε κι εσύ στη δουλειά σου και μην αισθάνεσαι τύψεις. Εγώ θα μείνω εδώ για κάμποση ώρα και μετά θα πάω στο ξενοδοχείο να κάνω ένα μπάνιο.»

Ο στρατηγός έφυγε για τα *Μαρούλια* και ο Πέτρος παρέμεινε στο γιαπί εποπτεύοντας τις εργασίες. Όμως, ούτε για μπάνιο πήγε, ούτε για φαγητό. Από το πρωί ήταν με τον καφέ της Αμαλίτσας κι ένα μεζέ που τον φίλεψαν οι μαστόροι από το

κολατσιό τους. Με τη δουλειά και την κίνηση του δρόμου περνούσε η ώρα χωρίς να την μετρά. Πήρε και διάβασε τις απογευματινές εφημερίδες και σαν τις τελείωσε, άρχισε να παρακολουθεί τη κίνηση του δρόμου. Σε μια στιγμή η σκέψη του έτρεξε στη Μίνα. Τόση ήταν η αμηχανία του με αυτή τη κοπέλα. Είναι αλήθεια πως τον είχε τόσο βαθιά εντυπωσιάσει. Συγκέντρωνε πάνω της ένα σωρό αντιθέσεις. Το πόθο με την αντιπάθεια. Την παιδική αφέλεια με την γυναικεία πονηριά. Τη γλυκύτητα με την πικρόχολη καχυποψία. Την αθωότητα με τη βαριά ενοχή. Παρ' όλα όμως αυτά, ο Πέτρος ένιωθε πως τελικά δεν θα μπορούσε ν' αντισταθεί στο αισθηματικό της κάλεσμα και να παραμείνει ανέπαφος στα περιορισμένα πλαίσια μιας καλής φιλίας.

Σκεπτόταν πόσο βολετό θα του ήταν να κινείται ανάμεσα στην απόλαυση ενός ερωτικού παιχνιδιού και στην ηρεμία μιας σταθερής και απλής φιλίας. Έβλεπε.. πως θα του ήταν πολύ δύσκολο ν' αντέξει στη πρόκληση και στη σαγήνη της Μίνας. Πως να ξεφύγει από αυτά τα μάτια της...

‘Σαν με κοίταζαν δακρυσμένα με καθήλωναν. Τι να κάνει άραγε τώρα; Ούτε αριθμούς τηλεφώνου δεν ανταλλάξαμε...’

Οι τρεις τελευταίες ημέρες για τη Μίνα και το γιατρό ήσαν δύσκολες. Μιά δυσπιστία είχε απλωθεί ξαφνικά στην ατμόσφαιρα της πολυτελούς βίλας. Ήταν φανερό πως κάτι είχε αλλάξει στη σχέση των δύο αταίριαστων ανθρώπων. Ο

γιατρός δεν αποτόλμησε να διακινδυνεύσει κάποια ερώτηση προς τη Μίνα για να μην την φέρει σε δύσκολη θέση. Τη ρώτησε μόνο..

«.. τι είπε ο Πέτρος για το οικόπεδο;»

«Τι να πεί. Το μέτρησε και μου είπε μόνο ότι είναι οκτώ στρέμματα και ότι για περισσότερες πληροφορίες πρέπει να πάει στην πολεοδομία να πάρει τους όρους δόμησης. Μου υποσχέθηκε πως σύντομα θα το φροντίσει.»

«Θαυμάσια. Θα περιμένουμε λοιπόν.»

«Τι να περιμένουμε Γιάννη; Σκοπεύεις να χτίσεις τίποτε;»

«Μα πάλι θα τα λέμε Μίνα; Δεν σου έχω πει πως σκοπεύω να οικοδομήσω εκεί μία κλινική κι εσύ θα εισπράττεις τα μισθώματα; Σου έχω εξηγήσει πως είμαι μεγάλος άνθρωπος και θέλω να είσαι εξασφαλισμένη αν κάτι δεν μου πάει καλά. Από καλή πρόθεση το κάνω Μίνα.»

Στο σημείο αυτό η Μίνα ξέσπασε. Άστραψε και βρόντηξε και ποίος είδε το Θεό και δεν τον φοβήθηκε. Η ένταση που σταλιά σταλιά συσσωρευόταν στα κατάβαθα της ψυχής της τόσα χρόνια, βρήκε διέξοδο και ξεχύθηκε ακράτητη. Ήταν ο κύριος σεισμός που όμως δεν έρχεται μόνος. Ακολουθείται και από τούς μετασεισμούς που μπορεί να είναι μικρότερης έντασης αλλά είναι οι πιο επικίνδυνοι. Γιατί γκρεμίζουν ότι έσπασε ο κύριος σεισμός.

Το ίδιο έγινε και στα κατάβαθα της ψυχής της Μίνας. Ξέσπασε η οργή και ο πόνος που είχαν συσσωρευτεί εκεί τόσα χρόνια τώρα αλλά δεν ηρέμησαν τα σωθικά της. Στο βάθος, ακόμη η ψυχούλα της έβραζε και το γυναικείο της μυαλό

έψαχνε για τρόπο που θα της επέτρεπε να επιστρέψει σε αυτόν τον άνδρα που τόσα χρόνια δεν την καταλαβαίνει και με τη θέλησή του ή άθελά του συνεχίζει να την πονά, ένα μεγάλο μέρος από αυτόν τον πόνο. Κακιά δεν είναι, μα όσο και να μη το θέλει, έρχονται στιγμές που αγανακτεί. Τώρα βλέπει πως η θεία Τασώ έχει δίκιο που της λέει από καιρό να τον αφήσει και να φύγει. *Θα φύγω.. σκέφτηκε.*

..πρέπει να φύγω από τη ζωή του. Μου δίνεται μια ευκαιρία τώρα..με τον Πέτρο. Και που να πάω Θεέ μου; Θα ζητήσω από τη θεία την Τασώ να με βοηθήσει. Αυτή όλα τα καταφέρνει.

Μετά στράφηκε προς το γιατρό που τελείως ανυποψίαστος περίμενε, αν όχι ευχαριστώ, τουλάχιστον την συναίνεση της Μίνας και σε έντονο ύφος του είπε.

«Γιάννη.. αντί να χτίσουμε κλινική, δεν χτίζουμε καμιά εκκλησία που θα μας χρειαστεί σίγουρα να μας διαβάσουν; Σε παρακαλώ.. τι είναι όλα αυτά που μου λες; Δεν χρειάζομαι κλινικές και κτίρια για εισόδημα. Αφήσαμε και οι δύο τη ζωή μας να πάει χαράμι από ένα μανιάτικο πείσμα σου. Εγώ σε αγαπούσα κι εσύ έκανες πως δεν καταλάβαινες. Εγώ έλειωνα για σένα κι εσύ με έστειλες στην Αθήνα, δήθεν, για ανώτερες σπουδές. Και όταν είδες πως η ζωή μου μακριά σου δεν είχε καμιά αξία, τότε που πήρα τις ασπιρίνες, κατάλαβες πως η θέση μου ήταν εδώ.. με σένα.. δίπλα σου. Και σ' ευχαριστώ που με ξανάφερες στη Σπάρτη, μα πάλι δεν δώσαμε λύση στο πρόβλημά μας. Μου είπες να παντρευτούμε στο Παρίσι και το κάναμε μισό. Πολιτικό γάμο μα λευκό. Δική σου νόμιμα αλλά διαθέσιμη σε όποιον με ζητήσει και μ' αρέσει. Γελιότητες.

Εγώ πόρνη κι εσύ εθελοντής κερατάς. Τώρα παντρεμένοι αλλά περισσότερο μόνοι. Δεν ήθελα τον τίτλο της συζύγου Γιάννη. Άνδρα ήθελα. Αφήσαμε τη ζωή μας και την αγάπη μας να πεθάνει. Εγκληματήσαμε κατά του εαυτού μας. Είμαι βέβαιη πως κι εσύ μ' αγαπούσες. Τώρα φοβάμαι πως είναι αργά για δάκρυα. Μη μου μιλάς όμως για κτίρια και κλινικές.»

«Μίνα παιδί μου ηρέμησε. Βλέπω πως ο περίπατος σε αναστάτωσε. Μήπως ο Πέτρος σ' ενόχλησε;»

«Γιάννη, σε παρακαλώ. Τι είναι αυτά που λες; Ο άνθρωπος ήταν ευγενέστατος και στάθηκε απόλυτα τυπικός. Αρκέστηκε ν' απαντήσει μόνο στις ερωτήσεις μου και ακόμη έδειξε ενδιαφέρον για την εργασία μου. Μόνο αυτό το σημείο ήταν το ενδιαφέρον για μένα. Ασχολείται και αυτός ερασιτεχνικά με τη λαογραφία της Μάνης, λόγω της καταγωγής του και τον παρακάλεσα να του δώσω τα χειρόγρατά μου, να δει και τη δική μου εργασία. Βλέπεις εσύ δεν είχες ποτέ καιρό να το κάνεις. Εσύ έχεις τα δικά σου ενδιαφέροντα.»

«Μα αυτό είναι θαυμάσιο καλή μου. Σου είπε ο Πέτρος πως μπορεί ν' ασχοληθεί με τα γραφτά σου;»

«Ναι Γιάννη, μου είπε πως μπορεί. Αυτό είναι που σου είπα προ ολίγου. Και όταν ήμουν έτοιμη να του δείξω τα τετράδια, ήρθε το μοιραίο τηλεφώνημά σου και τα χάλασε όλα.»

Ο γιατρός διατηρώντας τη ψυχραιμία του και δείχνοντας πως έχει ξεχάσει το ξέσπασμα της Μίνας, την πλησίασε, την έπιασε από το χέρι και την πήρε προστατευτικά στην αγκαλιά του χαϊδεύοντας τα μαλλιά της. Φαινόταν ήρεμος σαν να δικαιολογούσε τη συμπεριφορά της Μίνας.

«Κορίτσι μου αυτό σε αναστάτωσε; Θα βρεις πάλι τον κατάλληλο χρόνο να δείξεις στο Πέτρο την αξιόλογη εργασία σου. Ο Πέτρος θα είναι εδώ για όλο το καλοκαίρι. Και αν αποφασίσεις να κάνουμε την κλινική, στο χρόνο αυτό μέχρι να ολοκληρωθεί το κτίριο, για δύο τουλάχιστον χρόνια, θα έχετε την ευκαιρία να είσαστε μαζί και να συνεργαζόσαστε.»

Η Μίνα αιφνιδιάστηκε από την ήρεμη και τόσο ευγενική αντιμετώπιση της δικής της ξαφνικής επίθεσης και από την εξίσου απρόσμενη στοργική συμπεριφορά του γιατρού.

Για μία ακόμη φορά διαπίστωνε πως ο Γιάννης παρίστανε το βλάκα που δεν καταλάβαινε τι του λένε. Τι άλλο τάχα της μένει να υποθέσει.

Αυτή διαρκώς του μιλούσε τελείως ξεκάθαρα για την αγάπη που ένιωθε γι' αυτόν, εδώ και δέκα χρόνια, πως ήταν ο άνδρας που είχε χτυπήσει τις χορδές της καρδιάς της κι αυτός της καθόριζε γιατρικά και εξετάσεις. Σχεδόν κάθε μέρα αυτή του αποκάλυπτε τα αληθινά της αισθήματα πως ήταν γι' αυτήν ο σύγχρονος βυζαντινός αυτοκράτορας που κατέβηκε από το κάστρο του Μυστρά για να την βγάλει από τη δυστυχία της μαύρης ορφάνιας της κι αυτός της μιλούσε για χτισίματα και ανοικοδομήσεις κλινικών. Δεν ξεχνά όταν την πήρε *μικρή νεράιδα* από το ερειπωμένο πυργόσπιτο της ακροποταμιάς και την έφερε στη βίλα της Σπάρτης και είδε τον εαυτό της στους πολυτελείς καθρέφτες της βίλας, τι έγινε. Τα είχε χάσει από την αλλαγή που συντελέστηκε στα χέρια του. Και αντί αυτός, ο μοναδικός μάγος που την μεταμόρφωσε, να ολοκληρώσει την ευτυχία που της χάρισε, το παίζει βλάκας. Ανάθεμά τον.

Την πήγε στο Παρίσι και αντί εκεί να παντρευτούν στην εκκλησία, την οδήγησε στο Δήμαρχο, κάνανε πολιτικό γάμο χωρίς συζυγικές σχέσεις και την βύθισε πιο πολύ στο έρεβος της κακιάς της τύχης. Ποτέ δεν τον γνώρισε σαν άνδρα. Δεν θέλησε ποτέ να βρεθούν μαζί. Τη νιώθει, λέει, παιδί του. Δεν καταλαβαίνει πως ένα πάθος που γεννήθηκε με δύναμη, δεν μπορεί να πεθάνει με υπεκφυγές, γιατί παραμένουν ακόμη μέσα στη ψυχή μας αισθήματα και πόθοι δυνατοί, ικανοί να εξουδετερώσουν τη λογική, τη σύνεση και τη ντροπή.

Πως είναι δυνατό όμως, η Μίνα να κάνει το λάθος να θεωρεί τη δική της λογική, σαν μέτρο στη λογική και στην αρετή των άλλων. Το μακροχρόνιο πάθος της για το γιατρό την παγίδευε σε λαθεμένες σκέψεις και έτσι έφτανε σε αδιέξοδα. Αν όμως το πάθος μπορεί να προβάλεται σαν δικαιολογία, τότε πρέπει να αθωνώνουμε και τον κλέφτη, που πάσχει από κλεπτομανία.

Δεν έχω δίκιο, το βλέπω, μα ο έρωτας στο τέλος δικαιώνεται. Θα τον εγκαταλείψω. Η τελευταία του φράση μου έδωσε τη λύση που περίμενα. Ναι θα δεχθώ τη πρότασή του. Θα δεχθώ να μου κάνει τη κλινική. Αυτός το είπε. Θα είμαι με τον Πέτρο και θα συνεργάζομαι για δύο χρόνια. Που ξέρεις!!

Όπως και όταν ήταν με τον Πέτρο, έτσι και τώρα η Μίνα έδειξε μιά ασυνήθιστη συμπεριφορά. Αλλάζοντας γνώμη από τη μιά στιγμή στην άλλη, έτρεξε και αγκάλιασε το γιατρό, κρεμάστηκε από το λαιμό του και χαϊδεύοντας τον άφησε να ξεσπάσει ένας άκρατος ενθουσιασμός. Ο γιατρός, παρά την ακραία θέση της Μίνας να τον θεωρήσει προς στιγμή βλάκα, είχε βάλει σε ενέργεια το δικό του σχέδιο που έβλεπε να

μπαίνει σε καλό δρόμο. Παλιός γιατρός, με πολλά χρόνια στη θεραπεία του ανθρώπινου πόνου, είχε υπολογίσει και είχε εφαρμόσει σωστά το σχέδιό του, ώστε να πέσει η Μίνα θύμα στη γοητεία ενός νέου άνδρα απονήρευτου και που όλα γινόντουσαν στημένα και *εν αγνοία* του.

Ο γιατρός, που επί χρόνια είχε την γενναιότητα και την αρετή να θέσει τον εαυτό του στη υπηρεσία του ανθρώπου, πως μπόρεσε τώρα να λησμονήσει τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από το λειτούργημά του αυτό. Έβαλε σε εφαρμογή ένα σχέδιο που και στον πιστό φίλο του το στρατηγό, μόλις προχθές αποκάλυψε. Και ο Πέτρος δεν θα έβγαине αδικημένος. Χτίζοντας ένα νοσοκομείο στη Σπάρτη, θα είχε μια πολύ καλή προβολή και ένα σοβαρό κέρδος. Έτσι ένιωθε ο γιατρός και πίστευε πως έκανε το σωστό για όλους και για τον εαυτό του, αφού πίστευε πως η ανταμοιβή θα του ερχόταν σαν ηθική δικαίωση. *Οι αρετές μας εκδηλώνονται μόνο με προσωπικές θυσίες και την ανταμοιβή τη νιώθουμε να επιστρέφει σαν αίσθημα ικανοποίησης στην καρδιά μας.. σκεπτόταν.*

«Γιάννη, σ' ευχαριστώ. Συγχώρεσέ με που καμία φορά παρασύρομαι σε λόγια που δεν τα πιστεύω. Τι φταις εσύ καλέ μου, αν ένα άβγαλτο κορίτσι σε αγάπησε. Έχεις δίκιο Γιάννη. Ας προχωρήσουμε στην ανέγερση αυτού του περίφημου κτιρίου που θα με εξασφαλίσει κι εγώ θα προσπαθήσω να βοηθήσω όπως μπορώ.»

«Καλό μου κοριτσάκι.. πόσο λογικά μιλάς αυτή τη στιγμή. Καμιά φορά δυσκολεύομαι να σε αναγνωρίσω, μα πάντα στο τέλος υπολογίζω πως θα λογικευτείς. Δεν θέλω να σε βλέπω

να αυτοταπεινώνεσαι. Ο πληγωμένος εγωισμός σκοτεινιάζει το νου, μας οδηγεί σε σφάλματα και μας κάνει να θυμώνουμε και καμιά φορά να μισούμε. Δεν αξίζει όμως η απογοήτευση να σκιάζει τη λογική μας και ο θυμός τα αισθήματά μας. Τουλάχιστον δεν το θέλω αυτό για σένα. Έχεις τα προσόντα να βρεις ένα καλό άνθρωπο που θα ταιριάζει στην ηλικία σου και θ' αγαπηθείτε. Τότε Μίνα, βλέποντας εσένα ευτυχισμένη, θα είμαι κι εγώ ευτυχισμένος.. πίστεψέ με. Θα μπορούσα να εκμεταλλευτώ την παρουσία σου κοντά μου, μα δεν το έκανα. Εκτίμησέ το.»

«Εντάξει, το εκτιμώ και σ' ευχαριστώ. Πες μου όμως, πότε θα ειδοποιήσουμε τον Πέτρο; Μου είπε πως πρέπει να πάει στη Νομαρχία για τους όρους δόμησης και μετά θα μπορεί να μας ενημερώσει. Τι μπορούμε τώρα να κάνουμε;»

«Μα Μίνα.. απλά θα του αφήσουμε αυτή την εβδομάδα να ξεκινήσει τη δουλειά του στρατηγού. Από Δευτέρα θα τον καλέσουμε να του πούμε τις δικές μας αποφάσεις. Νομίζω ο Πέτρος ήλθε την στιγμή που τον χρειαζόμαστε. Στο διάστημα αυτό, τακτοποίησε και συ τα γραφτά σου ώστε να είσαι σε θέση να του τα δείξεις. Ακόμη μπορούμε από βδομάδα, να πάμε μαζί μέχρι στο Γύθειο και να ιδούμε τον Πέτρο στη δουλειά του. Αυτό το Σαββατοκύριακο βλέπεις, έχουμε και το συνέδριο της Καλαμάτας. Θέλω να πάμε μαζί, επειδή πρόκειται να κάνω μία ανακοίνωση. Η Καλαμάτα είναι πολύ κοντά και δεν θα ταλαιπωρηθούμε. Θα είναι μάλλον μια ευχάριστη εκδρομή.»

«Ναι Γιάννη.. έχεις δίκιο. Και πότε θα φύγουμε;»

«Το Σάββατο το πρωί κατά τις 10.00 καλή μου.»

«Ωραία.. θα είμαι έτοιμη. Μόνο κανόνισε για οδηγό. Δεν σκοπεύω να οδηγήσω σε τόσο μακρύ ταξίδι.»

..τον φίλησε στο μέτωπο και μετά τον σκούπισε..

«Για να μη σε παρεξηγήσουν οι νοσοκόμες σου.. Θα ήθελα να ξέρω ποιά απ' όλες θα θυμώσει αν σε δει με κραγιόνια.»

«Καλά καλά.! Μα σαν μου τις θύμησες, με ειδοποίησε η γραμματεία πως αύριο Πέμπτη συμπληρώνεται εξάμηνο από τις τελευταίες μας εξετάσεις και πρέπει να έλθεις να κάνουμε το συνηθισμένο μας *τσεκ απ*.»

«Εντάξει Γιάννη να έλθω. Πριν τις εννέα θα είμαι εδώ.»

«Ναι καλή μου. Πρέπει να είσαι νηστική για το αίμα. Αυτά πλέον, πιστεύω να τα έχεις εμπεδώσει.»

«Αν δεν έκανες κι εσύ μαζί μου αυτό το *τσεκ απ*, εγώ από μέρους μου δεν θα έκανα τίποτε. Αυτά τα *τσεκ απ*, τα θεωρώ περιττά και χαμένο χρόνο. Από τότε που ήλθες και με πήρες από το νοσοκομείο της Αθήνας, μετά την βλακώδη απόπειρα που έκανα, κολλήσαμε σε αυτά τα *τσεκ απ* και δεν μπορώ να καταλάβω γιατί γίνονται. Τα θεωρώ, σαν τις προβλέψεις που κάνουν στις πλατείες οι τσιγγάνες. Αφού τελικά βγαίνουν αρνητικά, τότε γιατί τα κάνουμε;»

Ο γιατρός δεν της απάντησε. Τι θα μπορούσε να της έλεγε; Πως αναγκάζεται τόσα χρόνια τώρα να υποκρίνεται και να της κρύβει την αλήθεια για το δικό του μυστικό και με τη δική της επισφαλή υγεία;

"Που να ήξερες την αλήθεια καλό μου κορίτσι. Και δεν θα την μάθεις μέχρι τη τελευταία στιγμή. Ας μπορούσες να ξέρεις

πόσο κι εγώ θα σε ήθελα δική μου μικρή μου νεράιδα. "

«Μίνα καλή μου.. η ώρα κοντεύει πέντε. Είναι Τετάρτη, τα μαγαζιά είναι κλειστά αλλά, δυστυχώς κορίτσι μου, το δικό μου μαγαζί δεν κλείνει ποτέ. Πρέπει να πάω για δύο ώρες τουλάχιστον, να ρίξω μια ματιά στους ασθενείς μου.»

«Γιάννη.. ότι και να σου πω εγώ, δεν θα σε πείσω. Κάνε λοιπόν όπως εσύ νομίζεις κι εγώ θα πάω μια βόλτα με το αυτοκίνητο. Πάντως μην ανησυχήσεις αν αργήσω λίγο.»

Μια τρελή ιδέα της πέρασε από το μυαλό. Και αυτήν την ιδέα την φύτεψε στον εγκέφαλο της ο ίδιος ο γιατρός. Μήπως το είπε και σκόπιμα μόνο και μόνο για να της δώσει την ιδέα; *"..μπορούμε κάποια μέρα να πάμε μαζί μέχρι το Γύθειο.. "*

Το Γύθειο από τη Σπάρτη απέχει σαράντα πέντε χιλιόμετρα. Μισή ώρα οδήγημα. Και γιατί να περιμένει τον γιατρό να πάνε στο Γύθειο και να μην πάει μόνη; ..απόψε κι όλας.

Η ζωηρή συζήτηση με το Γιάννη την έφερε σε υπερένταση. Ένωθε τη ψυχή της ανάστατη, βαριά, φορτωμένη από ενοχές ασήκωτες, πολύ μεγάλες για τις μικρές της πλάτες. Δεν ήθελε όμως πάλι να παραδοθεί αμαχητί στις άσχημες καταστάσεις που της βγήκανε. Μια φορά το έκανε, τότε με την ανόητη απόπειρα αυτοκτονίας στην Αθήνα και γελοιοποιήθηκε. Τώρα όμως, έχει ξεπεράσει τις αδυναμίες της και είναι φανερό πως η ίδια κρατά τις πρωτοβουλίες και εξωθεί τα πράγματα να συμβούν. Τίποτε δε γίνεται αν κάποιος δεν αναταράξει τα νερά. Ας γίνει λοιπόν η ίδια θύτης και θύμα του εαυτού της. Έτσι κανείς δεν θα της φταίει και για κανένα δεν θα έχει να παραπονεθεί. Θα τον προκαλέσει πάλι τον Πέτρο.. πιο πολύ.

Η αρχή έγινε προχτές, στο πυργόσπιτο και έβλεπε τον Πέτρο αμήχανο να προσπαθεί να καταλάβει. Της άρεσε το παιχνίδι της πρόκλησης. Να ρίχνει το μαντηλάκι της σ' αυτόν που η ίδια θα επιλέξει. Συμπεριφορά εγωιστική, μα το παιχνίδι ήτανε συναρπαστικό. Το φανταζότανε μόνο αφού δεν το είχε νιώσει ποτέ της, μιάς και δεν ανταποκρινόταν σ' ερωτικά καλέσματα.

Ο γιατρός έφυγε για το νοσοκομείο και η Μίνα χωρίς καθυστέρηση έτρεξε προς τη σκάλα του υπογείου γκαράζ. Δεν πέρασε πολλή ώρα και η ανοιχτή BMW έτρεχε στην εθνική οδό προς το Γύθειο.

Ήθελε να καλύψει την απόσταση σε μισή ώρα. Όταν από τη φύση σου είσαι λογικός και προσεχτικός σε κάτι, όπως η Μίνα στο οδήγημα, τότε σου είναι εξ ίσου δύσκολο να γίνεις κακός. Είχε γρήγορο και ασφαλές αμάξι που διγούσε για ταχύτητα και αυτή βιαζόταν να βρεθεί όσο ήταν δυνατό πιο σύντομα στο Γύθειο. Είχε δεθεί με το αμάξι της. Ήταν αυτό που την εξυπηρετούσε και την συγκινούσε. Λες και τους έδενε παθολογικός δεσμός. Τώρα χρειαζότανε την δύναμή του και η δύναμη αυτή τη φορά βγήκε με το πάτημα του δεξιού της ποδιού. Λίγες φορές είχε κάνει αυτό που έκανε τώρα. Πάτησε το γκάτσι και η BMW όρμησε ακράτητη στη δημοσιά για το Γύθειο. Ένιωθε τον αέρα να της χτυπά το πρόσωπο, σαν να ήθελε να της ξεκολλήσει τις σάρκες και την ίδια στιγμή να κάνει τα μαλλιά της να ανεμίζουν ελεύθερα προς τα πίσω σε γρήγορους κυματισμούς. Αν κάποιος έβλεπε τη Μίνα την ώρα αυτή να τρέχει έτσι, το λιγότερο που θα σκεπτόταν θα ήταν,

πως ξαφνικά η κυρία τρελάθηκε. Βέβαια η Μίνα δεν είχε τρελαθεί. *Τα είχε τετρακόσια*, μα πράγματα πολύ περίεργα συνέβαιναν στην ψυχή της τις τελευταίες μέρες. Σαν ν' άκουγε στ' αυτιά της μια φωνή ήρεμη μα επιτακτική να την προτρέπει και να την κατευθύνει τι να κάνει. Ήτανε μία προσταγή εσωτερική που την έστελνε να συναντήσει τον Πέτρο με μία δύναμη λες εξώκοσμη που δεν μπορούσε ν' αποφύγει. Μιά δύναμη πάνω και πέρα από τα δικά της όρια. Σαν η Σπάρτη να ήτανε ένα ομώνυμο μαγνητικό πεδίο, που την εξωθούσε προς μακριά της. Και αυτή υπάκουε και εκτελούσε χωρίς να υπολογίζει τι συνέπειες μπορούσε να έχει αυτή της η τολμηρή συμπεριφορά.

Χωρίς να το καταλάβει, έφτασε στο Γύθειο. Αρκετές φορές έχει κατεβεί εδώ με τον γιατρό να φάνε ψάρι, αλλά και μόνη της για ιστορική μελέτη. Στο περίπτερο της πλατείας, ρώτησε για το σπίτι του στρατηγού και πρόθυμος ο περιπτεράς της είπε πως θα το συναντήσει στα δεξιά καθώς θα πηγαίνει τον κεντρικό δρόμο προς το λιμάνι. Τον ευχαρίστησε και συνέχισε το οδήγημα με φανερή ανυπομονησία.

Ο Πέτρος δεν πρόλαβε να τελειώσει τις σκέψεις του και μιά ανοιχτή μπλε BMW στάθηκε μπροστά του.

Ε!! Όχι. Δεν είναι δυνατόν. Η Μίνα στο Γύθειο; Και γιατί να το κάνει; Για δουλειές ή για κάτι άλλο; Και μόνη τέτοια ώρα; Ο Πέτρος κίνησε προς το ανοιχτό αυτοκίνητο και ήταν εκεί όταν η Μίνα είχε πια βγεί έξω και στεκόταν μπροστά του «Μίνα!! Τι κάνεις εδώ νεράιδα; Δεν θα με πιστέψεις αν σου

έλεγα πόσο σε πεθύμησα. Να.. τώρα δα, πριν από λίγο, εσένα σκεπτόμουν και αναρωτιόμουν τι να έκανες. Στη συνέχεια σε φαντάστηκα έντονα και κατά μία μέθοδο των Θιβετιανών μοναχών ..ώ του θαύματος!! Σε έφερα κοντά μου ζωντανή λες και η σκέψη μου πήρε σάρκα και οστά. Εμείς το λέμε λίγο διαφορετικά. *Μελέτα όνομα να δεις κορμί.»*

Τι κάνεις εδώ νεράιδα;

«Αλήθεια μου λες Πέτρο; Πάντως θέλω αυτά να τα θυμηθείς κάποια άλλη μέρα. Είναι σκληρό στο τέλος να βρίσκεις την απογοήτευση να σε περιμένει.»

«Το ξέρω Μίνα. Δεν μπορεί να τα έχει κανείς όλα. Δεν μου είπες όμως τι σ' έφερε στο Γύθειο;»

«Εσύ μ' έφερες κύριε. Μου οφείλεις μία απάντηση και σαν δεν είχαμε ανταλλάξει τηλέφωνα, ήρθα να σε συναντήσω η ίδια. Βλέπω όμως η εργασία σου έχει τελειώσει για σήμερα. Που έχεις το αυτοκίνητό σου;»

«Στο ξενοδοχείο.. εδώ κοντά..»

«Καλά είναι κεί. Έλα στο δικό μου. Θα σου κάνω μία μικρή ξενάγηση στο Γύθειο.»

«Μίνα, εσύ είσαι σπαρτιάτισσα. Τι ξέρεις από το Γύθειο;»

«Πόσο γρήγορα ξεχνάς. Ξέχασες ότι είμαι αρχαιολόγος και ότι το Γύθειο είναι μια αρχαία πόλη;»

Ο Πέτρος δεν της απάντησε. Είχε δίκιο. Έφερε ένα γύρω το αυτοκίνητο και κάθισε στη θέση του συνοδηγού. Έσκυψε προς το μέρος της και τη φίλησε αυθόρμητα στο μάγουλο. Μετά της ψιθύρισε απολογητικά..

«Με συγχωρείς νεράιδα που σήμερα δεν κρατήθηκα. Οι νεράιδες είναι τόσο καλές. Δεν θα με καταδικάσεις;»

Τότε η Μίνα, με ευχάριστη έκπληξη για το φιλί, γυρίζει, τον πιάνει με το δεξί της χέρι από τον αυχένα, τον σύρει προς το μέρος της και του δίνει στο στόμα ένα θερμό παρατεταμένο φιλί που τον έκανε να σκεφτεί.. *πως γίνεται χωρίς ερωτική εμπειρία να τα καταφέρνει τόσο καλά στα φιλιά.* Δεν της είπε τίποτε. Το άφησε χωρίς σχόλιο. Να που ήταν η Μίνα αυτή που άδραξε πρώτη τη *"στιγμή"*.. του σκηνοθέτη. *Ας πάρουνε τα πράγματα μόνα το δρόμο τους..* σκέφτηκε και συνέχισε..

«Στη διάθεσή σου ξεναγέ. Ιδού το Γύθειο.. μας περιμένει.»

Τότε αυτή έβαλε την πρώτη ταχύτητα και η BMW άρχισε να κινείται αργά στον κεντρικό δρόμο της πόλης. Φαινόταν τόσο χαρούμενη. Χωρίς να αλλάξει ταχύτητα, συνέχισε να οδηγεί προσεχτικά. Ύστερα άρχισε απροειδοποίητα να του μιλάει και ακούστηκε η γλυκιά τραγουδιστή φωνή της να εξηγεί.

«Εδώ πιο κάτω.. μετά το λιμάνι, έχει κάτι γραφικά ουζερί με

ωραίους μεζέδες. Θα πάμε να καθίσουμε κεί. Στον πηγαϊμό.. εγώ θα σου μιλώ για τη πόλη κι εσύ θα παρατηρείς.

Το Γύθειο λοιπόν, παλιότερα ήτανε σε όλους γνωστό με το όνομα Μαραθονήσι. Η παράδοση λέει πως ο Ηρακλής και ο θεός Απόλλωνας χτίσανε μαζί την πόλη του Γυθείου πάνω στο αρχαίο βουνό Λαρύσιο που βρέχεται από το Λακωνικό κόλπο. Όπως θα έχεις προσέξει μοιάζει με νησί κι έγινε το σύμβολο της συμφιλίωσης του Θεού Απόλλωνα και του Ηρακλή που κατά τη μυθολογία, υποχρεώθηκαν με υπόδειξη του Δία, να δώσουν τα χέρια ύστερα από μια σκληρή και αμφίτροπη μάχη για τον τρίποδα του μαντείου των Δελφών.

Οι αρχαίοι Σπαρτιάτες είχαν το Γύθειο σα ναύσταθμο. Επίσης στην αρχαιότητα, αποτελούσε εμπορικό λιμάνι των Φοινίκων, οι οποίοι εκμεταλλεύονταν κοχύλια. Η αρχαία πόλη του Γυθείου βρισκόταν στη βόρεια πλευρά της σημερινής πόλης, όπου διατηρούνται ακόμα τα ερείπια της ακρόπολης, καθώς και υπολείμματα από τα τείχη.

Σήμερα όπως βλέπεις, είναι μια από τις πιο αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές της Λακωνίας. Έχει αρκετά σύγχρονα ξενοδοχεία, καταστήματα, μεγάλη επιλογή σε ταβέρνες και εστιατόρια και ακόμη τα παραδοσιακά ουζερί της παραλίας.

Ιδιαίτερο στολίδι για το Γύθειο είναι το νησί Κρανάη. Εκεί, όπως λέει η παράδοση, διανυκτερεύσανε ο Πάρις με την ωραία Ελένη, πριν το ταξίδι τους για την Τροία και συνδέεται με την πόλη με μια τεχνητή λωρίδα γης. Πάνω στο νησάκι υπάρχει ο Πύργος του Τζανή Γρηγοράκη και σήμερα εκεί στεγάζεται το λαογραφικό μουσείο της Μάνης.»

Η Μίνα έκανε μιά τέλεια περιγραφή της πόλης, σύντομη και περιεκτική. Ο Πέτρος δεν περίμενε τόσες γνώσεις από τη Μίνα. Μέσα του ένιωθε τελείως διαφορετικά από την πρώτη φορά που βγήκανε μονάχοι στη Σπάρτη. Τούτο ήτανε σαν μία χαρά περίεργη. Μία χαρά μικρή αλλά δυνατή, σφοδρή και έντονη, που τον συγκινούσε και τον αναστάτωνε. Μικρή γιατί μπόρεσε να χωρέσει στην καρδιά του, μαζί με τόσες άλλες καθημερινές μικροχαρές. Έντονη και δυνατή, αφού δεν μπόρεσε να της αντισταθεί. Τον έσπρωχνε να παραμερίσει τους δισταγμούς του και να παραδοθεί με τη Μίνα στη διάθεση μιάς σχέσης απροσδιόριστης και αινιγματικής, που δεν ήξερε ακόμη αν είναι έρωτας, ή το τυχαίο περιστατικό που γρήγορα θα περάσει και θα ξεχαστεί. Αν η ζωή μας είναι μια σειρά από αρχές και κανόνες που οι ίδιοι φτιάχνουμε για να τους τηρούμε, ο Πέτρος ήταν βέβαιος πως σήμερα θα γινόταν παραβάτης των δικών του κανόνων.

Κοιτούσε τη πόλη μαγεμένος από τη βραδινή εικόνα που του πρόσφερε. Μια ομορφιά περίσσια, καμωμένη από τη φύση και τα ανθρώπινα χέρια, ήταν σκαλωμένη στην πλαγιά του βουνού. Και σαν γύριζε τη ματιά του αριστερά, είχε μιά άλλη, δεύτερη, ακόμη πιο εξάισια ομορφιά, μιά ζωντανή κούκλα, σμιλεμένη από τα χέρια του Θεού, να του μιλάει και να του στέλνει ήχους μουσικής αντί ανθρώπινης λαλιάς.

Όταν η Βάβω την είπε *νεράιδα* για πρώτη φορά, γνώριζε τάχα πως θα ήταν η Μίνα μετά από δέκα πέντε χρόνια;

Ξαφνικά η Μίνα σταμάτησε.

«Φτάσαμε.» ..είπε.

Με το *‘φτάσαμε’* ο Πέτρος συνήλθε από την ονειροπόληση που είχε πέσει, όσο άκουγε τη μελωδική φωνή της.

«Φτάσαμε...» επανέλαβε και αυτός αμήχανα..

Είχανε φτάσει στο τέρμα του λιμανού. Η Μίνα σταμάτησε μπροστά σ’ ένα από αυτά τα μικρομάγαζα, που φαίνονταν κάτι μεταξύ ουζερι και μικρής κλασικής λαϊκής ταβέρνας.

Σχεδόν αμέσως, πλησίασε ο καταστηματάρχης που όπως φάνηκε ήτανε γνωστός της. Τούς έδωσε τραπεζάκι δίπλα στη θάλασσα του λιμανιού. Τη ρώτησε για το γιατρό και η Μίνα του απάντησε αόριστα πως είναι καλά, αλλά δεν ήταν μαζί τους *λόγω εκτάκτου περιστατικού*. Ο Πέτρος πήρε το μενού, αλλά η Μίνα τον παρακάλεσε να της αφήσει την επιλογή. Έτσι κι’ έγινε. Ο Πέτρος δεν είχε καμιά αντίρρηση, γιατί αυτό θα τον έβγαζε από το μπελά, να τη ρωτά ο ίδιος τι θα προτιμούσε. Αφού η Μίνα έδωσε την παραγγελία και μέχρι να έρθει, ξεκίνησε μιά συζήτηση που ήταν συνέχεια εκείνης της Δευτέρας. Η Μίνα απαντούσε πρόθυμα σε όλα, ο Πέτρος όμως, δεν μπορούσε να ελέγξει αν όλες οι απαντήσεις της ήταν αληθινές. Του μίλησε πάλι για τη φοιτητική της ζωή, για την απογοήτευσή της από το Γιάννη και ακόμη για την πίεση που δεχόταν από τη γερόντισσα να τον αφήσει. Επανέλαβε το πόσο πολύ την έχει επηρεάσει στη ζωή της ο καθηγητής Λιαντίνης. Του παρατήρησε ακόμη, πως είναι πολύ λίγα τα μικροπεριστατικά και τα βιώματα που δεμένα με τις χρονικές στιγμές πού της είχαν συμβεί, συνθέτανε την μικρή πονεμένη ιστορία της. Και τελείωσε με την απαισιόδοξη δήλωση.. *‘τόρα πια δεν περιμένω τίποτε, νιώθω φοβερά προδομένη.’*

«Λυπάμαι, αλλά θα σε μαλώσω. Άφησε το Λιαντίνη ήσυχο. Ο Λιαντίνης είναι πράγματι ένας στοχαστής και μπορεί να λέει ότι θέλει, αλλά παραμένει ένας πεσιμιστής που δεν ξέρουμε τι θα βρει στο τέλος. Εσύ κάνε κάτι άλλο.. πιο πρακτικό.»

«Τι να κάνω δηλαδή;»

«Ότι λέγανε οι αρχαίοι Ρωμαίοι: Carpe diem, qua minimum credula postero.»⁸

«Πέτρο, προσπαθώ και θέλω να ζω το παρόν. Φοβάμαι όμως πως μου το αποστερούν. Προσποιούμαι πως δε μου λείπει τίποτε. Και αυτό γίνεται πιστευτό, γιατί πράγματι δεν μου λείπουν τα υλικά αγαθά. Η ψυχή μου όμως είναι άδεια και αυτό το κενό δεν μπορώ να το προσδιορίσω. Κουράστηκα να νταγιαντίζω⁹ αυτή την κατάσταση. Υπάρχει διαφορά ανάμεσα σ' αυτά που ονειρεύομαι και σ' αυτά που υπάρχουν. Και ξέρεις, πήγε πολύ η αναμονή. Μόνο άσχημες στιγμές μου προκύπτουν και πολλές ανησυχίες ενοχλητικές. Προσπαθώ να συμφιλιώνομαι με την μοναξιά μου και ζω την κάθε μέρα μου μέσα στο ίδιο κενό, χωρίς να περιμένω πως η επόμενη θα μου φέρει κάτι καινούριο. Δύο άνθρωποι, καταδυναστεύουν τη ζωή μου. Το γνωρίζουν μα δυστυχώς, αδιαφορούν με ότι συμβαίνει στη δική μου ψυχή. Φοβάμαι, ότι αυθαίρετα αυτοί οι δύο καθορίζουν τους κανόνες της δικής μου ζωής.»

«Φοβούμαι πως εδώ πρέπει να σε μαλώσω. Μήπως το παρακάνεις; Γιατί όσο και αν κατηγορείς αυτούς τους δύο ανθρώπους, εγώ τους θεωρώ καλούς σου φίλους. Την θεία

⁸ *Αδραξε το σήμερα και μην εμπιστεύεσαι το αύριο.*

⁹ *Νταγιαντίζω: υπομένω, ανέχομαι*

σου, την είδα να κάνει ότι μπορεί να σ' ευχαριστήσει, ενώ ο γιατρός, σε προσέχει πάρα πολύ καλά. Πριν μου αποκαλύψεις ότι δεν είσαστε ζευγάρι με το γιατρό, σε θαύμαζα. Έλεγα: *να μία γυναίκα που έχει ότι επιθυμεί... Ομορφιά, πλούτο, νιάτα μόρφωση και βιώνει μια αξιοζήλευτη ζωή.*»

«Πέτρο σε παρακαλώ.. σώπα. Δεν με πρόσεχες όλη αυτή την ώρα που σου μιλούσα; Σου είπα πως αυτοί οι άνθρωποι με καταδυναστεύουν. Πως μου τους περιγράφεις τώρα εσύ; Μη βιάζεσαι να βγάλεις τα συμπεράσματα σου από το εξώφυλλο του βιβλίου. Ποιά νιάτα Πέτρο; Τα δικά μου ή του Γιάννη; Κάποτε τον είχα ερωτευτεί. Είχα φτάσει ως την απόπειρα αυτοκτονίας. Και ακόμη δεν έχω απαλλαγεί απ' αυτόν. Μου προσφέρει όλα αυτά που είπες πιο πάνω, αλλά ξέχασε κάτι σημαντικό. Ξέχασε τη συμπίεση. Δεν βαδίζουμε στον ίδιο δρόμο με το Γιάννη. Δεν έχω αυτό το συναίσθημα που πρέπει να έχει κάθε άνθρωπος πως πορεύεται δίπλα σε μία αδελφή ψυχή με τα ίδια γούστα και τις ίδιες επιδιώξεις. Νιώθω να μου λείπει ο φίλος, ο εραστής, ο άνδρας. Δεν νιώθω μαζί του τη συντροφικότητα που θέλει να έχει κάθε πλάσμα σ' αυτό το κόσμο. Με το Γιάννη καταντήσαμε δύο συγκατοικούντες ξένοι σ' ένα πανδοχείο που γνωριστήκαμε τυχαία γιατί χάσαμε από αφηρημάδα και οι δύο το λεωφορείο μας. Με το Γιάννη δυστυχώς.. δεν γεμίζουμε τα κενά μας.

Ακόμη ξέχασες το σπουδαιότερο. Τον έρωτα. Το πιο δυνατό συναίσθημα στη ζωή. Αυτό που το ευλόγησε ο Θεός να το απολαμβάνουν όλα τα πλάσματά του. Μου στέρησε τον έρωτα μέχρι σήμερα. Αυτή η αξιοζήλευτη γυναίκα, όπως με είπες,

δεν είναι ευτυχισμένη. Της λείπει ο πυρήνας της ευτυχίας. Το πιο δυνατό στοιχείο στο θαύμα του εαυτού μας. Βιώνω μια ζωή χαμένη στις φαντασιώσεις μου. Αντλώ τις εμπειρίες μου από το σινεμά και τα βιβλία. Τέτοιο ταπεινωτικό ξεπεσμό, τέτοιο ξενέρισμα δεν το ήθελα και ούτε το είχα φανταστεί.

Για τη θεία μου την Τασώ, ακόμη δεν ξέρω. Νιώθω να με πατρωνάρει, μα τον Γιάννη απλά τον ανέχεται. Η θεία μου λέει να τον παρατήσω και να φύγω, όταν όμως την ερωτώ.. "*που να πάω;*" .."*Ελα στο πυργόσπιτο,*" μου απαντά. Μερικές φορές πάλι δεν την καταλαβαίνω. Με τρομάζει.. Μου φαίνεται να με σπρώχνει στο γκρεμό και το κακό για μένα είναι πως δεν μπορώ να της αντισταθώ. *Είναι μάγισσα σου λέω, ένας βρικόλακας στη ζωή μου.* Νιώθω καταπτοημένη και φοβάμαι τελικά πως η φυγή μου θα είναι αναπόφευκτη.»

«Μίνα, βλέπω πως σχεδόν είσαι αποφασισμένη να φύγεις.. μα δεν καταλαβαίνω.. γιατί το κάνεις; Γιατί παιδεύεσαι έτσι; Από μαζοχισμό ή στ' αλήθεια θέλεις να σε λυπηθώ;»

«Περιμένεις την απάντησή μου; Δεν μου αρέσει να με λυπούνται. Απλά ξέσπασα σ' έναν άνθρωπο που είδα να με καταλαβαίνει. Φοβάμαι τώρα που βλέπω ότι δεν πηγαίνει άλλο. Δεν έχω να χάσω τίποτε πια. Έχω γίνει μια ζωντανή νεκρή. Δεν ζω τη ζωή μου Πέτρο. Την προδίνω. Την έχω ξεπουλήσει σ' αυτούς τους δύο γέρους βασανιστές που θα έλεγα ότι ηδονίζονται με το να με παιδεύουν. Αιωρούμαι σε μιά αβεβαιότητα και δεν έχω που να κρατηθώ. Νιώθω μόνη. Σου το έχω πει και πολύ φοβάμαι πως θα είμαι μόνη για πολύ ακόμη, γιατί πια το συνήθισα. Και η συνήθεια γίνεται δεύτερη

φύση. *Ζω με φαντάσματα*. Σαν αυτά που ζωγραφίζει η γριά και αυτά που μου επιβάλλει ο γιατρός. Μια μέρα θα τα μάθεις και δεν θέλω να με λυπηθείς. Μόνο αυτό δε θέλω από σένα. Τότε όμως θα καταλάβεις και *θα είναι μέρα Δευτέρα.*»

Ο σερβιτόρος έφερε την παραγγελία και τη διέκοψε. Τους ευχήθηκε καλή όρεξη και τούς άφησε να απολαύσουν τους ωραίους θαλασσινούς μεζέδες. Η Μίνα είχε δίκιο να έλθουν εδώ. Όλοι οι μεζέδες του ήσαν εξαιρετικοί. Ιδίως το βραστό χταποδάκι και η τσιροσαλάτα. Ο Πέτρος τις προσέφερε από όλους τους μεζέδες και στη συνέχεια δοκίμασε και ο ίδιος. Ήσαν πράγματι αρκετά νόστιμοι και απολαυστικοί. Παρ' όλα όμως αυτά, εντυπωσιασμένος ο Πέτρος από το ξέσπασμά της Μίνας, σκέφτηκε πως αυτό το κορίτσι πρέπει να έχει κάνει πολλούς συμβιβασμούς με τις επιλογές της. Και κυρίως, να έχει ανταλλάξει το δικό της δικαίωμα για ζωή, με κάποια νόθα υποχρέωση αφοσίωσης, σε δύο ευεργέτες, που τώρα πια, σοβαρά και φανερά, τους αμφισβητεί.

«Και η επιστήμη σου Μίνα, δε σε γεμίζει;»

«Ποιά επιστήμη μου Πέτρο; Αυτή που δεν ασκώ; Εγώ δεν ζήτησα ποτέ να σπουδάσω. Δε ρωτήθηκα ποτέ τι ήθελα εγώ να κάνω. Ποτέ δεν με ρώτησαν για τις δικές μου ανησυχίες και τα δικά μου όνειρα. Η εγγραφή μου στο πανεπιστήμιο ήταν απόφαση άλλων. Με τους γονείς μου μεγάλωσα σα σκηνίτης σε ένα Land Rover και όταν αυτοί φύγανε, με άφησαν αρχικά στα χέρια μιάς φορτωμένης με πάθη γριάς μάγισσας και μετά στη φροντίδα ενός γεροντοκόρου. Τους νιώθω αυτούς τους δύο να πασχίζουν να με κρατάνε δέσμια

μέχρι να με καταστρέψουν.»

«Μίνα μήπως τους αδικείς; Μήπως είσαι αυστηρή με αυτούς τους ανθρώπους; Γιατί από το αποτέλεσμα διαπιστώνω πως αυτοί οι δύο που τώρα κατηγορείς κατάφεραν να κάνουν καλή δουλειά και ειλικρινά το λέω, πολλοί θα θέλανε να είναι στη θέση μου απόψε, να κάθονται και να συνομιλούν με ένα πλάσμα σαν αυτό που εγώ τώρα κάθομαι μαζί του, συνομιλώ και έχω την εύνοιά του.» Χαμογέλασε με ικανοποίηση..

«Ευχαριστώ.. καλό το κερασάκι.. μα δεν θα πάρω. Τα ίδια λες σε όλες τις γυναίκες;»

«Αν εννοείς στον τρόπο συμπεριφοράς.. ναι. Προσπαθώ να είμαι ευγενής. Αν εννοείς σαν πρόθεση εκδήλωσης ερωτικού ενδιαφέροντος.. όχι. Πρέπει να υπάρχουν κάποια κίνητρα για να δώσω συνέχεια και να εκδηλωθώ.»

Γύρισε και τον κοίταξε με μια ερωτηματική έκφραση, σαν να περίμενε συνέχιση. Και αφού ο Πέτρος δεν συνέχισε, η ίδια αποτόλμησε την κρίσιμη ερώτηση..

«Κι.. εδώ υπάρχουν τα κίνητρα;»

Της έπιασε το λευκό απαλό της χέρι και την κοίταξε για αρκετή ώρα βαθιά στα μάτια. Μετά της είπε:

«Μίνα, γιατί παιδεύεις τον εαυτό σου; Είσαι ένα κορίτσι αξιόλογο, ευπαρουσίαστο που ο καθένας θα ήθελε να το έχει δίπλα του. Ναι Μίνα, εδώ υπάρχουν δυνατά κίνητρα.»

«Το οικονομικό είναι ασφαλώς ένα καλό κίνητρο, αλλά δεν είδα να το αναφέρεις. Δεν σε ενδιαφέρει;»

«Εμένα όχι. Κερδίζω από τη δουλειά μου όσα χρειάζομαι. Ούτε η εργασία της γυναίκας με ενδιαφέρει. Αυτά που θέλω

από την γυναίκα είναι.. να έχει ισχυρή προσωπικότητα, να διοικεί το σπίτι της, να μεγαλώνει τα παιδιά της σωστά, να μου αρέσει, να γίνει άξια σύντροφός μου, να έχει πνευματική καλλιέργεια και να με στηρίζει ηθικά.»

«Χμ!! Ούτε δύσκολος.. ούτε εύκολος. Αν ζηταγες και πολλά αρσενικά παιδιά και ικανότητα στο χειρισμό των όπλων, θα ζητούσες μια καθαρόαιμη μανιάτισσα.»

«Δεν είναι θέμα καταγωγής αλλά χαρακτήρα και κοινής λογικής. Παίδεψα πολύ το μυαλό μου.. Κυνήγησα κι εγώ αυτό το μικρό κομμάτι της γης, που εσύ προχτές ανέφερες και το μεγάλωσα τόσο, που να με χωράει και να πατώ γερά και σίγουρα. Από τότε που έχασα την πρώτη μου δουλειά, έπαψα να ζω με αυταπάτες. Πέρασα κι εγώ δύσκολες ημέρες μέχρι να φτάσω εδώ. Θεωρώ τον εαυτό μου έναν από τους πολλούς άλλους ανθρώπους, που με αγώνα ανέκαθεν προσπαθήσανε να βελτιώσουν τις συνθήκες της ζωής τους. Όμως παρά τις προσπάθειες τους, ελάχιστοι μπορούν να ισχυριστούν ότι έχουνε βρεί την ευτυχία. Η αχαλίνωτη αναζητήσή της σε εξωτερικές πηγές, κάνει τη ζωή μας περίπλοκη και δυσάρεστη. Προχτές μου είπες πως βρίσκεσαι σε κακή ψυχολογική κατάσταση. Μήπως είναι καιρός να αναζητήσεις κι εσύ την ευτυχία σε μία διαφορετική πηγή; Σπίτια και συντρόφους μπορούμε να αλλάζουμε κάθε τόσο, όμως αν δεν αλλάξουμε το ανήσυχο και ανικανοποίητο πνεύμα μας, δεν θα βρούμε ποτέ την γαλήνη που φέρνει την αληθινή ευτυχία.»

Τον κοιτούσε αμίλητη. Ο Πέτρος ήτανε βέβαιος πως τον άκουγε προβληματισμένη. Τελικά του απάντησε..

«Βλέπω πως δύσκολα μπορώ διαφωνήσω με όσα είπες. Έχω από καιρό καταλήξει στη σκέψη πως δεν υπάρχει ευτυχία σ' αυτή τη ζωή. Έχω πειστεί πως η ευτυχία είναι μια κατάσταση του πνεύματος. Γι' αυτό κι εγώ τελευταία έχω αφοσιωθεί στο γράψιμο και στην έρευνα, λειτουργίες που αναπτύσσουν το πνεύμα. Μα έχουμε και ζωή ρε γαμώ το. Δεν πρέπει να την αγνοούμε. Δεν θέλω να φύγω περαστική απ' αυτή τη ριμάδα.. πανάθεμά τη. Καμιά φορά σκέπτομαι.. σαν πάω να παραδώσω αυτό πνεύμα, τι απολογισμό θα κάνω. Και αυτό είναι που μ' εξοργίζει. Τότε είναι που τα βάζω με αυτούς τους ανθρώπους που έτσι μοιραία βρεθήκανε στο δρόμο μου.»

«Μίνα.. τώρα χτύπησες την αλήθεια. Θεωρείς κορίτσι μου, ότι όλο το θυμό σου τον προκαλούν αυτοί οι *αντιπαθητικοί* άνθρωποι, όμως στην πραγματικότητα ο θυμός σου είναι το αίτιο, που έχει φωλιάσει στο πνεύμα σου και μεταμορφώνει αυτούς τούς ανθρώπους, σε έναν υποθετικό εχθρό. Όταν βρίσκεσαι κάτω από την επιρροή του θυμού σου, έχεις μια παρανοϊκή άποψη του κόσμου και νιώθεις περιτριγυρισμένη από εχθρούς που δεν είναι τίποτα άλλο παρά δημιουργήματα της φαντασίας σου. Ίσως να λειτουργείς κάπως έτσι.»

«Λογικό ακούγεται, μα ποίος θα με βοηθήσει εμένα που πρέπει να αναζητήσω τη λογική και να ηρεμήσω;»

«Διαλογίσου Μίνα.. διαλογίσου και ηρέμησε..»

Τότε εκείνη τον διέκοψε απότομα..

«Σταμάτα Πέτρο.. την ξέρω την συνέχεια.. "*ο διαλογισμός είναι μια μέθοδος εξοικείωσης του πνεύματός μας με ένα ενάρετο αντικείμενο. Όσο πιο εξοικειωμένο είναι το πνεύμα*

μας με την αρετή, τόσο πιο ήρεμο και ειρηνικό γίνεται. Όταν το πνεύμα μας είναι ήρεμο, απελευθερωνόμαστε από τις ανησυχίες και το άγχος, και τότε νιώθουμε την πραγματική ευτυχία".. βλέπεις στο πανεπιστήμιο μας τα είπαν κι' άλλοι.»

Αργά μα σταθερά η Μίνα άρχισε να επανέρχεται. Φάνηκε να ηρέμησε με τα τελευταία της λόγια και το πρόσωπό της ανάκτησε πάλι την αρχική του λάμψη. Αυτές οι απότομες μεταπτώσεις της τον ανησυχούσαν. Την άκουσε λίγο πριν να μιλά ελεύθερα αλλά με πολλά υπονοούμενα. Είπε πως είναι μιά ζωντανή νεκρή και πως ζει με φαντάσματα. Ήτανε αυτά λόγια που τα πίστευε ή τυπικές εκφράσεις εντυπωσιασμού;

Την είδε που κοιτούσε συνεχώς το ρολογάκι της και αίφνης του ζήτησε να φύγουν. Ο Πέτρος φρόντισε για το λογαριασμό πηγαίνοντας στο εσωτερικό του μαγαζιού και όταν γύρισε την βρήκε να έχει σηκωθεί από το τραπέζι και να τον περιμένει στο αμάξι με τη μηχανή να εργάζεται.

Μπήκε στη θέση του συνοδηγού δίπλα της και η BMW ξεκίνησε. Στο δρόμο, ο Πέτρος προσπάθησε ν' ανοίξει κάποιο θέμα για κουβέντα.. Δοκίμασε με τον καιρό.

«Σήμερα είχαμε ζέστη. Ελπίζω η νύχτα να είναι δροσερή..»

«Το εύχομαι κι εγώ Πέτρο. Τελικά η ζέστη είναι πολύ πιο ανυπόφορη από το κρύο. Θα ζητήσω του Γιάννη να βάλουμε στο σπίτι μια συσκευή κλιματισμού. Κάποτε θα πρέπει να βάλλω κι εγώ μία στο πυργόσπιτο.»

«Καλή ιδέα.»

Μα η Μίνα δεν συνέχισε. Έτσι και αυτός αρκέστηκε να την καθοδηγεί, πως να τον φέρει στο "Ακταίον", στο ξενοδοχείο

του. Σαν φτάσανε, πριν βγει στο δρόμο, της είπε μεταξύ σοβαρού και αστείου.

«Θέλεις να ανεβούμε επάνω μαζί;»

Την είδε να αιφνιδιάζεται από την αναπάντεχη ερώτηση, αλλά γρήγορα συνήλθε και του απάντησε..

«Κορώني μου θέλω, μα δε μπορώ. Πίστεψέ με. Ήρθα σκαστή για να σε ιδώ. Δεν το ξέρει ο Γιάννης ότι έχω φύγει από τη Σπάρτη και σε παρακαλώ να μείνει μεταξύ μας. *Ο.Κ.*; Και αυτό που θέλεις.. μην ανησυχείς.. το θέλω κι εγώ. Κάνε υπομονή μέχρι την Δευτέρα. Θα πω του Γιάννη να σε καλέσει να μιλήσουμε για το οικόπεδο. Πέτρο, έχει μου εμπιστοσύνη. Πρέπει να είμαι νωρίς στο σπίτι. Αύριο έχω και το *τεεκ απ.*»

«Τι είναι πάλι αυτό;»

«Θα σου το εξηγήσω την Δευτέρα.»

«Στη Σπάρτη θα είμαι την Παρασκευή το πρωί, για να ρωτήσω για το οικόπεδό σου και μετά θα συνεχίσω για την Αθήνα. Αν κι εσύ μπορείς, μπορούμε να ιδωθούμε για λίγο.»

Έδειξε να ξαφνιάζεται με τα τελευταία του λόγια.

«Πότε θα έλθεις;!!..»

«Μα σου είπα, την Παρασκευή το πρωί λίγο αργά. Δέχονται στις έντεκα. Στις δώδεκα το μεσημέρι θα έχω τελειώσει. Αν θέλεις.. έχω καιρό για ένα καφέ.»

«Μα τότε όλα αλλάζουν.»

..και η Μίνα πήρε στροφές, φάνηκε να σκέπτεται και την επόμενη στιγμή του είπε γεμάτη χαρά:

«Πολύ ωραία. Μου έδωσες μία τέλεια ιδέα. Αλλάζει το πρόγραμμα. Μόλις τελειώσεις τις δουλειές σου στη Νομαρχία

έλα κατ' ευθείαν στο πυργόσπιτο. Θα είμαι κει από αύριο και θα σε περιμένω. Θα έχω ετοιμάσει κάτι και θα φάμε στο σπίτι. Μετά θα σου δείξω τα χειρόγρατά μου. Τώρα όμως πρέπει να φύγω. Νιώσε με κορώني μου.. Δεν πιστεύω να θέλεις να μου δημιουργήσεις πρόβλημα με το Γιάννη.»

Γύρισε προς το μέρος του, τον άρπαξε κυριολεκτικά από το λαιμό και τον έσυρε κατά πάνω της.

Άρχισε να τον φιλά άγρια, σκληρά, παράφορα, παθιασμένα, βίαια. Θα έλεγε κανένας πως έκρυβε μέσα της συσσωρευμένη όλη τη βαρβαρότητα του φύλου της που της προκάλεσε η παρατεταμένη ερωτική της αποχή. Στην αρχή ο Πέτρος ένιωσε τα άσχημα επακόλουθα του αιφνιδιασμού της, στη συνέχεια όμως σαν συνήλθε και είδε πως είχε αγκαλιά τη γυναίκα που τόσο πολύ ποθούσε, σκέφτηκε πως ήταν η σειρά του τώρα, να μην αφήσει τη *"στιγμή"* να του φύγει οριστικά. Ξέχασε πως το αυτοκίνητο της Μίνας ήταν ανοικτό και πως στο ξενοδοχείο μπαινόβγαινε κόσμος. Πέρασε στην αντεπίθεση και τότε την είδε να καταρρέει. Μα σαν τα πράγματα φτάσανε μέχρις εδώ, αναλογίστηκε πως ο ίδιος τώρα έπρεπε να σκέπτεται γι' αυτήν. Τι μπορούσε να περιμένει από μια παθιασμένη γυναίκα. Πόση τάχα λογική της είχε απομείνει. Την απώθησε με πολλή τρυφερότητα και της είπε:

«Μίνα, πρέπει να φύγεις κορίτσι μου. Ας μη χάνουμε τη λογική μας. Η Παρασκευή δεν είναι μακριά. Είναι πιο φρόνιμο να μην βιάζουμε τα πράγματα.»

Στη συνέχεια άνοιξε την πόρτα και βγήκε. Ήλθε στην πλευρά του οδηγού, έσκυψε πάνω από τη πόρτα της, τη φίλη-

σε απαλά στα χείλη και χάιδεψε τα ωραία της μαλλιά.

«Νεράιδα.. πρόσεχε στο δρόμο... σ' αγαπώ.»

«Εν τάξει Πέτρο, θα προσέχω... κι εγώ σ' αγαπώ.»

Έβαλε μπρος τη μηχανή και χάθηκε στη γωνιά μ' ένα δυνατό σπινάρισμα. Ο Πέτρος απόμεινε μόνος στην άκρη του δρόμου. Κοίταζε σαν αφηρημένος ολόγυρά του χωρίς να αντιλαμβάνεται τα δρώμενα. Δεν σκεπτότανε τίποτε λες και στον εγκέφαλος του ήταν μιά πελώρια μαύρη τρύπα που όλα τα οδηγούσε κεί και τα εξαφάνιζε. Μία μόνο εικόνα του είχε μείνει στην οθόνη της μνήμης του, σαν σε P.C. που κρέμασε. Ήταν η εικόνα της Μίνας παγωμένη, ακίνητη, χρωματιστή, με τα καστανά της μαλλιά και τα πρασινωπά της μάτια να του χαμογελά και να του έχει μπλοκάρει το μυαλό. Παράμενε εκεί στο ίδιο σημείο ακίνητος και αδρανής και δεν σκεπτόταν το πιο απλό.. να πάει μέσα στο ξενοδοχείο του και να θρονιαστεί στο άνετο σαλόνι ή σ' ένα σκαμπό του μπαρ, να πιει ένα ποτό και να μιλήσει με κάποιον άλλο άνθρωπο δίπλα του.

Από αυτή τη θανατερή μώρα τον έβγαλε ένα χτύπημα στην πλάτη και μιά γνώριμη φωνή. Ήταν ο στρατηγός που δεν τον βρήκε στην οικοδομή και τον έψαχνε στην πόλη. Δεν είναι δα και καμιά μεγάλη πόλη το Γύθειο. Ένας κεντρικός δρόμος που ξεκινά από την είσοδο της πόλης και καταλήγει στις ταβέρνες του λιμανιού κι εκεί τελειώνει.

Τον αναζήτησε και στις ταβέρνες, μα κανείς δεν μπορούσε να του δώσει κάποια πληροφορία, αφού ο Πέτρος για πρώτη φορά επισκεπτόταν τα μαγαζιά αυτά και κανείς δε τον είχε γνωρίσει. Σκέφτηκε το ξενοδοχείο και να που εδώ στάθηκε

τυχερός. Ήλθε πίσω του και τον χτύπησε στην πλάτη.

«Τι έγινες εσύ; Χάθηκες. Μισή ώρα σε αναζητώ. Καλά που σκέφτηκα να περάσω και από εδώ.»

«Λυπάμαι πολύ Γιώργο. Δεν αισθάνθηκα καλά και ήλθα στο ξενοδοχείο και ξάπλωσα λίγο. Εσύ πως τα πέρασες στο χωριό; Πήγες από τη *belvedere strasse*;»¹⁰ Ο στρατηγός αμέσως γέλασε καλόκαρδα και τον ρώτησε..

«Το θυμάσαι το αστείο της Δανάης;»

«Πως θα μπορούσα να το έχω ξεχάσει; Αλήθεια τον έχουν επισκευάσει αυτόν τον δρόμο ή έχει ακόμη τα χάλια του από το χειμώνα;»

Απαντώντας στην ερώτησή του τον παρέσυρε προς την οικοδομή χωρίς να του εξηγήσει το λόγο. Στη συνέχεια απάντησε στην ερώτηση του Πέτρου.

«Ευτυχώς τον ισοπέδωσαν και στη συνέχεια τον στρώσανε με χαλίκι. Τώρα είναι μιά χαρά. Με αιτήσεις μου όμως προς την Νομαρχία, ζητώ και την ασφαλόστρωση.»

«Καλά κάνεις. Η γραφειοκρατία είναι φριχτή. Όλοι θέλουν τσίγκλισμα. Αναφέροντας την Νομαρχία.. μου θύμισες πως πρέπει να κατεβώ στη Σπάρτη να ελέγξω και το οικόπεδο του γιατρού.»

«Ναι, να το κάνεις. Ο γιατρός είναι αποφασισμένος να προχωρήσει σε κάτι αξιόλογο. Θα είναι καλό και για σένα, αν του χτίσεις τελικά το κτίριο.»

¹⁰ Belvedere strasse, (οδός Καλιθέας). Έτσι έλεγε ειρωνικά η Δανάη, η μικρή κόρη του στρατηγού, το χωματόδρομο, που από τη δημοσιά έφερνε στο χωριό του στρατηγού, τα Μαρούλια, λόγω της καταπληκτικής θέας που χάριζε αυτός ο δρόμος σε όποιον θα τολμούσε να ανεβεί στο χωριό.

«Σκέφτηκα να το συνδυσάσω και με άλλες δουλειές μου. Την Παρασκευή πηγαίνοντας στην Αθήνα, θα περάσω και από τη Νομαρχία να πάρω τους *όρους δόμησης* της περιοχής. Τη Δευτέρα το πρωί γυρνώντας, θα ιδώ και το γιατρό.»

«Θα πας την Παρασκευή στην Αθήνα;»

«Ναι, θα πάω. Έχω αφήσει κάτι εγκρεμότητες που πρέπει να τις τακτοποιήσω.»

«Και πότε θα γυρίσεις;»

«Τη Δευτέρα το μεσημέρι ελπίζω να είμαι στη Σπάρτη. Θα ενημερώσω το γιατρό για το οικόπεδο και μετά θα κατεβώ στην οικοδομή. Μην ανησυχείς. Ο εργολάβος είναι αρκετά έμπειρος και έχει πάρει σαφείς οδηγίες για τη δουλειά. Όλα θα πάνε καλά. Μόνο αν χρειαστεί χρήματα.. του δίνεις.»

Ο Πέτρος δεν είπε την αλήθεια στο στρατηγό και αυτό τον λύπησε ειλικρινά. Ήθελε όμως να νιώσει βασανιστικές τις ενοχές του να τον βαρύνουν και να τον παιδέψουν. Δεν ήθελε ατιμώρητα ν' αποδεχθεί τη συνομοσία που ετοίμαζε η Μίνα με τη δική του συμμετοχή. Φαίνεται πως στο βάθος όλοι, λίγο πολύ, είμαστε μαζοχιστές. Αγνοούσε τις *μανιάτικη χωσία*¹¹ που του είχαν ετοιμάσει οι δύο άλλοι. Προς το παρόν, αυτός ήταν ευχαριστημένος. Ένωθε να προχωρεί σε καλό δρόμο η σχέση του με τη Μίνα και αυτό τον ικανοποιούσε.

Φτάσανε στο σπίτι και οι αδελφές του στρατηγού τους περίμεναν γεμάτες χαρά. Είχαν ετοιμάσει πάλι μια ωραία μακαρονάδα αλλά ο Πέτρος όντας φαγωμένος, δήλωσε πως το βράδυ τρώει ελαφρά, σχεδόν τίποτε και ζήτησε από την

¹¹ Σκευωρία, παγίδα.

Καλημέρα να του βάλλει μόνο μία πιρουνιά, έτσι για να τους κάνει παρέα. Κι' αυτή του έβαλε πράγματι μία πιρουνιά. Μα τι πιρουνιά.. με μία πιρούνα που γέμισε ένα βαθύ πιάτο.

«Κορώني μου εργάζεσαι σκληρά.. πρέπει να αναπληρώνεις αυτά που καταναλώνεις. Άλλωστε εσύ είσαι άνδρας και πρέπει να το δείχνεις.» ..παρατήρησε η Αμαλίτσα.

«Αμαλίτσα τρώμε για να ζούμε και δε ζούμε για να τρώμε. Άλλωστε οι Μανιάτες πάντα ήτανε λιγοφάγανοι.»

«Οι Μανιάτες κορώني μου είναι καλοφαγάδες. Η ανάγκη τους έκανε λιγοφάγανους. Λίγη η καλλιεργήσιμη γη και λίγα τα εργατικά χέρια. Οι άνδρες μέρα νύχτα με τ' άρματα στο χέρι και τις χοντροδουλειές και μόνο οι γυναίκες έπρεπε να καταπιάνονται μ' όλες τις άλλες δουλειές. Σπίτι και παιδιά..»

Ο στρατηγός πήρε το λόγο και ήλθε να επιβεβαιώσει τα λόγια της Αμαλίτσας.

«Οι συνθήκες αυτές Πέτρο διαμορφώσανε μια κατ' εξοχή πολεμική κοινωνία, ιεραρχικά συγκροτημένη σε πατριές, που βρίσκονταν συνέχεια με το όπλο στο χέρι για τη προάσπιση της ελευθερίας τους. Μια τέτοια πολεμική κοινωνία που ζούσε σε συνεχή επαγρύπνηση σε πυργόσπιτα με πολεμίστρες ή και σε κρησφύγετα στις απρόσιτες βουνοκορφές του Ταΰγετου, χωρίς κρατική οργάνωση, ήτανε φυσικό ν' αναπτύξει δικά της ήθη κι έθιμα που θεσπιστήκανε σαν άγραφοι νόμοι.

Έτσι καθιερώθηκε στη Μάνη η υπεροχή των ανδρών έναντι των γυναικών. Όλες οι γυναίκες ασχολούντο με τις οικιακές εργασίες και την ανατροφή των παιδιών, καθώς και με τη καλλιέργεια των κτημάτων ή τη περισυλλογή των καρπών

των δένδρων. Οι άνδρες αναλάμβαναν τις βαρύτερες εργασίες, αλλά με το όπλο στο χέρι, γιατί την ίδια στιγμή έπρεπε να είναι έτοιμοι να υπερασπιστούν τη γη τους, τη τιμή της πατριάς και την ελευθερία τους. Υπήρξαν και περιπτώσεις που και οι γυναίκες αναλάβανε πολεμική δράση, όπως στο Διρό και στο Πολυάραβο. Ακόμα και σε οικογενειακές διαμάχες, στις οποίες οι γυναίκες πυροβολούσαν από τον πύργο ή ρίχνανε πέτρες και καυτό λάδι κατά των επιδρομέων. Αναφέρονται και περιπτώσεις γυναικών που με *χωσία* σκότωσαν με το έθιμο του *γδικιωμού*, όταν δεν υπήρχε σύζυγος ή ενήλικος γιος για να αποκαταστήσει την τιμή της οικογένειας.»

«Πολύ ενδιαφέροντα ακούγονται όλα. Έχω διαβάσει στο Internet ένα άρθρο σου για τη μάχη του Πολυάραβου.»

«Αλήθεια; Τότε με χαρά μου Πέτρο θα σου το δώσω. Το έχω εμπλουτίσει και με νεώτερα στοιχεία.»

Πήγε στη κάμαρά του για λίγο και ξαναγύρισε με το κείμενο μηχανογραφημένο.

«Σ' ευχαριστώ. Κάποια μέρα, πιστεύω να έχουμε την ευκαιρία να επανέλθουμε πάνω σ' αυτό το θέμα. Τώρα, θέλω να παρακαλέσω τη καλή μου Αμαλίτσα, κάποια μέρα να κάνει μερικά *λαλάγγια*. Μου αρέσουν τρομερά. Σαν κάποιος φίλος πηγαίνει στην Καλαμάτα, του ζητώ για χάρη να μου φέρει *λαλάγγια* από το μανιάτικο φούρνο του Σουρέα. Φτιάχνει ακόμη τα γνήσια *λαλάγγια* με την πατροπαράδοτη συνταγή.»

«Μετά χαράς αγά μου. Και τώρα αν το προστάξεις να σου κάμω η καψερή. Εύκολο είναι. Θα μάθεις και τη συνταγή.»

«Όχι τώρα Αμαλίτσα, κάποια άλλη μέρα. Δεν μπορώ να φάω τίποτε άλλο απόψε. Όσο για τη συνταγή, ξέρεις είμαι πολύ κακός στην κουζίνα. Νομίζω όμως η ώρα προχώρησε αρκετά. Καλύτερα να πάω για ύπνο να ησυχάσετε κι εσείς. Αύριο πάλι οι μαστόροι θα σας ξυπνήσουν νωρίς με τα σκεπάρνια τους και τις φωνές τους.»

Και ο Πέτρος σηκώθηκε πριν προσπαθήσει κάποιος να του αλλάξει την απόφαση. Τούς καληνύχτισε και κατέβηκε τη λίθινη εξωτερική σκάλα. Σαν βρέθηκε μόνος στο πεζοδρόμιο, ένιωσε πιο άνετα. Στάθηκε για λίγο και πήρε βαθιά εισπνοή. Ο δροσερός αέρας τον συνέφερε αρκετά και το περπάτημα μέχρι το ξενοδοχείο, του έκανε καλό. Ανέβηκε στο δωμάτιο του και γδύθηκε. Έσβησε τα φώτα του δωματίου και του εξώστη και άφησε μόνο το φως στο λουτρό. Βγήκε στον εξώστη που έβλεπε στο λιμάνι του Γυθείου και κάθισε στην αναπαυτική πολυθρόνα, στηρίζοντας τα πόδια του στο κιγκλίδωμα. Το βλέμμα του έπεσε απέναντι στο λιμάνι που ένα μικρό κότερο προσπαθούσε να πλευρίσει.

Η ώρα είχε προχωρήσει πια για καλά και τα φώτα από τούς φανοστάτες της απέναντι προκυμαίας, παιχνιδίζαν με το νερό σαν φωτεινά σπαθιά. Στο βάθος το μικρό νησάκι η Κρανάη έδινε αυτή την ώρα μια τελείως διαφορετική εικόνα από αυτή που είχε ιδεί με τη Μίνα. *‘ΔιάβOLE.. τι να κάνει η Μίνα; Πως να έφτασε; Τι είπε στο γιατρό; Θα έπρεπε να μου τηλεφωνήσει.’*

Ο Πέτρος άρχισε ν’ ανησυχεί και ν’ αναρωτιέται για τη Μίνα. Τι ήτανε να την σκεφτεί και να το εσωτερικό τηλέφωνο άρχισε να χτυπά. *Αυτή πρέπει να είναι ..σκέφτηκε.*

Πήγε μέσα, κάθισε στο κρεβάτι και σήκωσε το ακουστικό.
«Εμπρός..»

«Έλα Πέτρο, η Μίνα είμαι.»

«Μίνα που βρίσκεσαι; Από πού τηλεφωνείς νεράιδα;»

«Από το σπίτι μου Πέτρο, γιατί ανησυχείς.»

«Πως να μην ανησυχώ. Έφυγες σαν σίφουνας από το ξενο-
δοχείο. Τι έκανες με το Γιάννη; Τον πρόλαβες;»

«Ναι ήρθα πρώτη. Του είπα πως με πήρες τηλέφωνο και μου
είπες ότι θα έλθεις τη Δευτέρα το μεσημέρι να μας φέρεις τις
πληροφορίες. Το Σάββατο το πρωί στις 10.00 ο Γιάννης
φεύγει για την Καλαμάτα, για κάποιο ιατρικό συνέδριο και
γυρίζει το μεσημέρι της Δευτέρας. Μέχρι τότε λοιπόν δεν θα
μας ενοχλήσει κανένας. Θα ιδωθούμε λοιπόν τη Παρασκευή
το μεσημέρι στο πυργόσπιτο.»

«Νεράιδα είσαι αχτύπητη, σ' αγαπώ.»

«Πέτρο, αυτό που λες είναι σοβαρό. Σου το έχω ξαναπεί.»

«Κι εγώ σοβαρός είμαι νεράιδα. Κατάφερες όμως να με
χτυπήσεις με το μαγικό ραβδί σου και να με κάνεις σκλάβο
σου. Τώρα μ' έχεις μαγεμένο και δεν ξέρω τι λέγω και ποίος
θα μου λύσει τα μάγια.»

«Εγώ καλέ μου.. μην ανησυχείς.»

«Έλα στον ύπνο μου νεράιδα.»

«Θα έλθω καλέ μου.!! Καληνύχτα τώρα..»

Και με ένα ξερό κλικ η σύνδεση διακόπηκε.

Ο Πέτρος έμεινε εκεί ξαπλωμένος με το ακουστικό στο
αφτί, λες και η Μίνα θα του ξαναμιλούσε. Στο μυαλό του
στριφογύριζαν όλα αυτά τα περίεργα και απρόσμενα γεγονότα

που του προκύψανε ξαφνικά. Του ήταν ευχάριστο να γεύεται στη ζωή άγνωστες εμπειρίες και καμιά φορά αναρωτιόταν πόσο βαρύς θα του ερχότανε ο λογαριασμός. Ήτανε βέβαιος πως ο λογαριασμός θα έλθει. Σήμερα ή αύριο ή αργότερα, πάντως θα έλθει, γιατί τίποτε δεν χαρίζεται στη ζωή. Παίρνεις δίνεις ισότιμα. Καμιά φορά σε αδικούν κι εσύ αδικείς. Άλλοτε πάλι η ζωή σε απογοητεύει, μα αν είσαι δυνατός και το αντέξεις, το ξεπερνάς αλώβητος. Αν όμως δεν είσαι δυνατός και νιώσεις εγκαταλειμμένος, τότε μπορεί αυτή η γλυκιά ζωή να σου γίνει βάρος ασήκωτο, βραχνάς που σε πνίγει, αγκούσα που σου σφίγγει τα σωθικά, εφιάλτης τρόμου. Έτσι κάπως πρέπει να είχε νιώσει και η Μίνα που κατά τα λεγόμενά της προσπάθησε να τερματίσει αυτό το θείο δώρο, τη ζωή της. Πρέπει να μην άντεξε την απόρριψη του Γιάννη που κατά τον ίδιο, δεν ήταν απόρριψη. Και αυτός πάλι; Ας μην τον κρίνει αυτόν, αφού δεν τον έχει γνωρίσει αρκετά.

Με το να τα σκέπτεται τώρα μόνος όλα αυτά τα δύσκολα και τα εύκολα της ζωής, τα μικρά και τα μεγάλα, τα καλά και τα κακά της, εξοργίστηκε.

«Να πάρει ο διάβολος. Πόσο πολύπλοκη γίνεται κάποτε η ζωή μέσα στην απλότητά της. Πόσο πολύ υποφέρουμε γιατί αγνοούμε το παιχνίδι της που λέγεται πείρα. Γιατί άραγε να είναι τόσο δύσκολη αυτή η ριμάδα και να μη χρειάζεται να υποστούμε όλες τις περιπέτειες, καλές ή κακές, μιάς εγκόσμιας δοκιμασίας, για να κρίνει κάποιος ουράνιος κριτής την καταλληλότητά μας για την επόμενη φάση της ζωής μας. Αν είσαι καλός θα πας στον παράδεισο. Θα τρως πιλάφια και θάχεις ωραίες γυναίκες.

Αν είσαι κακός, θα πας στο πυρ το εξώτερο. Στερήσου σήμερα τα εγκόσμια, για νά ηρεμήσει κάποτε το ..πνεύμα σου εν ειρήνη σε κόσμους χλοερούς. Και με ποία εγγύηση. Και από την άλλη.. αυξάνεσθε και πληθύνεσθε και πληρώσατε την γη και κατακυριεύσατε αυτής. Και όλα αυτά πως επιτυγχάνονται Κύριε; Με το σεξ ασφαλώς και μάλιστα το επικίνδυνο. Γιατί με το ασφαλές σέξ.. τότε άστα.»

Τι να πει τώρα και τι να προτιμήσει; Καλή ψυχή και βάσανα στον κόσμο τούτο; ή καλή ζωή στη γη και άσε τη ψυχή να καίγεται. Άφησε το ακουστικό στη θέση του κι έκλεισε τα μάτια του. Νόμιζε πως αυτό θα βοηθούσε, πως θα του έφερνε τον ύπνο που τόσο πολύ λαχταρούσε απόψε. Δεν του κάθισε όμως. Στριφογύριζε όλη την ώρα. Η Μίνα παρουσιαζόταν μπρος στα μάτια του σαν βίντεο κλιπ, να κινείται και να του μιλάει σε διάφορες θέσεις στους χώρους που τη γνώρισε και σε όσους τόπους πήγανε παρέα στις δύο ημέρες που της γνωριμίας τους.

Ξαναβρέθηκε νοερά μαζί της στην ταβέρνα του λιμανιού που μιλούσαν και απολαμβάνανε τους θαλασσινούς μεζέδες. Την ξανάκουσε να διαμαρτύρεται υποστηρίζοντας τις φιλοσοφικές της θέσεις. *"Πέτρο αυτό που πρωτομαθαίνεις στη φιλοσοφία, είναι να μελετάς ένα κείμενο χωρίς να σ' ενδιαφέρει ο συγγραφέας. Το ουσιώδες είναι το γραπτό και το μήνυμα που στέλνει και όχι ποίος το γράφει και πως το γράφει. Αυτό λέγεται άρση της προκατάληψης."*

... Στη συνέχεια ξαναέζησε τη σκηνή του αυτοκινήτου, που τόσο βίαια τον άρπαξε και πρωτοφίλησε τα γραμμένα της

χείλη. Του ξαναήρθε στο νου πόσο τρυφερά του ανταπέδωσε τη δήλωση της αγάπης του. Και τότε μετά το ξαφνικό ξέσπασμα του πάθους της, πόσο ασυγκράτητη και ευάλωτη γίνηκε. Δεν είχε πια αμφιβολία ότι η Μίνα τον προκαλούσε απροκάλυπτα. Όλα θα δείξουνε την Παρασκευή. Κι' αφού έφερνε και ξανάφερνε όλα αυτά τα περιστατικά στο νου του, καλά ή άσχημα.. κουράστηκε. Το κεφάλι του είχε αρχίσει να βουίζει. Ένιωσε τα βλέφαρά του να βαραίνουν, να μη μπορεί να τα κρατήσει πια ανοιχτά.

Απλώθηκε, να πάρει το σώμα του τη θέση που ζητούσε η βαρύτητα κι αφέθηκε να τον πάρει ο ύπνος. Αποκοιμήθηκε με την ελπίδα πως η καλή νεράιδα θα ερχόταν στα όνειρά του.

Το βυζαντινό εκκλησάκι των Αγ. Αναργύρων στο Κούμανι.¹²

¹² Από τα στοιχεία που δίνει το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Πρόκειται για Βασιλική μετα τρούλου, που χτίστηκε το 1262 μ.Χ.

7. όλοι ευχαριστημένοι.

*Μιά τέτοια μέρα,
που χαίρεται η φύση,
Ξεχάστε τα μίσση
και νιώστε παιδιά.*

*Αγάπης λόγια,
Μη πάνε χαμένα,
Ας είν' ενωμένα,
Κορμί και καρδιά.*

*ΜΙΑ ΜΕΡΑ ΧΑΡΑ ΘΕΟΥ
(Ανδρέας Κουμανάκος)*

Η επόμενη μέρα ξημέρωσε ηλιόλουστη και χαρούμενη για όλους. Βέβαια η ζέστη παρούσα, αλλά ποιός νοιαζόταν για τη ζέστη όταν όλα τ' άλλα θέματα πηγαίνουν τόσο καλά και όλα φαίνονται να είναι οργανωμένα στην εντέλεια λες από το χέρι του καλού Θεού.

Ο στρατηγός ευχαριστημένος που η δουλειά ξεκίνησε και όλα πήγαιναν όπως είχαν προγραμματιστεί. Στο λουτρό του τώρα, ετοιμαζόταν να κατεβεί για να πει καλημέρα στους τεχνίτες και να μιλήσει με το Πέτρο. Ευτυχώς που και οι δύο αδελφές του, η Βούλα και η Αμαλίτσα, ήσαν ικανοποιημένες που παρά τις οικοδομικές εργασίες, δεν χρειάστηκε τελικά να μετακομίσουν από το κονάκι τους. Η Βούλα σκεπτόταν τι να κάνει για το μεσημέρι και η Αμαλίτσα ετοίμαζε το καφέ του Πέτρου. Θα του τον πήγαινε στ' απέναντι πεζοδρόμιο που του άρεσε να κάθεται, γιατί στο μέρος εκείνο το πρωινό είναι

απόσκιο και παρακολουθούσε άνετα τόσο τις εργασίες στην οικοδομή, όσο και την κίνηση στο δρόμο. Μετά η Αμαλίτσα θα γυρνούσε στο σπίτι να κάνει λαλάγγια.

Ο γιατρός, ευχαριστημένος που ο στρατηγός αποδέχτηκε τα σκοπούμενά του και η Μίνα φάνηκε να ενδιαφέρεται για το Πέτρο. Ήταν ανήσυχος όμως για τις σημερινές εξετάσεις της Μίνας. Κακά τα ψέματα. Καμιά φορά και ο ίδιος μπερδεύεται με την ασθένεια της Μίνας. Η εξέλιξη έχει δρομολογηθεί και για χρόνια αντιμετωπίζει μόνος του την κρίσιμη κατάσταση. Αυτή η αβεβαιότητα δεν τον άφησε μέχρι σήμερα να την ενημερώσει.

Η Μίνα.. ήτανε μέχρι τώρα η πιο τραγική φιγούρα απ' όλους. Σήμερα όμως κι αυτή είναι ευχαριστημένη γιατί ο Πέτρος δέχτηκε να δει την εργασία της και να την βοηθήσει. Δεν μπορεί όμως να καταλάβει.. πως έγινε να τον ερωτευτεί. Αύριο έχει ραντεβού μαζί του. Μιά γλυκιά αγωνία την έχει κυριεύσει από χτες το βράδυ. Αναρωτιέται αν.. πράγματι είναι έρωτας αυτό! Δεν της έχει ξανασυμβεί. Μήπως άλλωστε μας ρωτάει η καρδιά μας πότε θα χτυπήσει; Στο τέλος, λένε πως ο έρωτας κυριαρχεί στο παιχνίδι. "Έρωας ανάκατε μάχαν". Δεν τον έζησε μέχρι τώρα, μα θυμάται τα λόγια του Λιαντίνη:

"Ο έρωτας είναι γνώση. Ο έρωτας είναι ευγένεια και αρχοντιά. Είναι το μείδισμα της σπατάλης ενός φρόνιμου άσωτου. Η φύση ορίζει το αρσενικό να γίνεται ατέλειωτη προσφορά και θεία στέρηση για το θηλυκό. Το θηλυκό να

κυνηγάει τις τύψεις του. Στον έρωτα όλα γίνονται για το θηλυκό. Η μάχη και η σφαγή του έρωτα έχει το νόημα να πεθάνεις το θηλυκό και να το αναστήσεις μέσα στα λαμπρά ερείπια των ημερών σου. Στη σωστή ερωτική ομιλία το θηλυκό δίνει το ύφος της σάρκας και το αρσενικό τη σύνεση της δύναμης." Χαίρω κύριε καθηγητά που έχεις δίκιο. "Ο έρωτας είναι γνώση". Έρθε λοιπόν η μέρα μου να γνωρίσω κι εγώ τον έρωτα. Αρκετά περίμενα. Μου το είπε.. πως μ' αγαπά.

Ανυπόμονη περιμένει την Παρασκευή. Η μέρα αυτή είναι κοντά, πολύ κοντά. Θα περιμένει. Κάνει σαν την τελειόφοιτη μαθήτριά του Λυκείου που περιμένει με αγωνία την αυριανή έκδοση των αποτελεσμάτων. Ένα αίσθημα προσμονής την πλημμυρίζει μόνο που αυτή δεν περιμένει αποτελέσματα κάποιου διαγωνισμού, αλλά ένα άνθρωπο που ήλθε στη ζωή της ξαφνικά και απρόσμενα από το πουθενά, για να την αναστατώσει και να της ταραξεί τα λιμνασμένα νερά της ανέραστης ζωής της. Η υπερπροστασία του γιατρού την είχε ξεγελάσει. Την έκανε να χάσει δέκα χρόνια ζωής. Νόμιζε πως με τον πολιτικό αλλά λευκό γάμο που την έπεισε να δεχθεί, θα ερχόντουσαν και λίγα ψήγματα ερωτικού πόθου. Μα αυτός απόδειξε πως κι ένα πολιτικό γάμο δεν μπόρεσε να τον τιμήσει. Ποτέ δεν την κατάλαβε ή δεν ήθελε να την καταλάβει. Καμιά βέβαια η διαφορά, και αυτή υπόμενε, σε μια αγάπη μονόπλευρη, βασανιστική, πονεμένη, αδικαιώτη. Και ο καιρός περνούσε και τα χρόνια φύγανε, χωρίς αυτή να το καταλαβαίνει. Ήταν νέα. Σκεπτόταν πως είχε τη ζωή μπροστά της. και της γύριζε τη πλάτη. Τώρα όμως ξαφνικά όλα αλλάζουν.

Σ' ένα χρόνο κλείνει τα τριάντα. Το όριο της γεροντοκόρης. Φοβάμαι πως πρέπει να ξεσκονίσω κανένα ράφι. "Γαμώ την ατυχία μου" .. σκέπτεται. "Θα τριανταρίσω και δεν γνώρισα τον άντρα. Δε με πήρε στα στιβαρά του χέρια να με μαλάξει, να με σφίξει, να με καταδυναστεύσει. Δεν ένιωσα τους πόνους της αγάπης να με διαλύουν, ούτε τις ηδονή του πόθου να με φέρνει στους ουρανούς. Μόνο την απογοήτευση της απόρριψης να με ρημάζει, γνώρισα. Κι' αυτά τα τσεκ απ. Τι στο διάβολο τα θέλει κάθε τόσο. Μήπως μου κρύβει κάτι; Θα πιέσω τη Κούλα να μου πει. Κι αυτή δεν με συμπαθεί ιδιαίτερα.

Ω Θεέ μου!! Τι είναι τώρα αυτά που σκέπτομαι. Τώρα που όλα μου βγαίνουν τόσο καλά. Η Παρασκευή είναι έξω από τη πόρτα μου. Θεέ μου, πόσο αργά κυλά ο χρόνος. Πνίγομαι στην αγωνία. Σε παρακαλώ Θεέ μου!! βοήθησέ με."

Η Τασώ κι' αυτή σηκωμένη σχεδόν αχάραγα, όπως έκανε κάθε πρωινό, καταπιάστηκε με όλες τις καθημερινές δουλειές του σπιτιού. Η νεαρή κυρά της είχε μηνύσει πως το απόγευμα θα ερχόταν στο πυργόσπιτο.

Το σπίτι και το κάθε πράγμα, όλα να είναι στη θέση τους και να λάμπουν από πάστρα. Κι' αυτή, χρόνια τώρα, αυτό κάνει. Σκούπισμα, καθάρισμα, αερισμό όλων των χώρων, σάρωμα των αυλών, πέταγμα των σκουπιδιών.

Περασμένα τα ενενήντα χρόνια και ποτέ δεν άφησε το πρόγραμμα. Κι' ακόμη κάθε μήνα, να τρίψει μπρούτζα και να γυαλίσει ασημικά. Άνοιξε και στερέωσε τα πατζούρια και κατέβηκε στο καθιστικό. Μετά στο μυαλό της ξανάφερε τη

Μίνα. «*Μαύρο κορίτσι.. πόσο άτυχο είσαι. Οι Θεοί να σε προστατεύουν.*» και η κυρά Τασώ ξανάρχισε να ξεσκονίζει έναν έναν, τους πίνακές της. Βέβαια δεν χρειαζόταν να της το πει η Μίνα να περιποιηθεί το σπίτι. Η γερόντσσα με χαρά της έκανε καθημερινά τη λάτρα αυτή, χρόνια τώρα, πάνω από εξήντα, από τότε που είχε παντρευτεί με το μακαρίτη τον άντρα της και φωλιάσανε σ' αυτό το ριμάδι που το βρήκανε έρημο.. Δέκα χρόνια ζήσανε μαζί και ήσαν ευτυχισμένοι. Αυτή είχε ταλέντο στη ζωγραφική κι αυτός την ενθάρρυνε να ξεκινήσει να ζωγραφίζει στο χρόνο που αυτός θα μελετούσε. Ήτανε Βυζαντινολόγος μα δεν είχε τύχη. Μετά την απελευθέρωση από τούς Ιταλογερμανούς ξέσπασε ο εμφύλιος και ο Ταύγετος γέμισε κάθε λογής ενόπλους. Τακτικός στρατός και άτακτοι, κάθε καρυδιάς καρύδι. Ο μακαρίτης προσπάθησε να μείνει έξω από το παιχνίδι. Αυτό όμως έγινε και η αιτία του χαμού του. Κανένας δεν τον πίστεψε πως ήταν ουδέτερος. Πως αυτός κοίταζε μόνο τη δουλειά του και πως τους αγάπαγε όλους, δεξιούς κι αριστερούς. Γιατί όλους τους θεωρούσε καλούς πατριώτες που αγωνιζόντουσαν και χωριστά και μαζί, για τη λευτεριά της πατρίδας.

Η απελευθέρωση ήθελε αγώνα και όλοι αγωνιζόντουσαν για τον ίδιο σκοπό. Αυτά πίστευε. Μέχρι που μια μέρα πήγε στο Μυστρά καβάλα στη μούλα και το μεσημέρι της τον φέρανε πάλι με τη μούλα, φόρτωμα όμως, τυλιγμένο σε μιά κουβέρτα.

Κανείς δεν ήξερε να της πει τι του συνέβη. Γλίστρησε κι έπεσε στο γκρεμό, της είπαν μερικοί. Αυτή όμως δεν ησύχασε. Πήγε μόνη της στο κάστρο κι ερεύνησε. Για τρεις ημέρες

γύριζε σ' όλα τα χαλάσματα της καστροπολιτείας. Τίποτε δε βρήκε για να μπορέσει ν' αποδείξει αυτά που της έλεγαν. Από μισόλογα τελικά, κατάλαβε πως ο μακαρίτης πήγε σπρωχτός.

«Οι Θεοί ν' αναπαύσουν την ψυχή του. Ήτανε καλός και τα λίγα χρόνια κοντά του, ήτανε δύσκολα λόγω της κατοχής, μα ήτανε χρόνια γεμάτα αγάπη.» ..μονολογεί.

Ο Πέτρος ευχαριστημένος κι' αυτός που η δουλειά είχε πάρει το δρόμο της και υπολόγιζε να του πάρει όλο το *Γυαλιστή και το Σουκολόη και τα μέσα του Αρδυκολόη* να μπορέσει να γυρίσει στην Αθήνα. Κι' ακόμη η Μίνα.. αυτή η απρόσμενη γνωριμία. Δεν μπορούσε να καταλάβει τι βοήθησε και του πήγε τόσο καλά. Αλλά διάβολε, πως μιά τόσο ωραία γυναίκα, μπορεί να ζει στο περιθώριο; Αυτή η κατάσταση είναι έξω από τη λογική των πραγμάτων και από της φύσης τις προσταγές. Κάτι πρέπει να συμβαίνει. Τίποτε δεν μένει κρυφό κάτω από τον ήλιο. Μια χαρούμενη ωραία μέρα σήμερα. Ας τη ζήσουμε όπως της ταιριάζει. Οι δείκτες του ρολογιού ξεκίνησαν, όπως κάθε μέρα, για τους πέντε αυτούς ανθρώπους, που η μοίρα τους έφερε, όλως τυχαία, να βιώσουν την πιο τραγική εμπειρία της ζωής τους.

Στις εννέα, ο Πέτρος έπινε το καφέ του, φτιαγμένο από τα χέρια της Αμαλίτσας, στο απέναντι πεζοδρόμιο, όταν ήρθε ο στρατηγός και τον καλημέρισε.

«Πως πάει η δουλειά;»

«Προχωράει κανονικά Γιώργο. Δεν θα έχουμε πρόβλημα.»

«Ωραία τότε. Τι θα έλεγες για ένα πρωινό περίπατο στα

μαγαζιά της παραλίας;»

«Αυτή κι' αν δεν είναι μιά ωραία ιδέα. Χτες το βράδυ είδα ένα παλαιοπωλείο και θέλω να το ψαχουλέψω λίγο. Μου έκανε εντύπωση η ταμπέλα του. Το έλεγε *παλιατζούρες*. Μου αρέσει να ψωνίζω από τέτοια καταστήματα.»

Έτσι κίνησαν για τα μαγαζιά, συνεχίζοντας την κουβέντα.

«Θέλεις κάτι συγκεκριμένο να βρεις;»

«Όχι συγκεκριμένο. Απλώς ψάχνω και αν δω κάτι που μου αρέσει, το αγοράζω. Είμαι *αγοραστής της βιτρίνας*.»

Έτσι κι έκανε. Φεύγοντας από το παλαιοπωλείο, κρατούσε στο χέρι του τρεις σακούλες με ένα μικρό τέτζερι χάλκινο, τρεις κρασοκανάτες παλαιές κι ένα τρικούνδο χάλκινο.

Πήραν το δρόμο της επιστροφής για το ξενοδοχείο. Ο Πέτρος ήθελε να αφήσει τα πράγματα που αγόρασε. Μετά ζήτησε από το στρατηγό να καθίσουν να πάρουν ένα καφέ στο σαλόνι που ήταν με κλιματισμό. Αυτός δέχτηκε και έτσι καλοβολεμένοι στις αναπαυτικές πολυθρόνες του ξενοδοχείου, έφεραν τη κουβέντα τους ολόγυρα και καταλήξανε στις γυναίκες. Η πολιτική και οι γυναίκες είναι τα δύο προσφιλή θέματα στις συζητήσεις των ανδρών. Και αφού τις ξεσκόνισαν όλες, ήρθαν στις γυναίκες της Μάνης.

«Γιώργο τις βλέπω και μου κάνουν εντύπωση, που δεν είναι κομπλεξαρισμένες για την κοινωνική απαξία που τους έχει φορτώσει η ανδρική μανιάτικη φαλλοκρατία.»

«Δεν είναι ακριβώς έτσι. Φαίνεται σαν απαξία, όπως την είπες, μα δεν είναι. Όπως σου εξήγησα και χτες, όλα ξεκινούν από την ανάγκη της ενδυνάμωσης της πατριάς για την ίδια την

ασφάλειά της. Σαν παντρευόταν κάποια μανιατοπούλα της τραγουδούσαν στο γάμο:

*‘Στο σπίτι το πεθερικό, να ζήσεις να ευτυχίσεις,
εννέα γιους ν’ αξιωθείς, μια κόρη να στολίσεις’.*

Και αυτή, αυτό το θεωρούσε ευχή, όχι φαλλοκρατική έκφραση. Το ένιωθε και η ίδια πως έπρεπε να κάνει αγόρια.

Είχαν φτάσει στο σημείο να δέχονται και αυτό το έθιμο της *σύγκριας*. Όταν δηλαδή κάποια σύζυγος δεν έκανε παιδιά, ή ήτανε *θηλυκογέννα*, που δεν έκανε αγόρια, ο άντρας μπορούσε να πάρει μια δεύτερη γυναίκα στο σπίτι, τη *‘σύγκρια’* με μοναδικό σκοπό να του κάνει αγόρια. Γιατί τ’ αγόρια, όπως σου έχω πει νομίζω, μετράγανε σαν ντουφέκια. Αυτή είναι η *σύγκρια* του Μανιάτικου εθιμικού θεσμού. Βέβαια κανένας κανόνας δεν απαγόρευε σε οποιονδήποτε άτεκνο Μανιάτη ή χωρίς αρσενικά παιδιά να εγκαταστήσει στο σπίτι του, σαν δεύτερη σύζυγο μια σύγκρια. Και θα μπορούσε να το κάνει. Μα δεν το έκανε ο καθένας. γιατί στη πραγματικότητα το φαινόμενο αυτό περιοριζότανε μόνο στην τάξη των *Νικλιάνων*, οι οποίοι είχαν οικονομική άνεση, ήτανε οι ισχυροί, και διαθέτανε πολλούς ενόπλους. Αυτοί ήτανε, θα λέγαμε σήμερα, η στρατιωτική αριστοκρατία της περιοχής.

Οι άλλοι, οι *αχαμνόμεροι*, δηλαδή οικογένειες αδύναμες σε στρατιωτική δύναμη, αντίθετες προς τους Νικλιάνους και ανεξάρτητες, καθώς και οι *φαμέγιοι*, αδύνατοι και αυτοί, αλλά προστατευόμενοι από τους Νικλιάνους. Από αυτό το λόγο, τους λέγανε *ακουμπισμένους*, στηριζόμενους δηλαδή στους ισχυρούς Νικλιάνους. Αυτοί δεν συνηθιζόταν να παίρνουν σύγκρια, αφού κάτι τέτοιο θα φαινότανε σαν πρόσχημα για

μοιχεία. Για τους φαμέγιους, δεν είχε μεγάλη πολιτική σημασία η απόκτηση πολλών αρσενικών παιδιών και δεν το επιδιώκανε, αφού τα πολλά παιδιά γι' αυτούς σήμαινε εκτός των άλλων και προβλήματα διανομής της μικρής πατρικής περιουσίας. Όμως στη κοινωνική τάξη των *μεγαλογεννητών*, είχε μεγάλη σημασία η δύναμη και η πολιτική υπεροχή, κατά τα έθιμα και τις πολιτικοκοινωνικές συνθήκες διαβίωσης των Μανιατών. Αυτό όμως εξαρτιόταν από τον αριθμό των αρσενικών παιδιών, αφού η μείωσή τους σήμαινε ξεκλήρισμα της πατριάς που θα τους έριχνε στην αφάνεια.

Άλλος σπουδαίος λόγος, ήτανε το γεγονός ότι η νεαρή γυναίκα που θα δεχόταν να γίνει *σύγκρια*, κάτι δηλαδή που θεωρούσαν στη Μάνη κάπως υποτιμητικό, ανήκε συνήθως σε οικογένεια φαμέγιων και γινόταν αποδεκτό διότι θα έμπαινε σε οικογένεια πλούσια και ισχυρή, της οποίας οι συνεχιστές θα ήταν παιδιά της. Οι πιο πολλές περιπτώσεις σύγκριας αναφέρεται σε στείριότητα της συζύγου, ενώ οι περιπτώσεις της ύπαρξης μόνο κοριτσιών, είναι πολύ λιγότερες.»

«Ενδιαφέρουσες συνήθειες, Γιώργο τις οποίες όμως εγώ τις παίρνω και τις εξετάζω από άλλη διάσταση. Εκείνη που αυτές οι λαϊκές παραδόσεις αποτελούν απόδειξη της συνέχειας του ελληνισμού από των αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι των χρόνων των Μανιατών της επανάστασης. Το θεσμό της σύγκριας τον αναφέρει και ο Ηρόδοτος στην ιστορία του.

Δεν υπάρχει όμως αντίδραση από την πλευρά της γυναίκας; Δεν δυσανασχετεί;»

«Εγώ πιστεύω πως ναι. Πως πρέπει να υπάρχει στη ψυχούλα της κάποιο κατάλοιπο παράπονου. Το βλέπω στην Αμαλίτσα, που θυσιάστηκε και έμεινε άγαμη για να φροντίσει το πατέρα μας. Καμιά φορά τη παρατηρώ να με κοιτάζει σκεπτική και να αφαιρείται. Τότε εγώ της μιλάω και αυτή τρέχει γελαστή και μ' αγκαλιάζει. Κι εγώ νιώθω να με ζεσταίνει με αισθήματα αγάπης και όχι με αισθήματα ζήλιας ή μίσους.»

«Μπορεί να σε αγαπά, αλλά αυτό δεν την εμποδίζει να επαληθεύει και το Φρόιντ πού είπε ότι: *...οι γυναίκες σίγουρα έχουν τον "φθόνο του πέους" σε μια κοινωνία που βασίζεται στους άνδρες.* Αυτός ο φθόνος υπάρχει και πάντα υπήρχε. Είναι ένα υποσυνείδητο συναίσθημα που δημιουργείται από την τεράστια σημασία που δίνει η κοινωνία στους άνδρες. Τούτο γίνεται φανερό και από τη συμπεριφορά μερικών γυναικών, που σέρνουν στα δικαστήρια τους άνδρες τους, αν τύχει και χωρίσουνε, ενώ άλλες αντιδρούν με μήνυση ακόμη και σ' ένα αθώο ανδρικό φλερτ, που το θεωρούν δήθεν ως σεξουαλική παρενόχληση.»

«Έχω διαβάσει Φρόιντ, από τα συγγράμματα του Στρατή που σπουδάζει ψυχίατρος. Έχεις δίκιο. Πράγματι ο Φρόιντ θεωρεί ότι το σεξουαλικό ένστικτο με τη μορφή της επιθυμίας, παίζει βασικό ρόλο στη διαμορφώση τής ψυχολογίας του ατόμου. Και εκείνο που εδώ έχει αξιοσημείωτη σημασία είναι το γεγονός ότι κάθε προσπάθεια βίαιης κατάπνιξής του από το συνειδητό, όπως τούτο διαμορφώνεται κάθε φορά από τις επικρατούσες τοπικές κοινωνικές και θρησκευτικές δοξασίες, τα ήθη και τα έθιμα, όπως γίνεται εδώ στη Μάνη, απωθεί αυτή

την επιθυμία προς το υποσυνείδητο, προς το άθροισμα δηλαδή των ζωικών ενστίκτων του ανθρώπου, προκαλώντας διάφορες δυσάρεστες νευρώσεις. Η αγωγή βέβαια των κοριτσιών της αρχαίας Σπάρτης ήταν λιγότερο σκληρή και τελείωνε με το γάμο, σε αντίθεση με τη σκληρή στρατιωτική αγωγή των ανδρών που κρατούσε μέχρι τα εξήντα τους χρόνια. Οι άνδρες, αναπαριστώντας πολεμικές κινήσεις, χόρευαν τον πυρρίχιο χορό. Το χορό αυτό τον χόρευαν γυμνοί, κρατώντας την ασπίδα τους. Το ίδιο γυμνές χόρευαν και οι γυναίκες. Ο Πλούταρχος αναφέρει, πως επιτρεπόταν στα κορίτσια να εμφανίζονται στις λιτανείες και τις θρησκευτικές εορτές γυμνά, πρωτόγνωρο για την εποχή εκείνη, όπως και τ' αγόρια, χορεύοντας και τραγουδώντας μπροστά στους άνδρες. Αυτό γινόταν για να αποβάλλουν τη ντροπή και να ξεθαρρεύουν. Οι Σπαρτιάτισσες έπαιρναν μέρος στα *Παρθένια*, γιορτή που μεταξύ των άλλων, περιλάμβανε και τραγούδια που τραγουδούσαν οι παρθένες και χόρευαν ένα είδος χορού που λεγόταν *βίβασις*. Στην Λακωνία, στην πόλη Καρυές, υπήρχαν οι Καρυάτιδες, κόρες παρθένες που χόρευαν σε θρησκευτικές εορτές. Τις Καρυάτιδες αντέγραψαν στα ομώνυμα αγάλματα οι Αθηναίοι στο Ερεχθείο της Ακρόπολης. Συνήθιζαν να φορούν πολύ κοντές φούστες που άφηναν τους μηρούς των ακάλυπτους. Από τον λόγο αυτό οι άλλοι έλληνες τους είχαν δώσει το παρατσούκλι "*γυμνομηρίδες*".

Ακόμη, οι γυναίκες στη Σπάρτη μάθαιναν ανάγνωση, γραφή, μουσική και χορό. Μάλιστα από τον 4ο αιώνα π.Χ. έπαιρναν μέρος στα δημόσια πράγματα! Στην αρχαία Σπάρτη δεν

υπήρχαν εταίρες και οι Σπαρτιάτισσες είχαν σεξουαλική ελευθερία, σε αντίθεση με τις γυναίκες άλλων πόλεων. Έπесαν όμως στην παγίδα που πέφτουν και σήμερα οι γυναίκες. Αντί δηλαδή να εξισώνονται με τον άνδρα, αυτές ανδροποιούνταν και αυτό είναι κάτι διαφορετικό...»

«Υστερα από όλα αυτά, δε βρίσκεις πως και η Μίνα πρέπει να έχει υποστεί κάποιο καταναγκασμό παρόμοιας μορφής;»

«Με όσα είπαμε, νομίζω πως πράγματι η Μίνα έχει υποστεί μέχρι κάποιο σημείο, στέρηση ερωτικής εμπειρίας, αλλά όμως αυτή η στέρηση δεν της έχει επιβληθεί με βία. Γιατί εδώ δεν έχουμε εξαναγκασμό. Ο γιατρός δεν της στερεί καμία ελευθερία. Είναι ελεύθερη και μπορεί να πάει όπου θέλει, να κάνει συντροφιά με όποιον θέλει και να ερωτευθεί ακόμη. Χωρίς να θέλω να σε επηρεάσω ή να σου στείλω κάποιο μήνυμα, σου λέγω πως την περασμένη Κυριακή στη Σπάρτη, ο γιατρός μου αποκάλυψε πως η Μίνα είναι άρρωστη.»

«Άρρωστη; Τι αρρώστια έχει; Εγώ την είδα μιά χαρά και η ίδια χαίρεται τη ζωή της. Με τον τρόπο της βέβαια.»

«Το πράγμα έτσι φαίνεται. Ο γιατρός όπως σου είπα δεν της στερεί τίποτε. Απολαμβάνει τέλεια ελευθερία αλλά βλέπεις, η αρρώστια της και ο ερωτικός υποσιτισμός της δημιούργησαν ψυχολογικά προβλήματα. Νομίζω πως όλη αυτή η νοσηρή κατάσταση, θα πρέπει να την έχει εξουθενώσει ψυχικά.»

«Καλά.. και για τι αρρώστια σου μίλησε ο γιατρός;»

«Μου είπε για *σκλήρυνση κατά πλάκας*. Είναι μιά ασθένεια των νεύρων που προκαλεί ψυχικές διαταραχές, αν ο ασθενής γνωρίζει ότι πάσχει και εξελίσσεται σε παράλυση...»

«Μα η Μίνα δεν γνωρίζει τίποτε. Τις δίνουν βέβαια κάτι χάπια και κάνει κάτι εξετάσεις, αλλά απ' ό τι ξέρω εγώ, αυτή η ασθένεια έχει και εξωτερικά γνωρίσματα που η Μίνα δεν τα παρουσιάζει. Παρατήρησα κάτι ψυχολογικές μεταπτώσεις και αστάθειες που πράγματι με προβλημάτισαν, αλλά στη γενική της κατάσταση και συμπεριφορά είναι απόλυτα φυσιολογική. Και η ίδια εκπλήσσεται για τις εξετάσεις και ενώ τους ζητάει να μάθει τι συμβαίνει με την υγεία της, δεν της λένε τίποτε.»

«Δεν ξέρω τι να πω. Αλλά μιά και μιλάμε για τη Μίνα, πότε θα πάς στη Νομαρχία να ελέγξεις το οικοπέδό της;»

«Τη Δευτέρα το μεσημέρι γυρνώντας από την Αθήνα. Την έχω ειδοποιήσει σχετικά.»

«Τότε θα επικοινωνήσω με το γιατρό και μάλλον θα είμαι κι εγώ στη Σπάρτη τη Δευτέρα, να ιδώ τη Μαρία και πότε θα πάρει εξιτήριο. Πάντως έντεκα και μισή πάλι στο γνωστό μας ζαχαροπλαστείο. Όποιος πάει πρώτος θα περιμένει τον άλλο. Μετά θα γυρίσουμε στο Γύθειο μαζί.»

«Δεν είναι άσχημη ιδέα.»

«Λοιπόν καλά τα είπαμε. Τι λες πάμε σιγά σιγά;»

Και οι δύο άντρες σηκώθηκαν και κίνησαν για τη δουλειά.

Η Μίνα τελείωσε επί τέλους το *τσεκ απ* που της είχε επιβάλλει ο γιατρός χωρίς να της έχει δώσει καμία σχετική πληροφορία. Πριν πάει να τον δει στο γραφείο του, πέρασε από το γραφείο της προϊστάμενης και άρχισε να της μιλά χαμηλόφωνα. Της ζητούσε πληροφορίες για το είδος των

εξετάσεων που έκανε και τι είδους απαντήσεις δίνουν τα αποτελέσματα των εξετάσεων αυτών.

«Κυρία Μίνα, δεν γνωρίζω τίποτε σχετικό. Δεν έχω δει, πιστέψτε με, το φάκελό σας. Τον κρατάει ο γιατρός στο γραφείο του κλειδωμένο.»

«Καλά Κούλα, τα αποτελέσματα αυτών των εξετάσεων, δεν θα τα δεις πριν τα πάρει ο γιατρός;»

«Αυτά ναι, αν χρειαστεί να το κάνω. Αν, ας πούμε, μου το ζητήσετε εσείς. Δεν υπάρχει ιδιαίτερος λόγος να τα δω από μόνη μου, γιατί δεν είσθε νοσηλευόμενη. Καταλαβαίνετε τώρα τι μου ζητάτε; Είναι θέμα *απορρήτου των προσωπικών δεδομένων*.»

«Καλά καλά, καταλαβαίνω. Αλλά τι θέμα *απορρήτου* μου λες και κολοκύθια; Κούλα.. είμαι η ίδια, η ενδιαφερόμενη. Δεν κοινολογείς τίποτε σε τρίτο. Πες μου.. πότε θα είναι έτοιμα τα αποτελέσματα;»

«Την ερχόμενη Τρίτη κυρία Μίνα. Μεσολαβεί η αργία και θα καθυστερήσουν.»

«Καλά, θα περάσω την Τρίτη.»

Και η Μίνα έφυγε οργισμένη για το γραφείο του Γιάννη. Τον βρήκε να κοιτάζει μια πλάκα θώρακος. Τον πλησίασε από τα αριστερά και ξεπερνώντας την οργή της, τον φίλησε τρυφερά στο μάγουλο. Μετά του είπε:

«Γιάννη, τελείωσα με τις εξετάσεις θέλεις τίποτε άλλο;»

Ο γιατρός που περίμενε κάποια βίαιη εκδήλωση της Μίνας, δεν φάνηκε να ταραάζεται. Κρύβοντας τις σκέψεις του, τη ρώτησε αν επικοινωνήσει με τον Πέτρο και πότε θα τον δούνε.

«Ναι, με πήρε τηλέφωνο στο κινητό μου και μου είπε πως αυτό το Σαββατοκύριακο θα πάει στην Αθήνα για δουλειές του και τη Δευτέρα το μεσημέρι γυρνώντας θα περάσει από την υπηρεσία της πολεοδομίας. Στη συνέχεια θα έρθει να μας ανακοινώσει τ' αποτελέσματα της έρευνάς του.»

«Θαυμάσια. Τότε Μίνα, πήγαινε στο σπίτι να φροντίσεις τις βαλίτσες μας για το Σάββατο και σκέψου κάτι για το φαγητό της Δευτέρας.»

«Αυτό άφησέ το σε μένα. Πηγαίνω τώρα για τις βαλίτσες. Θα τις ετοιμάσω και μετά εγώ με ταξί θα πάω στο πυργόσπιτο. Σήμερα το απόγευμα και αύριο όλη την ημέρα θα ασχοληθώ με τα τετράδια μου, ώστε τη Δευτέρα που θα έλθει ο Πέτρος να τα έχω τακτοποιήσει. Το αυτοκίνητο θα το αφήσω εδώ να το συντηρήσει ο οδηγός του νοσοκομείου και το Σάββατο το πρωί στις 10.00 θα περιμένω στο πυργόσπιτο να με πάρετε. Εσύ αν με χρειαστείς, κάλεσέ με..»

«Εντάξει κορίτσι μου. Ας γίνουν τα πράγματα έτσι.»

Όταν ο γιατρός άκουσε πίσω του την πόρτα του γραφείου του να κλείνει, στερέωσε το φιλμ που κρατούσε πάνω στο γαλακτόχρωμο φωτισμένο κρύσταλλο και πήγε και στάθηκε κοντά στο παράθυρο. Περίμενε να δει το αυτοκίνητο της Μίνας να περνά την πύλη του νοσοκομείου και να βγαίνει στο δρόμο. Και όταν η BMW πέρασε και χάθηκε στη στροφή του δρόμου, πήγε και κάθισε στο γραφείο του. Στη δεξιά μεριά του γραφείου ήταν τοποθετημένη μία κορνίζα με τη φωτογραφία της Μίνας. Ήταν ένα κεφάλι πλαισιωμένο με καστανόξανθα μαλλιά που έλαμπε από ομορφιά.

Ο γιατρός κοίταξε τη φωτογραφία για αρκετή ώρα αμίλητος. *Καλή μου Μίνα*, σκέφτηκε. *Ποιός θα με συγχωρέσει εμένα αν σε αδικώ κορίτσι μου. Έχω άραγε δικαίωμα να σε κρατώ στην άγνοια τόσα χρόνια;*

Πάτησε ένα κουμπί και ήλθε η γραμματέας του.

«Φώναξέ μου σε παρακαλώ παιδί μου την προϊσταμένη.»

Δεν πέρασε πολλή ώρα και η Κούλα ήρθε στο γραφείο του γιατρού. Παρόλο που είχε περάσει μέσα στο γραφείο, κτύπησε τυπικά το θυρόφυλλο.

«Με ζητήσατε κύριε διευθυντά;»

«Ναι Κούλα. Πως τα πήγατε με τη Μίνα;»

«Όπως πάντα κύριε διευθυντά. Το μεσημέρι πάντως θα έχετε τ' αποτελέσματα. Όλοι ασχολούνται με αυτές τις εξετάσεις.»

«Καλά Κούλα σ' ευχαριστώ.»

Η Κούλα έφυγε και ο γιατρός έμεινε πάλι μόνος βυθισμένος στις σκέψεις του. *‘ Το μεσημέρι λοιπόν... ’*

Σ' ελάχιστες ώρες, ο γιατρός θα γνωρίζει πως εξελίχθηκε η υγεία της Μίνας στο τελευταίο εξάμηνο. Θα γνωρίζει αν η διακριτική θεραπεία που της έχει επιβάλλει είχε ενθαρρυντικά αποτελέσματα. Είναι και η *ανακοίνωση* που έχει να κάνει στο ιατρικό συνέδριο της Καλαμάτας. Πρέπει να προσαρμόσει τις παρατηρήσεις του με τ' αποτελέσματα των εξετάσεων που περιμένει. Η ασθένεια της Μίνας τον έκανε να ασχοληθεί με το θέμα αυτό, την "Σκλήρυνση Κατά Πλάκας."

"Να ιδώ πως θα πείσω την Μίνα να με ακολουθήσει στην αίθουσα του συνεδρίου. Φοβάμαι θα έχω πρόβλημα. Δεν θα θέλει να έρθει, ιδίως όταν πληροφορηθεί πως η ασθένειά της θα

κοινολογηθεί σε όλους τους συναδέλφους. Ευτυχώς που απόψε θα πάει να μένει στο πυργόσπιτο. Θα αποφύγω τις δύσκολες ερωτήσεις της. Πώς να της την εξηγήσω που δεν έχει ούτε καν συμπτώματα; Μια ασθένεια απόλυτα προσωπική.

Δεν είχε κέφι ν' ασχοληθεί με τίποτε. Αυτή η αγωνιώδης αναμονή ήταν εξουθενωτική. Πήρε το ποτήρι του με το νερό και ήπια μια γουλιά σαν χτύπησε η πόρτα.

Απάντησε με ένα "εμπρός". Ήταν οι συνάδελφοί του ιατροί που ασχοληθήκανε με την περιοδική εξέταση της Μίνας. Ο μικροβιολόγος και ο ακτινολόγος.

«Περάστε κύριοι.. πώς τα πήγαμε;»

Πρώτος μίλησε ο μικροβιολόγος

«Κύριε διευθυντά. Μένω κατάπληκτος. Όλοι οι δείκτες που μέχρι τώρα ελέγχσαμε, βρεθήκανε σε φυσιολογικά όρια..»

Ο ακτινολόγος.. είπε σχεδόν τα ίδια..

«Είναι περίεργο. Καμία από τις προηγούμενες ενδείξεις δεν εμφανίζεται αυτή τη φορά. Προτείνω να προχωρήσουμε σε πιο σύγχρονες και ειδικευμένες εξετάσεις. Αυτό όμως είναι θέμα δικό σας και της κυρίας Καρολέα.»

«Πολύ καλά κύριοι. Θα το σκεφτώ.. Είστε ελεύθεροι. Κύριε Γεωργόπουλε καθώς θα περνάς από την Τράπεζα Αίματος, στείλε μου τον Βασίλη, που τον χρειάζομαι.»

Οι δύο γιατροί, άφησαν τους φακέλους των αποτελεσμάτων στο γραφείο του Καρολέα, χαρέτησαν κι έφυγαν. Δεν πέρασε πολλή ώρα και ο Βασίλης, ο προϊστάμενος της τράπεζας αίματος εμφανίστηκε στην είσοδο του γραφείου του Καρολέα χωρίς να δείξει ότι τον εξέπληξε η πρόσκληση.

«Με καλέσατε κύριε Διευθυντά..»

«Ναι Βασίλη. Αύριο φεύγω για την Καλαμάτα για συνέδριο και δεν αισθάνομαι καλά..»

«Και γιατί ανησυχείτε.. θα το τακτοποιήσουμε..»

«Ναι Βασίλη.. φρόντισέ το παιδί μου..»

Ο Βασίλης χαιρέτησε τυπικά και απεχώρησε.

ή θεία Τασώ

8. η θεία Τασώ

*Αχάραγα σηκώθ' η βάβω, η καημένη,
Ψωμί να ψήσει; για φαγί να κάμει;
Μονάχη όλα δεν τα προλαβαίνει.
Μ' αυτή τη ζέστη, έχει αποκάμει.*

Η ΒΑΒΩ. (Ανδρ. Κουμανάκος)

Η Μίνα φεύγοντας από το νοσοκομείο πέρασε από το σπίτι, ετοίμασε δύο βαλίτσες, μία του Γιάννη και μία τη δική της και τις άφησε στο χώλ. Μετά πήρε μια άλλη μικρή βαλίτσα που είχε ετοιμάσει από το πρωί, τηλεφώνησε σε ένα γνωστό ταξί και μετά από λίγο επισκεπτόταν μέσα στην πόλη διαδοχικά διάφορα μαγαζιά. Πήρε πολλά πράγματα και γέμισε το πορτ μπαγάζ και το πίσω κάθισμα του αυτοκινήτου. Μετά από μία ώρα περίπου, πήρε το δρόμο για το πυργόσπιτο. Θα έμενε στο πυργόσπιτο για τρεις ημέρες και πήρε αρκετά φαγώσιμα και άλλα εφόδια που θεώρησε απαραίτητα. Κάθε τι που πίστευε ότι θα άρεσε του Πέτρου.. το έπαιρνε. Στη συνέχεια, έδωσε οδηγίες στον ταξιτζή πως να κατευθυνθεί στο πυργόσπιτο, όπου η θεία της η Τασούλα την περίμενε ανυπόμονα.

«Τι σου συμβαίνει νεράιδα μου; Χαρούμενη σε βλέπω. Τι είναι όλα αυτά τα καλούδια και για ποίον τα κουβάλησες; Δεν είχες ματακάνει κάτι τέτοιο πριν.»

«Θα μείνω εδώ μαζί σου, μέχρι τη Δευτέρα θεία Τασούλα. Θα εργαστώ εδώ με τα γραφτά μου. Για μας τα έφερα.»

«Μόνη σου τρεις μέρες κοκόνια μου;»

«Όχι θείτσα, δεν θα είμαι μόνη μου. Θα είναι και αυτός ο κύριος που είμαστε εδώ μαζί, την περασμένη Δευτέρα. Τον θυμάσαι;»

«Πως δεν τον θυμάμαι, κατεργαρούλα! Θα έχουμε καμιά καλή είδηση, να ηρεμήσω κι εγώ;»

Η Μίνα την αγκάλιασε και την έσφιξε με στοργή στα δύο της μπράτσα. Η σκύλα κι αυτή, άφησε τη ξάπλα της που απολάμβανε με το πρωινό ήλιο, δίπλα στη εξώπορτα του σπιτιού κι έτρεξε κοντά στη Μίνα κουνώντας την ουρά της. Λες και το ζώο καταλάβαινε τη χαρά της κυράς του και χαιρόταν κι αυτό μαζί της.

«Ναι θείτσα μου και βοήθα κι εσύ να πετύχει. Πρώτη μου φορά νιώθω έτσι. Σε θερμοπαρακαλώ, για τελευταία φορά και σου ζητώ να με βοηθήσεις.»

«Κοκόνια μου, δεν σ' άφησα ποτέ. Είμαι δω για να σε βοηθάω. Θα κάνω κόρη μου, ότι μου πεις.»

Και οι δύο γυναίκες άρχισαν να συζητούν άλλοτε σιγανά και άλλοτε έντονα. Και σ' αυτές τις συζητήσεις φαινότανε πως η Μίνα προσπαθούσε να την πείσει να κάνει κάτι που η θεία της το εύρισκε δύσκολο ή δεν το ήθελε καθόλου. Στη συνέχεια η γερόντισσα άφησε την Μίνα να φύγει ενώ η ίδια συνέχισε να σιγοψυθίριζει. Η Μίνα καταπιάστηκε να μεταφέρει τα πράγματα που ο ταξιτζής τα είχε αφήμένα κατάχαμα και τα τοποθετούσε στα ψυγεία ή στα ντουλάπια, ανάλογα με το είδος.

Σαν τελειώσει με τη μεταφορά ανέβηκε στον πρώτο όροφο του σπιτιού. Κοίταξε αν είχανε γίνει όλα εκείνα που ζήτησε

από τη κυρά Τασώ. Να ετοιμάσει τις δύο κρεβατοκάμαρες, να καθαρίσει παντού και να φέρει δύο καρεκλοπολυθρόνες στο γραφείο της. Η θεία Τασώ τα είχε κάνει όλα. Τίποτε δεν της ξέφυγε. Κατέβηκε ικανοποιημένη, αγκάλιασε τη γερόντισσα, την ευχαρίστησε και τη φίλησε..

«Σιγά το πράμα το σοβαρό, που μου ζήτησες. Αχ κοριτσάκι μου. Πάντα το σπίτι είναι καθαρό κι έτοιμο να δεχθεί και σένα και κάθε ξένο. Το δύσκολο είναι το άλλο που μου ζήτησες να κάνω. Ας βοηθήσει η Θεά να γενεί.»

Της ξέφυγε της γερόντισσας, μα σαν κοίταξε τη Μίνα είδε πως δεν είχε προσέξει τίποτε. Σπάνια ανάφερε τ' όνομα της *Θεάς Εκάτης*. Τώρα τι μπορούσε να γνώριζε η Μίνα, δεν την είχε ρωτήσει ποτέ. Σκέφτηκε πόσες φορές στο παρελθόν την είχε βοηθήσει η *Θεά Εκάτη*, στη σχέση της με τη Μίνα και το γιατρό που χρόνια τώρα την ψυχοταλανίζει. Δεν τον θέλει, με κανένα τρόπο για άνδρα της Μίνας.

Και η γερόντισσα όσο συγύριζε την κουζίνα της, με φωνή τρεμάμενη και σιγανή, ψιθύριζε μόνη της λόγια ακατανόητα που κανείς ποτέ δεν έμαθε..

Μερικά από τα πράγματα που έφερε η Μίνα, τα έβλεπε για πρώτη φορά. Τα κοιτούσε περίεργα μέχρι η Μίνα να τα βάλει στη θέση τους, Και όταν την είδε πως την παρακολουθούσε, χαμογέλασε και άρχισε να της εξηγεί την χρήση τους. Η ώρα όμως πέρασε και τότε οι δύο γυναίκες παρέα καταπαίστηκαν να κάνουν κάτι πρόχειρο να βάλουν στο στόμα τους.. Ελαφρύ και να τους αρέσει.

«Θείτσα έχω πεθυμήσει το *σφουγγάτο* σου. Έτσι που το

κάνεις με γάλα και τυρί. Μαζί με όλα έχω φέρει και κοκκινέλι. Σήμερα είμαι αποφασισμένη, οι δύο μας, να το κάψουμε το μαγαζί.»

«Ότι προστάξεις νεράιδα μου.»

Μαζί τα κάνανε όλα και μετά καθίσανε να φάνε. Άρεσε και στις δύο να τρώνε στο καθιστικό του σπιτιού, που ήταν το τζάκι και οι ζωγραφιές της θειάς Τασούλας. Τις γοήτευε το περιβάλλον και η ατμόσφαιρα που δημιουργούσαν όλα τα έπιπλα εποχής, που είχε μάσει μέρα με τη μέρα η γερόντισσα.

Είχε πατήσει τα ογδόντα, όταν πούλησε το πυργόσπιτο στους εγγλέζους και τώρα στα ενενήντα πέντε της, μιά χαρά τα καταφέρνει. Στεγνή και λιγοκρέατη, δεν τη ρίζανε κάτω τα ούτε τα χρόνια ούτε τα βάσσανα.

Βέβαια δεν ζωγραφίζει τώρα πια. Σιγοτρέμουν τα χέρια της και τα μάτια δεν την βοηθάνε να διακρίνει τα χρώματα. Σαν ήταν νια ζωγράφιζε και ο μακαρίτης ο νοικοκύρης της τη θαύμαζε και δεν της το έκρυβε. Όλο παινέματα και καλούς λόγους είχε στο στόμα του. Στα χρόνια της κατοχής μάλιστα της τόχε πει...

«Ζωγραφίζεις όμορφα Τασούλα. Αυτά που φτιάχνεις.. μπορείς, αν συμβεί κάτι σε μένα, να τα πουλάς στους τουρίστες και να ζεις. Αξίζουν τα πορτρέτα που ζωγραφίζεις. Η τέχνη σου είναι γνήσια και κρύβει ένα βαθύ λαϊκό καλλιτεχνικό αίσθημα.»

Έτσι της είχε πει τότες ο μακαρίτης, λες και ήταν μάγος. Λες και πρόβλεπε το χαμό του πως θα την άφηγε μόνη κι έρημη σαν την καλαμιά στο κάμπο. Γλίτωσαν από τους Ιταλούς και τούς Γερμανούς και ήρθε ο εμφύλιος και τους βρήκε το κακό.

Η κατάρα της φυλής μας. Να τρωγόμαστε και να μη μπορούμε να μονιάσουμε. Χάθηκε από έλληνες.! Και χωρίς λόγο..

«Δεν είσαι με μας;... άρα είσαι με τους αλλουνούς.»

«Ποίοι είστε σείς βρε κωθώνια και ποίοι οι αλλοινοί; Όλοι έλληνες είμαστε ζωντόβολα. Ζηλευόμαστε μεταξύ μας και κοιτάζουμε να βγάλουμε τα μάτια, ο ένας τ' αλλουνού. Το ίδιο κακό σαν και τότες, που κινδύνευε να τουρκέψει η Πόλη.. διαιρεμένοι είμαστε τρομάρα μας. Στους 'ενωτικούς' που θέλανε την ένωση των δύο εκκλησιών και περιμένανε το Πάπα να στείλει βοήθεια για να τους σώσει και στους 'φιλότουρκους' που δε θέλανε την ένωση και πιστεύανε πως οι Τούρκοι και μετά τη παράδοση της Πόλης, θα τους σέβονταν κι αυτούς και τις περιουσίες τους. Και ο Πατριάρχης φιλότουρκος ήτανε και δεν έπαυε να τους λέει: "..είναι γραφτό η πόλη να τουρκέψει." Και δεν υπέγραψε την ένωση. Και κανείς δεν πήγαινε να πολεμήσει, ούτε οι Λατίνοι στείλανε βοήθεια, ούτε οι Τούρκοι κρατήσανε τις υποσχέσεις τους. Και γιατί να το κάνουν; Πότε είχανε μπέσα οι Τούρκοι.

Και ο Δραγάσης, ο τελευταίος Παλαιολόγος, όταν η Πόλη ψυχορραγούσε αυτός παντρολογιόταν. Είχε στείλει το μπιστικό του φίλο τον Φραντζή, να του βρει νύφη. Κι' αυτός εβραίος, τον δούλευε. Γυρόφερνε το συμπεθεριό μήνες ολάκερους σ' Ευρώπη κι' Ασία. Μέχρι που γίνηκε το κακό. Η κεκρόπορτα που βρέθηκε ανοιχτή, λέγεται πως ήτανε στον εβραϊκό τομέα και ο Φραντζής απών, γιατί η νύφη δεν είχε βρεθεί. Έτσι ο Δραγάσης χωρίς γυναικα και χωρίς το Φραντζή, κάθισε και πολέμαγε με μισθοφόρους. Τι τα θέλω και τ' αναθυμάμαι τώρα όλα τούτα.

Πονώ και ντρέπομαι κάθε φορά που μούρχονται στο νού. Και τι άλλο τάχα θα μπορούσε να νιώσει κανείς;

Συνήλθε και ξαναγύρισε στη δική της ιστορία..

..σαν χήρεψε, δεν θέλησε να ξαναπαντρευτεί. Κράτησε το μανιάτικο έθιμο κι έμεινε ανύπαντρη. Αυτή ανήκε μόνο στο μακαρίτη κι άλλος άντρας δεν θα την άγγιζε. Ένας άντρας της έμελλε και της βγήκε κατά πως τον ήθελε. Ωραίος, δυνατός, δουλευταράς. Έλειωνε στα στιβαρά του μπράτσα και σαν τον ένιωθε πάνωθ' της να τη καλύπτει με τη κορμάρα του, νόμιζε πως ο Μυστράς γκρεμιζότανε και την καταπλάκωνε. Λεβέντης και μυαλό ξυράφι. Δέντρο βαθύσκियो που τη προστάτευε και τη λατάνιζε. Κι' αυτή κάτω από το ίσκιο του ησύχαζε κι' ένιωθε ασφαλισμένη. Τον αγάπησε κι έζησε μαζί του σε δύσκολα χρόνια, μιὰ ζωή που δεν θα την άλλαζε με τίποτα. Μοίρα κακιὰ όμως τη βάσκανε. Τον ζηλέψανε τον δόλιο και τον χαλάσανε. Κι αυτή τότε.. τους καταράστηκε.. *‘αυτούς που τον χάλασαν, θα τους βρω και θα τους χαλάσουν οι Θεοί.’*

Όλα του καλά του μακαρίτη, μα δεν έκανε παιδιά. Την άφησε άκληρη. *Οι Θεοί* όμως της στείλανε αυτό το κορίτσι. Από ξένη χώρα είναι και στα δέκα του ορφάνεψε κι αυτή το κράτησε κοντά της και το μεγάλωσε και το έκανε ζηλευτή γυναίκα. Η τύχη όμως άλλα πρόσταξε κι έμπλεξε μ' αυτόν τον γερομπαμπαλή το γιατρό. Τώρα την κοιτάζει πανώρια κοπέλα, να μην είναι ευτυχισμένη και αγωνιά. Δεν θέλει να πέσει θύμα κανενός. Ακόμη και του γιατρού. Σαράντα χρόνια διαφορά στην ηλικία δεν είναι λίγα. Και η Τασώ δάκρυσε. Κανένas δεν έμαθε τι ζήτησε από την *Θεά Εκάτη*.

Η Μίνα τότε νόμισε πως προσευχόταν μα σαν την είδε δακρύσμένη τη ρώτησε με ανησυχία.

«Τι έπαθες θείτσα, τι μουρμουρίζεις;»

«Μια προσευχή έκανα σαν τέλεψα το φαγητό μου νεράιδα. Κι εσύ πρέπει να κάνεις το ίδιο...»

«Μα συ κλαις κι' όλας. Τι έχεις;»

«Τίποτε κόρη μου. Τι νάχω. Από χαρά κλαίω που είσαι μαζί μου. Από πότε έχεις νάρθεις να φάμε μαζί. Θυμάσαι;»

«Με συγχωρείς καλή μου θεία. Συμπάθα με. Θα δεις τώρα πως όλα θ' αλλάξουν. Να τώρα θα μείνω τρεις μέρες μαζί σου. Τρεις ολόκληρες μέρες. Δεν είσαι ευχαριστημένη;»

«Ναι κόρη μου είμαι. Έλα τώρα, αν τελειώσεις, πήγαινε εσύ στο δωμάτιο σου να ξεκουραστείς λίγο και άφησέ με μένα να συμμαζέψω το τραπέζι.»

Η Μίνα έκανε το σταυρό της, σηκώθηκε, έσκυψε τη φίλησε και της είπε στοργικά.

«Έχεις δίκιο θείτσα. Μόνο που θα πάω στο γραφείο μου και θα εργαστώ. Αύριο το μεσημέρι που θα έρθει ο Πέτρος πρέπει να έχω τελειώσει αρκετή εργασία.»

«Πέτρο τονε λένε;»

«Ναι θείτσα, δεν σου αρέσει το όνομά του;»

«Καλό είναι το όνομα, κοκόνα μου. Μακάρι να είναι τόσο καλός και αυτός που το έχει.»

«Ναι θείτσα μου, είναι πολύ καλός. Αύριο θα τον γνωρίσεις καλύτερα. Θέλει να του μιλήσεις και για τούς πίνακες σου.»

«Θα χαρώ πολύ να το κάνω κόρη μου.»

Η Μίνα έφυγε για το γραφείο της και η αγαθή γερόντισσα

καταπιάστηκε να ταχτοποιήσει το τραπέζι και να πλύνει τα πιάτα. Πήγε κάμποσες φορές από τη κουζίνα στο καθιστικό και κάθε φορά που βρισκόταν εκεί στεκόταν και κοίταζε με μάτι ερευνητικό τους πίνακές της. Όταν τους έφτιαχνε είχε μεράκι. Βλέπεις βρήκε τα ξύλινα τελάρα έτοιμα με βυζαντινές εικόνες και μόνη τους στοκάριζε και τ' αστάρωνε με άσπρο αστάρι την πισινή επιφάνεια και πάνω κει ζωγράφιζε δικές της εικόνες με βυζαντινούς αυτοκράτορες και άλλους ήρωες. Στα θέματά της είχε επηρεαστεί από τις ιστορίες που της έλεγε ο μακαρίτης ο άντρα της για τους μανιάτες και τις μανιάτισσες, για τους αυτοκράτορες και τις κυράδες τους, για τη ζωή τους και για τα καμώματά τους. Έζησε νοερά τις δόξες τους και χαιρότανε, μα και τις ντροπές και τα χάλια τους και πόναγε. Να αυτή η κυρά, η Θεοδώρα. Την κρέμασε πρώτη πρώτη.

Η πρωτιά τη μάρανε τρομάρα της. Ήταν η πιο αξιόλογη γυναικεία προσωπικότητα στο Βυζάντιο. Έμεινε ορφανή από μικρή έζησε σε μεγάλη φτώχεια. Έγινε χορεύτρια και ζούσε ζωή ακόλαστη. Μετά όμως από μερικά χρόνια, άλλαξε λέει τρόπο ζωής, ασκήτεψε και περιορίστηκε πάλι στη φτωχή ζωή της. Στο διάστημα αυτό συνάντησε, τον Ιουστινιανό, που την ερωτεύτηκε χάρη στην ομορφιά της και την έντονη προσωπικότητά της. Έγινε πιστή σύζυγος και το δεξί του χέρι. Με την ευφυΐα της και τον δυναμισμό της επιβάλλεται στο ανακτορικό περιβάλλον και ασκεί μεγάλη επίδραση στον Ιουστινιανό. Συχνά οι δικές της παρεμβάσεις, σε κρίσιμες στιγμές του βασιλιά Ιουστινιανού ήτανε καταλυτικές. Χαρακτηριστική ήτανε η αντίδραση της, στη δύσκολη περίπτωση της εσωτερικής επανάστασης του 532 στην

Κωνσταντινούπολη, γνωστή σαν στάση του 'Νίκα'. Εμφύχωσε τότε και έπεισε τον Ιουστινιανό να μην εγκαταλείψει τον αγώνα και τον θρόνο, όταν εκείνος έκλινε προς αυτή την απόφαση. Και τότε έστειλε το στρατηγό Βελισάριο και με το στρατό του κατάσφαξε σαράντα χιλιάδες στασιαστές που ζητούσαν την απομάκρυνσή του από το θρόνο, εξ αιτίας των αντιλαϊκών νομοθετημάτων που είχε υπογράψει. Έσωσε με αυτό τον τρόπο το θρόνο του συζύγου της.

Ξαφνικά η γερόντισσα ένωσε ένα χέρι να την αγγίζει στη πλάτη. Ήταν η Μίνα που λίγο πριν την είχε φωνάξει, μα αυτή συνεπαρμένη στη βαθιά αναλογισιά της, δεν την άκουσε.

«Θείτσα τι κάνεις εδώ; Με τη Θεοδώρα τα έβαλες πάλι; Τι σου έκανε αυτή τη φορά»

«Εμένα τι να μου κάνει κόρη μου; Αλλά να.. όταν είχε κι αυτή δύναμη στα χέρια της, ήταν σκληρή με τους εχθρούς της, αγέρωχη και δύσκολη στ' ανάκτορα. Ήταν επίμονη στις επιδιώξεις της και πολλές φορές έδειξε μεγαλύτερη πολιτική οξυδέρκεια από τον Ιουστινιανό. Πέθανε πριν από αυτόν. Μα εμένα τι με θέλεις κοκόνα μου;»

«Το κλειδί της βιβλιοθήκης. Δεν το βρίσκω. Που το έχεις βάλει αυτή τη φορά. Συνέχεια του αλλάζεις θέση.»

«Έχεις δίκιο, στο συρτάρι του γραφείου σου δεξιά. Έκρινα πως εκεί εσύ θα το εύρισκες, αντί να κρέμεται στο καρφί του τοίχου και να το βλέπουν αμέσως όλοι. Είμαι μόνη εδώ και φοβάμαι.»

«Εντάξει θείτσα. Σε παρακαλώ όμως τώρα, άσε τη Θεοδώρα

στη γαλήνη της. Κι αν πέθανε πριν από τον αυτοκράτορα... Ε! κακό του κεφαλιού της. Γλίτωσε και ο αυτοκράτορας από τη κρεβατομουρμούρα. Τώρα ας κάνουμε καμιά δουλειά. Αύριο περιμένουμε επισκέψεις. Το ξέχασες;»

«Κατεργαρούλα.. ξεχνιέται αυτό; Πηγαίνω κόρη μου.»

Και η κυρά Τασούλα ξαναπήγε στη κουζίνα μα δεν άφησε το μονόλογό της για τους ήρωες και τις ηρωίδες της. Αυτό ήταν η καθημερινή της πνευματική τροφή. Βιβλία πια δεν διάβαζε. Μα ανασκόληε της μνήμης της τα γραμμένα και έδινε καθημερινές διαλέξεις. Σ' αυτές τις διαλέξεις, η ίδια ήταν η ομιλήτρια, η ίδια και το ακροατήριο.

Με το τρόπο αυτό η αγαθή γερόντισσα, ούτε ξέχναγε τις ιστορίες της, αλλά ούτε και η μοναξιά της τη βάραινε. Η ίδια έκανε μιά χαρά συντροφιά στον εαυτό της. Έτσι κυλούσε η ζωή της ήρεμη. Καμιά φορά βαρυγκωμούσε και της φαινόταν πως έζησε πολύ και την ξέχασαν Θεοί και άνθρωποι. *Ίσως θα πρέπει να φύγω, να συναντήσω πάλι το κύρη μου..* σκέφτηκε για πολοστή φορά σήμερα. Μπήκε στη κουζίνα της να πλύνει τα πιάτα. Κάθε φορά όμως που καταπιανόταν με δουλειά, ξαναθυμόταν την καινούρια έγνοια που της πρόβαλε από προχτές η Μίνα..

.. Ίσως και νάχει δίκιο. Πρέπει να πετύχει, Έφτασε η ώρα να λυτρωθούν όλοι. Νιώθω σαν να φταίω εγώ για την κακή της τύχη. Δεν έπρεπε να την αφήσω να πάει στη Σπάρτη στο σπίτι του γιατρού. Έπρεπε να την κρατήσω εδώ στο πυργόσπιτο. Εδώ είναι το σπίτι της, ο χώρος της.

".. κάνε Θεά Εκάτη, να πετύχει.."

Η Μίνα που στο μεταξύ είχε ξαναγυρίσει και την είδε να ασχολείται γι αρκετή ώρα με το ίδιο πιάτο, δεν άντεξε και απορημένη την ρώτησε..

«Καλέ θεία, πάλι ξεχάστηκες; Σε κοιτάζω πέντε λεπτά τώρα να σκουπίζεις το ίδιο πιάτο.»

Η φωνή της Μίνας της διέκοψε την ονειροπόληση. *Μήπως άραγε αυτή τη φορά με κατάλαβε; ..αναρρώθηκε.*

«Συμπάθα με νεράιδα μου. Βλέπεις τώρα ξεχνιέμαι. Ας γίνει να φύγω πια. Πολλά έζησα. Πολύ τράβηξε η ζωή μου. Είναι θαρώ η ώρα η κατάλληλη να τακτοποιηθούν όλα. Και για μένα και για σένα και για πολλούς άλλους..»

«Ποιους άλλους καλέ θεία. Μόνες μας είμαστε και καλά τα καταφέρνουμε και οι δύο μας. Άλλωστε, μην σου διαφεύγει, εσύ μου το έχεις πει. *Ο Θεός μπορεί ν' αργεί, μα δεν ξεχνά.*»

«Μακάρι κόρη μου.. μακάρι.. να είναι ανοιχτή η στιγμή και να εισακουστεί η προσευχή μου.»

Και η γερόντισσα έσπευσε ν' αλλάξει πιάτο..

την μεγάλωσε και την έκανε ζηλευτή γυναίκα.

9. η αλλαγή

*Παρασκευή, σκουντούφλα, σκοτεινή,
ψυχοπλακώστρα, υγρή, συννεφιασμένη.
Σε μένα μοιάζεις 'λιόλουστη και φωτεινή
Αφού μι' αγάπη τη καρδιά θερμαίνει.*

(ΣΥΝΕΦΙΑΣΜΕΝΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ.
Ανδρ. Κουμανάκος.)

Ο Πέτρος σηκώθηκε κατά τη συνήθειά του στις επτά το πρωί, όπως έκανε και τ' άλλα πρωινά. Σήμερα όμως εντυπωσιάστηκε που δεν είδε το ηλιόφως να παιχνιδίζει με τις κουρτίνες της μπαλκονόπορτας. Ο καιρός είχε αλλάξει τη νύχτα. Χάλασε απότομα και γύρισε σε βροχή. Τον ξύπνησαν τα μπουμπουνητά και σηκώθηκε να κλείσει τα τζαμιλίκια, για να κρατήσει έξω το ανεμοβρόχι. Τώρα που ξημέρωσε, το τοπίο ήταν τελείως αλλαγμένο.

Στάθηκε πίσω από τη τζαμόπορτα, τράβηξε τη κουρτίνα και κοίταξε έξω. Η πρώτη ματιά, τον γέμισε απογοήτευση.

Η βροχή είχε σταματήσει, αλλά ο ήλιος ήταν κρυμμένος πίσω από πυκνά γκρίζα σύννεφα. Η θάλασσα στο λιμάνι αναταραζότανε, λες και κάποιος την ανάδευε στον πάτο της. Αυτή η αντάρα σε ψυχοπλακώνει. Σε κανένα δεν αρέσει ο άσχημος καιρός μα και δεν μπορεί να κάνει και τίποτε.

Μιά συννεφιασμένη και μουντή μέρα τον περίμενε.

Διάβολε, σκέφτηκε, σήμερα που την ήθελε ηλιόλουστη..

Είχε να πάει στη Νομαρχία Λακωνίας, στη Σπάρτη και μετά θα συναντούσε τη Μίνα στο πυργόσπιτο. Μ' αυτόν όμως τον παλιόκαιρο που να πάς και τι να κάνεις.

Τελείωσε με την τουαλέτα και κατέβηκε στην τραπεζαρία για πρωινό. Την ώρα εκείνη, σχεδόν πάντα, η αίθουσα ήταν άδεια. Σήμερα όμως, μιά ασυνήθιστη βαβούρα ακουγότανε κι ένα αλλοπρόσαλλο πλήθος τουριστών είχαν καταλάβει όλα τα τραπέζια. Έτσι ο Πέτρος προτίμησε να φύγει και αντί για πρωινό, ν' αρκεστεί στο σπιτικό καφέ της Αμαλίτσας. Μόλις όμως βγήκε στο πεζοδρόμιο, ένιωσε μια παράξενη κρυάδα να διαπερνά το κορμί του. Ο καιρός είχε χαλάσει για καλά. Η νυχτερινή βροχή δεν ήτανε μόνο μια περαστική μπόρα. Πάνω από το λιμάνι, σύννεφα κρέμονταν χαμηλά στον ορίζοντα και δίνανε την αίσθηση μιας ζοφερής και καταθλιπτικής ημέρας. Με την πρώτη κρυάδα που ένιωσε στο κορμί του, μια αφόρητη αίσθηση κατήφειας διαχύθηκε στη ψυχή του. Σκέφτηκε τη Μίνα και προσπάθησε να το ξεπεράσει, να το αλλάξει σε συναίσθημα γλυκιάς μελαγχολίας. Το μεσημέρι θα ήτανε κοντά της. Γιατί να τον πειράξει ο καιρός τώρα. Τι τον νοιάζει αυτόν αν η Παρασκευή βγήκε βροχερή. Ίσως ίσως, να του βγει και σε καλό.

Ξαναγύρισε στο δωματιό του και φόρεσε ένα τζάκετ. Όταν βρέθηκε πάλι στο δρόμο ένιωσε καλύτερα. Περπάτησε μέχρι την οικοδομή, γιατί καμιά φορά άφηνε το αυτοκίνητό του κεί, για να το προσέχουν οι κοπέλες. Ο εργολάβος είχε μαζέψει το προσωπικό του και έδινε οδηγίες για την δουλειά της ημέρας. Σαν τον είδε να έρχεται, άφησε τους μαστόρους να φύγουν για τις δουλιές τους και τον πλησίασε.

«Καλημέρα 'φεντικό. Σήμερα ο καιρός δε μας τα λέει καλά. Λες να ξαναπιάσει;»

«Δεν ξέρω μάστορα. Δεν έχω ακόμη εγκλιματιστεί στις τοπικές καιρικές μεταβολές. Ευτυχώς όμως που δεν έχεις ακόμη ξετρυπήσει την ταράτσα. Θα γέμιζε ολόκληρη η οικοδομή με βροχόνερα και ποιός θα άκουγε το στρατηγό.»

«Αυτό πρόκειται να κάνω σήμερα και ας ελπίσουμε να μη ξαναβρέξει μέχρι να ρίξουμε τις κολώνες.»

«Ας το ελπίσουμε. Πάντως αν ξετρυπήσεις σήμερα, μη ξεχάσεις τελειώνοντας τη δουλειά, να καλύψεις τις τρύπες με πλαστικό. Ο στρατηγός κατέβηκε;»

«Μάλλον όχι γιατί δεν τον είδα εδώ τριγύρω.»

«Καλά, τότε θ' ανεβώ εγώ επάνω. Εσύ κάνε τη δουλειά σου. Στις δέκα θα φύγω για την Αθήνα και θα γυρίσω Δευτέρα απόγευμα. Αν χρειαστείς χρήματα για αύριο, θα ζητήσεις από το στρατηγό.»

«Εν τάξει αφεντικό, να πας στο καλό.»

Ο Πέτρος ανέβηκε τα πέτρινα σκαλοπάτια της εξωτερικής σκάλας του σπιτιού, που μοιάζανε να είναι σκαλισμένα στο βουνό. Σαν χτύπησε τη πόρτα, του άνοιξε η Αμαλίτσα.»

«Που είσαι κορόνι μου; Έλα να πεις καφέ με το Γιώργο. Ή έχεις πει;»

«Όχι Αμαλίτσα δεν έχω πει. Μου αρέσει ο δικός σου όπως τον κάνεις στο μπρίκι σου. Αν έχεις μάλιστα και λαλάγγια, τότε δεν θα βρίσκω λόγο να μην προτιμώ τον δικό σου καφέ.»

«Απ' όλα έχω κόπιασε μέσα γιατί σήμερα κάνει φαρμάκι.»

Δεν πέρασε πολλή ώρα και ο στρατηγός κατέβηκε. Οι δύο άνδρες ήπιανε τον καφέ τους συζητώντας για διάφορα θέματα για την πολιτική και το καιρό που σήμερα τους τα χάλασε και

τελικά η κουβέντα ήρθε στο οικόπεδο της Μίνας. Ο Πέτρος συνέχισε την ιστορία της Αθήνας για τις εγκρεμότητες και πως για το οικόπεδο θα πήγαινε στη Νομαρχία τη Δευτέρα, στον γυρισμό του από την Αθήνα. Έτσι η ώρα πέρασε. Είπε πως πρέπει να πηγαίνει, χαιρέτησε τις κοπέλες και παρέα με το στρατηγό κατεβήκανε τη στενή πέτρινη σκάλα.

Βαδίζοντας προς τη μερσεντές, ο στρατηγός του υπενθύμισε για την κάθοδό του στη Σπάρτη το πρωί της Δευτέρας και *κονφιρμάρανε* το ραντεβού τους για το μεσημέρι της ίδιας ημέρας στο δημοτικό ζαχαροπλαστείο.

Η ώρα έφτασε πια δέκα όταν ο Πέτρος χωρίς να βιάζεται, κίνησε για τη Σπάρτη. Είχε μια ώρα στη διάθεσή του για να φτάσει έγκαιρα στη Νομαρχία Λακωνίας. Σαράντα πέντε χιλιόμετρα. Μισής ώρας δρόμος. Ας το απολαύσει το ταξίδι, παρά τον άσχημο καιρό, γιατί μετά!!.. μετά.. δεν μπορεί να φανταστεί τι πρόγραμμα του επιφυλάσσει η Μίνα. Μια γλυκιά ανυπομονησία τον διακατέχει που δεν τον αφήνει να την ξεχάσει ούτε για λίγο. Τη βλέπει διαρκώς μπροστά του, λες και η γλυκιά της μορφή έχει αποτυπωθεί στο κρύσταλλο του παρμπρίζ. Ζητούσε μια συντροφιά για τις περιπλανήσεις του στη Μάνη, μα δεν περίμενε να βρεθεί μπλεγμένος σε τέτοια ιστορία. Και όμως ένιωθε αυτή την ιστορία, μέρα με τη μέρα να τον κερδίζει. Αυτός που από τη δουλειά του, ήταν ένας άνθρωπος θετικός, δεν άφηνε τον εαυτό του να εκτίθεται σε τέτοιες γυναικοδουλειές. Όχι πως ήτανε καμιά *Παναγιά*. Προς Θεού, όπου το συναντούσε το θήραμα το χτυπούσε. Μα δεν του άρεσαν τα μπλεξίματα και μάλιστα σε περίεργες, νοσηρές

ή μόνιμες καταστάσεις. Όμως να.. που η Μίνα απορροφούσε τώρα ολοκληρωτικά τη σκέψη του. Ίσως να ήταν πιο σωστό να μην αφήσει αυτήν την γλυκιά κοπέλα να τρέφει μάταιες ελπίδες. Σε δύο μήνες ο ίδιος θα έφευγε και μοιραία η Μίνα θα δοκίμαζε μιά δεύτερη απογοήτευση, ίσως πιο σκληρή από αυτή του γιατρού. Δεν το έκανε. Παρέμεινε ενεργός μέσα σ' αυτό το μπλέξιμο, που συνεπήρε και τον ίδιο.

Πέρασε τα Μπαρδουνοχώρια και κόντευε πια στη Σπάρτη. Κοίταξε το ρολόι του. Ήταν έντεκα παρά δέκα και είχε μεσημεριάσει. Πάντως στη Νομαρχία θα είναι έγκαιρα και θα τέλειωνε σε μισή ώρα. Όμως δεν έγινε έτσι. Η απουσία του τοπογράφου *εκτός γραφείου*, τον υποχρέωσε να χάσει τρία τέταρτα της ώρας περιμένοντας. Κατέφυγε στο προϊστάμενο να πάρει τις πληροφορίες που ζητούσε και να τώρα.. έτοιμος για το πυργόσπιτο, αλλά λίγο καθυστερημένος.. *Το πύργο του μυστηρίου*.. σκέφτηκε κι ένα σύγκρουτο τον διαπέρασε.

Αντιλαμβάνεται ότι τώρα αρχίζει το παιχνίδι. Από αυτή τη στιγμή αρχίζουν όλοι να βάζουν σ' εφαρμογή τα σχέδιά τους. Όλοι τους υπολογίζουν κατά τις δικές τους επιδιώξεις και όλοι τους έχουν καταστρώσει κάποιο σχέδιο. Είναι αλήθεια πως τα σχέδια των δύο, του Πέτρου και της Μίνας συμπίπτουν, μα δεν συμπίπτουν οι σκοποί. Αλλού το πάει ο καθένας τους. Η Μίνα προφανώς επιδιώκει να εκδώσει τα γραφτά της, ή και κάτι άλλο. Μα ο Πέτρος δεν έχει συγκεκριμένο σκοπό. Ας πάει το πράγμα όπου θέλει. Αυτός προς το παρόν είναι αποφασισμένος να παίζει το παιχνίδι της για τους δύο μήνες που θα είναι δώ. Κατευθύνθηκε στην πλατεία και πήρε άνη

και γλυκά. Πήρε και ένα δώρο για την κυρά Τασούλα. Μιά ωραία ισπανική μαύρη τσεμπέρα. Στους μεγάλους πρέπει να κάνουμε δώρα σκέφτηκε. Οι μεγάλοι είναι σαν τα μικρά παιδιά. Αγαπούν τα δώρα και δεν πρέπει να το ξεχνάμε αυτό αν θέλουμε τη φιλία τους.

Μετά έβγαλε το κινητό του τηλέφωνο και κάλεσε τη Μίνα στο δικό της κινητό. Μετά από μερικές κλήσεις που του φάνηκαν ατέλειωτες, ένα *‘εμπρός’* ακούστηκε που τον έκανε να χαμογελάσει με ικανοποίηση.

«Η νεράιδα του πυργόσπιτου δέχεται επισκέψεις;»

«Το πυργόσπιτο είναι ανοικτό, η σκύλα δεν δαγκώνει, αλλά η νεράιδα δέχεται μόνο *έναν*. Αν είσαι *ο ένας* που περιμένει, καλώς να κοπιάσεις.»

«Νεράιδα.. τι κάνεις αγάπη μου; Είμαι στο δρόμο προς τη Μαγούλα. Σε λίγο θα βρίσκομαι στην αυλή σου. Μήπως έχει αλλάξει κάτι και πρέπει να συνεχίσω για την Αθήνα;»

«Πέτρο.. τι είναι αυτά που λες; Αστειεύεσαι ασφαλώς. Θα είμαι στην αυλή και θα σε περιμένω...»

Το τηλέφωνο έκλεισε απότομα, αλλά ο Πέτρος δεν έδωσε σημασία. Συνέχισε να οδηγεί προς το πυργόσπιτο, προσέχοντας να μη χάσει το δρόμο. Πέρασε τη Μαγούλα, τη γέφυρα και πήρε το δρόμο για το Παρόρι. Σαν έφτασε στην είσοδο του πύργου, έστριψε δεξιά ανάμεσα στις βατουριές σκοπεύοντας να φτάσει μέχρι το πυργόσπιτο. Δεν τα κατάφερε όμως, γιατί η Μίνα είχε ήδη κατεβεί στο χωματόδρομο ντυμένη στα λευκά. Κρατούσε ένα μικρό πανεράκι και μάζευε βατόμουρα. Σαν είδε το αμάξι του Πέτρου να πλησιάζει, ήρθε στο μέσο

του δρόμου και τον ανάγκασε να σταματήσει. Ήρθε από τη μεριά του οδηγού, του άνοιξε την πόρτα και με μιά γλυκιά φωνή τον προσκάλεσε να βγει. Εκεί του απάγγειλε μερικούς στίχους.

*Καλώς μας ήρθες, παλικάρι τυχερό,
μεσημεριάτικα στη μαγεμένη ρεματιά.
Σε υποδέχονται νεράιδες και στοιχειά,
και σε καλούνε μαζί τους στο χορό.*

*Ποιά μοίρα σ' έφερε γενναίο παλικάρι,
που τόσο αναπάντεχ' αριβάρισες!!
Χαρά μεγάλη, σ' όλους μας εχάρισες.
Δικός σου ο πύργος, σε μας η χάρη.*

Και μετά...

«Η νεράιδα του πυργόσπιτου σε καλωσορίζει μεγάλε ιππότη και σε προσκαλεί να δοκιμάσεις τα βατόμουρα που μάζεψε για σένα. Ελπίζει να έχει την εύνοια σου.»

Αυτός άφησε τον κινητήρα να δουλεύει, βγήκε από το αμάξι, έβαλε δύο βατόμουρα στα χείλη του, της πήρε το μικρό κάνιστρο και το έβαλε πάνω στην οροφή του αυτοκινήτου, την έσυρε κοντά του και άρχισε να την φιλά παράφορα, σφιχτά τόσο, που τα βατόμουρα λειώσανε και ο γλυκός χυμός τους γίνηκε το ερωτικό νέκταρ που και οι δύο τους τόσο ανυπόμονα περιμένανε να γευτούν. Τώρα το γεύονταν με τόση λαχτάρα και ικανοποίηση που σχεδόν φαινότανε πως αυτή τη στιγμή την περίμεναν χρόνια. Ιδιαίτερα το κορίτσι, έδειχνε να βιώνει κάτι πρωτόγνωρο που το ήξερε πως υπάρχει και μάταια το καρτερούσε για χρόνια.

Τα χείλη τους ενώθηκαν, τα σώματά τους ήρθαν σ' επαφή και για πρώτη φορά νιώθανε τόσο κοντά ο ένας τον άλλον.

Από αυτό το ατέλειωτο σφιχταγκάλιασμα, τους έκοψε το γρύλισμα της σκύλας, που σε αυτό το μεταξύ είχε πλησιάσει αθόρυβα. Ο Πέτρος πρώτος συνήλθε και ανάγκασε και τη Μίνα να τον ακολουθήσει.

Τότε πρόσεξε πόσο ξαναμμένη ήτανε και πόσο ιδιαίτερα όμορφη την έκανε αυτή η άναψη. Το λεπτό λευκό της φόρεμα δεν κατόρθωνε να καλύψει πολλά πράγματα και ο Πέτρος διέκρινε σχεδόν ολόκληρο το τέλειο κορμί της. Τα λειωμένα μούρα, της είχανε βάψει τα χείλη και τα φιλιά του την είχανε κάνει να φαίνεται σαν ένα περίεργο έξυπνο μουτράκι.

Τώρα ένιωσε την ικανοποίηση του άνδρα κατακτητή, μα δεν θέλησε να το δείξει. Προτιμούσε να δίνει την ευκαιρία στη γυναίκα να εκδηλώνει πρώτη αυτή τα κατακτητικά της συναισθήματα. Την γυναίκα την αγαπούσε. Δεν ήθελε να την πατά και να την συντρίβει, αλλά να την εξυψώνει και να ικανοποιεί πρώτα το δικό της εγωισμό. Ο ίδιος δεν περίμενε παινέματα και κολακείες. Είχε κλέψει τη φράση της Θεοδώρας *‘..και εκ γυναικός πηγάζει τα κρείττα.’* Και την έλεγε πρώτος αυτός. Έτσι και τις κολάκευε και τους έδινε την ευκαιρία να πιστεύουν πως αυτές *έπιασαν το λαβράκι*.

«Μίνα, ας μην αναγκάσουμε το σκυλί να διαμαρτυρηθεί με πιο βίαιο τρόπο. Το φόρεμά σου είναι ωραιότατο. Σε κάνει πραγματική νεράιδα, αλλά νομίζω με τη σημερινή άσχημη ημέρα δεν θα γλιτώσεις το κρυολόγημα. Δεν είναι σήμερα για έξωμα και μεταξωτά. Αυτές τις ξαφνικές αλλαγές του καιρού

να τις προσέχεις.»

«Ευχαριστώ Πέτρο, έχεις δίκιο. Πάμε τώρα μέσα να δεις και τη γιαγιά.»

«Όχι πριν σου διορθώσω το μακιγιάζ και τακτοποιήσω την μερσεντές στην άκρη. Εδώ που είναι κλείνει το δρόμο..»

«Άφησέ τη όπως είναι. Σήμερα το μαγαζί δεν θα δεχθεί άλλους επισκέπτες. Με την μερσεντές εδώ, δεν θα μπορέσει κανένας να πλησιάσει στο πυργόσπιτο.»

Ο Πέτρος έσβησε το κινητήρα, πήρε μαζί του τα δώρα που είχε πάρει από τη Σπάρτη και το κάνιστρο με τα μούρα και βαδίζοντας πλάι της, την άκουγε να του μιλάει και να του λέει πόσο εργάστηκε αυτές τις δύο ημέρες και πόσο η ανυπομονησία της μεγάλωνε όσο πλησίαζε η Παρασκευή. Φτάσανε στο πυργόσπιτο και η Μίνα άνοιξε.

Πάλι η σκύλα προηγήθηκε και κατευθύνθηκε στο γνωστό τραπέζι και περίμενε και τους υπόλοιπους να την μιμηθούν.

Σε όλη την αίθουσα του καθιστικού επικρατούσε απόλυτη τάξη και καθαριότητα. Τα χέρια της κυρά Τασώς είχαν κάνει το θαύμα τους. Όλα λάμπανε. Και ο ίδιος ο Πέτρος σήμερα ένιωθε άνετα μέσα σ' αυτόν τον χώρο με τον λιγοστό φως, που σιγά σιγά δυνάμωνε, κατά περίεργο και ανεξήγητο τρόπο.

Όταν η Μίνα φώναξε τη γερόντισσα, αυτή εμφανίστηκε καλοντυμένη και πρόσχαρη χαιρέτησε το Πέτρο. Η χαρά της ήταν ολοφάνερη.

«Καλώς όρισες κορώνι μου.»

Και όταν αυτός της έδωσε την μαντίλα που της είχε φέρει, τότε η αγαθή γερόντισσα δεν έκρυψε την συγκίνησή της και

και πρόσθεσε..

«Σ' ευχαριστώ γιε μου. Τα χίλια καλά να δεις και ότι πεθυμά η καρδιά ζου. Να προσέχεις το κορίτσι μας.»

«Έννοια σου γιαγιά. Όλα θα πάνε καλά.»

«Μακάρι γιόκα μου. Ότι πούνε οι Θεοί..»

Και η γερόντισσα έφυγε προς την πόρτα που ήταν δίπλα στο τζάκι. Η Μίνα και ο Πέτρος που περιμένανε την αποχώρηση της γιαγιάς από το σκηνικό, ριχτήκανε πάλι ο ένας στην αγκαλιά του άλλου και άρχισαν να φιλιούνται, αλλά τώρα πιο ήρεμα πιο ήπια πιο αισθαντικά. Διακόπτανε τα φιλιά τους και έπειτα κοιταζόντουσαν με λατρεία. Ο Πέτρος της χάιδευε τα μαλλιά και ψιθυριστά της έλεγε *σ' αγαπώ* και η Μίνα αγγίζοντας τα άγρια φρύδια του, απαντούσε.. *εγώ να δεις..*

Δεν άργησε η γιαγιά να επιστρέψει με το καθιερωμένο πια καφεδάκι και το μπακλαβά. Ο Πέτρος που διψούσε τρομερά ήπια το νερό μονορούφι και μετά πήρε το καφέ του. Η γερόντισσα θυμήθηκε πως ο Πέτρος τον πίνει μέτριο βραστό και αυτό τον ικανοποίησε ιδιαίτερα.

Αφού ήπιαν και οι δύο τους κάμποσες ρουφηξιές, ο Πέτρος τη ρώτησε αν είχε καταστρώσει κάποιο *πλάνο* για το υπόλοιπο της ημέρας. Εκείνη του απάντησε καταφατικά.

«Αμέσως τώρα, για να προλάβουμε τη πύλη ανοιχτή, θα πάμε να σου δείξω τη καστροπολιτεία και το βράδυ θα φάμε έξω. Από αύριο, κύριε, θα στρωθούμε στη δουλειά..»

«Μήπως θα ήταν σκόπιμο να βλέπαμε το Μυστρά αύριο που θα έχουμε καλό καιρό και όχι σήμερα, που ο καιρός είναι κατσούφης; Έχω την γνώμη σήμερα να καθίσουμε μέσα..»

«Θα συμφωνούσα μαζί σου, αν ο Μυστράς δεν παρουσίαζε ένα καταπληκτικό θέαμα με τέτοιο συννεφιασμένο καιρό. Σήμερα, να είσαι σίγουρος, θα τον γνωρίσουμε σε μιά καταπληκτική του εμφάνιση με τον βροχερό καιρό.»

«Εγώ θα επιμείνω στην ένστασή μου. Και θα την υποστηρίζω. Λοιπόν με τέτοιο κατσούφη καιρό, όλα συνηγορούν για εργασία γραφείου. Πάντα στο στρατό με τέτοιο καιρό είχαμε *πρόγραμμα βροχερών ημερών*. Ακόμη, θα έχεις την ευκαιρία να μου κάνεις και τις πρώτες παρουσιάσεις της εργασίας σου κι εγώ θα έχω επαρκείς ιστορικές γνώσεις για αύριο που θα επισκεφτούμε τη καστροπολιτεία.»

Έσκυψε τον αγκάλιασε και για λίγο τον κράτησε έτσι και τον αισθανόταν. Μετά του είπε χαριτωμένα...

«Ο.K. mr. Right.¹³ Με έπεισες. Τώρα λοιπόν το πρόγραμμα αλλάζει. Στρώνουμε τραπέζι, τρώμε και μετά στρωνόμαστε κι εμείς στη δουλειά...»

Μόλις τελείωσε τη φράση της, τον φίλησε μ' ένα πεταχτό φιλί και σηκώθηκε. Άρχισε σχεδόν να τρέχει αριστερά-δεξιά. Έβγαλε τραπεζομάντιλα και πετσέτες, σερβίτσια από φίνα πορσελάνη και αργυρά μαχαιροπήρουνα. Ακόμη και τα ποτήρια ήσαν κομπλέ από καθαρό ταγιαρισμένο κρύσταλλο. Εντύπωση έκανε του Πέτρου η ευκινησία της. Έκανε μόνη της τα πάντα. Εδώ σήμερα, δεν ήταν η μεγαλοκυρά που την υπηρετούν οι υπηρέτες και αυτή έδινε μόνο εντολές. Εδώ ήταν *η καλή νοικοκυρά*, που στο σπίτι της, *είναι δούλα και κυρά*.

Η γιαγιά βοηθούσε κι αυτή, αλλά κάνοντας ότι της έλεγε η

¹³ *Εντάξει κ. Σωστέ*

Μίνα. Τώρα που τη παρατηρούσε ο Πέτρος θυμήθηκε πως του είχε πει νωρίτερα.. " *ότι πούνε οι Θεοί* ". Γιατί τάχα; Αμέσως όμως το ξέχασε.

Δεν πέρασαν είκοσι λεπτά και το τραπέζι ήταν έτοιμο, στρωμένο για τρεις. Η Μίνα δεν άφηνε τη γερόντισσα να φάει μόνη της. Την είχε μεγαλώσει και την ένιωθε σα μητέρα. Αυτό τον χαροποίησε γιατί και ο ίδιος αγαπούσε τους γέροντες.

«Μίνα, σου πρότερον συγχαρητήρια κορίτσι μου. Πως τα κατάφερες έτσι;»

Ήλθε από πίσω του, έσκυψε πάνω από την πολυθρόνα του και σχεδόν σε επαφή με το μάγουλο του, του είπε:

«Κουτέ.. ήταν όλα έτοιμα. Έτσι το είχα σχεδιάσει κι εγώ. Έλα τώρα.. ας καθίσουμε στο τραπέζι.»

«Είσαι 'συ ένα μούτρο.. Τι να πιστέψω πια σε σένα;»

Στη συνέχεια, σαν άκουσε την πειραχτική ερώτηση του Πέτρου ξέσπασε πάλι σε ένα ηχηρό γέλιο, που την άκουσε και η Βάβω και απόρησε τι μπορεί να της συμβαίνει τάχα. Δεν την είχε συνηθίσει σε τόσο δυνατά και εντυπωσιακά γέλια.

Κόρη μου τόσο χαρούμενη σε κάνει αυτός ο άνθρωπος; Κάτι μουρμούρισε μέσα της που οι δύο άλλοι δεν άκουσαν μα ούτε και πρόσεχαν πια την γερόντισσα που σταυροκοπήθηκε.

Κάθισαν όλοι γύρω από το διπλό τραπέζι που είχε ετοιμάσει. Οι δύο τους κάθισαν δίπλα, στη μεγάλη πλευρά του τραπεζιού και η κυρά Τασώ στη μικρή πλευρά δίπλα στη Μίνα. Αυτό της έδινε απόλυτη αμεσότητα επικοινωνίας και με τους δύο και δυνατότητα γρήγορης ικανοποίησης των αναγκών τους.

Το φαγητό ήταν νόστιμο και ο Πέτρος είχε την ευκαιρία να

εκτιμήσει και την ικανότητα της Μίνας στη μαγειρική. Στη συνέχεια όμως ξεπέρασε τη συζήτηση για το φαγητό και της δραστηριότητες της Μίνας στην κουζίνα και χωρίς πολλές υπεκφυγές, ρώτησε την κυρά Τασώ αν πράγματι αυτή έχει ζωγραφίσει τα πορτρέτα του τοίχου. Ήταν μια πολύ καλή και μεγάλη εργασία, σε τεχνοτροπία Θεόφιλου.

«Ναι κορώνι μου. Εγώ τα έχω κάνει. Έχουν περάσει όμως χρόνια πολλά από τότε. Τώρα τα έχω δωρίσει στη Μίνα.»

«Βλέπω πως έχεις και γυναίκες στη συλλογή.»

Η κυρά Τάσσω δεν απάντησε αλλά κούνησε το κεφάλι της. Ο Πέτρος, μετά τη τελευταία φράση του, αναρωτήθηκε μήπως έκανε γκάφα. Τον πρόλαβε όμως η Μίνα ..

«Αυτές Πέτρο οι γυναίκες έχουνε παίζει κάποιο σημαντικό ρόλο στην ιστορία του Βυζαντίου. Άλλες καλό και άλλες άσχημο. Η θεία μου έχει δικά της κριτήρια που αξιολογεί και χαρακτηρίζει αυτούς που ζωγραφίζει σαν καλούς ή κακούς. Σχεδόν όλοι πέρασαν από τη διακυβέρνηση του κράτους. Ο τέταρτος πίνακας διαφέρει. Είναι η Θεά Εκάτη, προστάτιδα της θείας μου και για να την τιμήσει, υπογράφει με το όνομά της. Δεν κρατά σειρά στη διήγηση. Διηγείται την ιστορία που θα της ζητηθεί..»

Ο Πέτρος δεν άκουσε τα τελευταία λόγια της Μίνας. Είχε πλησιάσει τα κάδρα και κοίταξε τις υπογραφές. Πράγματι η γερόντισσα υπέγραφε με το όνομα της Θεάς Εκάτης.

«Και γιατί έχει πρώτα τις γυναίκες;»

«Μάλλον τηρεί τους τύπους. Προηγούνται, λέει, οι γυναίκες.

Και κάτι ακόμη. Μη σε παραξενέψουν τα ελληνικά της

γιαγιάς. Καμιά φορά ανακατεύει τα μανιάτικα με την γλώσσα του 1950 και από κοντά βάζει λίγη βυζαντινή ορολογία.»

«Μίνα, δεν θα μ' ενοχλήσει ούτε η σειρά που θα τηρήσει στη διήγηση η γιαγιά, ούτε η διάλεκτος, ακόμη κι αν είναι τα κορακίστικα. Μόνο θα προτιμούσα ν' αρχίσουμε με άνδρα.»

«Καλά λοιπόν, ας αφήσουμε τις γυναίκες και ας αρχίσουμε με τον πέμπτο πίνακα που δείχνει το βασιλιά Θεοδόσιο.»

«Ότι προστάξεις κόρη μου. Λοιπόν στο πέμπτο κάδρο είναι ο αυτοκράτορας Κωνσταντινούπολης.. Θεοδόσιος ο Α΄.

Αυτός ανέβηκε στο θρόνο το 380 μ.Χ. Ήταν Ισπανός, φανατικός ανθέλληνας και όρισε επίσημη και μοναδική θρησκεία του κράτους τον χριστιανισμό κηρύσσοντας εκτός νόμου κάθε άλλη λατρεία. Έγραψε ένα κώδικα που πήρε το όνομά του, τον "κώδικα του Θεοδοσίου" κι εκεί χαρακτηρίζεται κάθε.. *"μη χριστιανός, σαν σιχαμερός, αιρετικός, μωρός και τυφλός που απειλείται με επουράνια και επί γης τιμωρία."*

Ο Θεοδόσιος εξουσιοδότησε τον επίσκοπο Μεδιολάνου Αμβρόσιο, να καταστρέψει όλους τους ναούς των *Εθνικών*. *Εθνικούς* χαρακτηρίζανε τους Έλληνες που είχαν ακόμη τους δώδεκα Θεούς. Το 381 μ.Χ. άρχισε να παρατηρείται μια επιστροφή στις αρχαίες λατρείες με μαζικές αποκηρύξεις του Χριστιανισμού. Τότε ο Θεοδόσιος, βλέποντας την επιστροφή πολλών χριστιανών στις πατρώες λατρείες, με διάταγμα του αφαιρεί τα πολιτικά δικαιώματα όλων εκείνων των χριστιανών που πέσανε σε μία τέτοια μεταστροφή.

Στην περίοδο αυτή σε όλη την ανατολική αυτοκρατορία, εκκλησίες και βιβλιοθήκες γκρεμίζονται και καίγονται, ενώ με

νέο διάταγμα, ο Θεοδόσιος απαγόρευσε ακόμα και την απλή επίσκεψη στους ελληνικούς και εθνικούς ναούς.

Στην Κωνσταντινούπολη, οι Χριστιανοί μετατρέπουν το ναό της Αφροδίτης σε πορνείο και της Θεάς Αρτέμιδος και του Θεού Ήλιου σε στάβλους.

Το 382 βάζουν το *hellelu-jah*¹⁴ στις χριστιανικές τελετές.

Το 389 επιτρέπουν μόνο τη χριστιανική χρονολόγηση, ενώ το 390, ο χριστιανός γότθος στρατηγός Βοδέριχος, αρχηγός των βυζαντινών στρατιωτών της φρουράς της Θεσσαλονίκης προσπαθεί να επιβάλλει στους έλληνες της πόλης, το Χριστιανισμό με την βία. Οι έλληνες εξεγείρονται και σκοτώνουν πολλούς αξιωματικούς και στρατιώτες της φρουράς, μαζί και το Βοδέριχο. Ο Θεοδόσιος μαθαίνοντας τα συμβάντα, καλεί τους κάτοικους της Θεσσαλονίκης στον ιππόδρομο δήθεν για να παρακολουθήσουν ιπποδρομίες και μέσα σε τρεις ώρες, με την βοήθεια των εκχριστιανισμένων γότθων, σφάζουν 7000 έλληνες. Άλλοι λένε πως ήτανε διπλάσιοι.

Η εκκλησία τιμώρησε το Θεοδόσιο με δέκα μήνες στέρηση των θρησκευτικών του δικαιωμάτων. Αυτός όμως ήρθε στην εκκλησία και μπρούμυτα, ομολόγησε την αμαρτία του και ζήτησε συγγνώμη. Η εκκλησία του την έδωσε και αυτός φρόντισε να της ανταποδώσει τη συγγνώμη με νέους φοβερούς διωγμούς των *εθνικών*, όπως ονόμαζαν τους άπιστους και τους αιρετικούς. Αυτοί όμως *...οι άπιστοι* ήταν έλληνες που δεν είχαν ασπασθεί ακόμη το Χριστιανισμό.

¹⁴ Το γνωστό 'αλληλουϊα'. Η φράση αυτή στα εβραϊκά σημαίνει 'Δόξα τω Γιαχωβά' και ήταν η πολεμική κραυγή των Εβραίων ζηλωτών.

Το 391, ο Θεοδοσίος με νέο *έδικτο* απαγορεύει την ελληνική γλώσσα και καθιερώνει την λατινική σαν επίσημη γλώσσα της αυτοκρατορίας. Το 392, με άλλο *έδικτο* απαγορεύει την θρησκεία του Δωδεκάθεου και κάθε μη χριστιανική τελετή και ακολούθησαν νέες σφαγές *ελλήνων και εθνικών*.

Τα Καβήρεια μυστήρια της Σαμοθράκης παύουν και οι έλληνες ιερείς σφάζονται. Στα χρόνια αυτά καταστράφηκε κάθε έργο τέχνης που θύμιζε το *δωδεκάθεο*. Επέβαλε τον χριστιανισμό ως επίσημη θρησκεία και χώρισε την ρωμαϊκή αυτοκρατορία σε δυτική και ανατολική.

Η ανατολική μετατράπηκε σε βυζαντινή (ελληνική) αυτοκρατορία, ενώ τη Δυτική της Ρώμης την καταλάβανε βαρβάρικοι γερμανικοί λαοί. Για τις υπηρεσίες του αυτές προς την εκκλησία, ο Θεοδοσίος ονομάστηκε *Μέγας*..»

Η γερόντισσα σταμάτησε εδώ, αλλά και οι άλλοι που την άκουγαν, δεν της απάντησαν. Την κοιτούσαν αμίλητοι και εντυπωσιασμένοι από τη γνώση και τη μνήμη της γριούλας.

Ο Πέτρος έσπασε τη σιωπή ευχαριστώντας την για τις ιστορίες της. Και για να δοκιμάσει την κρίση της τη ρώτησε:

«Και αυτόν που τον κατατάσσεις εσύ γιαγιά;»

«Που να τον κατατάξω; Ο Χριστιανισμός είναι θρησκεία της αγάπης. Η εκκλησία τον συγχώρεσε και αυτός μεταμελήθηκε και της ανταπόδωσε τη συγγνώμη με *καλό*, όπως αυτός το έβλεπε, δηλαδή με διωγμούς των *απίστων* και με επιβολή του Χριστιανισμού σαν επίσημης θρησκείας του κράτους.

Ο αρχαίοι μας πρόγονοι, που πάντα επικαλούμαστε σαν τους χρειαστούμε, λέγανε το... ‘*ουδέν κακόν αμιγές καλού*.’

Δύσκολα όμως η συνείδηση των απλών Χριστιανών θα συγχωρέσει τα φονικά τόσων ανθρώπων.»

«Έχεις δίκιο γερόντισσα. Η Χριστιανική πίστη τώρα για μας τους έλληνες ορθόδοξους Χριστιανούς, έχει γίνει δύναμη που μας βοηθά και κατευθύνει τις πράξεις μας προς το καλό πλέον. Ελληνισμός και Χριστιανισμός συμπορεύονται.»

Εδώ τον διάκοψε η φωνή της Μίνας που παρακολουθούσε και αυτή με ενδιαφέρον τη διήγηση της γερόντισσας...

«Η μάχη μεταξύ Χριστιανισμού και αρχαιολατρίας, ξεκίνησε στη Δυτική Ευρώπη από τον μεσαίωνα και τον διαφωτισμό, σαν αντίσταση στον παπισμό. Κανείς δεν αμφισβητεί ότι έγιναν διώξεις των Χριστιανών. Και τούτο γιατί οι Βυζαντινοί αυτοκράτορες λησμόνησαν ότι ο Χριστός δεν δίδαξε την δια πυρός και σιδήρου επικράτηση, αλλά δια της αγάπης και τού θείου λόγου. Οι Χριστιανοί έπεσαν στην παγίδα μερικών ανθελλήνων αυτοκρατόρων που με προδιαγεγραμμένο σχέδιο καταστρέφανε και καίγανε ότι ελληνικό και σκοτώνανε κάθε έναν που δήλωνε έλληνας. Με ταμπέλα το Χριστιανισμό προσπαθήσανε να σβήσουνε τον Ελληνισμό. Αλλά οι διώξεις αυτές, ξεκινάγανε από Φράγκους και όχι από έλληνες. Δεν πρέπει να παραγνωρίσουμε ότι ο Πάπας και οι Φράγκοι, φτάσανε να συζητούν για "τελική λύση", για ολοσχερή δηλαδή αφανισμό των ελλήνων και του ελληνικού πολιτισμού. Οι έλληνες αυτοκράτορες συντέλεσανε να διατηρηθεί η Αττική παιδεία και να σωθούν πολλά αρχαία συγγράμματα.

Βέβαια, βιαιότητες γίνανε και από τους 'εθνικούς' εναντίον των Χριστιανών. Η Αριάδνη, η ελληνίδα σύζυγος του αυτο-

κράτορα Αναστασίου, το 516 της ήρθε και άνοιξε τα ελληνικά ιερά προκαλώντας μεγάλη αντίδραση στους Χριστιανούς που με αρχηγό τους τον στρατηγό Βιτταλιανό, επαναστατούν και πολιορκούν την Κωνσταντινούπολη, απαιτώντας την άμεση απομάκρυνση της Αριάδνης και εγκλεισμό της σε μοναστήρι. Αυτή όμως ήτανε σκληρό καρύδι. Δεν κάθισε με σταυρωμένα τα χέρια. Αρκετά έξυπνη, αντί να φορέσει το ράσο ζητάει βοήθεια από την Αθήνα. Εκεί ναυλοχούσε ο στόλος της Ανατολικής Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας που επέβλεπε την Μεσόγειο. Ονομαζόταν Αθηναϊκός και ο ναύαρχος Αθηνάρχης. Σε χρόνο ρεκόρ, μόνο τρεις μέρες κάνανε οι Αθηναϊκές τριήρεις με επικεφαλής τον Αθηνάρχη Πρόκλο, να μπούνε στον Κεράτιο κόλπο. Εκεί καταβυθίζουν τον Βυζαντινό στόλο και βγαίνουν στην Κωνσταντινούπολη.

Αφού αποκαταστήσανε τη τάξη, οι έλληνες φύγανε αλλά αφήσανε πίσω τους είκοσι χιλιάδες νεκρούς χριστιανούς, κατεστραμμένα τα χριστιανικά ιερά και βυθισμένο ολόκληρο το βυζαντινό στόλο.

Αναρωτιέμαι, μήπως όλοι αυτοί οι διωγμοί κατά των ελλήνων από τους Φράγκους και τους τούρκους και η υποταγή τους τελικά στους δεύτερους, ήταν θεία θέληση, για να επικρατήσει η δύναμη του θείου λόγου και ο ελληνισμός να αναγεννηθεί *"εκ της τέφρας του"* .»

«Κόρη μου.. τι να πω. Άγνωστες οι βουλές των Θεών. Μέχρι να επικρατήσει ο Χριστιανισμός, γίνανε μεγάλα εγκλήματα σε βάρος των Ελλήνων που πίστευαν ακόμη στους Θεούς του Ολύμπου. Αλλά μη μπερδεύουμε την πίστη με την ιστορική

αλήθεια. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως οι πιο πολλοί βασιλιάδες του Βυζαντίου ήσανε ξένοι και με το πρόσχημα της επιβολής του Χριστιανισμού, καταστρέφανε τον Ελληνισμό.»

Μετά στράφηκε στο Πέτρο και του είπε:

«Να.. τα επόμενα δύο κάδρα, απεικονίζουνε δύο σπουδαίους αυτοκράτορες. Ο ένας είναι ο Κωνσταντίνος ο Μέγας και ο άλλος ο Ιουστινιανός. Πολλά κάνανε και οι δύο. Και καλά και κακά. Αυτά όμως θα σου τα πει η Μίνα που τα έχει γραμμένα στα τετράδιά της και τα ξέρει καλύτερα.»

Ο Πέτρος δεν ήθελε αυτή η συζήτηση να μετατραπεί σε αντιπαράθεση. Πήγε να απαντήσει στη γερόντισσα μα δεν το έκανε, γιατί είδε τη Μίνα να του γνώφει να μην δώσει συνέχεια και πήρε το λόγο και είπε στη γερόντισσα..

«Γιαγιά... όσο εσύ μιλούσες, εμείς τρώγαμε και έχουμε ήδη τελειώσει. Φάγε κάτι κι εσύ... είσαι νηστική. Βέβαια στην ηλικία σου δεν χρειάζεσαι και πολύ φαγητό, αλλά όπως ξέρεις.. άλλο το λίγο και άλλο το τίποτε.»

«Κόρη μου μην ανησυχείς για το φαγητό μου. Τόσο *τρώου* κάθε μέρα. Κι αν δεν φάγω κάποια μέρα, δε με βλάφτει.»

Η Μίνα δεν απάντησε. Στράφηκε στο Πέτρο και του είπε:

«Πέτρο... κοντεύει πέντε. Θέλεις να πάμε στο γραφείο μου και να πιούμε εκεί καφέ, ή να τον πιούμε δω και να πάμε πάνω μετά τον καφέ;»

«Θα προτιμούσα την πρώτη επιλογή. Τον απολαμβάνω πιο καλά τον καφέ εργαζόμενος.»

«Εντάξει. Πάμε πάνω και η θείτσα μου ξέρει πολύ καλά τι να κάνει. Θα μας φέρει τους καφέδες επάνω.»

Ο Πέτρος ακολούθησε τη Μίνα στον α΄ όροφο του πυργόσπιτου από μια πέτρινη στενή σκάλα. Εδώ υπήρχαν δύο κύρια δωμάτια και ένα λουτροκαμινέ. Σε αντιστοιχία υπήρχαν οι ίδιοι χώροι και στο β΄ όροφο που σε έφερνε κει η ίδια στενή σκάλα με περιστροφή αριστερά. Και τα δύο δωμάτια του α΄ ορόφου, τα χρησιμοποιούσε η Μίνα. Το ένα για γραφείο και το άλλο για υπνοδωμάτιο. Μετά ανεβήκανε στο β΄ όροφο.

Αφού του έκανε και εδώ μιά τυπική ξενάγηση του έδειξε τις δύο κρεβατοκάμαρες και το μπάνιο. Μετά του δήλωσε πως μπορούσε να χρησιμοποιήσει όποια κάμαρα ήθελε. Εδώ αυτός την κοίταξε χαμογελώντας και η Μίνα έπεσε στην αγκαλιά του και αναζήτησε τα χείλη του. Μετά κατεβήκανε στο γραφείο της όπου περνούσε τις πιο πολλές ώρες της σαν ήταν στο πυργόσπιτο. Το γραφείο ήταν ένας πρόσχαρος χώρος, επιπλωμένος με γούστο σύμφωνα με δικές της οδηγίες. Τα έπιπλα όλα μασίφ σκαλιστά, σαν αυτά που γίνονται μόνο κατά παραγγελία και μόνο από ειδικευμένους τεχνίτες. Εκτός από το έπιπλο του γραφείου, υπήρχαν εκεί και δύο πολυθρόνες, ένα τραπεζάκι επισκεπτών, δύο καρέκλες, δύο βιβλιοθήκες κι ένα φωτιστικό δαπέδου. Ακόμη υπήρχε ένα ειδικό έπιπλο με ένα ηλεκτρονικό υπολογιστή και στον τοίχο, δύο κάδρα των γονέων της Μίνας με φόντο το Μυστρά.

«Πέτρο, κάθισε συ εδώ στο γραφείο. Εγώ θα είμαι δίπλα σου ώστε να μπορώ να μετακινούμαι, όταν χρειάζεται. Το πάνω-κάτω της σκάλας είναι σκληρό για τη γιαγιά.»

Ο Πέτρος κάθισε στη πολυθρόνα και δίπλα του έσυρε η Μίνα μια δεύτερη καρέκλα. Πριν καθίσει έφερε και οκτώ

τετράδια των εκατό φύλλων. Τέσσερα με άσπρο εξώφυλλο και τέσσερα με σιέλ. Στη συνέχεια μετακίνησαν και φέρανε τα καθίσματά τους σε σχεδόν κάθετη θέση.

Την έβλεπε και χαιρόταν. Αισθανόταν εκείνη την περίεργη ψυχική ευφορία που ενώ κάνει κάποιον να χαίρεται και να νιώθει ερωτευμένος, την ίδια στιγμή τον γέμιζε φόβο μήπως την χάσει το ίδιο ξαφνικά όπως την βρήκε. Μέσα σε τέσσερες ημέρες, ήταν στο στάδιο που κάποιος πιστεύει ότι αγαπάει αληθινά. Ένιωθε να τον κυριεύει αυτή η γλυκιά ικανοποίηση και αγωνία που νιώθει κανείς, όταν κάτι εξαιρετικό του έχει συμβεί. Κοίταζε τη Μίνα και αναρωτιόταν, αν πράγματι είναι ο ίδιος που έχει εμπλακεί σ' αυτή την ιστορία.

Και ακόμη, πως έγινε κι ένα απλό ταξίδι, να του προκύψει ξαφνικά τόσο μοιραίο και μια γοητευτική γυναίκα, μέσα σε λίγες ημέρες να τον κατακτήσει. Γιατί στην υπόθεση της Μίνας όλα ήρθαν τόσο εύκολα, λες και κάποιος να τα είχε ταιριάξει αριστοτεχνικά να συμβούν, που κανένα εμπόδιο δεν του βγήκε μπροστά. Όχι βέβαια πως δεν είχε εμπιστοσύνη στην δική του γοητεία, μα αυτή η ολοκληρωτική έλλειψη αντίδρασης, του μείωνε το βαθμό της ικανοποίησης του εγωισμού του. Τον ελκύει το ερωτικό πρόβλημα, η δυσκολία και η μάχη για την κατάκτηση. Θα προτιμούσε να βρει αντίσταση. Να παλέψει και να νικήσει. Τώρα όμως; Του έπεσε το μήλο ώριμο να το γευτεί χωρίς αγώνα ή ανταγωνισμό. Αναρωτιέται δω και τέσσερες ημέρες, πως είναι δυνατόν αυτή η γυναίκα-κορίτσι, να έχει μείνει τόσα χρόνια έτσι, μόνη, απογοητευμένη και ανέραστη και να περιμένει αυτόν.

Τα τετράδια

10. τα τετράδια

*Τετράδια άψυχα, κατάστιχα κιτρινισμένα,
κολλυβογράμματα, σκαλίσματα ψυχής.
Λόγια νεκρών στο χρόνο ξεχασμένα,
Και στη καρδιά, κρύες ρανίδες της βροχής.
ΤΑ ΤΕΤΡΑΔΙΑ (Α. Κουμανάκος.)*

«*Π*έτρο, μέχρι να έρθουν οι καφέδες μας, θα με υποστείς για μια μικρή ενημέρωση σχετικά με αυτά τα τετράδια. Τα σιέλ, περιέχουν την εργασία των γονιών μου, ενώ τα άσπρα περιέχουν τη δική μου εργασία που αφορά στη Μάνη και στους μανιάτες. Και οι δύο γονείς μου ασχοληθήκανε αρχικά με το Βυζάντιο και κυρίως με την μετάφραση στην Αγγλική του βιβλίου της Άννας της Κομνηνής, την *Αλεξιάδα*.¹⁵

Στη συνέχεια όμως, μετά την αγορά του πυργόσπιτου δεν ξέρω τι ανακαλύψανε και σχεδόν αλλάξανε αντικείμενο στην εργασία τους. Τους έβλεπα να μετράνε το ποτάμι και τον πύργο, να μελετούν χάρτες και να σχεδιάζουν κάτι περίεργα σχήματα στο τέταρτο τετράδιο. Σ' αυτό δεν μπορώ να σου διαβάσω τίποτε γιατί δεν τα καταλαβαίνω. Μάλλον εσύ θα με διαφωτίσεις που είσαι και μηχανικός, αφού το διαβάσεις.

Εγώ, να σου υπενθυμίσω μόνο μερικά γενικά ιστορικά στοιχεία, για να έχεις μιά πρόσφατη εικόνα των πραγμάτων.

Η ιστορία της Ελλάδας διακρίνεται σε τέσσερες περιόδους.
- τη προϊστορική: που αρχίζει από την παλαιολιθική εποχή ως

¹⁵ "Αλεξιάδα": Επικό ιστορικό έργο που έγραψε η Άννα Κομνηνή σε 15 βιβλία, όπου περιγράφει τα έργα και τις ημέρες του αυτοκράτορα πατέρα της Αλεξίου.

την 6^η χιλιετία π.Χ.(νεολιθική εποχή)

- την αρχαία: από την 6^η χιλιετία π.Χ. ως το 330 μ.Χ. (χρονολογία ίδρυσης της Κωνσταντινούπολης)

- τη μεσαιωνική: από το 330 μ.Χ. ως το 1453 μ.Χ. (ημερομηνία της άλωσης της Πόλης από τους Τούρκους) και τέλος

- τη σύγχρονη: από το 1453 μ.Χ. μέχρι σήμερα.

Στη μεσαιωνική ιστορία θα μπορούσε να γίνει εκτενής αναφορά της Ελλάδας, ως *Βυζάντιο*.

«Τα έχω μελετήσει αυτά, αλλά επειδή δεν αφορούσαν στη κατοπινή μου δραστηριότητα.. δεν τα έχω συγκρατήσει.»

«Σε καταλαβαίνω. Μόνο εγκυκλοπαιδικές γνώσεις μπορεί να έχεις πια, αφού δεν είναι αντικείμενο των ασχολιών σου.

Λοιπόν, *Βυζάντιο* ή *Βυζαντινή αυτοκρατορία*, εννοούμε το κράτος εκείνο, που ξεκινώντας σα συνέχεια της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, απετέλεσε αργότερα αυτοτελή Χριστιανική πολιτεία με ελληνικό χαρακτήρα και πρωτεύουσα του την Κωνσταντινούπολη, που αρχικά λεγόταν Νέα Ρώμη.. Οι κάτοικοι του Βυζαντίου προσφωνούσαν τους εαυτούς τους *Ρωμαίους*. Ήσαν δηλ. πάντοτε Ρωμαίοι, ως προς την κρατική τους υπόσταση, θεωρούσαν όμως τους εαυτούς των Έλληνες ως προς την εθνική τους καταγωγή. Ο όρος *Βυζάντιο* πλάστηκε το δέκατο έκτο αιώνα (1562 μ.Χ.), από τον Φράγκο ιστορικό Ιερώνυμο Wolf, και χρησιμοποιήθηκε αργότερα επανειλημμένως από άλλους δυτικούς συγγραφείς, με σκοπό την υποτίμηση της Ρωμιοσύνης. Κάθε τι σχετικό με το Βυζάντιο θεωρείτο αποβλητέο και άρα καταδικαστέο.

Το Βυζάντιο κληρονόμησε τον Ανατολικό γεωγραφικό χώρο

μέσα στον οποίο έδρασε η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, δηλαδή τα Ανατολικά παράλια της Μεσογείου, τη Μικρά Ασία και ένα τμήμα της Αραβικής Χερσονήσου. Η Βυζαντινή ιστορία τώρα, διακρίνεται σε τρεις περιόδους: την πρωτοβυζαντινή, την μεσοβυζαντινή και την υστεροβυζαντινή περίοδο.

Η πρώτη περίοδος εκτείνεται από τον Μ. Κωνσταντίνο ως τον Ιουστινιανό (324-565). Οι βασιλείες της περιόδου αυτής αποτελούν σταθμό στην ιστορία του Βυζαντινού κράτους.

Η βασιλεία του Μ. Κωνσταντίνου, απετέλεσε περίοδο δημιουργίας σε όλους τους τομείς. Ο ίδιος φημίζεται για το μεταρρυθμιστικό του έργο, χάρη στο οποίο η νέα πόλη που ίδρυσε *απαλλάχτηκε* από τους εθνικούς δεσμούς και την ειδωλολατρία, ενώ το διάταγμα των Μεδιολάνων έβαλε τέρμα στους διωγμούς και άνοιξε το δρόμο για την εξάπλωση του χριστιανισμού.

Ο Ιουστινιανός από την πλευρά του έθεσε τις βάσεις της Βυζαντινής αυτοκρατορίας με δική της νομοθεσία και τέχνη. Έτσι άρχισε να αποκτά δικό της χαρακτήρα. Απώθησε τους βαρβάρους από την Ιταλία και ανάγκασε τους Πέρσες να σεβαστούν τις συνθήκες που είχαν συνάψει παλιότερα. Η πολιτική του είχε δύο στόχους: ως Ρωμαίος αυτοκράτορας να αποκαταστήσει τα όρια του κράτους και ως ορθόδοξος ηγεμόνας να επιβάλει το ορθόδοξο δόγμα.

Η δεύτερη και μακροβιότερη περίοδος αρχίζει με την άνοδο στο θρόνο του Ιουστίνου του Β' και τελειώνει με την πτώση του Νικηφόρου Γ' του Βοτανειάτη (565-1081). Στη περίοδο αυτή, το Βυζάντιο δέχτηκε επιθέσεις οργανωμένων και

ανοργάνωτων εχθρών και απάντησε με αντεπιθέσεις, ενώ τον ίδιο χρόνο επέφερε βαθιές μεταβολές στη δομή του. Την τελευταία φάση της δεύτερης και πιο λαμπρής περιόδου, διαδέχεται η άνοδος στο θρόνο ανίκανων αυτοκρατόρων και οι επιθέσεις που δέχεται η αυτοκρατορία την αποδυναμώνουν και προετοιμάζουν την καθοδική πορεία της που πρόκειται να ακολουθήσει.

Στην τρίτη περίοδο (1081-1453) η βυζαντινή αυτοκρατορία δεν είναι πια ο ρυθμιστής της διεθνούς κατάστασης, αλλά ένα κράτος που τα σύνορά του όλο και περιορίζονταν. Και ενώ στην αρχή διατηρούσε αρκετή από την εξωτερική λάμψη της και κατόρθωνε εύκολα και αποτελεσματικά να επιβάλλεται σε αρκετούς εξωτερικούς εχθρούς, στη συνέχεια, η φραγκική κατάκτηση της πρωτεύουσας και πολλών άλλων επαρχιακών περιοχών που έγινε με την τέταρτη σταυροφορία, που ο ίδιος ο Πάπας (1204-1261) οργάνωσε, απετέλεσε μεγάλο πλήγμα στη συνοχή του κράτους. Ας αρχίσουμε με τον...»

«Νεράιδα.. ένσταση...»

«Γιατί η ένσταση; δεν θέλεις ν' ακούσεις;»

«Όχι μάτια μου γλυκά. Ποιός είπε τέτοιο πράγμα. Μα μου είπες πως για τους αυτοκράτορες θα τα διαβάσω μόνος μου.»

«Ναι.. έχεις δίκιο, δεκτή η ένσταση.»

«Μίνα κορίτσι μου.. μην ανησυχείς. Σε διαβεβαιώνω πως θα τα ιδώ όλα με προσοχή και δεν θα αφήσω τίποτε που να μην το διαβάσω. Μα η γιαγιά μας ξέχασε. Μου φαίνεται την πήρε ο ύπνος. Που είναι οι καφέδες;»

«Τι να σου πω. Πάλι έχεις δίκιο. Ας μην την αδικούμε έχει

περάσει τα ενενήντα και ξεχνιέται. Κάνουμε κάτι άλλο;»

«Σαν τι να κάνουμε. Να την ξυπνήσουμε;»

«Όχι, να πάμε κάτω να κάνουμε τούς καφέδες μόνοι μας.»

«Νεράιδα μου να σε φιλήσω.»

Και λέγοντάς της αυτά, ο Πέτρος στην κυριολεξία την άρπαξε, πριν αυτή κατορθώσει να αντιδράσει, την έσυρε πάνω του και την έπνιξε στα φιλιά. Τότε εκείνη σαν κατόρθωσε να ελευθερωθεί από το σφιχταγκάλιασμα του, πρόλαβε να πει:

«Έτσι που πάμε φοβάμαι πώς δεν θα πιούμε καφέ. Δε θα σε πείραζε αυτό;»

«Οπωσδήποτε.. Δε θέλω ν' αλλάζω τις συνήθειές μου;»

«Αυτό πρέπει να το θυμάμαι. Μετά το φαγητό.. καφέ.»

Την κοίταξε με απορία. Την έπιασε από το χέρι και την έφερε προς το διθέσιο καναπέ. Κάθισαν αντικριστά και με το δεξί του χέρι άρχισε να της χαϊδεύει τα μαλλιά. Μετά της είπε:

«Ξέρεις πως λένε στην Αμερική αυτή την πολυθρόνα;»

«Είλικρινά όχι.»

«Τη λένε *lovers' chair*, δηλαδή *πολυθρόνα των εραστών*.

Μιά και καθόμαστε λοιπόν εδώ, ας ξεχάσουμε το καφέ και ας δικαιώσουμε το όνομα της πολυθρόνας σου.»

Η Μίνα ξανάβαλε τα γέλια, έβγαλε τα πασούμια της και γυρνώντας τη πλάτη της προς το μέρος του Πέτρου, έγειρε πάνω στα γόνατά του και σηκώνοντας τα χέρια της, του έδωσε να καταλάβει πως αναζητούσε τα χείλη του. Αυτός βελτίωσε τη θέση του στη πολυθρόνα, συγκράτησε με το αριστερό του χέρι το κεφάλι και τον ώμο της, ενώ με το δεξί του τη στήριζε από τη μέση ή της χαϊδευε το πρόσωπο. Την κοίταξε επίμονα

βυθίζοντας το βλέμμα του στα πράσινα μάτια της. Αμήχανη αυτή δεν μιλούσε. Μετά, σαν συνήλθε τον ρώτησε..

«Τι έπαθες και με κοιτάζεις έτσι;»

«Τίποτε, απλά σκέπτομαι πόσο κοντά είναι, καμιά φορά, η ευτυχία και πόσο εύκολα μπορούμε να την φτάσουμε. Λίγη τύχη χρειάζεται για να συμβεί.»

«Τι λες τώρα; Ποιό να συμβεί;»

«Το ξαφνικό, το αναπάντεχο, το τυχαίο συμβάν που θα σε φέρει πάνω της.»

Τότε άρχισε και αυτή να σκέπτεται και για αρκετή ώρα κανένας τους δεν μιλούσε. Μιλούσαν όμως τα μάτια τους και η καρδιά τους. Μετά από λίγο μίλησαν και τα χείλη τους αλλά με ένα πρωτότυπο τρόπο, ενωμένα σε ένα γλυκό φιλί.

Η *πολυθρόνα των εραστών* είναι μια πραγματική παγίδα. Βέβαια, αυτή της Μίνας δεν ήταν και τόσο άνετη, πάντως ήταν αρκετά βολική για δύο ερωτευμένους, αφού τους έφερνε τόσο κοντά. Γρήγορα καταλάβανε ότι το σκέτο σανίδι ήτανε μάλλον άβολο. Πρώτος ο Πέτρος εκδήλωσε τη δυσφορία του.

«Βάσανα που έχει η αγάπη..»

Για μία φορά ακόμη η Μίνα έβαλε γέλια. Χωρίς να του πει τίποτε, σηκώθηκε από το σκαλιστό καναπέ, τον έπιασε από το χέρι και τον παρέσυρε, στο διπλανό δωμάτιο. Στη μικρή κρεβατοκάμαρά της...

Όταν κατέβηκαν στο καθιστικό, έξω το σκοτάδι είχε πέσει πια πυκνό. Η βαριά συννεφιά είχε διατηρηθεί μέχρι τη στιγμή

εκείνη. Ο Πέτρος πλησίασε στο παράθυρο και μέριασε το κεντητό κουρτινάκι. Κοίταξε έξω στην αυλή. Ήταν σκοτάδι και μόνο ολόγυρα στο πυργόσπιτο, το αμυδρό φως που δεν μπορούσε να εξηγήσει την προέλευσή του, τον διευκόλυνε να διακρίνει τις στάλες της βροχής που πέφτανε ασταμάτητα, να χοροπηδούν στις μικρολιμνούλες που είχανε σχηματιστεί. Μακριά στο βάθος του χωματόδρομου, το λιγοστό φως που άφηνε ο λαμπτήρας στο στύλο της ΔΕΗ σχημάτιζε μία μικρή φωτεινή αχνή σφαίρα και μετά.. τίποτε.

Σε μια στιγμή, τη ματιά του τράβηξε το έξυπνο μούτρο της σκύλας που σηκωμένη στα πισινά της πόδια, είχε στηρίξει τα μπροστινά στην ποδιά του παραθύρου και τον κοιτούσε. Και σαν ο Πέτρος δεν της έστειλε κάποιο μήνυμα, η σκύλα άρχισε τα γαβγίσματα.

Η Μίνα πλησίασε περίεργη να δει γιατί φώναζε το σκυλί. Φορούσε μόνο τη ρόμπα της κρεβατοκάμαρας που πρόχειρα είχε ρίξει πάνω στο γυμνό κορμί της. Ο Πέτρος τη μάλωσε..

«Πήγαινε πάνω και βάλε κάτι.. για τη θεία σου.»

«Μην ανησυχείς. Με αυτή τη ρόμπα με έχει συνηθίσει σαν είμαστε μόνες. Όταν εργάζομαι τα βράδια, δεν ντύνομαι. Έτσι κατεβαίνω και αυτό της αρέσει. Λέει πως δικαιώνεται με το παρατσούκλι της νεράιδας που μου έχει κολλήσει. Όσο για εμάς.. μην ανησυχείς. Τα ξέρει όλα και σε πληροφορώ.. πως *προς το παρόν*, σ' εγκρίνει..»

«Κατάλαβα. Τελικά υπάρχει κάποιος που να μη το ξέρει;»

Δεν περίμενε να του απαντήσει. Την έπιασε από το χέρι και τη παρέσυρε σ' ένα πάγκο. Έδειχνε να στενοχωριέται με όλη

αυτή την ασυνήθιστη κατάσταση. Αισθανόταν ένοχος που την ανεχόταν. Η εξήγηση αυτή της Μίνας ήτανε λίγο διαφορετική με προηγούμενες κουβέντες της γερόντισσας. Έτσι που την είχε δίπλα του και την κοιτούσε τρυφερά, τη ρώτησε αν η θεία Τασώ είναι αρκετά έμπιστη και δεν θα αποκαλύψει τίποτε στο γιατρό για τη παρουσία του στο πυργόσπιτο.

«Αγάπη μου, αυτό σε απασχολεί; Οι δύο τους δεν τα πάνε καλά. Ο γιατρός την αγνοεί τελείως. Ούτε που με ρωτάει ποτέ για τη γιαγιά μου. *Σαν να μην υπάρχει.*»

«Εντάξει με αυτό. Πες μου κάτι ακόμη. Τι είναι αυτά που παίρνεις κατ' εντολή του γιατρού; Δεν σου είπε ποτέ γιατί σου τα δίνει; Πέρα από τη σχέση που έχετε, νομίζω στα θέματα υγείας, θα έπρεπε να σε ενημερώνει.»

«Α!! Εννοείς τα χάπια. Μου έχει πει πως είναι βιταμίνες και πρέπει να παίρνω μία το πρωί και μία το βράδυ. Καμιά φορά που εγώ τα ξεχνάω, αυτός θυμώνει. Δεν ξέρω γιατί τελικά τα παίρνω, αφού εγώ αισθάνομαι μια χαρά, εκτός βέβαια από τα ξεσπάσματά μου και κάτι λιποθυμικές τάσεις που έχω.»

Ξαναγύρισε στο ντύσιμό της, έτσι που την ένιωθε γυμνή κάτω από τη λεπτή ρόμπα της και τη ρώτησε μήπως κρυώνει. Αυτή τότε, βρήκε άλλη δικαιολογία πως τάχα το σπίτι είναι ζεστό. Άκουσαν τότε τη φωνή της γερόντισσας που ερχόταν προς το μέρος τους.

«Τι τραβάει η όρεξή σας γι' απόψε παιδιά μου; Να σας κάνω από ένα σνίτσελ; Πηγαίνει και με το κόκκινο κρασάκι που έφερε η Μίνα.»

«Θείτσα, ωραία η ιδέα σου. Λοιπόν.. κάθισε εσύ εδώ να πεις μερικές από τις ιστορίες σου στο Πέτρο κι εγώ θα πάω να ετοιμάσω τα τρία σνίτσελ. Πέτρο.. πες μου σε παρακαλώ, τι σαλάτα προτιμάς;»

«Ντομάτα με κρεμμύδι Μίνα. Θέλεις να σε βοηθήσω;»

«Όχι. Μείνε εδώ με τη γιαγιά. Θα βρει να σου πει κάποια καινούργια ιστορία. Στη Μάνη οι *αγάδες δεν δουλεύουν*. Έτσι δεν σου είπε η εξαδέλφη σου η Βούλα; Το ξέχασες;»

Η Μίνα έφυγε κατά τη κουζίνα και ο Πέτρος άρχισε να εξετάζει τα κάδρα της γερόντισσας, για να της υποδείξει το επόμενο πρόσωπο του οποίου θα ήθελε ν' ακούσει την ιστορία. Δεν άργησε να το εντοπίσει. Ήταν η αυτοκράτειρα Ευδοκία. Τη ρώτησε αν θυμάται τίποτε γι' αυτήν.

«Όλα τα θυμάμαι κορώني μου. Διαλέγοντας την Ευδοκία πέτυχες αληθινό διαμάντι. Αυτή λοιπόν η κυρά, έζησε τον ενδέκατο αιώνα και κατάφερε να γίνει αυτοκράτειρα του Βυζαντίου. Πριν από αυτήν βασίλευε ο Κωνσταντίνος Ι' ο Δούκας, σύζυγός της. Για κακή του όμως τύχη, του έμελλε να πεθάνει πρώτος και η Ευδοκία έκτοτε, έμεινε υπόδειγμα απιστίας, υποκρισίας και ανεντιμότητας. Το κακό είναι ότι στάθηκε και η μοιραία γυναίκα που μετά από αυτήν, η αυτοκρατορία άρχισε να παίρνει την κάτω βόλτα. Άρρωστος στο κρεβάτι ο Κωνσταντίνος είχε τη *φαεινή* ιδέα, πριν της αφήσει τον θρόνο το 1067, να της ζητήσει να του υπογράψει μιά υποσχετική έγγραφη δήλωση πως δεν θα προχωρούσε σε νέο γάμο μετά τον θάνατο του. Έτσι ο θρόνος θα περνούσε στο Μιχαήλ, το μεγαλύτερο από τους τρεις γιους τους που

αποκτήσανε από το γάμο τους. Η Ευδοκία όμως άλλα είχε στο μυαλό της. Είπε λοιπόν στον Κωνσταντίνο..

«Τι λες τώρα καλέ μου. Γίνονται αυτά τα πράγματα; Σαν πεθάνεις εσύ, τι χρειάζομαι τον άλλο άνδρα. Βασίλισσα εγώ ποιός άλλος άνδρας θα μου ταίριαζε; Πέθανε λοιπόν ήσυχος κι εγώ σου υπογράφω όσα χαρτιά θέλεις. Άλλωστε να.. και ο Πατριάρχης εδώ.. θα είναι μάρτυράς μου.»

..και μπροστά στον πατριάρχη.. υπέγραψε. Την δήλωση την πήρε για φύλαξη ο πατριάρχης Ξιφιλίνος κι έτσι ο αφελής Κωνσταντίνος πέθανε ήσυχος. Αμέσως η Ευδοκία ξέχασε τη δήλωση και κάλεσε περιχαρής το στρατηγό Ρωμανό Δ΄ τον Διογένη, άνδρα ευσταλή, χηρευόμενο και νταβραντισμένο.

«Στρατηγέ μεγάλο καθήκον σε καλεί, πρέπει να σώσεις τη αυτοκράτειρα.»

«Από τι να σε σώσω βρε Ευδοκία, τι σε απειλεί;»

«Καλά τόσο βλάκας είσαι; Καίγομαι. Από τη Δύση οι Νορμανδοί, από την Ανατολή οι Τούρκοι. Η αυτοκρατορία κινδυνεύει. Χρειάζεται αυτοκράτορα.»

«Σιγά βρε Ευδοκία.. θα μας σκούζουνε. Άσε να χρονίσει ο μακαρίτης. Έμαθα πως έχεις υπογράψει και υπεύθυνη δήλωση, ότι θα παραμείνεις άγαμη. Το ξέχασες;»

«Πάει αυτή η δήλωση.. ας ήτανε κι άλλη.»

«Πως πάει; Τι έγινε;»

«Την εξαφάνισε ο πατριάρχης.»

«Και πως τα κατάφερες έτσι;»

«Που να σου λέω. Ο πατριάρχης έχει ένα αδελφό, το Βάρδα, ένα σκέτο ρεμάλι του κερατά, που ξημεροβραδιάζει στα

μπουρδέλα της Πόλης και δεν έχει αφήσει πόρνη για πόρνη που να μην τη παλουκώσει. Αυτόν λοιπόν τον πουτανιάρη τον Βάρδα, είπα του πατριάρχη πως τον παντρεύομαι, για να τον φέρουμε στον ίδιο δρόμο και να τον σώσουμε τον άνθρωπο, τέτοιο ρεμάλι που είναι. Αρκεί να σχίσει τη δήλωσή μου.»

«Κολοκύθια.. δέχτηκε ο Πατριάρχης να γίνει ο σουρτούκης ο αδελφός του, αυτοκράτορας;»

«Αν δέχτηκε; Που να στα λέω. Μίλησε για μένα και στη βουλή πως δεν μου πρέπει τάχα η χηρεία, υπό τας παρούσας κρίσιμους στιγμές που διέρχεται η αυτοκρατορία.»

«Και πως είδες ότι ο Πατριάρχης εξαφάνισε τη δήλωση.»

«Μου την έδωσε και η ίδια την έκαψα. Θα παντρευτούμε εμείς και άσε το Βάρδα να ονειρεύεται το θρόνο.»

«Εντάξει, αλλά θα περιμένουμε ν' αλλάξει ο χρόνος.»

Το είπαν και το έκαναν. Παντρεύτηκαν και την πρώτη του Γενάρη του 1068 και ο Ρωμανός Δ΄ ο Διογένης, αναγορεύτηκε βασιλιάς. Οι Τούρκοι όμως, δεν άφηναν ήσυχο το στρατηγό να απολαύσει τα καλά του θρόνου και τις χάρες της Ευδοκίας.

Έτσι ο Ρωμανός αναγκάζεται τρεις φορές σε τρία χρόνια, να εκστρατεύσει κατά των Τούρκων Σελτζούκων για να τους τιμωρήσει. Στις δύο τα πήγε καλά αλλά η τρίτη, το 1071 στο Μαντζικέρτ, του βγήκε φαμακερή. Έκανε πολλά σφάλματα ο ίδιος, μα του την έστησε και ο Ανδρόνικος Δούκας. Έτσι ο Ρωμανός νικήθηκε αλλά και τραυματίστηκε. Το χειρότερο όμως είναι ότι πιάστηκε αιχμάλωτος από το σουλτάνο Αλπ Αρσλάν. Αυτός δεν τον χάλασε αλλά σαν λαμόγιο που ήτανε σκέφτηκε να τον πουλήσει στην αυτοκρατορία και να

..κονομήσει κιόλας. Το λέει του Ρωμανού και αυτός άλλο που δεν ήθελε. Πήδηξε από τη χαρά του και δέχτηκε να υπογράψει ένα εξευτελιστικό σύμφωνο μη επίθεσης, να δεχθεί πληρωμή ετήσιας χορηγίας στον Αρσλάν για ειρήνη και εφάπαξ καταβολή λύτρων για να τον αφήσει ελεύθερο. Σαν το άκουσε αυτό η Ευδοκία φρύαξε.

«Τόσα λύτρα για το Ρωμανό; Μα ποίος νομίζει πως είναι.. Ο Αϊζενχάουερ; Ένας στρατηγός είναι, που κάθισε σα μαλάκας και τον έπιασε ο Αρσλάν. Ας κοπιάσει και θα δει.»

Φώναξε.. αλλά πλήρωσε και κατέστρωσε ένα καταχθόνιο σχέδιο που το κράτησε κρυφό. Είπε στους απεσταλμένους..

«Έν τάξει.. με πείσατε. Πάρτε τον παρά και αφήστε τον.»

Φύγανε τα μεμέτια και άφησαν ελεύθερο το δυστυχή το Ρωμανό. Όμως, η κακή του τύχη συνεχίστηκε και μετά την απελευθέρωσή του. Πριν φτάσει στο παλάτι οι συνωμότες τον περίμεναν, τον τύφλωσαν και τον έστειλαν σε κακά χάλια στο νησί Πρώτη της Προποντίδας. Στη συνέχεια, ανακήρυξαν αυτοκράτορα τον πρωτότοκο γιο του μακαρίτη Κωνσταντίνου Δούκα, τον Μιχαήλ Ζ΄ σε ηλικία δέκα τριών ετών. Αλλά και η Ευδοκία δεν είχε καλύτερη τύχη. Έπεσε σε δυσμένεια του γιου της, που την κούρεψε και μετά την έστειλε στο μοναστήρι. Ο Ρωμανός στα χάλια που είχε, πέθανε από τα τραύματά του στο νησί, ένα χρόνο μετά. Η ήττα του όμως στο Ματζικέρτ σήμανε και την απαρχή του τέλους του Βυζαντίου.

Έτσι ο γιος της πανούργας της Ευδοκίας, ο Μιχαήλ Ζ΄ ο Δούκας, κυβέρνησε για επτά χρόνια, μέχρι το 1078. Με όλα αυτά τα κατορθώματά της που σου διηγήθηκα λίγο περίεργα,

κατόρθωσε να κερδίσει από μένα το κρέμασμα στο τοίχο.»

«Γιαγιά, τα είπες μια χαρά. Τώρα για την Ευδοκία... Τι να σου πω.. καλά της έκανες και την κρέμασες. Και μου άρεσε ιστορία σου, όπως την διηγήθηκες σε.. *μοντέρνα διασκέη.*»

Με το τέλος της διήγησης, είχε τελειώσει και η Μίνα, που από τη κουζίνα ακούστηκε να τους φωνάζει να πάνε να τη βοηθήσουν στη μεταφορά.

Είχε κάνει τα σνίτσελ, τη σαλάτα και μιά αφράτη ομελέτα με τον τρόπο που της άρεσε, προσθέτοντας δηλαδή στο τηγάνι γάλα. Στρώσανε τραπεζαρία στο καθιστικό και ο Πέτρος είχε τη ευκαιρία να θαυμάσει αυτές τις δύο γυναίκες, που παρ' όλη τη διαφορά της ηλικίας που είχαν, κατόρθωναν να έχουν μιά ιδανική συμβίωση. Καμία δε χάλαγε το χατίρι της άλλης.

Η γερόντισσα πρέπει να αγαπούσε τη Μίνα. Σε μιά στιγμή λίγο πριν, που ο Πέτρος καθόταν με τη Μίνα αγκαλιά στον πάγκο, την έπιασε να τους κοιτάζει και τους δύο ανήσυχη. Τι τάχα να σκεπτόταν, που προτιμούσε να το κρατάει μέσα της;

Ο Πέτρος φερόταν φυσικά και η επικοινωνία με τις δύο γυναίκες γινόταν χωρίς προβλήματα. Και η γερόντισσα από μέρους της, ήταν ήρεμη και χωρίς ανάγκες. Η Μίνα είχε καθίσει δίπλα του και φρόντιζε να μην του λείπει τίποτε. Όλα τα προνοούσε και όλα τα προλάβαινε. Ήταν καταφανής η προσπάθειά της να τον ευχαριστεί σε κάθε στιγμή. Και αυτός της το ανταπέδιδε με φιλιά.

Είχε ξεχάσει τα λόγια του στρατηγού για ασθένεια της Μίνας. Άλλωστε η ίδια του το αρνήθηκε και ούτε έδινε εικόνα ασθενούς, εκτός από μερικές ψυχολογικές μεταπτώσεις της.

Έτσι πίστεψε και την ιστορία με τις βιταμίνες και πλέον κοιτούσε να την επαινεί για τη μαγειρική της. Σε ανύποπτο χρόνο νωρίτερα, που ήσαν μόνοι στη κρεβατοκάμαρα, της είχε πει πως ο έρωτας στον άνδρα, περνάει πρώτα από το στομάχι του. Σαν τελείωσαν το φαγητό τους, μεταξύ σοβαρού και αστείου, η Μίνα του το θύμισε με ένα ευγενικό υπαινιγμό.

«Λοιπόν κ. μηχανικέ; Κατόρθωσε ο έρωτας να περάσει από το στομάχι σας, ή βρίσκεται ακόμη εκεί;»

Ο Πέτρος γύρισε προς το μέρος της, την αγκάλιασε και με τρόπο που έδειχνε την αγάπη του της είπε:

«Θα στο πω με φιλιά. Μια προκαταβολή θα σε πείσει;»

Και μπροστά στη βάβω, την έσυρε κοντά του και τη φίλησε γλυκά. Η γιαγιά δεν έδειξε έκπληξη ούτε φάνηκε να ενοχλήθηκε από τη συμπεριφορά των δύο νέων. Στη συνέχεια όμως ρώτησε τον Πέτρο αν ήταν και αυτός μανιάτης. Πριν απαντήσει, τον πρόλαβε η Μίνα και απάντησε για λογαριασμό του. Βέβαια η απάντηση δεν άλλαζε την ουσία.

«Ναι καλέ θείτσα. Δε σου το έχω πει; Μανιάτης είναι και ο κύριος Πέτρος. Μανιάτης με τα όλα του.»

«Μανιάτικο πύργο έχεις κορώني μου;»

«Εγώ όχι γιαγιά. Δεν μου χρειάζεται ο πύργος. Αλλά έχει ο εξάδελφός μου ο στρατηγός στα Μαρούλια.»

«Ξάδελφός ζου, είναι ο στρατηγός γιόκα μου;»

«Ναι γιαγιά, ξάδελφός μου. Πειράζει;»

«Χριστός και παναγιά γιόκα μου. τι να πειράξει. Εμείς εδώ, είμαστε περήφανοι που τον έχουμε κοντά μας. Μακάρι να του μοιάζανε κι' άλλοι.»

«Θα τον ιδώ τη Δευτέρα γιαγιά και δε θα παραλείψω να του διαβιβάσω τα καλά σου λόγια.»

«Μπα; θα έλθει ο στρατηγός τη Δευτέρα στη Σπάρτη; Πως το ξέρης αυτό εσύ;»

... ρώτησε η Μίνα που δεν ήταν σχετικά πληροφορημένη. Ο Πέτρος της χάιδεψε τα ξανθά μαλλιά, της χαμογέλασε και απάντησε στη απορία της.

«Ναι, θα έλθει για την ανιψιά του. Ξέχασες ότι είναι στο νοσοκομείο; Έχουμε ραντεβού το μεσημέρι για να τον πάρω μαζί μου γυρνώντας από...»

«...την Αθήνα. Χα! Χα! Χα!...»

..τον πρόλαβε η Μίνα και συμπλήρωσε τη φράση του, γελώντας με κείνο το κρυστάλλινο γέλιο που τόσο του άρεσε. Η γερόντισσα κοίταξε τη Μίνα που γελούσε και δεν μπορούσε να καταλάβει, πως μπορεί αυτό το κορίτσι με τον Πέτρο να γελάει τόσο χαρούμενα, ενώ με το γιατρό να υποφέρει. Θύμωσε και ξέσπασε στους δύο, που τους είδε να έχουν έτσι αγκαλιαστεί και να φιλιούνται.

«Άντε πηγαίνετε πάνω... θέλω να συγυρίσω το τραπέζι.»

«Καλά θείτσα. Μη θυμώνεις...»

Έσκυψε τη φίλησε και έτρεξε προς τη σκάλα φωνάζοντας το Πέτρο να την ακολουθήσει.

«Πέτρο τρέξε να με βρεις, θα κρυφτώ.»

Αυτός ακολούθησε αργά, χωρίς φασαρία και για να την παγιδέψει στάθηκε στη σκάλα και τη ρώτησε φωναχτά.

«Και αν σε πιάσω τι θα κερδίσω.. νεράιδα;»

Και τότε αυτή χωρίς να σκεφτεί πως η φωνή της θα πρόδιδε

τη θέση της απάντησε:

«Θα κερδίσεις την αγάπη της νεράιδας.»

Ο Πέτρος εντόπισε το κρυψώνα από τη φωνή της Μίνας. Ερχότανε από το γραφείο. Κατευθύνθηκε προς τα κει και σαν δεν την είδε πουθενά ολόγυρα, κατάλαβε πως μέσα σε μία από τις δύο βιβλιοθήκες θα ήταν και μάλιστα στη πιο μεγάλη που στηριζόταν πάνω σε ένα μακρύ ντουλάπι. Πλησίασε και άνοιξε το ντουλάπι. Η Μίνα ήταν εκεί ξαπλωμένη, γιατί μόνο έτσι χωρούσε, χαμογελαστή και παραδόξως χαρούμενη που έχασε το στοίχημα, αλλά θα κέρδιζε την αγάπη.

Τη βοήθησε να βγει από τον κρυψώνα της και την έφερε μπροστά του. Της έπιασε τα χέρια μέσα στις φούχτες του και μισοσοβαρά μισοαστεία τη ρώτησε.

«Νεράιδα, είσαι έτοιμη να πληρώσεις το στοίχημα;»

«Οι νεράιδες δεν έχουν πρόβλημα. Με το μαγικό ραβδάκι τους, χαρίζουν πάντοτε χαρά κι ευτυχία. Καμιά φορά όμως ξεχνούν τη δική τους ευτυχία και άλλοτε φέρνουν δυστυχία και στο σύντροφό τους.»

«Τι είναι αυτά που λες; Τα νογάς; Όπως θα έλεγε η βάβω;»

«Ναι καλέ μου τα ..νογάω. Μα συ μη φοβάσαι. Πάμε τώρα να πληρώσει η νεράιδα το χρέος της.»

«Νεράιδα, δεν πέρασε πολύ ώρα που...»

«Μη μου πεις κιόλας πως κρατάς στατιστικά στοιχεία;»

Τον αγκάλιασε τρυφερά και τον φίλησε με ένα φιλί παρατεταμένο. Αυτός ανταποκρίθηκε χώνοντας τα δάχτυλά του στα μαλλιά της και λέγοντας της πειραχτικά..

«Ναι, κρατώ στοιχεία και θα ζητήσω υπερωρίες.»

Πάλι γέλασε με το κρυστάλλινο γέλιο της και τον παρέσυρε προς την κρεβατοκάμαρά της. Η Μίνα είχε αρχίσει να ζει μια ζωή που της είχε λείψει.

Ήξερε πως μόνη της είχε απαρνηθεί τις ερωτικές χαρές. Ήρθε ο καιρός και γι' αυτή να ξαναγίνει η φοιτήτρια που έπρεπε να ερωτευτεί, ν' ατακτήσει, να γνωρίσει τον άνδρα και να τον κατακτήσει. Να δώσει και να πάρει χωρίς υποκρισίες, ταμπού και προκαταλήψεις. Να γνωρίσει τη φύση της, το κορμί της, το χαρακτήρα της. Να παίξει με τον άνδρα το ερωτικό παιχνίδι χωρίς όρους και προϋποθέσεις. Να γίνει η σκλάβα, αλλά να νιώσει και το ρόλο της δυνάστριας, του κυρίαρχου θηλυκού. Λίγο νωρίτερα, ο ίδιος ο Πέτρος, σαν είχανε βρεθεί στο κρεβάτι για πρώτη φορά οι δύο τους, κατάλαβε τα μαύρα της μεσάνυχτα και της είχε πει.

«Νεράιδα, στον έρωτα όλα επιτρέπονται, όταν είσαι με τον άνθρωπο που αγαπάς. Μην είσαι σφιγμένη. Άφησε το κορμί σου άνετο να εκτελεί τα προστάγματα της καρδιάς σου. Και τότε θα δεις πόσο θα χαρείς. Στη κάθε στιγμή, συνεχώς θα διαπιστώνεις πως δεν υπάρχουν ενοχές στον έρωτα. Μη μπερδεύεις όμως τον έρωτα με το σεξ. Ο έρωτας είναι η θρησκεία ενώ το σεξ η αμαρτία του. Γι' αυτό μη σπεύδεις για το τελείωμα. Αυτό θα νάρθει μόνο του σα δικαίωση του έρωτα.»

Τον άκουγε και πράγματι διαπίστωνε πόσο αδικαιολόγητα χαράμισε δέκα χρόνια από τη ζωή της. Ναι.. τώρα ήθελε να ζήσει. Να τα κάνει όλα, αν ήταν δυνατό, μέσα σ' αυτό το Σαββατοκύριακο με τον Πέτρο, όλα όσα δεν έκανε στα δέκα ολόκληρα χρόνια που περίμενε το γιατρό να ζυπνήσει. Πως

θα μπορούσαν να χωρέσουν τόσα.. σ' ένα Σαββατοκύριακο.

Διάβολε γιατί να παιδεύομαι έτσι;

«Πάμε λοιπόν, μη χάνουμε ούτε στιγμή, μας περιμένουν και οι υπερωρίες. Εγώ κύριε.. βερεσέδια δεν κρατώ.»

Έφτασαν στο διπλό κρεβάτι..

«Μη βιάζεσαι νεράιδα. Όχι βιασύνη στο έρωτα. Τον έρωτα να τον απολαμβάνεις, μην τον κακοποιείς. Ο έρωτας είναι ιδέα στο μυαλό μας κι από κει σιγά σιγά θα τον εξαπατήσουμε και θα τον παρασύρουμε να έρθει κάτω. Ας χαρούμε όμως αυτήν την απάτη που είναι όσα μπορούμε να χαρούμε πριν φτάσουμε στο τέρμα.»

Με την πτώση, της είχε φύγει η ρόμπα, το μοναδικό ρούχο που φορούσε και είχε μείνει γυμνή, ανάσκελα με τα υπέροχα πόδια της να κρέμονται από το κρεβάτι. Ο Πέτρος σηκώθηκε και αυτός και ελευθερώθηκε από τη δική του σπορτέξ φόρμα που φορούσε και στη συνέχεια γονάτισε μπροστά στα ανοιχτά

πόδια της. Άρχισε να τη χαϊδεύει και να τη φιλά παντού, ξεκινώντας από τα ακροδάχτυλά της. Συνέχισε με τις τέλειες γάμπες της που τόσο είχε θαυμάσει και ποθήσει, όταν την πρωτοείδε στη Σπάρτη. Και να τώρα.. αυτά τα τέλεια πόδια, το αντικείμενο του πόθου του να είναι μπροστά του, ολότελα στη διάθεσή του και να τον προδιαθέτουν για το τελικό ερωτικό παιχνίδι. Η Μίνα πού ούτε σαν φαντασίωση δεν είχε ποτέ σκεφτεί κάτι τέτοιο, είχε αρχίσει να χάνει την αίσθηση του χρόνου και του χώρου και βρισκόταν να πλανιέται σε ένα χάος πρωτόγνωρο. Ο Πέτρος ένιωθε το κορμί της να συσπάται και όταν τα χάρδια και τα φιλιά του έφτασαν στους μηρούς της, τότε δεν κρατήθηκε. Τον έπιασε από τα μαλλιά και του έφερε τη κεφάλι στη πηγή της ζωής και της ανθρώπινης ευτυχίας.

Κι αυτός, με κινήσεις αργές την ερέθιζε και την έκανε να τινάζεται και να γογγύζει. Την ένιωθε να τρέμει σύγκορμη, να πάλλεται, να αναστενάζει και να μην αντιλαμβάνεται τι είναι αυτό που της συμβαίνει. Μια πρωτόγνωρη χαρά που την μεθούσε μα που την ίδια στιγμή την δονούσε ανελέητα.

Το βράδυ αυτό η Μίνα έμαθε και βίωσε όλα όσα δεν είχε μάθει σε όλη τη προηγούμενη ζωή της. Παραδομένη ολότελα στα έμπειρα χέρια αυτού του άνδρα που η μοίρα έφερε στο δρόμο της, διαπίστωνε στιγμή με στιγμή πως η αγάπη είναι το πιο δυνατό συναίσθημα στη ζωή. Πως δεν μπορείς να πορεύεσαι χωρίς αυτή. Θυμήθηκε τα λόγια του Λιαντίνη:

"Ο έρωτας που δε φέρνει για σπόρο μέσα του τη συμφορά και το θάνατο, είναι θέμα για κωμωδία."

Τώρα βλέπει πως δεν ήτανε ζωή αυτό που βίωνε μέχρι τώρα αλλά μια φτηνή δικαιολογία για να ξεπερνάει την μιζέρια της. Ένα ξενέρισμα του εαυτού της, μια καθαρή απάτη χωρίς τον κίνδυνο του.. χαμού.

*Λ*κεπασμένη μ' ένα λεπτό σεντόνι κοίταξε δίπλα της το Πέτρο που κοιμόταν ήρεμος. *Πως μπορεί αλήθεια!* απόρησε.

Άκουγε έξω τη βροχή να πέφτει ασταμάτητα και που και που.. να δυναμώνει. Χτυπούσε σε ριπές στο πατζούρι του παραθύρου και μαζί ο αέρας σφύριζε στις χαραμάδες.

Αύριο το ποτάμι θα έχει πλημμυρίσει.. σκέφτηκε.

Και χωρίς να το θέλει η σκέψη της πέταξε στο τσοπανάκο που χάθηκε για χάρη της, παρασυρμένος από τα νερά του ποταμού. Και ξαφνικά.. Όλα χάθηκαν από μπροστά της. Σαν να σκοτεινίασε γύρω της και αυτή να βρέθηκε μέσα σ' ένα χάος και να πέφτει. Τρομαγμένη άρχισε να φωνάζει..

«Όχι.. Όχι.. Θέλω να ζήσω.. θέλω.. να.. ζήσωωω..»

Αμέσως μετά αναλύθηκε σε λυγμούς. Ο Πέτρος δίπλα της ξύπνησε και σαν την είδε σε αυτή την έξαλλη κατάσταση την αγκάλιασε και βάλθηκε με λόγια παρήγορα και με θωπίες να την καθησυχάσει. Όταν ηρέμησε, έπιασε το πρόσωπό της, το έστρεψε προς το δικό του και τη ρώτησε:

«Τι σου συμβαίνει Μίνα; Τι σ' ενόχλησε τόσο πολύ;»

«Πέτρο συγχώρεσέ με. Τι φταις κι εσύ να σου χαλάω τις ωραίες στιγμές που περνάς μαζί μου, αν μπόρεσα τελικά να σου χαρίσω μερικές τέτοιες στιγμές. Σου έχω πει την ιστορία του τσοπανάκου. Έτσι έβρεχε και τότε.. όλη τη νύχτα. Να,

τώρα με τη βροχή.. θυμήθηκα τον τσοπανάκο που πνίγηκε στο φουσκωμένο ποτάμι κι έβαλα τις φωνές. Έχω μια ανησυχία, σαν κακό προαίσθημα και δεν ξέρω που θα ξεσπάσει.»

«Τι κακό προαίσθημα Μίνα; Μόνο καλές προϋποθέσεις έχεις για μία ωραία ζωή. Μη κλαις τώρα σαν μικρό παιδί. Αύριο θα έχουμε μία ωραία liaκάδα. Η τηλεόραση είπε πως το χαμηλό βαρομετρικό που έφερε τις βροχές απομακρύνεται προς τ' Ανατολικά.»

Τον αγκάλιασε δυνατά σαν φοβισμένο παιδί που ζητά προστασία και σφίχτηκε πάνω του.

«Φοβάμαι Πέτρο, φοβάμαι πως το πράγμα δεν είναι τόσο απλό. Όλοι τους μου κρύβουν κάτι. Όλοι τους κρυφομιλάνε για μένα και υποκρίνονται. Μόνο εσύ είσαι ειλικρινής μαζί μου. Ο γιατρός μου κάνει εξετάσεις και μου δίνει χάπια και μου τα λέει βιταμίνες. Χθες το πρωί στο νοσοκομείο μετά τις εξετάσεις, ρώτησα τη προϊσταμένη την Κούλα, να μου πει τι είδους εξετάσεις είναι αυτές που κάνω και που αποβλέπουν και τότε αυτή μου μιλούσε περί του απορρήτου των ατομικών δεδομένων. Φοβάμαι σου λέω.. Σε μια τέτοια βροχερή μέρα πνίγηκε ο τσοπανάκος. Τρομάζω στη σκέψη, μήπως κάτι κακό συμβεί και σε μένα.»

«Ηρέμησε. Αύριο θα έχουμε ωραίο καιρό και θα πάμε στο Μυστρά. Εκεί θα βρεθείς στο κόσμο σου και θα χαρείς.»

Την πήρε αγκαλιά και έτσι που την κρατούσε και της μιλούσε.. την αποκοίμισε. Στη συνέχεια την άφησε μαλακά στο μαξιλάρι της και κατέβηκε από το κρεβάτι χωρίς να κάνει θόρυβο. Έσβησε το φως της οροφής και γύρισε ν' ανάψει το

μικρό πορτατίφ του κομοδίνου. Είδε όμως πως το δωμάτιο φωτιζόταν από το περίεργο αχνό φως που δεν είχε ακόμη διαπιστώσει την προέλευσή του. Βγήκε από την κάμαρα και πέρασε στο γραφείο. Έκανε ζεστό καφέ με το βραστήρα που είχε φέρει αθόρυβα η βάβω και κάθισε πίσω από το γραφείο. Ήπιε μια γουλιά καφέ και πήρε το πρώτο από τα άσπρα τετράδια. Στην ετικέτα του εξώφυλλου διάβασε:

SYNAKEL IHL MANHL
(*Asimina Dielan.*)

Μανιάτισσες με γιορτινές φορεσιές

11. γυναίκες της Μάνης

*Ψηλόλιγνες, γερές και λιοκαμένες.
Κρατούν ντουφέκι μαζί με το δρεπάνι.
Γεννούν αγόρια, στρατιώτες για τη Μάνη,
Γυναίκες άξιες, μπαρουτοκαπνισμένες.*

*ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΗΣ ΜΑΝΗΣ
(Κουμανάκος Ανδρέας.)*

*Λ*αν πρόλογος, υπήρχε ένα κατατοπιστικό κείμενο, που η Μίνα εξηγούσε γιατί έγραψε το βιβλίο. Ο Πέτρος διάβασε σε ένα σημείο..

"...στη Μάνη, ενώ γιορτάζεται η ημέρα της μανιάτισσας, τίποτε σχετικό δεν έχει γραφεί που να κατονομάζει και να τιμά αρκετές άγνωστες, σεμνές αλλά άξιες ηρωίδες. Αυτό είναι πολύ άδικο για τις γυναίκες της Μάνης..."

Στη συνέχεια η Μίνα δίνει μιά λίστα των γυναικών στις οποίες αναφερόταν. Ήτανε κάτι σαν ευρετήριο με τις...

- Κωστάνταινα Κολοκοτρώνη: *(μητέρα του Θ. Κολοκοτρώνη)*
- Ανθή Μεδίκου-Κοντόσταυλου: *(μητέρα του Πέτρου Μεδίκου)*
- Μαρία Μεδίκου: *(Μια μοιραία γυναίκα της εποχής της.)*
- Η γυναίκα του Γιωργάκη Μαυρομιχάλη *(η νεράιδα)*

*Τ*α τετράδια της Μίνας, δεν ήσαν αυτοτελή, αλλά τα κείμενα συνέχιζαν από το ένα το άλλο. Τα ξεφύλλισε όλα και είδε πως στο τέταρτο τετράδιο, η ιστορία της νεράιδας του Γιωργάκη Μαυρομιχάλη δεν είχε τελειώσει. Στην αρχή κάθε μιάς από τις ιστορίες, η Μίνα είχε καταχωρήσει κατατοπιστικό

περιληπτικό σημείωμα στα αγγλικά κι ελληνικά. Ο Πέτρος διάβασε μόνο αυτές τις περιλήψεις.

Κωνστανταίνα Κολοκοτρώνη

*Κ' η Κωσταντού ή πονηρή, έντύθηκε τ' αντρίκεια,
Επήρε τ' αλαφρό σπαθί και το βαρύ ντουφέκι
και με τους άνδρες έσμιξε και πάει τη μέσα Μάνη.
Κ' Αλήμπεης πού τ' άκουσε, πολύ του κακοφάνη.
“ Δεν είχα Τούρκους εδικούς, δεν είχα παλικάρια,
για να την πιάσουν ζωντανή.”*

Στα 1770 ο Κωσταντής Κολοκοτρώνης είχε ανοίξει σκληρό πόλεμο με τους Τούρκους. Η δύστυχη κυρά του, φεύγοντας το μαχαίρι των Τούρκων, που την κυνηγούσαν μαζί μ' άλλους κατατρεγμένους, στάθηκε με την ψυχή στο στόμα και στις 3 τ' Απριλίου του 1770, γέννησε έξω στο ύπαιθρο, το Θόδωρο Κολοκοτρώνη, τον μετέπειτα μεγάλο πολέμαρχο του 1821. Η Κωνστανταίνα βαστούσε από το σόι των Κοστακαίων της Αλωνίσταινας. Έτσι τα παιδικά του χρόνια ο Θωδωράκης τα πέρασε στο χωριό αυτό.

Από το 1779 είχε αρχίσει από του Τούρκους η εκκαθάριση της Πελοποννήσου από τους Τουρκαλβανούς που χωρίς καμιά διάκριση τολμούσαν πια να εκβιάζουν και να ληστεύουν και τους ίδιους τους Τούρκους.

Τότε και ο Σουλτάνος για την εξόντωση τους, έστειλε τον περίφημο Καπουδάν πασά Χασάν Τζελαϊδή, με στρατό και με στόλο. Εκείνος σαν έφτασε στ' Ανάπλι, έστειλε μήνυμα στους

τουρκαρβανίτες να φύγουν αμέσως από το Μοριά. Απ' όλους αυτούς, μόνο οι Τσάμηδες έφυγαν.

Οι άλλοι, κάπου 7.000 αρνηθήκανε να υπακούσουν στη διαταγή του. Τότε και ο Χασάν πασάς χωρίς δισταγμούς και με την πονηριά πού τον διέκρινε, ζήτησε την συνδρομή και των ελλήνων κλεφταρματολών της Πελοποννήσου, πού φτάνανε τις 5.000. Τότε αυτοί, πέρασαν στη παγίδα του Σερασκέρη και δεχτήκανε να τον βοηθήσουν. Έτσι μέσα σε λίγο χρόνο, οι Τουρκαρβανίτες είχαν εξοντωθεί. Η σφαγή τους ήτανε κάτι που δεν είχε ματαγίνει και ο Χασάν πασάς με τα κεφάλια τους, έστησε στην Τριπολιτσά μακάβρια πυραμίδα.

Μετά όμως την εξόντωση των τουρκαρβανιτών, ο ύπουλος Χασάν δεν χρειαζόταν πια τη "*συμμαχία*" με τους κλεφταρματολούς. Σκέφτηκε πως θα έπρεπε ν' απαλλαγεί και από αυτούς. Έτσι, το 1780 έπλευσε στο λιμάνι του Γυθείου με στόλο και μεγάλο ασκέρι. Μπέης στη Μάνη ήταν την εποχή εκείνη ο Μιχάλμπεης Τρουπάκης.

Χωρίς να χάση καιρό ο Σερασκέρης, κάλεσε τους δυο φημισμένους αρχικλέφτες της Μάνης και του Ταΰγετου, τον Κωνσταντίνο Κολοκοτρώνη και τον Παναγιώταρο Βενετσανάκη, να του δηλώσουν υποταγή και να τον "*προσκυνήσουν*".

Οι δύο αυτοί θρυλικοί κλεφταρματολοί, ήταν οχυρωμένοι, με τις οικογένειές τους και τα παλικάρια τους μέσα στους πύργους τους, στη Καστάνια της Μάνης. Από κεί κάνανε εφόδους και είχανε γίνει ο φόβος και ο τρόμος των Τούρκων στα σύνορα της Μάνης και στις περιοχές της Λακωνίας.

Μόλις ήρθε το μήνυμα της υποταγής από το Χασάν πασά,

κάλεσαν σε συναγερμό τους καπετάνιους της αποσκιαδεράς (μεσσηνιακής) Μάνης και με 150 παλικάρια τους, κλειστήκανε και ταμπουρωθήκανε στους πύργους τους.

Εδώ, οι υπερήφανοι κλέφτες της Μάνης, γράψανε σελίδες ηρωισμού. Δέκα χιλιάδες Τούρκοι με πυροβολικό, και με τη σύμπραξη των Τουρκομπαρδουνιωτών, αρχίσανε να τους πολιορκούν. Ο Κωνσταντής ο Κολοκοτρώνης και ο Παναγιώταρος Βενετσανάκης, αντιστάθηκαν για δώδεκα μερόνυχτα. Οι ενισχύσεις όμως πού περίμεναν δεν ήρθαν γιατί είχαν κλείσει τους δρόμους οι Τούρκοι, ή το πιο πιθανό, γιατί ο Παναγιώταρος δεν είχε συμπάθειες ανάμεσα στους καπεταναίους της Μάνης, εξ αιτίας της υπεροπτικής και ανυπότακτης συμπεριφοράς του. Αλλά και ο καπετάνιος της προσηλιακής Μάνης, Καπετανάκης Γρηγοράκης αρνήθηκε να τους βοηθήσει, παρά το συγγενικό δεσμό που είχε με τον Παναγιώταρο, γιατί είχε δυσανεχθεί μαζί του. Ο Παναγιώταρος άλλωστε, δεν δεχόταν διαταγές από τους Γρηγοράκηδες. Πολύ σύντομα η κατάσταση γίνηκε απελπιστική για τους πολιορκημένους.

Και σαν οι ηρωικοί κλέφτες επιχειρήσανε έξοδο πολεμώντας με τα γιαταγάνια στο χέρι, έγινε μεγάλος χαλασμός. Οι εχθροί γύρω τους χιλιάδες και στο πεδίο της μάχης έπεσαν οι περισσότεροι και μαζί τους οι δύο αρχηγοί. Μεταξύ εκείνων πού σώθηκαν ήταν και η ηρωική γυναίκα του Κωνσταντίνου Κολοκοτρώνη, που ντυμένη με αντρικά ρούχα και παλεύοντας με ακατάβλητο θάρρος κατάφερε να σωθεί και να σώσει από τα έξι παιδιά της, μια κόρη της και το μικρότερο γιο της.

Αυτός ο μικρός γιος πού σώθηκε από τη τραγική σφαγή στη Καστάνια ήταν ο Θόδωρος Κολοκοτρώνης, ο μεγάλος "*γέρος του Μοριά*".

Ανθή Μέδικου

Δεκαεννιά μόλις χρόνια μετά την πτώση της Βασιλεύουσας, η Δύση κατάλαβε τον κίνδυνο που διέτρεχε με τις ακόρεστες διαθέσεις του Μωάμεθ Β΄ για νέες κατακτήσεις.

Έτσι το 1472 ο πάπας Σίξτος Δ΄ θα οργανώσει μια συμμαχία με την Ενετική Δημοκρατία, τον Βασιλιά της Κύπρου, το Μέγα Μάγιστρο των Ιπποτών της Ρόδου, τον Βασιλιά της Νεάπολης Φερδινάνδο και τον Σάχη της Περσίας Ουσούμ-Χαράν, προκειμένου να επιτεθούν όλοι μαζί στον κοινό εχθρό.

Οι επικεφαλείς αυτής της συμμαχίας συναντήθηκαν στο Ναύπλιο, προκειμένου να καταστρώσουν τα σχέδια τους κατά των τούρκων. Δυστυχώς όμως ξέσπασαν ασυμφωνίες και διχόνοιες ανάμεσά τους για την αρχηγία της εκστρατείας αλλά και για τον τρόπο διανομής των λαφύρων. Έτσι η συμμαχία διαλύθηκε και οι αντιπρόσωποί της, έφυγαν για τις πατρίδες τους τον Ιούνιο του 1472.

Μαζί τους όμως μπροστά στον τουρκικό κίνδυνο, φύγανε από το Ναύπλιο και πολλοί ευγενείς, ιππότες και ευπατρίδες, αναζητώντας ασφαλέστερους τόπους να εγκατασταθούν. Ένας από αυτούς ήταν ο Πιέρρο Μέδικος, συγγενής εξ αίματος με την διάσημη οικογένεια των Μεδίκων που την εποχή εκείνη κυβερνούσαν την Φλωρεντία.

Ο Πέτρος λοιπόν, κατάφερε να διαφύγει σώος με πλοίο από το Άστρος της Κυνουρίας και ν' αποβιβαστεί στα νότια της Μάνης το 1475. Εκεί βρήκε φιλοξενία από τον Κοντόσταυλο, που ήταν *τοπάρχης* Ταινάρου και ο οποίος εκτιμώντας την πολιτική και στρατιωτική μόρφωση του Μέδικου αλλά και το γεγονός ότι ήταν συγγενής με την οικογένεια των μεγάλων Δουκών της Τοσκάνης, τον προσέλαβε για σύμβουλο και γραμματέα του.

Την ίδια εποχή, με την κατάλυση της αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας, πολλοί Έλληνες πρόσφυγες εγκαταλείπουν τα πατρία εδάφη και σκορπίζονται στα τέσσερα σημεία της γης, προκειμένου να αποφύγουν την υποδούλωση στον Τούρκο κατακτητή. Ένας από αυτούς ήταν ο Νικηφόρος Κομνηνός, γόνος της αυτοκρατορικής οικογένειας που σαν έφυγε μαζί με άλλους ευπατρίδες, ήρθε και κατέληξε τελικά στο Οίτυλο όπου και εγκαταστάθηκε με το όνομα Στεφανόπουλος. Μαζί του έφερε για ασφάλεια, αρκετούς Κουμάνους (Ελληνοσκύθες του Πόντου), που ήσαν σκληροί πολεμιστές και ικανοί ιππείς. Μετά από λίγες γενιές, *οι Στεφανοπουλαίοι* γίνονται μία από τις δύο πιο ισχυρές οικογένειες της Μάνης.

Ο Πέτρος Μέδικος τώρα, παντρεύεται την μοναχοκόρη του Κοντόσταυλου, Ανθή και λόγω της ευγενούς καταγωγής του, της εξαιρετικής μόρφωσης και των άλλων χαρισμάτων του, έγινε πολύ δημοφιλής στους κατοίκους της επαρχίας Ταινάρου που γρήγορα ζήτησαν την παραίτηση του πεθερού του και την ανάληψη της θέσεως του *τοπάρχη* από τον Μέδικο. Ο

Κοντόσταυλος, τυφλωμένος από αντιζηλία και φθόνο για το γαμπρό του, οργάνωσε *χωσία* και πέτυχε την δολοφονία του.

Έτσι άρχισε να ξετυλίγεται ένα ατέλειωτο νήμα αίματος που έμελλε με τον ένα ή τον άλλο τρόπο να σφραγίσει και την ιστορία της Μάνης.. Μετά τη δολοφονία του άντρα της, η Ανθή Μεδίκου, αν και εγκυος, εγκαταλείπει την πατρική στέγη και ανήμερα Χριστούγεννα φτάνει στο Οίτυλο, όπου εγκαταστάθηκε δίπλα στους Στεφανοπουλαίους και γεννάει ένα αγόρι που σύμφωνα με τα έθιμα της Μάνης θα πάρει το όνομα του αδικοχαμένου πατέρα του και θα ονομαστεί Πέτρος Β' Μέδικος.

Το παιδί αυτό, μεγαλώνει στο Οίτυλο κάτω από τις καλύτερες φροντίδες της μητέρας του αλλά και με μίσος για τον δολοφόνο του πατέρα του, για τον οποίο είχε ορκισθεί εκδίκηση. Στη συνέχεια θα παντρευτεί την κόρη του Στεφανόπουλου και θα αποκτήσει έξι γιους που θα γίνουν και τα μεγάλα κλαριά του ισχυρού δένδρου των Μεδίκων στην Ελλάδα.

Με αυτό λοιπόν το μίσος στις ψυχές των δύο οικογενειών, κανένα μέλος ή υποτακτικός της μίας δεν μπορούσε να περάσει μέσα από την περιοχή της αντίπαλης οικογένειας.

Έτσι όταν μια ηλικιωμένη υποτακτική του Κοντόσταυλου θέλησε να πάει στην Καλαμάτα, έκανε το λάθος να περάσει από το Οίτυλο, διασχίζοντας τα χτήματα που ανήκαν στην οικογένεια των Μεδίκων για να "*κόψει δρόμο*". Έγινε όμως αντιληπτή από τους Μέδικους που την συνέλαβαν και την ξανάστειλαν στο Ταίναρο.

Οργισμένος ο Κοντόσταυλος για την προσβολή που του έγινε μάζεψε τα παλικάρια του, βάδισε κατά του Οιτύλου και στρατοπέδευσε στην θέση Τσίπα, (σημερινό παράλιο Οίτυλο). Από κει έστειλε μήνυμα στον Πέτρο Μέδικο, τον εγγονό του, πως για να λυθεί η προσβολή, έπρεπε να μονομαχήσουν. Αυτός τότε δέχτηκε και κανονίστηκαν οι λεπτομέρειες. Θα μονομαχούσαν την επομένη το πρωί δίπλα στην εκκλησία της Παναγίας και με όπλο το τόξο.

Όμως ένας έμπιστος υποτακτικός της Ανθής, ο Μπαζίνας, που αγαπούσε τον Πέτρο, σαν έμαθε τα νέα και φοβούμενος για την ζωή του κυρίου του, πήρε δική του απόφαση.

Κρύφτηκε στους θάμνους σιμά στο σημείο της μονομαχίας και μόλις έφτασαν οι δύο μονομάχοι με τους συνοδούς τους και μπροστά στην Ανθή Κοντόσταυλου-Μέδικου και πριν προλάβει κανείς να κάνει την παραμικρή κίνηση, ο Μπαζίνας με το δικό του τόξο έστειλε τον Κοντόσταυλο στον.. άλλο κόσμο. Έτσι αποδόθηκε ο *κδικιωμός* από το χέρι της κόρης. Παρά την θέληση όμως της Ανθής, ο γιος της ο Πέτρος Μέδικος θέλησε να τιμωρήσει αυστηρά τον υποτακτικό του, αλλά η μητέρα του Ανθή του είπε πως ίσως ήταν θέλημα της μοίρας να σκοτωθεί ο Κοντόσταυλος με χωσία όπως αυτός με δόλο είχε δολοφονήσει τον άντρα της και πατέρα του.

Η Ανθή δεν αρκέστηκε μόνο να εξευμενίσει τον γιο της, αλλά προχώρησε ακόμη πιο πέρα. Έκανε και τον Μπαζίνα ψυχογιό της, δηλαδή τον υιοθέτησε από εκείνη την στιγμή και τον θεωρούσε σαν τον έβδομο εγγονό της.

Μαρία Μεδίκου

*Μ*ε τούρκικο και βενετσιάνικο δάκτυλο, που ο κάθε ένας ενδιαφερόταν ξεχωριστά για τα συμφέροντά του, από την ύπαρξη Μανιατών στη Μάνη, έμπλεξαν σε τριετή πόλεμο τις δύο μεγάλες οικογένειες του Οιτύλου. Αιτία ήταν η αντιζηλία για τον πρώτο λόγο στα Μανιάτικα πράγματα και αφορμή η Μαρία Μεδίκου, κόρη του Διακουμή που έφυγε με το Μιχάλη Λεμιθάκη, που ήτανε Στεφανόπουλος. (Σόι των Κομνηνών αυτοκρατόρων της Τραπεζούντας). Η Μαρία, προηγουμένως ήταν αρραβωνιασμένη με το Λυμπεράκη Γερακάρη που ήτανε βαλτός από τις πιο πάνω ξένες δυνάμεις.

Αυτή η διαμάχη προκάλεσε ρήγμα στην άμυνα της Μάνης. Ο Βεζίρης Κιουπρουλής, εκμεταλλευόμενος το μίσος του και τις φιλοδοξίες του Λυμπεράκη, τον προσέγγισε και του τάζει μπεηλίκι. Με την βοήθεια του Λυμπεράκη, χτίζει το κάστρο της Κελεφάς. Και δεν έφθανε ο οικογενειακός πόλεμος, για τους Μέδικους και τους Στεφανοπουλαίους, με όλα τα άσχημα επακόλουθά του, αποκτήσανε και κάμποσα τούρκικα κανόνια απέναντι από τα σπίτια τους. Αυτό το μίσος κορυφώθηκε με με μία ενέργεια του Λυμπεράκη, που βοηθούμενος από τους τούρκους συλλαμβάνει κι εκτελεί τριάντα πέντε Βοιτυλιώτες, στη θέση Χορεύτρια, κοντά στο Καμπινάρι του Οιτύλου¹⁶ για να ξεπλύνει την προσβολή.

¹⁶ Οι μαρτυρίες για το ειδύλλιο του Μιχάλη Λεμιθάκη με την Μαρία Μεδίκου και η εκτέλεση των 35 Οιτυλιωτών δεν προκύπτει από γραφτές πηγές αλλά από παραδόσεις.

Ο Πέτρος άκουσε θόρυβο στο ισόγειο. Κοίταξε το ρολόι του. Ήταν έξι η ώρα. Σε λίγο θα ξημερώσει. Δεν καταλάβαινε γιατί η Μίνα ήθελε ν' ασχοληθεί με τις γυναίκες της Μάνης και είχε κάνει μία τόσο σοβαρή έρευνα για να μαζέψει τις πληροφορίες της.

Άρχισε τώρα να στενοχωριέται που προφανώς την αδίκησε παίζοντας με το παρατσούκλι *νεράιδα* που της κόλλησε η Βάβω, με αφορμή την ομορφιά της. Έβλεπε τώρα πως η θλίψη της προερχόταν από τις ασίγαστες ανησυχίες της. Αρχικά.. τη νόμιζε για την ωραία *χαζούλα*, την μικροπαντρεμένη, που η εμφάνιση δεν την άφηνε να εκτιμήσει τη δύναμη που είχε διαθέσιμη από την πνευματικότητά της. Πόσο γελάστηκε όμως. Πόσο λάθος τη μέτρησε και πόσο άσχημα νιώθει τώρα που διαπιστώνει πως η Μίνα, εκτός από σαγηνευτική ομορφιά έχει και ομορφιά ψυχής και δύναμη κρίσης και γραφής και ικανότητες ερευνήτριας αρχείων.

Ο θόρυβος συνεχιζόταν στο ισόγειο. Φαίνεται πως η κυρά Τασώ είχε σηκωθεί και είχε καταπιαστεί με τις καθημερινές της ασχολίες. Η παρουσία του, της είχε προσθέσει επί πλέον φροντίδες. Τελικά του είχε γίνει συμπαθής.

Σηκώθηκε και πήγε ακροπατώντας μέχρι τη πόρτα της Μίνας, στάθηκε σιωπηλός στο άνοιγμα της και την κοίταξε. Κοιμόταν ήρεμη. Πλησίασε αθόρυβα κι έσβησε το πορτατίφ μα παρατήρησε πως το δωμάτιο συνέχιζε να μένει φωτισμένο λες και ένα θείο φως, που ερχόταν διάχυτο από κάποια εξωκόσμια πηγή. Απόρησε και θυμήθηκε πάλι το φως που φώτιζε την αίθουσα και την αυλή γύρω από το πυργόσπιτο.

Δεν έδωσε πιο πολύ σημασία, την κοίταξε μονάχα έτσι που κοιμότανε και σκέφτηκε:

"Τι φοβάσαι νεράιδα; Τι κακά προαισθήματα σε τρομάζουν;"

Καινούργιοι θόρυβοι της Βάβως από το ισόγειο, τον έκαναν ν' αποφασίσει να κατεβεί. Άλλωστε σε λίγο θα ξημέρωνε. Του ήρθε μια τολμηρή ιδέα. Να πιάσει κουβέντα με τη γιαγιά. Θα της ζητούσε να του κάνει ένα καφέ βυζαντινό, γιατί δεν ήθελε της μηχανής. Έριξε πάλι μια ματιά στη Μίνα που συνέχιζε τον ήρεμο ύπνο της. Προφανώς η κρίση της νύχτας, θα ήταν κάποιο ξέσπασμα ψυχολογικής φόρτισης. Έβγαλε τη πιτζάμα του και φόρεσε την αθλητική φόρμα. Πέρασε από την τουαλέτα και έριξε λίγο νερό στο πρόσωπό του. Ήθελε ξύρισμα. Τα γένια του τα ένιωσε άγρια να του ξύνουν τη παλάμη. Είχε φέρει τα ξυριστικά του και το ξύρισμα με λεπίδα δεν του πήρε πάνω από πέντε λεπτά. Κατάλοιπο του στρατού. Ταχύτητα σε όλα. Αφού λοιπόν τελείωσε με την απαραίτητη πρωινή του φροντίδα, κατέβηκε στο ισόγειο.

Στο καθιστικό καλημέρισε τη γερόντισσα που σκούπιζε κάτι πιατικά. Αυτή του ανταπέδωσε τη καλημέρα και τον ρώτησε αν κοιμήθηκε καλά.

«Ναι γιαγιά.. καλά κοιμήθηκα, αλλά σηκώθηκα νωρίς και διάβαζα. Θα μου κάνεις ένα καφέ; Δεν ήθελα να ξυπνήσω τη Μίνα γιατί κοιμάται.»

«Μετά χαράς κορώني μου.»

Και η γιαγιά κίνησε για τη κουζίνα. Μέχρι να γυρίσει με τον καφέ, αυτός έφερε πάλι μιά βόλτα στο καθιστικό κοιτάζοντας τα έργα της γιαγιάς. Εντύπωση του έκανε μιά ακόμη βυζα-

ντινή αυτοκρατόρισα με το όνομα Θεοδώρα. Ήταν η τρίτη κατά σειρά που έβλεπε στη συλλογή με ίδιο όνομα. Μόλις η γερόντισσα γύρισε, την ευχαρίστησε για τον καφέ και με πολλή ευγένεια της ζήτησε να του κάνει παρέα.

«Όπως προστάξεις αγά μου.»

Πρώτη φορά τον είπε έτσι. Ο Πέτρος δεν έδωσε σημασία. Τι σημασία άλλωστε μπορούσε να έχει μία προσφώνηση, αφού και ο ίδιος κάθε φορά την προσφωνούσε και με διαφορετικό όνομα. Η γιαγιά κάθισε αντίκρυ του, κοντά στο παραγώνι. Ήταν αμίλητη και σκεπτική. Τι τάχα να βασάνιζε τη σκέψη της αγαθής γερόντισσας. Ο Πέτρος την ρώτησε για τον καιρό, ενώ ο ίδιος είχε βεβαιωθεί ότι ο καιρός θα ήτανε μία χαρά και ένας θαυμάσιος ήλιος υποσχόταν ένα ευχάριστο Σάββατο.

«Πολύ καλός φαίνεται πως θα είναι γιε μου. Κι' αυτό το κακό τ' αποψινό, να πάει και να μη γυρίσει. Όλη τη νύχτα έβρεχε. Δεν πήγα να δω ακόμη, αλλά φοβάμαι πως το ποτάμι θα έχει φουσκώσει. Αλήθεια.. γιατί έσκουξε τη νύχτα η κυρά. Λογοφέρατε τάχατες γιε μου; Τι μπορεί να της συνέβη και ούρλιαξε έτσι ξαφνικά;»

«Δεν λογοφέραμε γιαγιά. Με τη Μίνα τα πάμε μιά χαρά. Νομίζω κάτι είδε στο ύπνο της ή κάτι δυσάρεστο σκέφτηκε και ξαφνικά άρχισε να φωνάζει. Κοιμόμουνα και ξαφνικά οι φωνές της με ξύπνησαν και μένα. Φαινότανε πολύ ταραγμένη και τρόμαξα να την συνεφέρω.»

«Σπολάτι γιε μου και ίντα λόγους έκρενε;»

«Μια φράση έλεγε.. *δεν θέλω να πεθάνω και σαν ξύπνησε..* είπε πως *όλοι της λέτε ψέματα. Κι εσύ και ο γιατρός.*»

Ο Πέτρος το τόλμησε, γιατί θέλησε να αντιμετωπίσει επί τέλους το θεριό κατάφατσα, για να πειστεί πως πράγματι η γερόντισσα αγαπούσε τη Μίνα και δεν έχει μέσα στη ψυχή της απωθημένα κατάλοιπα, πως τάχα η Μίνα είναι ο εχθρός της που της πήρε το πυργόσπιτο. Και αυτό θα μπορούσε να είναι μία λογική εξήγηση. Ήθελε να μάθει αν υπήρχε κάτι που το ξέρει η Βάβω αλλά το κρατάει μυστικό από τη Μίνα.

Η Βάβω σταυροκοπήθηκε και τρομοκρατημένη του είπε:

«Κορώني μου.. εμείς τι ψέματα να της πούμε; Τρέμουμε γιε μου για τη Μίνα. Να.. *οι Θεοί να μη με λυτρώσουν αν σου λέω ψέματα.*» ..και αμέσως η γιαγιά σταυροκοπήθηκε. Τότε ο Πέτρος απόρησε. Πως κάνει το σταυρό της αν δεν πιστεύει.

«Γιαγιά μην ορκίζεσαι σ' αυτή την ηλικία. Τότε.. πες μου σε παρακαλώ.. τι συμβαίνει; Η Μίνα είναι έξυπνη. Δεν μπορεί να πέφτει έξω. Κάτι πρέπει να έχει αντιληφθεί. Τι είναι αυτό που το κρατάτε οι δυό σας μυστικό;»

Στα λόγια αυτά του Πέτρου η γερόντισσα δεν κατόρθωσε να συγκρατήσει τα δάκρυά της. Σαν συνήλθε, με τα χείλη που τρέμανε από τη συγκίνηση του είπε:

«Κορώني μου, δε μπορώ να σου φανερώσω ότι κατέχω. *Ζού δώνου το λόγο μου αποδανά, πως... σύντομα.. θε να τα μάθεις.* Κάνε υπομονή γιε μου και αγάπαγέ τη *σα δικό ζου άνθρωπο.* Χρειάζεται πολλή αγάπη η Μίνα, για ν' αγαπήσει τη ζωή.»

Ο Πέτρος την είδε να ξαναβουρκώνει και να μπερδεύει τα λόγια της μιλώντας του μιά στην απλή δημοτική και μια στη μανιάτικη διάλεκτο και να ορκίζεται *..στους Θεούς.* Θέλησε ν' αλλάξει το κλίμα, αφού δεν κατόρθωσε με τη πρώτη να *βγάλει*

το λαγό. Άφησε τη Μίνα έξω από την συζήτηση και της έπιασε κουβέντα για τα προσφιλή της κάδρα για τα οποία με τόση χαρά μιλούσε. Σε όλους αρέσει να ασχολείται κανείς με τα έργα του και να τα θαυμάζει. Το ίδιο και η Βάβω.

«Γιαγιά, είδα εκεί μία τρίτη Θεοδώρα. Ποιά είναι αυτή πάλι; Τι έχει κάνει που την κρέμασες; Καλό για κακό;»

«Αυτή την έχω για καλό γιε μου. Έχω όμως λίγο πιο κει και το μπεζεβέγκη¹⁷ το άνδρα της, το Δούκα Μιχαήλ τον Β' τον Κομνηνό, βασιλιά του Δεσποτάτου της Ηπείρου.

Από τα πολλά παραδείγματα ανθρώπων που έχουμε και φαίνεται το ήθος της ορθόδοξης διδασκαλίας, είναι και η περίπτωση της βασίλισσας Θεοδώρας. Στην Άρτα υπάρχουνε πολλά βυζαντινά μνημεία και μοναστήρια που έχουνε σαν προστάτιδά τους την βασίλισσα Θεοδώρα.

Ο Δούκας Μιχαήλ ήτανε μεγάλο μούτρο. Εγκατάλειψε την Θεοδώρα και ο ίδιος παρασύρθηκε *‘σε πορνεία και ακολασία’* από μια Αρτινή *αρχόντισσα*, την Γαγγρινή.

Η Θεοδώρα έφυγε από τ’ ανάκτορα, αλλά αντιμετώπισε την κρίση με υπομονή, ταπείνωση, προσευχή κι εγκράτεια.

Ο Μιχαήλ επηρεασμένος από την αντίδραση των άλλων ευγενών, παράτησε τελικά τη πόρνη κι επανασυνδέθηκε με τη Θεοδώρα, η οποία με υπομονή, πίστη, προσευχή και αγάπη, ανακηρύχθηκε αγία.

Και τότε ο Μιχαήλ εκφράζοντας την μετάνοιά του, έχτισε μοναστήρια όπως, την Κάτω Παναγιά στην Άρτα, την ιερή μονή Παντάνασσας κοντά στην Φιλιπιάδα και την ιερή μονή

¹⁷ *Αχρείος, μασκαράς.*

του Σωτήρος στο Γαλαξίδι. Ακόμη, χάρισε προνόμια και απάλλαξε από τη φορολογία εκκλησιές και μοναστήρια του κράτους του, σε όλη τη διάρκεια της Βασιλείας του. Σαν πέθανε ο Μιχαήλ η Θεοδώρα γίνηκε μοναχή, προσφέροντας αγάπη σε όλο τον πληθυσμό.»

*Δ*εν πρόλαβε ο Πέτρος να ευχαριστήσει τη γιαγιά για την ιστορία της ή να την σχολιάσει και η Μίνα φάνηκε στη σκάλα φορώντας τη ρόμπα της, πλυμένη και χτενισμένη. Σαν τους πλησίασε τους καλημέρισε και εξέφρασε στον Πέτρο την έκπληξή της που *την άφησε να ζυπνήσει μόνη κι αυτός να πίνει καφέ με μιά.. άλλη.*

«Νεράιδα.. ζηλεύεις τη γιαγιά; Είδες τι ωραία γυναίκα είναι στα ενενήντα της; Καλά κάνεις και τη ζηλεύεις.»

Εκείνη χωρίς να του απαντήσει ήλθε από πίσω του, τον αγκάλιασε γύρω από το λαιμό, έσκυψε και του ψιθύρισε...

«Είσαι τέρας, αλλά εγώ σε λατρεύω.»

Τότε ο Πέτρος βρήκε την ευκαιρία να της απαντήσει με τα δικά της λόγια που του είχε πει τόσο χαριτωμένα στο Γύθειο.

«Εγώ να δεις...» ..και πιάνοντας την από το χέρι, την έφερε γύρω του και την ανάγκασε να πέσει στην αγκαλιά του.

«Νεράιδα.. έξω έχουμε μια ηλιόλουστη μέρα. Ακόμη, ένα ωραίο αμάξι με κάμποσα άλογα κρυμμένα στη μηχανή του και το Μυστρά να μας περιμένει. Τι λες.. δεν πάμε;»

«Καλά σε είπα εγώ τέρας. Έχεις τρομερές ιδέες. Λοιπόν όσο εγώ θα πίνω καφέ, εσύ πήγαινε να ετοιμαστείς.»

Σε λιγότερο από είκοσι λεπτά και οι δύο τους είχαν ετοιμαστεί και ξαναβρέθηκαν στο καθιστικό.

«Πέτρο πάμε και μη χάνουμε την ώρα. Φέρε τη μερσεντές γιατί θα πάμε με το δικό σου αμάξι μιας κι εγώ έχω αφήσει τη BMW στο γιατρό.»

«Όπως διατάξεις κύριε λοχαγέ..»

Γύρισε ξαφνιασμένη και τον κοίταξε ερευνητικά.

«Τι είναι αυτό;»

«Μη χολοσκάς νεράιδα. Αυτό είναι από άλλο ανέκδοτο. Κάποια άλλη φορά θα σου το διηγηθώ.»

Δεν είπαν τίποτε άλλο και βγήκαν στην αυλή. Ο Πέτρος άνοιξε της Μίνας την πόρτα αλλά αυτή τον παρακάλεσε να της δώσει να οδηγήσει λίγο τη μερσεντές. Δεν είχε οδηγήσει άλλοτε αυτόματο αμάξι και ήθελε να έχει αυτή την εμπειρία.

Ο Πέτρος δεν της χάλασε το χατίρι. Βεβαιώθηκε ότι είχε πάρει μαζί του το χάρτη της Λακωνίας και τη φωτογραφική του μηχανή. Έβαλε τη μηχανή στα πόδια του και άνοιξε το χάρτη κατάλληλα ώστε να μπορεί να ελέγχει με ευχέρεια τις περιοχές που περνούσανε.

Η ώρα ήταν εννέα. Η Μίνα, έφερε το αμάξι σιγά σιγά στη δημοσιά κι έστριψε δεξιά προς το Μυστρά.

Από το πίσω παρμπρίζ είχε φανεί ο χρυσός φωτεινός δίσκος του ήλιου, που έκανε τα δένδρα τριγύρω να χρυσίζουν. Από τη ζεστασιά των ηλιακών ακτίνων είχε αρχίσει να εξατμίζεται η υγρασία της νυχτερινής βροχής.

Κοιτάζοντας προς τ' αριστερά του ο Πέτρος, την είδε σα σε φωτοστέφανο να την λούζει ο πρωινός ήλιος και να την κάνει

να φαντάζει σαν πραγματική νεράιδα που δραπέτευσε από παιδικό παραμύθι. Είχε φορέσει άσπρο πουκάμισο και άσπρο παντελόνι. Ακόμη κίτρινα μποτίνια με κίτρινη ζώνη.

Ο Πέτρος θυμήθηκε τα κίτρινα τριαντάφυλλα που της είχε προσφέρει την περασμένη Δευτέρα και σκέφτηκε μήπως το χρώμα αυτό έχει κάποια ιδιαίτερη σημασία στη ζωή της. Τη ρώτησε λοιπόν αν συμπαθεί το κίτρινο χρώμα ή αν σημαίνει τίποτε άλλο, *ας πούμε προσαγή της μόδας*.

Γύρισε και τον κοίταξε και χωρίς να του απαντήσει έγειρε και τον φίλησε. Μετά του είπε..

«Και ασφαλώς σημαίνει αγάπη μου. Θέλω να σου δείξω πως αυτό το χρώμα το αγαπώ ιδιαίτερα και πως χάρηκα πάρα πολύ όταν είδα τα τριαντάφυλλα που έφερες να είναι κίτρινα.»

«Και γιατί να σου αρέσει το κίτρινο χρώμα; Έχεις πει, πως το κίτρινο σημαίνει μίσος. Κι εσύ είσαι ψυχούλα. Δε μπορείς να μισείς. Εσύ μόνο αγάπη μπορείς να δίνεις.»

Αμέσως η Μίνα κατσούφιασε. Σα να θυμήθηκε κάτι πολύ δυσάρεστο ή κάτι που να ήθελε να ξεχάσει. Στη συνέχεια με οργισμένο ύφος ξέσπασε:

«Ε!! λοιπόν όχι Πέτρο. Αγάπη μόνο σε σένα δίνω, γιατί κι εσύ μου έδωσες άδολα τη δική σου αγάπη. Όλους τους άλλους τους νιώθω να κρυφομιλάνε γύρω μου και να συνωμοτούν. Τους μισώ Πέτρο. Τους μισώ αφάνταστα. Καμιά φορά κι εγώ δεν αναγνωρίζω τον εαυτό μου. Είμαι ψυχούλα όπως είπες και αυτό με κάνει να πονώ δύο φορές. Δεν είναι δυνατό η αγάπη να ξεπληρώνεται με πόνο. Πως μπορεί κάποιος να νιώσει αυτή την ακριβή αγάπη που όλοι τόσο πολύ ονειρευόμαστε και

αποζητάμε γύρω μας, όταν αυτό *το γύρω μας* μένει βουβό και απροσπέλαστο. Ο γιατρός με έκανε ν' αποζητήσω τον θάνατο και στη συνέχεια μ' έφερε πάλι στη Σπάρτη κι έπεσα σ' αυτή *τη γριά μάγισσα* που το μόνο που την ενδιαφέρει είναι αν πήρα τα χάπια που μου δίνει καθημερινά ο άλλος, χωρίς να μου λένε τι διάβολο χάπια είναι αυτά και γιατί τα παίρνω. Αλλά οι σκλάβοι ξύπνησαν και ζητάνε κδικισμό. Ο Γιατρός φεύγει για την Καλαμάτα σήμερα το πρωί και τον περιμένει η πιο μεγάλη έκπληξη της ζωής του. Με ήθελε μαζί του. Μα εγώ έμεινα δω με σένα.»

Όσο μιλούσε τόσο αναψοκοκκίνιζε και τόσο ανέβαινε ο τόνος της φωνής της. Σα να πετούσε κεραυνούς.

«Μίνα, μη με κάνεις να νιώθω τον εαυτό μου σα θείο δώρο στη ζωή σου. Σταμάτα δεξιά σε παρακαλώ να συνέλθεις ή άφησε να οδηγήσω εγώ.»

«Πέτρο μην ανησυχείς, σε λίγο θα είμαι πάλι μία χαρά. Αλλά αν επιμένεις να σταματήσω.»

..και μόλις έφερε το αμάξι σε στάση, συνέχισε..

«..σου έχω πει, πως κάτι μου συμβαίνει. Έχω τρομερές μεταπτώσεις και βίαια ξεσπάσματα. Σαν βγω από το σπίτι πέφτω σε μαύρη μελαγχολία και δεν μου λένε τίποτε, ούτε καν τ' αποτελέσματα των περίφημων *τεστ*. Μ' έχουνε φέρει πάλι στο χείλος του γκρεμού. Δεν τους νοιάζει πόσο χάλια μπορεί να έχει γίνει η δική μου ζωή. Ο ένας με την τόσο ενοχλητική

υπερφροντίδα του και η άλλη, με την ψυχική και πνευματική καταπίεση που ασκεί πάνω μου. Κι εγώ στη μέση αναρωτιέμαι τι να μου φταίει και τους ανέχομαι και μένω κοντά τους να καταδυναστεύουν την ζωή μου.»

Ο Πέτρος γύρισε και την κοιτούσε απορημένος.

«Μίνα, στο σπίτι ήσουν μια χαρά. Μόλις βγήκαμε έξω εκνευρίστηκες. Γιατί δεν μου λες τι συμβαίνει;»

Δεν τον άφησε να συνεχίσει. Με την ανάστροφη της δεξιάς της παλάμης, άγγισε απαλά τα χείλη του για να τον διακόψει και ξαναπήρε το λόγο.

«Μην επιμένεις Πέτρο. Η Δευτέρα είναι κοντά. Τη Δευτέρα το πρωί θα τα μάθεις. Είναι αλήθεια πως δεν τα ξέρεις όλα. Αρκέσου προς το παρόν σε ότι σου έχω πει και να νιώθεις απέραντη ικανοποίηση, γιατί έγινες ο καταλύτης που έφερε το βρασμό στο καζάνι και θα κάνει τα πράγματα να συμβούν.. εσύ το είπες αυτό και μου άρεσε.»

Έτσι ο Πέτρος με τις απορίες ακόμη στο κρανίο, αρκέστηκε να πιάσει το λευκό της χέρι και να της πει..

«Νεράιδα, μη στενοχωριέσαι πια. Εγώ θα είμαι κοντά σου ότι και να σου συμβαίνει. Στο υπόσχομαι. Εκείνο που μπορώ να σου κάνω αυτή τη στιγμή είναι να σε προτρένω να ζήσεις τη ζωή που θέλεις. Εσύ μπορείς να την προσδιορίσεις.»

«Κατάλαβα, πρέπει να κάνω την επανάστασή μου και να φύγω. Πέτρο μην ανησυχείς. Το τρένο ξεκίνησε ήδη.»

«Πάλι δεν σε καταλαβαίνω.. ας προχωρήσουμε όμως.»

Φάνηκε να πείθεται.. έβαλε πάλι μπρος τον κινητήρα και συνέχισε το δρόμο για το Μυστρά. Οδηγούσε κατά τον τρόπο

της, αργά και συγχρόνως μίλαγε στον Πέτρο για την περιοχή και τα γεγονότα. Φαινόταν να είχε ξεπεράσει την κρίση.

«Να, φτάσαμε κιόλας στη Τρύπη. Η Τρύπη είναι ένα ωραίο δροσερό μέρος. Αυτός ο δρόμος οδηγεί στην Καλαμάτα, την πατρίδα σου. Εδώ είναι και το γνωστό βράθρο του Καιάδα, όπου ρίχνανε οι αρχαίοι σπαρτιάτες τους ηλίθιους και τους ανίκανους. Στην επιστροφή μας θα καθίσουμε να φάμε κάτω απ' αυτά τα πλατάνια, πλάι στις πηγές με το γάργαρο νερό.»

ο Μυστράς

12. ο Μυστράς

Οι αιώνες πέρασαν επάνω από τον λόφο του «Μυτζηθρά» και όλοι οι κατακτητές του άφησαν τα δικά τους σημάδια...

*(Η καστροπολιτεία του Μυστρά.
Γιάννη Ντρενογιάννη)*

Μετά από λίγο φτάσανε στη καστρόπορτα. Άφησαν το αυτοκίνητό τους και βγήκαν έξω. Στάθηκαν απέναντί της και την κοιτούσαν εκστατικοί. Μετά η Μίνα έπιασε τον Πέτρο αγκαζέ και περπάτησαν προς το εσωτερικό του κάστρου.

Εδώ όλα σε προκαλούν να περιπλανηθείς γοητευμένος στα στενά του. Ο Πέτρος σκέφτηκε πως η περιπλάνηση γινότανε πιο γοητευτική όταν σε κρατά αγκαζέ μια ωραία ξεναγός.

Η Μίνα συνέχισε τις πληροφορίες...

«Το κάστρο του Μυστρά χτίστηκε από τους Φράγκους στα 1249, σε μια προσπάθειά τους να κυριαρχήσουν στην Πελοπόννησο. Το έχτισε ο Φράγκος Πρίγκιπας Γουλιέλμος Βιλλαρδουΐνος. Έφτιαξε πύργους για τους ιπότες του, σπίτια για τους φύλακες, αποθήκες, αυλές. Από δώ πάνω διαφέντευε τον κόσμο του Ευρώτα. Η καταστροφική όμως γι' αυτούς μάχη της Πελαγονίας το έφερε σε χέρια Ελληνικά. Με τα χρόνια, κάτω από το φράγκικο κάστρο χτίστηκαν τα σπίτια στην πλαγιά του λόφου κι έτσι δημιουργήθηκε αυτή η πόλη που η μοίρα της ήταν να γίνει κέντρο πολιτισμού και κοιτίδα της τελευταίας δυναστείας των βυζαντινών αυτοκρατόρων. Τα σπίτια ολόγυρα είναι διώροφα ή τριώροφα. Με τόξα και

καμάρες επιβλητικές εναλλάσσονται με άλλα αρχοντικά μέχρι το παλάτι, που είναι ένα χαρακτηριστικό δημιούργημα της αρχιτεκτονικής των χρόνων των Παλαιολόγων.

Στη διάρκεια των δύο αιώνων της ζωής του Μυστρά σαν πρωτεύουσας της βυζαντινής Πελοποννήσου, χτιστήκανε πολλές εκκλησιές με τρούλους, παρεκκλήσια και μοναστήρια που εικονογραφηθήκανε με όλες τις τάσεις της ζωγραφικής της πρωτεύουσας. Το πρώτο σημαντικό μνημείο είναι αυτό που βλέπουμε και το πρώτο που χτίστηκε, η Μητρόπολη του Αγίου Δημητρίου. Αξίζει να πάμε μέσα. Στο δάπεδο της εκκλησίας θα δεις το δικέφαλο αετό, σύμβολο της δυναστείας των Παλαιολόγων.»

Μπήκαν μέσα στο ναό και πράγματι ο Πέτρος είδε το δικέφαλο πουλί λαξευμένο σε πλάκα. Η Μίνα συνέχισε..

«Εδώ πάνω κατά την παράδοση, πατούσε ο Κωνσταντίνος ο ΙΑ΄ ο επονομαζόμενος Δραγάσης, όταν τον στεφάνωναν Βασιλιά. Να δίπλα ο σκαλιστός θρόνος. Αυτά γίνανε στα 1449 όταν ο Κωνσταντίνος έφυγε για την πόλη. Το 1453 οι Τούρκοι καταλάβανε την Κωνσταντινούπολη και λίγα χρόνια μετά, στα 1460, η ίδια μοίρα περίμενε και το Μυστρά. Ο δικέφαλος αετός δίπλωσε τα φτερά και ο Μυστράς, η πρωτεύουσα του Δεσποτάτου, έμελλε να γίνει ένα άσημο χωριό.»

Βγήκαν από το ναό. Σε μια πτέρυγα στεγαζόταν το μουσείο. Στη Βόρεια γωνιά δέσποζαν, δυο επιβλητικές εκκλησίες, οι Άγιοι Θεόδωροι και η Παναγιά η οδηγήτρια, γνωστή ως Αφεντικό. Πήγανε στο εσωτερικό τους και θαυμάσανε τον τοιχογραφικό τους διάκοσμο. Κοντά στην πιο ψηλή πύλη του

κάστρου βρίσκεται η Αγία Σοφία, ενώ στην πλαγιά προς τ' ανατολικά, το Μοναστήρι της Παντάνασσας, ένα κτίσμα των αρχών του 15^{ου} αιώνα. Η εκκλησία εντυπωσιάζει με την καλαισθησία και την κομψότητά της. Οι τοιχογραφίες της χαρακτηρίζονται από τη φωτεινότητα των χρωμάτων τους και από μία θαυμαστή εντύπωση της κίνησης που σου δίνουν. Η Παντάνασσα σήμερα είναι ένα φιλόξενο μοναστήρι με καθαρά κελιά, που το διαφεντεύουν ευγενικές καλόγριες, οι μόνες ζωντανές ψυχές στη παλιά καστροπολητεία του Μυστρά.

Περιπλανώμενοι έτσι στα στενά δρομάκια της νεκρής πια πολιτείας, έφτασαν τελικά στην Περίβλεπτο, το μοναστήρι που είναι χτισμένο κάτω από το βράχο, με τις θαυμάσιες τοιχογραφίες. Από εδώ άρχισε η ανάβαση για το κάστρο. Στριφτές σκάλες, καμάρες, αυλές. Παντού χαλάσματα. Ντουβάρια πεσμένα, πύργοι με ερειπωμένα ανοίγματα, πλάκες φαγωμένες, ρημαγμένα αρχοντικά. Κάποτε φτάσανε στη γυμνή μεριά του βουνού. Κάτω φαινόταν η απέραντη πεδιάδα. Ένα απότομο μονοπάτι τους έβγαλε στην κορυφή. Το φρούριο απόρθητο, υποβάλλει με τους πύργους και την οχύρωσή του.

«Η σιγουριά που έδινε το κάστρο, απέναντι σε ξένους και ντόπιους εχθρούς, επέτρεψε σε Μητροπολίτες, σε άρχοντες, σε φωτισμένους ηγούμενους, σε φιλοσόφους, σε καλλιτέχνες και άλλους ανθρώπους του πνεύματος, όπως τον Παχώμιο, τον Νικηφόρο Μοσχόπουλο και τον Πλήθωνα τον Γεμιστό, να μετατρέψουν αυτή την πόλη, που προστατευόταν από το Θεό, σε λίκνο της Αναγέννησης.»

«Μίνα, με εντυπωσιάζεις...»

«Πάλι ξέχασες ότι σπούδασα αρχαιολογία και ειδικεύομαι σε βυζαντινά και μανιάτικα θέματα. Ας μη χάνουμε όμως και το θέαμα του κάστρου. Η καστροπολιτεία του Μυστρά Πέτρο, είναι μεγάλη και βαριά κληρονομιά. Για ν' απολαύσεις το περπάτημα σ' αυτά τα ερείπια, πρέπει να έχεις τους δικούς σου λόγους να το κάνεις. Για μένα ο Μυστράς δεν ανήκει στα αξιοθέατα της Λακωνίας, αλλά στα μέρη εκείνα που ανήκουν στο κόσμο ολόκληρο. Είναι μια κληρονομιά για όλο το κόσμο.

Τη στιγμή που θα βγαίνεις από την πύλη του κάστρου, θα συνειδητοποιήσεις ότι ένα κομμάτι του εαυτού σου θα έχει μείνει ανάμεσα στα ερείπια. Δεν θα μπορούσες να ζητήσεις να πάρεις τίποτε περισσότερο από τον Μυστρά, γιατί ο Μυστράς φεύγοντας σου δίνει τη ψυχή του. Έχει κρατήσει όμως κι ένα κομμάτι από τη δική σου ψυχή. Και όταν έχεις φύγει, έχεις δώσει στον εαυτό σου μία υπόσχεση. Να ξαναγυρίσεις.»

Ο Πέτρος συνεπαρμένος από τα θαυμάσια λόγια της Μίνας στάθηκε, την έπιασε από τα χέρια και με ένα χαμόγελο την κοιτούσε για αρκετή ώρα. Μετά την έσυρε κοντά του, πολύ κοντά του, τόσο που τα σώματά τους ήρθαν σε επαφή και τα κεφάλια τους σμίξανε σε ένα παρατεταμένο θερμό φιλί. Ίσως να παρέμεναν για πολύ έτσι, εάν μιά φωνή δεν τους έφερνε στη σκληρή πραγματικότητα.

«Excuse me sir. I think, it is worthy for you to have this picture. Besides, it belongs to you.»¹⁸

Ένας αμερικανός τουρίστας τους είδε έτσι, να κοιτάζονται

¹⁸ *Με συγχωρείτε κύριε, νομίζω πως αξίζει να έχετε αυτή τη φωτογραφία. Άλλωστε σας ανήκει.*

στα μάτια με τέτοια τρυφερότητα, θαύμασε τη σκηνή και την αποθανάτισε με μία φωτογραφική μηχανή πολαρόιντ.

Πήραν τη φωτογραφία, τον ευχαρίστησαν και την κοίταξαν για αρκετή ώρα σχολιάζοντάς την. Επάνω είχε αποτυπωθεί η ημερομηνία και η ώρα λήψης. Πάντως την βρήκαν πολύ πετυχημένη. Ο Πέτρος της ζήτησε να την κρατήσει αυτός. Άλλωστε θα έβγαζαν την επομένη κι άλλες πολλές και θα κρατούσε και η Μίνα μερικές. Του άρεσαν οι φωτογραφίες και ποτέ δεν θα άφηνε να του φύγει η ευκαιρία να πάρει με τη Μίνα όσες πιο πολλές φωτογραφίες μπορούσε. Και αυτή δεν άφηνε ευκαιρία να μην του ποζάρει με αληθινά γυναικείο σκέρτσο. Σε μία στιγμή ήρθε δίπλα του, τον έπιασε από το μπράτσο και με ύφος παραπονιάρικο του είπε:

«Αγά μου, η ντάμα σου πεινάει σα λύκος. Θα φάμε στο μικρό εστιατόριο κοντά στις πηγές που είδαμε σαν ερχόμαστε. Τι λες πηγαίνουμε; Βλέπω ο καιρός αρχίζει να ξαναχαλάει.»

Ο Πέτρος κοίταξε το ρολόι του, κοίταξε και τον ουρανό. Η Μίνα είχε δίκιο. Οι δείκτες είχανε καβαλικέψει τη δωδεκάτη και τρέχανε στις μικρές ώρες. Και ο ήλιος είχε χαθεί. Γύρισαν στο αυτοκίνητο και δεν άργησαν να βρεθούν στο εστιατόριο που είχαν ιδεί το πρωί, στο πηγαιμό τους για το κάστρο.

Καθίσανε σε ένα γωνιακό τραπέζι και παραγγείλανε ότι άρεσε στον καθένα. Μιλούσαν για διάφορα και γελούσαν και διαβεβαίωναν ο ένας τον άλλον, πόσο ωραία θα ήταν να μένανε μαζί στο πυργόσπιτο. Είχανε ξεχάσει και έννοιες και προβλήματα. Φαίνονταν να ζούσαν τις στιγμές τους, λες και ο κόσμος γύρω τους να μην υπήρχε γ' αυτούς.

Από την απομόνωση αυτή τους διέκοψε ο σερβιτόρος που έφτασε με ένα δίσκο γεμάτο πιάτα με διαλεγμένα ορεκτικά.

Δοκίμασανε όλες τις σπεσιαλιτέ του καταστήματος και ζήτησανε κόκκινο κρασί. Καθήσανε διπλα-δίπλα στη μεγάλη πλευρά ενός διπλού τραπεζιού. Νιώθανε χαρούμενοι και ξένοιαστοι σαν δύο τουρίστες που κατεβήκανε από το κάστρο του Μυστρά κατάκοποι και πεινασμένοι. Η Μίνα φαινόταν ν' απολαμβάνει την κάθε στιγμή της και να συνθέτει έτσι ένα κομμάτι ζωής που της έλειπε.

Είχε πάρει μέρος σε γεύματα και σε δείπνα σαν συνοδός του γιατρού, μα εκείνα τα επίσημα γεύματα και τα δείπνα, αντί να την ευχαριστήσουν την έθαβαν. Αυτός τη θεωρούσε σαν το ωραίο, ευωδιαστό γαρύφαλλο στο πέτο του, ενώ αυτή ήθελε και μάλιστα τόσο πολύ, να είναι ο κυρίαρχος στην καρδιά του.

Ο Πέτρος την κοιτούσε να τρώει και να πίνει και να δείχνει πως χαιρόταν μία ένταση, σαν να δοκίμαζε τα όριά της ή σαν κάτι άλλο εξαιρετικό να περίμενε, μπορεί καλό ή και κακό. Μετά από λίγο.. φαινόταν πωμένη. Τότε εκείνος ανησύχησε και ζήτησε το λογαριασμό.

«Θα πάμε να πιούμε καφέ στο πυργόσπιτο. Δώσε μου σε παρακαλώ τα κλειδιά του αυτοκινήτου. Θα οδηγήσω εγώ.»

«Πέτρο.. σε παρακαλώ δεν είμαι μεθυσμένη.»

«Μίνα δεν σε θεωρώ μεθυσμένη, αλλά μην επιμένεις. Θα οδηγήσω εγώ. Θέλω να φτάσουμε καλά στο σπίτι..»

Στην αρχή έδειξε να πεισμώνει. Αμέσως όμως συνήλθε, του χαμογέλασε ελαφρά, πήρε τα κλειδιά από την τσάντα της και του τα έδωσε.

«Ο.Κ. Big brother. You won.»¹⁹

Πρώτη φορά τον αποκάλεσε έτσι. Του φάνηκε αστείο. Έσκυψε και τη φίλησε και της χάιδεψε τα μαλλιά. Συνέχιζε να νιώθει μιά έλξη ακατανίκητη γι' αυτό το κορίτσι. Ένιωθε ευτυχισμένος που την είχε κοντά του. Δεν σκεπτόταν πια αν θα έπρεπε να συνδεθεί μαζί της, αλλά το πόσο θα υπόφερε αν την έχανε. Πόσο δυσανάλογη θα του ήταν η πληρωμή μιάς σύντομης ευτυχίας με την ατέλειωτη δυστυχία που θα του άφηνε μια αδόκητη απώλεια. Του ήταν όμως τώρα αδύνατο να σκεφτεί αν την αγαπά ή όχι. Αν έπρεπε να είναι μαζί της. Σαν έχεις την ίδια τη χαρά δίπλα σου να σε συμπαραστέκεται και να σε συντροφεύει, δεν μπορείς να σκεφτείς τίποτε άλλο. Περιμένοντας το λογαριασμό, πήγε προς το παράθυρο και κοίταξε έξω.

Είχε σχεδόν σκοτεινιάσει και οι απογευματινές ακαθόριστες σκιές, αφού έζωσαν χαμηλότερα την έρημη καστροπολιτεία, είχαν αρχίσει ν' ανεβαίνουν προς την κορφή του λόφου και να περιβάλλουν το μελαγχολικό κάστρο.

Πότε πέρασε η ώρα.. σκέφτηκε.

Κοίταξε στο μέρος που είχε αφήσει τη μερσεντές κάτω από τα θεόρατα δασύφυλλα δέντρα και είδε κι εκεί τις σκούρες σκιές να έχουν πέσει χαμηλά και να κάνουν τις κλάρες τους να δείχνουν σα θλιβερά κατάλοιπα από κρεμασμένες κουρτίνες ρημαγμένες από το χρόνο. Η Μίνα ακολούθησε ξοπίσω του και αυτός γύρισε προς το μέρος της. Είδε το βλέμμα της στραμένο πάνω του και να προσπαθεί να μαντέψει το λόγο της

¹⁹ *Εν τάξει μεγάλε αδερφέ. Κέρδισες.*

ξαφνικής ανησυχίας του. Σαν δεν το κατάφερε, πλησίασε κι αυτή στο παράθυρο και κοίταξε προς τα έξω. Κατάλαβε πως και αυτή ένιωσε και η ίδια τη θλίψη και ανησυχία να την κυριεύουν. Αμήχανη τον ρώτησε..

«Πέτρο τι συμβαίνει; Μου μετάδωσες την ανησυχία σου.»

«Τίποτε δεν συμβαίνει. Κοίταξα έξω και αυτή η σκοτεινιά που άρχισε έτσι απότομα να πέφτει, με αναστάτωσε. Πόσο γρήγορα κυλά ο χρόνος στη χαρά.»

Την στιγμή εκείνη πλησίασε ο σερβιτόρος και του έφερε το λογαριασμό. Ο Πέτρος πλήρωσε και στη συνέχεια την έπιασε από τη μέση προστατευτικά και της είπε..

«Πάμε νεράιδα.. βράδιασε.»

Στην επιστροφή οδήγησε ο Πέτρος. Σε δύο σημεία της διαδρομής τον διόρθωσε στην επιλογή του δρομολογίου. Οι δρόμοι στο σκοτάδι με φώτα, φαίνονται τελείως διαφορετικοί. Στον χωματόδρομο για το πυργόσπιτο ήταν σκοτάδι. Το κτίριο όμως στο βάθος φαινόταν λουσμένο μ' ένα αχνό φως που ο Πέτρος δεν μπορούσε να καταλάβει από που προερχόταν. Την ρώτησε αν είχε παρατηρήσει η ίδια το φαινόμενο, μα η Μίνα χωρίς ν' απαντήσει, άνοιξε την πόρτα και είπε αόριστα:

«Θα πάρουμε ένα καφέ και θα εργαστούμε για όσο μας κάνει κέφι. Μετά, μετά; Εδώ.. άφησέ το κενό. Θα κάνουμε ότι έρθει μόνο του. Όπως λένε... "*Ότι επακολουθήσει..*" »

Και η Μίνα έσκασε στα γέλια. Ο Πέτρος την ακολούθησε. "*Εδώ στο σπίτι πρέπει να συνέλθει..*" σκέφτηκε. Τότε όμως πρόσεξε πως η σκύλα δεν τους περίμενε στην αυλή όπως τις άλλες φορές. Στο καθιστικό, νέα έκπληξη περίμενε τον Πέτρο.

Είδε την αίθουσα να αχνοφέγγει από το ίδιο περίεργο φως. Άναψαν τα φώτα, απορώντας πως έγινε και η Βάβω τα είχε ξεχάσει. Η Μίνα πήγε στην κουζίνα κι αυτός ανέβηκε στο γραφείο. Μετά από λίγο η Μίνα τον ακολούθησε φέρνοντας ένα δίσκο με φρέσκους καφέδες. Άφησε το δίσκο στο γραφείο και κάθισε δίπλα του. Ο Πέτρος τη ρώτησε αν έβαλε ζάχαρη στους καφέδες και αυτή απάντησε αρνητικά.

«Άφησε ν' ασχοληθώ εγώ με το καφέ σου. Έμαθα τις αναλογίες σου.. αγά μου. Ξέρεις κάτι; Μου αρέσει ο άνδρας να έχει παραξενιές. Σου δίνει τη ευκαιρία έτσι να εκδηλώσεις τα δικά σου αισθήματα, να τον περιποιηθείς και ν' ασχοληθείς μαζί του. Αυτό είναι ωραίο.»

«Νεράιδα με κολακεύεις. Εγώ το μόνο που έχω μάθει για σένα, είναι πως αγαπάς το κίτρινο χρώμα.»

..την πείραξε αυτός. Η Μίνα, σαν τελείωσε το ανακάτεμα του καφέ, με ύφος αυστηρό του είπε:

«Ναι.. τώρα μ' έπεισες. Αμ.. πολλά ξέρεις, πολλά ξέρεις. Για να δούμε τώρα πού βρισκόμαστε. Την νύχτα άκουσα είχες σηκωθεί και διάβαζες. Τι διάβασες;»

«Άρχισα με τα δικά σου τετράδια. Διάβασα μόνο τις τρεις περιλήψεις από τις τέσσερες μανιάτικες ιστορίες που έχεις γράψει. Οι εκτεταμένες περιλήψεις αδικούν την ιστορία, αφού και μόνο αυτές είναι ικανές να δώσουν μία ολοκληρωμένη εικόνα του θέματος. Μου άρεσαν πάρα πολύ.»

«Ωραία. Θέλησα να ξεκινήσω με τις γυναίκες της Μάνης. Και ξέρεις γιατί; Μου την έχουνε σπάσει οι άνδρες. Ιδίως αυτός ο Ανδρόνικος Κομνηνός (1120-1185) που η Βάβω τον

έχει κρεμάσει στην έβδομη θέση. Πολύ μεγάλο κουμάσι ο άνθρωπος. Ζήτησε από την θεία μου να σου διηγηθεί την ιστορία του. Τέτοιο μούτρο που ήταν, το χρειαζότανε το κρέμασμα. Στο τέλος όμως βρήκε αυτό που γύρευε. Δεν το απέφυγε το λιτζάρισμα από τον ίδιο το λαό του.»

«Θα το κάνω απόψε κιόλας. Πάντως μ' έχεις εξυπηρετήσει όσο δε φαντάζεσαι. Αξίζεις ένα φιλί bonus.»

Και λέγοντας της αυτά τα λόγια, την έπιασε απαλά από το ξανθό της κεφάλι και τη φίλησε τρυφερά στα χείλη. Αυτή έδειχνε αφηρημένη, σα να μην κατάλαβε τι ειπώθηκε και τι έγινε. Σαν συνήλθε όμως, του φώναξε διαμαρτυρόμενη.

«Ε!! κύριε. Δε με συμφέρει. Με αδικείς. Ένα φιλί αξίζει η εξυπηρέτηση;»

Και αμέσως τον αρπάζει και τον γεμίζει απανωτά φιλιά. Τον φιλούσε παντού. Όπου εύρισκε. Ήρθε η σειρά του Πέτρου να διαμαρτυρηθεί έντονα, μέχρι να την κάνει να συνέλθει.

«Πέτρο, μη με μαλώνεις σε παρακαλώ. Θυμάσαι τι σου είπα την ημέρα που πρωτογνωριστήκαμε; Πως θέλω να συγχωρείς μερικά σκιρτήματα της καρδιάς μου; Ε, να!! αυτό που έκανα προ ολίγου εννοούσα. Μέχρι τώρα δεν ζούσα αγάπη μου. Είχα στερηθεί αυτά τα δύο θεία δώρα που έδωσε ο Θεός στους ανθρώπους να απολαμβάνουν και να χαίρονται στη ζωή τους. Την φιλία και τον έρωτα. Κοντά σου τα βρήκα και τα δύο. Όπως θα κατάλαβες, στις δύο τελευταίες ημέρες που είμαστε μαζί, η ερωτική μου εμπειρία ήταν για κλάματα. Εσύ είσαι ο δάσκαλός μου Πέτρο. Εσύ είσαι, δω κι έξι μέρες ο άνθρωπός μου, το φιλαράκι μου, η αδελφή ψυχή που μου έλλειπε.

Κατάλαβέ με και πίστεψέ με επί τέλους..»

«Έλα νεράιδα, σε πιστεύω.. όχι όμως άλλα δάκρυα. Δεν θέλω να σε βλέπω κλαμένη. Έχω μιά ιδέα..»

Τον κοίταξε και μέσα από τα δάκρυά της του απάντησε:

«Την ξέρω την ιδέα σου. Πάμε...»

Πήρανε τους καφέδες και πήγανε για την κρεβατοκάμαρα της Μίνας. Δεν πέρασε πολύ ώρα και οι δύο ψυχές τους δεμένες σ' ένα σώμα, έστειλαν θυσίες στον θεό Έρωτα.

Η Μίνα έβγαινε από ένα βαθύ σκοτάδι σ' ένα φως ολόλαμπρο. Άφηνε τη ζώνη του ζόφου και περνούσε στη ζώνη του λυκαυγούς. Ένιωθε τη ζωή της τώρα λουσμένη με το γλυκό φως της ερωτικής εμπειρίας που τόσο πολύ άργησε να έρθει σ' αυτήν.

*Μ*ετά από μιά ώρα περίπου είχαν συνέλθει και οι δύο και η Μίνα έτρεξε στο γραφείο και έφερε το τελευταίο τετράδιο. Πήρε πάλι θέση καθιστά δίπλα του, όπως ήταν κι' αυτός, με την πλάτη στο σκαλιστό κεφαλάρι του κρεβατιού.

«Λοιπόν θα σου διαβάσω το πρώτο μέρος της ιστορίας για την νεράιδα της Μάνης. Τη νεράιδα των Μαυρομιχαλαίων. Είναι μισοτελειωμένη. Είναι αυτή που όπως μου είπες, δεν την κοίταζες καν, γιατί την είδες ημιτελή. Θα σου διαβάσω λοιπόν το πρώτο κομμάτι, γιατί μπορεί να μη γραφεί δεύτερο. Ίσως να μείνει.. ημιτελής. Σαν την συμφωνία του Μπετόβεν.»

Ο Πέτρος γύρισε τη ματιά του και την κοίταξε χωρίς να τον αντιληφθεί. Του φάνηκε να είναι χλομή. Του μιλούσε μα ήταν φανερό πως τα τελευταία της λόγια την είχαν πάλι ρίξει σ' ένα ψυχολογικό μαρασμό. Έβλεπε πως σήμερα οι μεταπτώσεις της είχανε πολλαπλασιαστεί. Σαν κάτι να την πίεζε, σαν αυτό που του έκρυβε με τόση επιμέλεια, βρισκότανε σε φάση έντασης ή σε τέλεια αφασία. Παρ' όλ' αυτά όμως, συνέχισε..

«Κυκλοφορούν και λέγονται πολλά σχετικά με νεράιδες σε όλο τον κόσμο. Στην Ελλάδα, η μυθολογία μας προσφέρει πολλούς θρύλους για νεράιδες. Οι Πλατωνιστές πίστευαν ότι πλάσματα από ξωτικά βασίλεια ήσαν ικανά να ζευγαρώνουν με ανθρώπινες γυναίκες.. ή και το αντίθετο.»

«Και τι παιδιά θα γεννιόνταν από τέτοιους γάμους; Μήπως όλα αυτά είναι λίγο υπερβολικά;»

«Ίσως, μα η παράδοση δίνει την απάντηση: νεραϊδοπαίδια, ψηλά, όμορφα και δυνατά. Η περίεργη και *πικάντικη* σχέση σεξ και παραφυσικού είναι πανάρχαια, συναρπαστική και έχει πάρει πολλές μορφές με την πάροδο των αιώνων.

Οι νεράιδες στην ελληνική λαογραφία είναι πανέμορφα θηλυκά ξωτικά, που φορώντας διάφανα αραχνούφαντα πέπλα, χορεύουν σ' ερημικά μέρη συνήθως με τη συνοδεία μουσικής. Ο Πανσανίας μας αναφέρει στα Αρκαδικά του πάρα πολλές ενδιαφέρουσες πληροφορίες γι' αυτά τα εξωτικά θηλυκά και για το γάμο του βασιλιά της Αρκαδίας Αρκά, με μία δρυάδα, την Ερατώ, με την οποία απέκτησε τρεις γιους. Μας εξηγεί ακόμη, πως οι νεράιδες ήσαν νύμφες της θάλασσας, οι δρυάδες νύμφες των δασών και τέλος οι ναιΐδες νύμφες των

χερσαίων πηγών.²⁰ Η αρχαία ελληνική παράδοση δίνει αρκετά ονόματα διάσημων που η γέννησή τους συνδέεται με την ύπαρξη incubi: Ο Πλάτωνας κατά τον Διογένη, ο Μέγας Αλέξανδρος κατά τον Πλούταρχο, ο Μεσσήνιος στρατηγός Αριστομένης κατά τον Στράβωνα και τον Πausανία... Αλλά και οι σύγχρονες ελληνικές παραδόσεις είναι γεμάτες από ιστορίες με ερωτικές σχέσεις νυμφών και κοινών θνητών.

Στη Μάνη, η ιστορική οικογένεια των Μαυρομιχαλέων έγινε πλούσια και ισχυρή επειδή κάποτε λένε ο Γιωργάκης Μαυρομιχάλης, παντρεύτηκε μια νεράιδα που του χάρισε πολλά παιδιά. Ο Μαυρομιχάλης, κατά την παράδοση, είχε ανακαλύψει τη νεράιδα να κάθεται σ' ένα βράχο του γιαιού.

Η νεράιδα αυτή ήταν μια πανέμορφη πριγκίπισσα και λένε.. πως καταγόταν από μία Φράγκικη αριστοκρατική οικογένεια. Άλλοι λένε πως ήταν κόρη του δόγη της Βενετίας Μοροζίνι, που την εγκατέλειψε στις αφιλόξενες ακτές της Μάνης για να την τιμωρήσει για κάποιο βαρύ παράπτωμά της. Από δική μου όμως έρευνα, έχω φτάσει στο συμπέρασμα πως αυτό δεν είναι δυνατόν να είναι έτσι, διότι ο Μοροζίνι γεννήθηκε το 1618 και πέθανε στο Ναύπλιο το 1694. Ο Γιωργάκης Μαυρομιχάλης, ο νεραϊδογαμπρός, παππούς του Πετρόμπεη, γεννήθηκε κάπου το 1700. Βέβαια, αυτά είναι υποθέσεις γιατί μπορεί να έχει συμβεί και κάτι άλλο. Έτσι κι εγώ, χωρίς να αλλάξω το θρύλο και τα πρόσωπα αλλάζω τα δεδομένα στο χρονοχώρο. Κρατώ το θρύλο αλλά τον διασκεύαζω.»

Και η Μίνα άρχισε να διαβάζει...

²⁰ (Πausανίου: Η' Αρκαδικά, 4.2)

Το καϊκι του Μαυρομιχάλη νανάγησε στα Άλικα της Μάνης.

13. Μαυρομιχαλίο

*Χαροκαμένος ο Μιχάλης κι' ορφανός,
Ολημερίς γυρίζει πονεμένος,
Το σπίτι του.. ο μαύρος ουρανός,
Αν μείνει 'δω, θα ζήσει δουλωμένος.
(ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΙΤ'ΚΟ
Ανδρ. Κουμανάκος)*

«..Κάπου στην Ανατολική Θράκη, λίγο πριν από την πτώση της Κωνσταντινούπολης. Ο τελευταίος αυτοκράτορας του Βυζαντίου, ο Κωνσταντίνος XI ο Παλαιολόγος, κλεισμένος στα τείχη της βασιλεύουσας προσπαθούσε να οργανώσει την άμυνά της. Δύο χρόνια δεν είχε στο θρόνο και τα μηνύματα δεν είναι αισιόδοξα. Απέναντί του, ο Μωάμεθ ο Β' φτιάνει φρούριο. Τι να μηχανεύεται το άπιστο σκυλί.

Ολόγυρα, σ' όλη την Ανατολική Θράκη, τα πράγματα είχανε φτάσει σε απελπιστική κατάσταση για όλο το λαό, που τα τουρκικά σχέδια τον φέρνανε για τελικό αφανισμό με σκοπό την αποδυνάμωση της χώρας και κατάκτηση της Κωνσταντινούπολης. Στα Βαλκάνια η κατάσταση δεν ήτανε καλύτερη.

Λεηλασίες, διωγμοί, δολοφονίες και κάθε είδους θηριωδίες και κατατρεγμοί του ντόπιου στοιχείου, ήσαν τα καθημερινά τραγικά γεγονότα για τους κατοίκους αυτούς, που άρχισαν πλέον να βλέπουν μόνη οδό σωτηρίας το ξενιτεμό. Όπου και να πήγαιναν, καλύτερα θα ήταν από τούτη τη χώρα, έτσι που την κατάντησαν από τη μια μεριά οι Τούρκοι και από την άλλη οι Λατίνοι με τις σταυροφορίες και οι ίδιοι οι Βυζαντινοί με δύο εμφύλιους πολέμους. Η ένωση των εκκλησιών ναυαγεί

και μαζί της και η βοήθεια του Πάπα. Το φευγικό είχε αρχίσει, αραιό στην αρχή, μα όλο και αυξανότανε και με ότι μέσο εύρισκε ο καθένας. Όλοι νιώθανε τη συμφορά να έρχεται. Ο Μωάμεθ Β΄ δεν αστειευόταν. Μικρός στα χρόνια μα διάβολος στο μυαλό και στη ψυχή. Μέρα σε μέρα το περίμεναν το κακό που ήτανε γραφτό για την Πόλη. Μπορεί και την ερχόμενη χρονιά, μπορεί και την άλλη. Όλοι όμως το περίμεναν.

Ανθελωτικός κι ο Πατριάρχης το έλεγε.. *"..γιατί 'ναι θέλημα Θεού η Πόλη να τουρκέψει."* Και σαν οι κεφαλές μοιρολατρικά περιμένουν το τούρκεμα, τι να περιμένει πια ο λαός.

Όλα δείχνανε ήρεμα και τίποτε δε φανέρωνε πως λίγες ώρες πριν ένα βαρύ κακό είχε ξεσπάσει στη *Καρδιά* της Ανατολικής Θράκης. Το γιουρούσι των Τούρκων είχε πάλι σκορπίσει φωτιά και θάνατο. Τα τελευταία γεγονότα ανάγκασαν τελικά μερικές ελληνικές οικογένειες να αποφασίσουν αυτό που συνεχώς από καιρό μελετούσαν, αλλά ήταν ακατόρθωτο να γίνει, από έλλειψη κατάλληλου μεταφορικού μέσου που θα τους έφερνε στη ελεύθερη Ελλάδα. Στη Μάνη, που ήταν λεύτερη. Έτσι η εμφάνιση ενός ιστιοφόρου σε κοντινό όρμο για επισκευή, φάνηκε σ' αυτούς τους ομογενείς σαν αληθινή Θεόσταλτη ευκαιρία. Αποφάσισαν να φύγουν. Το σούρουπο είχε πέσει για καλά. Πιάσανε τον καπετάνιο και του τάξανε κάμποσα χρυσά. Ακόμη, να του επισκευάσουν αυτοί, όσο πιο γρήγορα γινόταν το καράβι του. Παμπόνηρος Χιώτης αυτός, δεν ήταν τόσο αφελής ν' αφήσει μία τέτοια ευκαιρία να πάει χαμένη. Η συμφωνία κλείστηκε.

Η αναχώρηση θα γινόταν μετά την επισκευή του καϊκιού και

η επιβίβαση αυτών που θα φεύγανε, θα γινόταν τις νυχτερινές ώρες. Το ίδιο και το φόρτωμα των αποσκευών τους. Έτσι με κάθε μυστικότητα, οι λίγες οικογένειες των ομογενών αυτών, με μερικά από τα υπάρχοντά τους που κρίνανε απαραίτητα να πάρουν μαζί τους, μπαρκάρανε στο καΐκι. Στη μεταφορά και το φόρτωμα, βοηθούσε και ένα ψηλό μαυριδερό παλικάρι, που δεν φαινότανε να είναι από τις οικογένειες που θα φεύγανε. Ξερακιανός και δυνατός, δούλευε για δύο. Φορούσε μαύρα και μιλούσε λίγο.

Τα παιδιά τον φώναζαν Μιχάλη και αυτός τα βοηθούσε. Αποζητούσε την παρέα τους και τα συμβούλευε. Οι κυράδες τον αγαπούσαν και τον φρόντιζαν γιατί ήταν ορφανός. Δεν είχαν ακόμη σαραντίσει οι δύο γονείς του, αδικοσκοτωμένοι από τους Τούρκους. Μιά κυρά, αυτή με τους δύο γιους και την μελαχρινή την κόρη τον ρώτησε:

«Μιχάλη, έλα και συ μαζί μας. Τι θα κάνεις εδώ μόνος;»

«Δε θάμαι μόνος κυρά. Ξεχνάς πόσα μνήματα έσκαψα τις προάλλες; Πόσοι νεκροί είναι δω θαμμένοι; Ολόκληρη η φαμίλια μου. Την ξεκληρίσανε οι άπιστοι. Μα όρκο βάνω κυρά πως μια μέρα δε θάμαι μόνος και είτε δω είτε αλλού, θα πάρω το αίμα μου πίσω.»

«Γι' αυτό σου λέω Μιχάλη. Έλα μαζί μας. Εκεί θάσαι λεύτερος και μαζί μας θα μπορείς να τους πολεμάς. Εδώ μονάχος, θάσαι αδύναμος και εύκολα θα σε χαλάσουν. Δεν βλέπεις τι γίνεται δω; Δε νογάζ τι περιμένουμε;»

«Όλα τα βλέπω κυρά κι όλα τα νογάω, μα ο κδικιωμός παίρνεται φρέσκος, πριν ξεχαστεί. Εδώ θα θυμάμαι τον όρκο

μου και θα συντροφεύω τους νεκρούς μου. Εκεί καλά θε νάναι μα εγώ και κει, πάλι μόνος μου θάμαι.»

«Μαύρο μου παιδί.!! Εδώ θα σε φάει η ορφάνια. Έλα μαζί μας. Και κει μπορείς να πάρεις το κδικιωμό σου. Μη ξεχνάς, οι έλληνες από κει που πάμε, ήρθαμε σε τούτα τα μέρη. Εκεί 'ναι οι ρίζες μας.»

«Κυρά, σε όλα έχεις δίκιο, μα μη σπαταλάς τα λόγια σου. Ζήτησα του καπετάνιου να με πάρει μαζί του σα μούτσο και μου τ' αρνήθηκε. Δεν ξέρω γιατί. Μην επιμένεις λοιπόν κι εγώ θα κάνω ότι με φωτίσει ο Θεός. Που ξέρεις..»

Ο Μιχάλης άφησε τη κυρά μονάχη να πνίγεται στις σκέψεις της κι αυτός πήγε και βρήκε τα δύο αγόρια της που ήσαν εκεί κοντά. Αυτά μόλις τον είδαν, είπαν στην αδελφή τους να πάει να κάνει συντροφιά στη μητέρα τους και με φανερή χαρά τον πλησίασαν και άρχισαν να συνομιλούν χαμηλόφωνα. Το κορίτσι θύμωσε. Κοκκίνισε και σχεδόν βούρκωσε.

Συγκράτησε τα δάκρυά της αλλά με πείσμα, χτύπησε το πόδι της σκληρά στο έδαφος. Το 'βαλε ινάτι να μάθει τι συμβαίνει και να μπει στο παιχνίδι. Ήθελε να είναι μαζί με τ' αγόρια και να μην την ξεχωρίζουν. Και τον Μιχάλη.. πόσο τον θαυμάζει. Ψηλός, δυνατός, μελαχρινός και καλόκαρδος. Τι κρίμα τόσο καλός και να μείνει ορφανός. *Μαύρε Μιχάλη..*²¹

Μα γιατί την έδιωξαν τα αγόρια... Τι τάχα σιγοπιθυρίζουν μεταξύ τους. Γιατί σοβαρέψανε έτσι ξαφνικά και ούτε που της δίνουνε σημασία. Πρέπει να μάθω. Είναι γελασμένοι αν νομί-

²¹ *Μαύρο αποκαλούσαν το ορφανό, κυρίως από τα μαύρα ρούχα που συνηθιζόταν να φοράει.*

ζουν πως θα την βγάλουν έξω από το παιχνίδι.

«Εντάξει Μιχάλη. Βρήκαμε το παλαμάρι και τα ρούχα σου εκεί που μας είπες. Μόλις σκοτεινιάσει θα κρεμάσουμε το παλαμάρι στη θάλασσα και όταν τα πράγματα είναι ήσυχα, εμείς θα βγούμε στο κατάστρωμα και θα κάνουμε σινιάλο με το τσακμάκι. Τότε μπορείς να κολυμπήσεις μέχρι το καΐκι.

«Σας ευχαριστώ και κουβέντα στις γυναίκες, μέχρι να αλαργέψουμε από τη στεριά. Μετά βλέπουμε.»

«Από το πατέρα μου άκουσα πως απόψε τα μεσάνυχτα σάλπαρουμε γιατί ο καιρός, είπε, πάει να χαλάσει.»

Και ο Μιχάλης χάθηκε. Τον χάσανε κι ο καπετάνιος και οι κυράδες και τα παιδιά. Μόνο που τ' αγόρια ήξεραν. Ήξεραν πως πάλι θα τον συναντούσαν.

Σε λίγο όμως τους μπήκε η κοπελιά, που με πείσμα ζήτησε να πάρει μέρος στο παιχνίδι γιατί αλλιώς θα τα έλεγε όλα στη μητέρα τους. Τότε τα δύο αγόρια αποφασίσανε να της πούνε το μυστικό. Πως παίζουνε ένα παιχνίδι τον *‘λαθρεπιβάτη’* που χρειάζεται μυστικότητα. Την ορκίσανε τότε να μη βγάλει λέξη, γιατί το παιχνίδι θα χάλαγε κι αυτός που θα την πλήρωνε θα ήταν ο *μαύρος ο Μιχάλης*.

«Μα τι σχέση έχει ο *Μαυρομιχάλης*;»

«Πως δεν έχει. Ο *Μαυρομιχάλης* θα είναι ο λαθρεπιβάτης και αν μιλήσεις και τον πιάσουν, θα τον ρίξουν στη θάλασσα.»

«Αχ Θεέ μου!! Όχι τέτοιο πράγμα. Πως είναι δυνατόν..»

Όχι μόνο δεν θα έλεγε τίποτα αλλά και θα έκανε ότι της ζητούσαν να πετύχει το παιχνίδι και να έρθει ο *Μαυρομιχάλης* μαζί τους. Αχ τι καλά που θα ήταν τότε. Θα έκανε κι αυτή ότι

μπορούσε.. Τις σκέψεις της αυτές τις φανέρωσε στ' αγόρια και τότε 'κείνα καταχαρήκανε. Έτσι θα μπορούσαν να την χρησιμοποιήσουν για την επιτυχία του παιχνιδιού σε όλη τη διάρκεια του ταξιδιού. Σαν σκοτείνιασε, όλοι περάσανε στο καράβι με τη μικρή βάρκα που έκανε τη δρομολόγιο από το μικρό πλοίο μέχρι τη στεριά, κάμποσες φορές. Μετά σήκωσαν και τη βάρκα κι όλα ησύχασαν.

Ο Μιχάλης από νωρίς, κουρνιασμένος στην κρυψώνα του, παρακολουθούσε με μάτι άγρυπνο, τη μαύρη σιλουέτα που έδειχνε το πλοίο, περιμένοντας το σινιάλο των φίλων του. Η νύχτα ήταν θεοσκοτεινή εκείνη τη βραδιά. Τα λιγοστά αστέρια, κατά διαστήματα ορατά, ανάμεσα στα σύννεφα που ένας δυνατός αέρας συνεχώς τα μετακινούσε, δεν ήσαν ικανά να δώσουν τόσο φως που να φωτίσει στον όρμο το ιστιοφόρο της φυγής του. Μάρτης ακόμη και το κρύο διαπεραστικό. Ο ίδιος όμως, σκληραγωγημένος από τις κακουχίες και τα βάσανα της τυραννισμένης του ζωής, δεν ένιωθε τίποτε. Το μάτι του είχε κολλήσει στην αμυδρή φιγούρα του καραβιού, που από στιγμή σε στιγμή, ήταν αποφασισμένος να το πλησιάσει κολυμπώντας και να επιβιβαστεί σαν λαθρεπιβάτης. Αυτό, για το Μιχάλη ήτανε παιχνίδι. Θα έφρευγε και θ' άφηνε πίσω του αυτή την τόσο αγαπητή του, αλλά αιματοβαμμένη χώρα. Μέσα σε τέσσερα χρόνια έχασε όλους τούς δικούς του. Κάτι οι δύο εμφύλιοι, κάτι οι τούρκοι, έμεινε πεντάρφανος. Κι ο τελευταίος αυτοκράτορας που ήρθε πριν από δύο χρόνια, δεν του φαίνεται σόι. Εδώ η Πόλη καίγεται κι αυτός έστειλε το Φρατζή να του βρει νύφη. Δύο γυναίκες έχασε και στη τούρλα

του Σαββάτου ψάχνει να βρει την *τρίτη*. Και σαν έστειλε το συμπεθερολόγο να βρει τη νύφη, προσπαθεί να κάνει την ένωση των εκκλησιών με τον Πάπα.

"Βρε θα φύγω.. θα πάω στη Μάνη πούνε ακόμα λεύτερη." Μα σαν ο καπετάνιος του το αρνήθηκε, ο Μιχάλης αποφάσισε να επιχειρήσει τη πρώτη του αποκοτιά. Θα μπάρκαρε κρυφά, με τη βοήθεια των παιδιών που πρόθυμα θέλησαν να πάρουν μέρος στο επικίνδυνο παιχνίδι, όπως τους είπε. Ο ίδιος ξέρει τα παιχνίδια της θάλασσας. Δύο χρόνια μούτσος σ' ελληνικό κουρσάικο, ένιωθε τη θάλασσα σαν την αλάνα του χωριού του που έπαιζε πιτσιρικάς. Και το παιχνίδι στη θάλασσα είναι συναρπαστικό μα επικίνδυνο. Απόψε θα τολμήσει το μεγάλο ρεσάλτο. Είναι μοναδική ευκαιρία. Πότε θα του ξανατύχει κάτι τέτοιο.

Αναλογιζόταν το εγχείρημά του. Τι άφηνε πίσω του και που θα πήγαινε. Ούτε κεί τον περίμενε κάποιος, μα ούτε και δω είχε πια κανέναν. Είκοσι χρόνων παλικάρι και άσπρη μέρα δε γνώρισε. Δεν είχε άδικο η κυρά που προσπαθούσε να τον πείσει να πάει μαζί τους. Είχε δίκιο και το βλέπει και το μολογάει. Κάλιο το άγνωστο σε μιά άγνωστη χώρα, παρά το χτικιό της τούρκικης σκλαβιάς στη γενέτειρα. Εδώ μόνο πείνα νεκροί και καταστροφές.

Από τις σκέψεις αυτές, τον έκοψε η θέα αλλεπάλληλων μικρών λάμπων, σαν αυτές που δίνουν οι μικρές φωτίτσες της τσακμακόπετρας, σαν την χτυπάς να σου ανάψει την ίσκα. Κατάλαβε πως ήτανε για τον ίδιο. Ήτανε το σινιάλο των παιδιών. Έπρεπε ν' αφήσει τον κρυψώνα του και να βιαστεί.

Σηκώθηκε αποφασιστικά, έκανε το σταυρό του και με μεγάλες δρασκελιές έφτασε στην ακτή. Πέταξε τα τριμμένα του ρούχα και μένοντας με ένα μόνο παντελονάκι, μπήκε ήρεμα στο νερό για να μην κάνει θόρυβο. Το νερό ήτανε παγωμένο, μα ποίος υπολόγιζε τέτοια ώρα, την κρυάδα του νερού.

Με δυνατές απλωτές πλησίασε το καράβι από τη μεριά που έπρεπε να είχαν ρίξει τη τριχιά οι φίλοι του. Τα παιδιά είχαν παίξει μια χαρά το ρόλο τους στο παιχνίδι που τους ζήτησε να πάρουν μέρος. Το σκοινί ήταν ριγμένο και οι φίλοι του ήταν επάνω, γυρμένοι στην κουπαστή και τον περίμεναν. Μα τα κεφάλια ήταν τώρα τρία. Δεν μπορούσε να διακρίνει στο σκοτάδι τον καινούριο παίχτη.

Προς στιγμή δίστασε, μα τα παιδιά τον καθησύχασαν και τον προέτρεψαν ν' ανεβεί. Ένιωσε μιά απέραντη χαρά και ευγνωμοσύνη για τα παιδιά αυτά και ορκίστηκε να τους ανταποδώσει αυτή τους την ευεργεσία.

Αρπαξε το παλαμάρι με τις χερούκλες του και με δυνατές απανωτές κινήσεις των χεριών και των ποδιών του, έφτασε μέχρι το ύψος της κουπαστής. Τότε μ' ένα σάλτο βρέθηκε στο κατάστρωμα, όπου οι φίλοι του δεν ήξεραν πως να εκφράσουν τη χαρά τους. Γονάτισε μπροστά τους, τους έκανε σήμα να μην φωνάξουν και τότε διαπίστωσε σε ποιόν ανήκε το τρίτο κεφάλι που μέτρησε λίγο πριν, σαν κοίταξε από τη θάλασσα. Μια λυγερή μελαχρινή κοπελιά με χαμόγελο του έδωσε τα ρούχα του και με γλυκιά θερμή φωνή του είπε:

«Φόρεσέ τα να μην πουντιάσεις»

«Σ' ευχαριστώ Τασούλα. Είσαι τόσο καλή.»

Στη συνέχεια σηκώθηκε ορθός και τινάζοντας από το σώμα του τα υπολείμματα της θάλασσας, φόρεσε τα στεγνά ρούχα που του έδωσε η Τασούλα, τους παρέσυρε σ' ένα απαγκκιο και τους εξήγησε τη συνέχεια του παιχνιδιού.

Ο ίδιος θα έμενε κρυμμένος πίσω από τις κάσες δίπλα στη λαγουδέρα, που από το απόγευμα κατά τη φόρτωση, είχε κατάλληλα προετοιμάσει κι αυτοί, όταν μπορούσαν, θα του φέρνανε λίγο ψωμοτύρι, καμιά ελιά και κυρίως.. νερό.

Μετά τ' αγόρια κάνανε κατά τη καμπίνα, μα η Τασούλα έμεινε πίσω κι έβγαλε μέσα από τη φαρδιά της φούστα ένα μικρό δέμα. Το έδωσε του Μιχάλη και με φωνή που έτρεμε από τη συγκίνηση της, του είπε...

«Μιχάλη, το βραδινό σου φαγητό. Φοβάμαι πως δεν θα έχεις φάει γι' αυτόψε.»

Ο Μιχάλης συγκινημένος δεν κατόρθωσε να συγκρατήσει δύο δάκρυα για την ευγένεια και τη καλοσύνη του κοριτσιού. Και τότε, αυτός ο γίγαντας γονάτισε για δεύτερη φορά απόψε, μπροστά στο κορίτσι που τόσο άδικα είχε αποκλείσει από το παιχνίδι, ενώ αυτό πόσο γενναίο και προνοητικό φαινόταν. Πόσο ήθελε να του φαίνεται χρήσιμη.

«Τασούλα, σ' ευχαριστώ κορίτσι μου. Πως θα μπορέσω να σου ανταποδώσω τη καλοσύνη σου;»

«Μη μιλάς. Ας ελπίσουμε πως όλα θα πάνε καλά και ας μη χρειαστεί να μου ανταποδώσεις τίποτε.»

Και η μικρή έφυγε για την καμπίνα να συναντήσει και την οικογένεια, ενώ ο Μαυρομιχάλης χώθηκε στη τρύπα του και με υπομονή καρτερούσε την ώρα που θα σαλπάρανε. Σαν

νύχτωσε για καλά και τίποτα πια δε φαινόταν μέσα στη μαύρη νύχτα άκουσε τον καπετάνιο να δίνει εντολές σε δύο μούτσους τουρκαλβανούς να αγαντάρουν σιγά σιγά και όσο μπορούν αθόρυβα ν' απομακρυνθούν από τη στεριά. Αμίλητοι αυτοί ο ένας στα δεξιά κι ο άλλος από τα ζερβά, μ' ένα τεράστιο κουπί ο καθένας, φέρανε το караβόσκαρο στα βαθιά. Τους βοήθησε και ο αέρας που τον είχαν κατάπρυμα και δεν άργησαν ν' ανοιχτούν μεσοπέλαγα.. Όλα σκοτεινά και η νύχτα ασέληνη.

Τώρα και οι προσταγές του καπετάνιου ακουγόντουσαν καθαρά. Είχαν αλαργέψει κάμποσο και δεν υπήρχε πια φόβος να φανερωθεί η φυγή τους. Και σαν σήκωσαν τα πανιά και αυτά φούσκωσαν από το νυχτερινό αγέρα που τώρα τον είχανε *σοφράνο* και το σκαρί έγερνε αριστερά και άρχισε να σκίζει τα νερά τρίζοντας, ένωσε ευχαριστημένος.

Ο Μαυρομιχάλης τον άκουσε να λέει στους μούτσους, να κοιμηθούν ένας-ένας. *Έσκάντζα βάρδια κάθε δύο ώρες, γιατί ο καιρός είναι άσχημος και δεν μπορείς να τον εμπιστεύεσαι, μέχρι να βγούμε στο Αιγαίο. Εκεί, άλλος καιρός μας καρτερά.'*

Ο Μιχάλης αναθυμήθη τα δικά του θαλασσινά ταξίδια που τότε, τα είχε χαρεί ιδιαίτερα. Ήτανε λεύτερος να τρέχει πέρα δώθε σ' όλο το καράβι, ν' ανεβαίνει στ' άλμπουρα και να κρεμιέται από τα σκοινιά, να πηδάει πάνω στη μάτσα και να ισορροπεί, να σφίγγει τα ξάρτια και να λιπαίνει τα βιτζιρέλα. Μανία και χαρά του να κρατάει τη λαγουδέρα και να βλέπει κοτζάμ πλεούμενο να υπακούει στους χειρισμούς του. Τώρα όμως πόσο διαφορετικά είναι όλα, που είναι αναγκασμένος να λουφάζει, γιατί είναι παράνομος στο ξένο καράβι.

Μεγάλη αποκοτιά. Γιατί ο καπετάνιος στο καράβι του είναι και δικαστής και δήμιος. Μπορεί να σε δικάσει, να σε καταδικάσει και να σε ρίξει στη θάλασσα. Πρέπει να κάνει υπομονή, ελπίζοντας πως τα παιδιά θα τον βοηθήσουν μέχρι το τέλος.

*Τ*α παιδιά παίζανε μία χαρά το παιχνίδι τους. Τρεις μέρες και δύο νύχτες θαλασσοδέρνανε μεσοπέλαγα και ούτε στιγμή δεν ξέχασαν το *λαθρεπιβάτη*. Ιδίως η μικρή Τασούλα. Είχε αναλάβει τη φροντίδα της τροφοδοσίας του και τ' αγόρια φυλάγανε βάρδια για να μην πλησιάσει κανείς τον κρυψώνα.

Τρεις μέρες και δύο νύχτες αρμενίζανε στο Αιγαίο. Ο καπετάνιος αποδείχτηκε καπάτσος στη δουλειά του. Τον βοήθησε και η τύχη και ούτε φουρτούνα τους έπιασε, ούτε κουρσάρικο στη ρότα τους δεν φάνηκε. Δυνατός ο άνεμος. στην αρχή, για μία νύχτα, τους σφυροκοπούσε μανιασμένος κατάπρυμα κι' άλλοτε σοφράνο, μα πάντα τους έσπρωχνε προς το Νότο με κάργα τα σκοινιά κι ολόγεμα τα πανιά τους.

Το πρωί της τέταρτης μέρας φάνηκε στα δεξιά τους η Μακρόνησος. Ο καπετάνιος δεν έκρυβε πια τη χαρά του. Κρατώντας το καράβι του αλάργα από τη στεριά και κόβοντας με το μαλακό το πηδάλιο, μπήκε στο Μηρτώο πέλαγο, βάνοντας πλώρη για το κάβο Μαλλιιά. Αν όλα πήγαιναν καλά, αύριο τ' απομεσήμερο θε να φανεί τ' ακρωτήρι Ταίναρο.. η Μάνη.

Δύσκολα τα νερά τούτα, σαν και τη χώρα που βρέχουν, σαν και τους μανιάτες που την κατοικούν. Άσε και το κούρσεμα. Πόσοι δε χάθηκαν σ' αυτά τα νερά. Ο καπετάνιος αναθυμήθη

το γνωστό τετράστιχο του φόβου που από τα παλιά τα χρόνια άλλοι καπεταναίοι το λέγανε και άλλοι το τραγουδούσαν, για να μολογήσουνε όλοι στο τέλος και να συμφωνήσουνε, πως όλοι φοβούνταν κάθε φορά που ζυγώνανε στους Μανιάτικους Κάβους. Κάλιο είναι να τους περνάς απ' αλάργα. Να τους φυλάγεις σαν τις κακοτοπιές τις άγριες που δεν ξέρεις τι σου κρύβουν και τι σου ετοιμάζουν για την επόμενη στιγμή.

*Από τον Κάβο Ματαπά
Σαράντα μίλια αλαργινά
Κι' από τον Κάβο Γκρόσσο
Σαράντα κι' άλλο τόσο.*

Τι τόθελε όμως και το μελέταγε ο καπετάνιος. Όσο πέρναγε η ώρα τόσο ο δίσκος του ήλιου γινότανε πιο αμυδρός μέχρι που χάθηκε ολότελα πίσω από μια θολούρα, που ώρα με την ώρα γινότανε και πιο σκοτεινή, μέχρι που ντάλα μεσημέρι, τα ουράνια γεμίσανε αντάρα. Τα σύννεφα παίρνανε σχήματα περίεργα και χρώματα σε όλη τη σκάλα του γκρι. Ο άνεμος άρχισε να αγριεύει και να κάνει τα σκοινιά να σφυρίζουν και τα πανιά να βγάζουν ήχους και κρότους περίεργους, που σ' έκαναν ν' ανατριχιάζεις. Οι επιβάτες με τα παιδιά, που από νωρίς ήσαν στο κατάστρωμα για ν' απολαύσουνε την πρωινή αιγοπελαγήτικη λιακάδα, αναγκάστηκαν απογοητευμένοι ν' αφήσουνε το κατάστρωμα και να γυρίσουνε στις καμπίνες τους. Μόνο τα τρία παιδιά καθυστέρούσαν. Απαγκιασμένα κι αυτά στα κιβώτια της πρύμης, φαίνονταν να μιλούν μεταξύ τους χαμηλόφωνα. Όμως αυτά μιλάγανε με το Μιχάλη και του

λέγανε τι γίνεται στο κατάστρωμα. Λίγο πριν του είχανε δώσει ένα παγούρι με νερό και άλλα εφόδια φαγόσιμα. Του είπανε πως επειδή χάλασε ο καιρός, ο καπετάνιος τους ζήτησε να μην κυκλοφορούν και να γυρίσουν στις καμπίνες τους. Τα αγόρια φύγανε πρώτα ενώ η μικρή Τασούλα έμεινε πίσω.

«Μιχάλη φοβάμαι.. δεν ξέρω γιατί, μα σήμερα από το πρωί είμαι αναστατωμένη.»

«Μη φοβάσαι Τασούλα. Κοντεύουμε να φτάσουμε κορίτσι μου. Κάνε υπομονή. Μια μέρα ταξίδι είναι ακόμη.»

«Μιχάλη το ξέρω, αλλά ο καιρός χάλασε και φοβάμαι. Κράτησέ με εδώ κοντά σου. Μαζί σου νιώθω καλύτερα.»

«Τασούλα πως μπορεί να γίνει αυτό. Θα σε ζητάνε μέσα. Πρέπει να πάς να σε δούν.. δεν πρέπει να ανησυχούν.»

Και ξαφνικά, μια ιδέα πέρασε από το κεφάλι του.. το έβλεπε πως ο καιρός πήγαινε στο χειρότερο..

«Τασούλα.. πήγαινε μέσα να είσαι κεί στο φαγητό κι αν δεις και χαλάει ακόμη ο καιρός και φοβάσαι, φόρεσε ένα βαρύ παλτό κι έλα δω. Θα σε περιμένω.»

Το κορίτσι φάνηκε να ηρέμησε κι έκανε κάτι αναπάντεχο. Έσκυψε, τον αγκάλιασε στο λαιμό σφιχτά και τον φίλησε στο μάγουλο. Μετά έτρεξε στην καμπίνα. Ο Μαυρομιχάλης έμεινε πάλι μόνος στην ερημιά του. Αυτό το μικρό κορίτσι πόσο πολύ τον γέμιζε. Πόσο το είχε συμπαθήσει...

Η Μίνα σταμάτησε. Έκλεισε το άσπρο τετράδιο και το ακούμπησε στα γόνατά της. Γύρισε και κοίταξε τον Πέτρο σιωπηλή. Τον είδε πως κι αυτός ήταν αμίλητος. Η ιστορία του

Μαυρομιχάλη και της μικρής Τασούλας που δεν τελείωσε, τον είχε συγκινήσει. Πέρασε αρκετή ώρα μέχρι να αποτολμήσουν κάποια λέξη. Κάτι τους δυσκόλευε να μιλήσουν. Τον είδε βουρκωμένο. Πάλι δεν του είπε τίποτε για να μην τον φέρει σε ακόμη πιο δύσκολη θέση. Σε στιγμές συγκίνησης τα λόγια είναι δύσκολα. Στο λίγο χρόνο που του άφησε, συνήλθε και στη συνέχεια έσπασε πρώτος τη δύσκολη σιωπή.

«Μα Μίνα, είναι τόσο καλογραμμένο. Γιατί δεν θέλεις να το ολοκληρώσεις; Δεν μένει πολύ πράγμα μέχρι να τελειώσει..»

«Δεν ξέρω.. κάτι δεν με αφήνει να το κάνω. Θέλω αυτή η εργασία να μένει έτσι.. μισοτελειωμένη.»

«Μα αφού είσαι σχεδόν στο τέλος. Βύθισε το καράβι, βγάλε τους όλους στ' Άλικα, πάντρεψε το Μιχάλη με την Τασούλα και μετά φέρε τους Μαυρομιχαλαίους στην Αρεόπολη. Όπως γίνανε τα γεγονότα. Κάπου στα 1700 γεννιέται ο Γιωργάκης και στα 1725 βρίσκει τη νεράιδα του. That's all.»

«Αυτό είναι που θέλω ν' απούγω. *Μόλις ο νέος βρίσκει τη νεράιδα του πεθαίνει.* Αυτό έγινε και με τον Γιωργάκη έναν άλλο Μαυρομιχάλη, γιο του Πετρόμπεη, ένα λεβέντη σαν κυπαρίσσι, αετό μονάχο, μπροστάρη στους αγώνες της επανάστασης του 1821. Παιδί ακόμα, τον έδωσε όμηρο στη Πύλη ο πατέρας του ο Πετρόμπεης, μετά από απαίτηση του Σουλτάνου για να τον κάνει Μπέη της Μάνης. Ο Γιωργάκης πήγε και ύστερα από μερικά χρόνια τόσκασε, γύρισε στη Μάνη και πήρε μέρος στην επανάσταση που είχε κηρύξει ο πατέρας του κατά των Τούρκων. Πολέμησε παντού. Στη Βέργα, στο Πολυάραβο, στη Στερεά Ελλάδα, στα Δερβενάκια

κατά του Ιμπραήμ. Μπήκε στη κυβέρνηση και αποσύρθηκε όταν ήλθε ο Καποδίστριας. Παντρεύτηκε μόλις βρήκε τη νεράιδα του, μία καλλονή που για χάρη της τα χάλασε και με τους φίλους του τους Κολοκοτρωναίους, πάνω στα ζηλευτά του νιάτα, στα τριάντα τέσσερά του κατηγορήθηκε πως πήρε μέρος στη δολοφονία του κυβερνήτη. Στη δίκη που γίνηκε, αυτός δεν δέχτηκε την κατηγορία. Όμως δεν γίνηκε πιστευτός και καταδικάστηκε. Και αυτός ο ήρωας, πήγε από βόλια ελληνικά. Και η νεράιδα του.. βγήκε αχάριστη. Παράτησε τα δύο παιδιά τους κι έφυγε με τον πιο άθλιο πολιτικό που πέρασε την εποχή εκείνη από την ελεύθερη πια Ελλάδα.

Και ακόμη Πέτρο, ο τσοπανάκος. Δεν μπορώ να ξεχάσω που μόλις είδε τη δική του νεράιδα να κινδυνεύει, έπεσε στο ποτάμι να την σώσει και πέθανε ο ίδιος. Άφησέ τα σου λέω. Σαν βλέπεις νεράιδα να φεύγεις.. Εσύ όμως μη φοβάσαι. Δεν θ' αφήσω να πάθεις κακό. Γιατί εσύ μου φέρθηκες καλά. Άλλωστε.. εσύ μου έχεις πει πως είσαι Σαββατογεννημένος. Αν είναι να πάθεις κάτι εσύ, θα προτιμήσω να πεθάνω εγώ..»
... και η Μίνα ξαφνικά σταμάτησε.

Ο Πέτρος είχε μείνει άλαλος και την άκουγε... *Μα τι ήτανε αυτά που του έλεγε τώρα. Τι νεράιδες και κολοκύθια.* Το κλίμα είχε γίνει βαρύ και δεν μπορούσε να προβλέψει τι κατάληξη θα είχε. Από δική του μελέτη γνώριζε πως ο λαός μας θεωρεί τις νεράιδες σα γυναίκες ωραίες, ξανθές με μακριά μαλλιά και ντυμένες με αραχνοϋφαντα πέπλα. Αγαπάνε το χορό, τα τραγούδια και είναι ιδιαίτερα προκλητικές την ώρα του χορού τους. Έτσι σαγήνευαν τους ανθρώπους που θα μπορούσαν να

τις ιδούν. Βλέπεις τις βλέπουν μόνο οι *αλαφροΐσκιωτοι* και οι *Σαββατογεννημένοι*. Ζούνε σε μέρη με πολλά νερά, δροσιά, δέντρα και λουλούδια. Τέτοιοι τόποι είναι οι σπηλιές, οι πηγές, τα ποτάμια, η θάλασσα.. και σε μέρη που σχετίζονται με τους τόπους λατρείας των αρχαίων νυμφών..

Γύρισε και την κοίταξε γεμάτος ερωτηματικά. Μα τι σχέση μπορεί να έχει η Μίνα με τις νεράιδες. Επειδή της αρέσουν τα βατόμουρα και τα μάζευε στην ακροποταμιά; Ή επειδή τη φωνάζει έτσι η Βάβω. Κι αν η ίδια το πιστεύει; *Τι μπορεί τάχα να τις συμβαίνει; Ευχή ή κατάρα να τη βαραίνει; Μήπως η Μίνα είναι succubus; Αληθινό θηλυκό ξωτικό κι έχει δίκιο;*

Σε μια ρομαντική όπερα του Ντβόρζακ, τη *Ρουσάλκα* του 1901, η νεράιδα της λίμνης ερωτεύεται τον θνητό πρίγκιπα και μετά οδηγούνται και οι δύο στο χαμό. Της έπιασε το κεφάλι με τα δύο του χέρια, την κοίταξε έντονα στα μάτια και της είπε:

«Μίνα, πες μου σε παρακαλώ, είσαι αληθινή νεράιδα; Τι περίεργα ήσαν όλα αυτά που μου ξεστόμισες;»

Τον κοίταξε τρυφερά, του χάιδεψε τ' άγρια φρύδια του και του απάντησε με στίχους:

*Μη γυρεύεις παλικάρι τ' ακατόρθωτο,
είν' ανήμποροι οι θνητοί
ν' ανέβουν στο βουνό
που μονάχα ο ήλιος ορίζει.*

...στη συνέχεια, με φωνή απαλή τον ρώτησε..

«Πέτρο, τι πράγμα στ' αλήθεια ζητάς; κάποιο φάντασμα; κάποια νεράιδα; ή μήπως κάποιο στοιχείο;»

14. η άρρωστη

*Στου πόνου το κρεβάτι το τραχύ.
Ολημερίς στενάζ' η κόρη πονεμένη,
Όλοι την ξέχασαν, ξέμεινε μοναχή..
"Ας φύγω Θέ μου, νιώθω προδομένη".*

Η ΑΡΡΩΣΤΗ. Ανδρ. Κουμανάκος

Ο Πέτρος συνέχισε να την κοιτάζει και παρατήρησε πως αντί να συνέλθει σιγά σιγά το βλέμμα της άρχισε να χάνεται, το χρώμα της ν' αλλάζει και τα χείλη της να πανιάζουν. Έγειρε το κεφάλι της στο μπράτσο του λες και να ήθελε να κοιμηθεί.. αμφέβαλε τώρα αν άκουσε τα τελευταία του λόγια.

Η Μίνα όμως τα είχε ακούσει όλα. Απλά.. δεν περίμενε την επίθεση του Πέτρου. Δεν τον είχε δει έτσι θυνωμένο στο λίγο χρόνο που είχανε μαζί. Ένωθε να χάνει τις αισθήσεις της.

Ο Πέτρος φοβήθηκε πως η απότομη και σκληρή ερώτησή του την έφερε σ' αυτήν την κατάσταση. Μα δεν ήθελε να το πιστέψει, αφού και η ίδια τη μία δεχόταν αυτή την άποψη, ότι ήτανε νεράιδα και την άλλη την αρνιόταν.

Με κατάλληλες κινήσεις αποδεσμεύτηκε από το αγκάλιασμά της. Έπιασε ανήσυχος τα χέρια της και τα ένωσε παγωμένα. Τα έτριψε μέσα στις φούχτες του και στοργικά τη ρώτησε..

«Μίνα.. τι έχεις κορίτσι μου;»

Άνοιξε τα μάτια της.. τον κοίταζε με τρυφερότητα και του χαμογέλασε θλιμμένα. Στη συνέχεια του είπε ψιθυριστά..

«Τίποτα Πέτρο.. θα συνέλθω. Μην ανησυχείς. Μόνο άφησε με για λίγο μόνη να ηρεμήσω και θα συνέλθω. Σαν μάθεις να

είσαι μόνη, πόσο αποζητάς την μοναξιά...»

Τότε αυτός κατέβηκε από το κρεβάτι και της άφησε όλο το χώρο να ξαπλώσει πιο άνετα. Γονάτισε μπροστά στο πρόσωπό της και την ξαναρώτησε με φανερή αγωνία αυτή τη φορά.

«Μίνα, μπορώ να κάνω κάτι; Να ειδοποιήσω το Γιάννη;»

«Όχι Πέτρο. Ο Γιάννης άλλωστε δεν είναι στη Σπάρτη. Σου είπα πως είναι στην Καλαμάτα. *Εδώ είμαστε οι δύο μας*. Είναι περαστικό.. θα μου περάσει αγάπη μου.»

«Θέλεις να ειδοποιήσω κάποιον άλλο γιατρό; Θέλεις να σε μεταφέρω στο νοσοκομείο;»

«Πέτρο, σου είπα θα μου περάσει. Μου συμβαίνει αυτό. Είναι οι λιποθυμικές τάσεις που σου είπα. Κάθισε δίπλα μου και παρακολούθα με χωρίς να μιλάς. Σαν δεις να επανέρχεται το χρώμα μου, χάιδεψέ με απαλά και θα ξυπνήσω.»

Η Μίνα έκλεισε τα μάτια της και φαινόταν να κοιμάται. Η επιδερμίδα της, είχε χάσει τη λαμπράδα της ζωντανής σάρκας. Μια πανάδα είχε απλωθεί σε όλο της το σώμα. Δύο φορές μέσα σε λίγες ώρες. Την άφησε να κοιμάται και χωρίς να κάνει θόρυβο κατέβηκε στο ισόγειο να δει τη θεία Τασώ, να τη ρωτήσει τι μπορεί να έχει η Μίνα. Την αναζήτησε στο καθιστικό και στην κουζίνα μα δεν την βρήκε. Που μπορεί να είναι; Άνοιξε την εξώπορτα και έριξε μία ματιά στην αυλή. Στο φως που άφησε η ανοιχτή πόρτα να ξεχυθεί έκανε τη μερσεντές να αντιφεγγίσει. Ούτε όμως η γριά ούτε η σκύλα δώσανε σημεία παρουσίας. Πήγε και άναψε τα φώτα του αμαξιού να φωτίσει τη σκοτεινή αυλή. Έφερε μία βόλτα στο πυργόσπιτο, μα δεν συνάντησε κανένα. Στην ησυχία της

νύχτας, άκουγε καθαρά το θόρυβο του νερού του χειμάρρου, που έτρεχε πίσω από τις βατουργιές. Ξαφνικά ένας άνεμος σηκώθηκε που έκανε τα κλαδιά της μοναδικής ελιάς της αυλής να κινηθούν απότομα και να λυγίσουν. Οι βατουργιές κι' αυτές δεχτήκανε το ισχυρό ράπισμα του απότομου ανέμου κι αρχίσανε να κινούνται σαν μαύροι όγκοι περιέργων όντων, σ' ένα αλλόκοτο ονειρικό τοπίο.

Ο Πέτρος ένιωσε μια κρύα ανατριχίλα σ' όλο του το κορμί. Έσβησε τα φώτα του αυτοκινήτου και τότε, κατά μήκος του ποταμού πίσω από τις βατουριές, παρατήρησε όμοιο ένα διάχυτο φως, σαν αυτό του πυργόσπιτου, που αντιφέγγιζε πάνω από το διπλανό ποτάμι. Ξαναγύρισε στο καθιστικό. Η γριά Τασώ και η σκύλα δεν είχαν ακόμη δώσει σημεία παρουσίας. Τότε θυμήθηκε πως η Μίνα λίγο πριν του είπε πως στο πυργόσπιτο ήσαν μόνο οι δύο τους. "*Μα τι συμβαίνει εδώ απόψε;*".. σκέφτηκε.

Ανήσυχος, πήγε στο τηλέφωνο να καλέσει το στρατηγό, αφού ο γιατρός ήταν στην Καλαμάτα. Για μεγάλη του όμως έκπληξη το τηλέφωνο ήταν νεκρό. Αναζήτησε το κινητό του, μα ξεχασμένο κι' αυτό στο χαρτοφύλακά του ήταν τελείως αφόρτιστο. Πήγε και το έβαλε στο φορτιστή της μερσεντές και ξαναγύρισε στο καθιστικό. *Να πάρει ο διάβολος να πάρει, αν καταλαβαίνω τίποτε. Αφού η Μίνα κοιμάται θα ψάξω να βρω τη γερόντισσα. Μπορεί να έχει κι' ανάγκη.* Πήγε στην κουζίνα, άνοιγε πόρτες και έψαχνε τους χώρους που έβρισκε. Χώροι αδιάφοροι γεμάτοι με παλιοπράματα αραχνιασμένα από το χρόνο. Καρέκλες σπασμένες, μπιτόνια λαδιού σκουριασμένα

και τελάρα από φρούτα κενά. Οι μεντεσέδες αλάδωτοι από καιρό είχαν κολλήσει. Στρίγκλιζαν με ένα ήχο ανατριχιαστικό που τον γέμιζε με τρόμο.. Άρχισε να πιστεύει ότι αυτές οι πόρτες θα είχαν χρόνια ν' ανοίξουν. Η τελευταία πόρτα στο βάθος, του αποκάλυψε μια πέτρινη σκάλα που οδηγούσε στις στοές του υπογείου, εκεί που αποθηκεύανε τα λάδια και τα άλλα εφόδια. Παραξενεύτηκε. Χωρίς φωτισμό η σκάλα φωτιζόταν από το βάθος, από ένα διάχυτο φως. Φώναξε την γερόντισσα από το κεφαλόσκαλο αλλά δεν πήρε απάντηση. Κατέβηκε μερικά σκαλοπάτια και όσο κατέβαινε το φως δυνάμωνε και ένα υποχθόνιο βουητό ακουγότανε από την πλαϊνή αίθουσα του υπογείου. Απόρησε. Σαν βρέθηκε εκεί κάτω ένιωσε μία περίεργη έξαψη σε όλο του το σώμα. Από τον προσανατολισμό των χώρων υπολόγισε πως η αίθουσα που βρισκόταν πρέπει να ήτανε παράλληλη στο μήκος της με την κοίτη του ποταμού και ότι στο βάθος εκείνο, πρέπει δίπλα να τρέχουν τα νερά του φουσκωμένου χειμάρρου. Εντάξει με το βουητό μα το περίεργο φως και οι εξάψεις; Κοίταξε τους τοίχους και παραξενεύτηκε. Δεν ήτανε οι συνήθεις λιθοδομές όπως τα τοιχεία του ισογείου, αλλά από μεγάλους κυβόλιθους λαξευμένους με επιμέλεια και με αρμούς τόσο τέλειους που σχεδόν δεν φαινόntonταν. Σαν άγγιξε τους κυβόλιθους ήτανε ζεστοί. Σχεδόν καίγανε.

Ξαναγύρισε στο ισόγειο και βρήκε την κρεβατοκάμαρα της Βάβως. Το κρεβάτι της γερόντισσας στρωμένο και το δωμάτιο συγυρισμένο. Φανερό πως ο ένοικος δεν διανυχτέρευσε κεί. Πάνω στο κομοδίνο της ένα τετράδιο με ένα όνομα γραμμένο

στο εξώφυλλο. "Εκάτη". Κανένα ίχνος της γερόντισσας. Γύρισε απογοητευμένος στο καθιστικό και είδε το μοναδικό παράθυρο της αίθουσας, να έχει ανοίξει και να χτυπάει. Πήγε να το κλείσει μα ήταν ελαττωματικό. Δεν ασφάλιζε καλά και η πίεση του ανέμου το είχε ανοίξει. Έφερε από την αυλή ένα βαρύ λιθάρι και αφού έκλεισε τα παραθυρόφυλλα τα στήριξε με το λιθάρι, που το έβαλε πάνω στην ποδιά. Κοίταξε το ρολόι του. Κόντευε ώρα από τη στιγμή που έβαλε το κινητό του να φορτώσει η μπαταρία. Βγήκε στην αυλή και κατευθύνθηκε προς το αμάξι του. Πήρε τη μικρή συσκευή του τηλεφώνου και κάλεσε το σπίτι του στρατηγού. Απάντησε η Αμαλίτσα.

«Έλα Αμαλίτσα, ο Πέτρος είμαι. Ναι Αμαλίτσα. Όχι δεν είμαι στην Αθήνα, γύρισα και είμαι στη Σπάρτη. Δώσε μου σε παρακαλώ το στρατηγό.»

«Κορώني μου δεν είναι δω. Τον πήρε ο γιατρός ο Καρολέας από την Καλαμάτα και πάει να τον βρει. Μας είπε πως θα γυρίσει μαζί σου τη Δευτέρα.»

«Ναι έτσι θα γίνει. Μήπως έχεις τον αριθμό του κινητού τηλεφώνου του;»

«Όχι κορώني μου δεν τον έχω.»

«Καλά Αμαλίτσα, δεν πειράζει.. Καληνύχτα.»

Ξαναγύρισε στο καθιστικό. Δεν μπορούσε να δώσει καμιά εξήγηση σε όλα αυτά τα περίεργα. Σκέφτηκε πως είχε αφήσει τη Μίνα μοναχή να κοιμάται και θυμήθηκε πως του είχε πει να την ξυπνήσει σαν την ιδεί να επανέρχεται το χρώμα της. Πήγε επάνω και πράγματι είδε τη Μίνα να έχει συνέλθει και να έχει ανακτήσει πλήρως το χρώμα της και τη φυσική της ζωντάνια.

Της χάιδεψε το πρόσωπο απαλά και τη ρώτησε.

«Μίνα ξύπνησες; Πως είσαι αγάπη μου; Με τρόμαξες.»

«Γιατί κουτέ; Δεν σου είπα να μην ανησυχείς; Συχνά το παθαίνω. Είναι παροδικό και γρήγορα συνέρχομαι. Που είχες πάει εσύ; Σου φώναξα και δεν μου απάντησες.»

«Δεν λειτουργεί το τηλέφωνο σας και πήγα να πάρω το κινητό μου από το αυτοκίνητο. Σκέφτηκα να μιλήσω με το στρατηγό, σαν έμεινα μόνος μου.»

«Τον πήρες; Τι σου είπε;»

«Τον πήρα και η αδελφή του μου είπε πως ο στρατηγός είναι στην Καλαμάτα. Τον είχε προσκαλέσει εκεί ο γιατρός.»

«Μπα; Ο γιατρός προσκάλεσε το στρατηγό στην Καλαμάτα; Κάτι πρέπει να του συμβαίνει...»

Ο Πέτρος ήταν βέβαιος πια πως η Μίνα κάτι του έκρυβε. Προσπάθησε να είναι φυσικός, να δείχνει πως του πέρασε η εύλογη ανησυχία του. Η Μίνα είχε κατορθώσει να του γίνει η καθημερινή του προτεραιότητα. Κι ενώ οι δύο μέρες πήγαν τόσο καλά, το Σαββατόβραδο απρόοπτα χάλασε.

Σταμάτησε να την λέει *νεράιδα*. Άρχισε να την αποκαλεί *κορίτσι μου*, γιατί δεν του άρεσαν όλα εκείνα που του είπε και τον παραμύθιασε για τους Σαββατογεννημένους και για την προστασία που θα του παρείχε σαν νεράιδα.

Ο γιατρός Γιάννης Καρολέας, πήρε το ακουστικό του τηλεφώνου από το κομοδίνο του δωματίου στο ξενοδοχείο "Φιλοξενία" της Καλαμάτας. Το συνέδριο θα γινόταν εκεί και ο Καρολέας θα έκανε ανακοινώσεις. Είχαν κρατήσει για τον

ίδιο και τη Μίνα ολόκληρη σουίτα και στις τρεις η ώρα του Σαββάτου, ήσαν στην ρεσεψιόν του ξενοδοχείου και παραλάμβανε τα κλειδιά της σουίτας τους. Καθ' ένας είχε το δωμάτιο του. Η Μίνα βρισκόταν στο δεύτερο υπνοδωμάτιο.

Όταν η ρεσεψιόν απάντησε, ο γιατρός ζήτησε να τον συνδέσουν με το δωμάτιο 225 του νευρολόγου Κατσιάνη. Η σύνδεση πραγματοποιήθηκε και οι δύο γιατροί άρχισαν να συνομιλούν για αρκετή ώρα. Ο Καρολέας ακούστηκε να λέει στο συνάδελφό του:

«Νίκο, τα πράγματα δεν είναι καλά. Ενώ οι εξετάσεις της περασμένης Πέμπτης δώσανε φυσιολογικούς δείκτες, η φυσική κατάσταση της Μίνας σήμερα είναι σε κακά χάλια. Απελπιστική μπορώ να πω. Δεν καταλαβαίνω γιατί να συμβούν τα πράγματα έτσι σήμερα.»

.....

«Εδώ είναι, μαζί μου. Που να την άφηνα μόνη της. Έχει ξαπλώσει. Δεν θα ερχόμουνα καν στο συνέδριο, αν ήξερα πως θα είχαμε τέτοια εξέλιξη.»

.....

«Εντάξει Νίκο, ναι αύριο.. Ευχαριστώ.»

Και ο Καρολέας έκλεισε το τηλέφωνο.

Να πάρει ο.. Ας μη μου συμβεί εδώ!! Πρέπει να ενημερώσω οπωσδήποτε το στρατηγό.

Δυστυχώς, δεν έχουμε πολύ καιρό.. σκέπτεται. Φοβάμαι πως τα πράγματα θα μας ξεπεράσουν. Γιατί ο Πέτρος να μην είχε έλθει ένα χρόνο πριν. Πρέπει να τηλεφωνήσω του Γιώργου να έλθει αν μπορεί. Πρέπει ο Πέτρος να ειδοποιηθεί εγκαίρως.

Σήκωσε πάλι το ακουστικό και αυτή τη φορά πήρε το στρατηγό στο κινητό του. Ευτυχώς ο Γιώργος, σαν παλιός διοικητής του ΟΤΕ, είχε έρωτα με τα κινητά και πάντα κρατούσε τη συσκευή του ανοιχτή. Του απάντησε αμέσως.

«Εμπρός»

«Έλα Γιώργο, εδώ γιατρός Καρολέας. Τι κάνεις;»

«Πολύ καλά Γιάννη. Τι κάνετε όλοι στο σπίτι; Κάποιο νέο από την ανιψιά μου;»

«Τα νέα της Μαρίας είναι πολύ καλά. Έχει σταθεροποιηθεί η κατάστασή της και τη Δευτέρα θα βγει. Γιώργο σε παίρνω από το ξενοδοχείο «Φιλοξενία» της Καλαμάτας. Είμαι σε ένα συνέδριο νευρολόγων. Ναι.. είχα την άσχημη έμπνευση να πάρω μαζί μου και τη Μίνα. Προ ημερών στη Σπάρτη, νομίζω σου είπα πως η Μίνα αντιμετώπιζε σοβαρό θέμα υγείας. Λοιπόν οι εξετάσεις της Πέμπτης ήσαν φυσιολογικές, μα σήμερα η κατάστασή είναι απελπιστική. Αυτή τη στιγμή δεν μπορώ να σκεφτώ τίποτε άλλο από το να σου πω πως σε χρειάζομαι. Μπορείς αύριο το πρωί να είσαι εδώ;

.....
Ναι, στην Καλαμάτα, ξενοδοχείο "Φιλοξενία." Σουίτα 325.
.....

Ευχαριστώ Γιώργο. Ήξερα πως είσαι ένας καλός φίλος.»

Ο γιατρός έκλεισε το τηλέφωνο με βαριά καρδιά. Δεν περίμενε μια τέτοια ραγδαία επιδείνωση στην αρρώστια της Μίνας. Τώρα είναι αργά να της πει, πως είναι άρρωστη βαριά και πως οι ημέρες της, δραματικά λιγόστεψαν. Από το μεσημέρι βρίσκεται σε αφασία.

Έμεινε για αρκετή ώρα σκεπτικός.. Φανερό πως είχε φτάσει στα δύσκολα. Τώρα ήρθε ο κόμπος στο χτένι και ποίος θα είναι αυτός που θα τον τραβήξει... Κωλοζωή... Όσο και αν την περίμενε, δεν πίστευε ποτέ πως θα ερχόταν αυτή η μέρα που η Μίνα θα έφευγε από κοντά του οριστικά.

Ο Πέτρος κοίταζε τη Μίνα και άρχισε πάλι να σκέπτεται σοβαρά. *Καλά με τις νεράιδες γιαλαντζί. Με τις αληθινές τι γίνεται; Υπάρχουν ή όχι; Κι αν ναι, γιατί δεν τις βλέπουμε σήμερα; Χρόνια τώρα, θέλω να συναντήσω κάποια. Και παρ' όλο που είμαι σαββατογεννημένος, δεν το έχω κατορθώσει ποτέ. Χρόνια τις ψάχνω και διαβάζω κάθε κείμενο σχετικό μ' αυτές. Ένα χρόνο στα Τέμπη, γύρισα όλες τις πηγές του Πηνειού ποταμού. Λούστηκα και ξεδίψασα από τα νερά της πηγής της Αφροδίτης και της Ωραίας Ελένης. Έζησα αρκετά στην Πίνδο και για ένα ολόκληρο χρόνο τις αναζήτησα σε πλαγιές και ρουμάνια. Καμιά δε βρήκα. Μόνο ντόπιες να πλένουν και να πλένονται και ξένες να ξεδιψούν.*

Ώσπου κατάλαβα! Κατάλαβα γιατί οι παλαιοί τις βλέπανε κι' εμείς δεν το μπορούμε. Ας όψεται η σεξουαλική απελευθέρωση, η χειραφέτηση της γυναίκας, το πλησίασμα των δυο φύλων, η ελευθεριότητα στο ντύσιμο και στο.. γδύσιμο, στα μπικίνι, στα τόπλες.. και τα κινητά τηλέφωνα. Δεν πίστεψα ποτέ σε νεράιδες και ζωτικά. Μόνο ερμηνεύα τα περιστατικά ανάλογα με τις συνθήκες που συνέβαιναν. Παλιά, που δεν υπήρχαν ηλεκτρικά πλυντήρια, ούτε νερό στα σπίτια, οι γυναίκες πήγαιναν να πλύνουν τα ρούχα στα ποτάμια και στα ρέματα. Ξεκινώντας

πολύ πρωί, έμεναν εκεί όλη μέρα, μέχρι το βράδυ. Άλλωστε είχανε να κάνουνε τόσες δουλειές: να βράσουνε νερό, να πλύνουνε τα ρούχα, να τα ξεπλύνουν, να τα στραγγίζουν, να τ' απλώσουν στον ήλιο για στέγνωμα και να τα μαζέψουν. Εκεί βγάζανε τα περιττά σκουτιά τους, μένανε με τα εσώρουχα και μέσα στα νερά πλένανε. Πολλές φορές, καθώς περιμένανε τ' απλωμένα ρούχα να στεγνώσουν, το ρίχνανε στο χορό και στο τραγούδι, ή κάνανε μπάνιο στα καθαρά νερά του ποταμού. Βλέπεις τα ποτάμια τότες είχανε καθαρά νερά και οι τολμηρές χωριατοπούλες βγάζανε και κάτι παραπάνω. Περνούσαν οι άντρες, μόνιμα πεινασμένοι για γυναικείο σώμα, χάδι, ή τρυφερότητα, βλέπανε αυτό το θέαμα και μένανε έκθαμβοι. Ημίγυμνα γυναικεία κορμιά, αφράτα μπράτσα, μακριά πόδια, τροφαντά στήθια, με μαλλιά ξέπλεκα, και τις σταγόνες του νερού να λαμποκοπάνε στον ήλιο. Έτσι.. χάνανε τη λαλιά τους. Τότε ο καθ' ένας έπλαθε τη δική του ιστορία. Κι ενώ οι χορτάτοι το εκμεταλλεύονταν ανάλογα, οι άλλοι, οι πεινασμένοι σεξουαλικά, πίστευαν πως βλέπανε ζωτικά!

Κάπως έτσι πρέπει να πλάστηκαν οι διάφοροι μύθοι για τις νεράιδες. Ακόμη δεν έχει ακουστεί ότι κάποιος τις είδε το χειμώνα με βροχή, με κρύο ή με χιόνι. Άνοιξη και καλοκαίρι τις βλέπανε όλοι, που ο ήλιος είναι έξω και τα ποτάμια ήρεμα με λίγα τρεχούμενα καθαρά νερά.

Ο Πέτρος διέκοψε τις σκέψεις του και επανήλθε στην πραγματικότητα. Όπως είχε πέσει πάνω από το κεφάλι της Μίνας οσφραϊνόταν το άρωμά της. Η Μίνα τίποτε δεν είχε χάσει από τα στοιχεία της γοητείας της.

«Κοριτσάκι θα φας κάτι; Θα πεινάς.»

«Να σου πω την αλήθεια μου, θα προτιμούσα να μην φάω απόψε, αλλά για να σου κάνω παρέα, ότι ζητήσεις εσύ, θα προσπαθήσω να φάω κι εγώ.»

«Ωραία, τι θα έλεγες για μια βόλτα με τη μερσεντές και να φάμε έξω. Ο καιρός έχει χαλάσει αλλά το αμάξι θα μας προστατεύει αποτελεσματικά.»

«Πέτρο, ας μη βγούμε απόψε αγάπη μου. Με φοβίζει αυτή η κρίση που πέρασα. Ας φάμε εδώ.»

«Καλά.. ας γίνει έτσι.»

«Απόψε λοιπόν θα παρακαλέσω τη θείτσα μου να κάνει ένα μανιάτικο φαγητό. *Τον πασπαλά*. Έχεις ξαναφάει πασπαλά;»

«Με πειράζεις κορίτσι μου;»

«Γιατί να σε πειράξω καλέ μου;»

«Μίνα η θεία σου δεν είναι κάτω. Και ακόμη το σκυλί έχει κι αυτό παραδόξως εξαφανιστεί απόψε.»

«Αυτό σ' ανησύχησε; Πέτρο.. αφού λείπει και ο Φιντέλ κάπου θα έχει πάει η θεία μου και πήγε και το σκυλί μαζί της. Άλλωστε βράδιασε. Ακόμη μπορεί να το έκανε και σκόπιμα, για να μας αφήσει μοναχούς. Ας δεχτούμε λοιπόν αυτή την πρωτότυπη προσφορά της και ας πάμε κάτω να ετοιμάσουμε τον πασπαλά μόνοι μας.»

Σηκώθηκε από το κρεβάτι της, φόρεσε τη ρόμπα της, τον έπιασε αγκαζέ και τον παρέσυρε προς την σκάλα.

«Μίνα άφησε τον πασπαλά και κάνε κάτι πρόχειρο. Δεν θέλω να κλειστείς για πολύ στην κουζίνα. Κάνε λίγο καγιανά. Και νόστιμος είναι και γρήγορα γίνεται.»

Κρεμάστηκε από το λαιμό του, τον φίλησε και του είπε με μία βαθιά ναζιάρική φωνή.

«Ότι θες αγά μου. Πες το κι έγινε.»

Ο καγιανάς δεν άργησε να γίνει και πολύ σύντομα τον απολαύσανε με όρεξη. Παρ' όλη όμως την καλή πρόθεση του Πέτρου να ξεχάσει την αδικαιολόγητη απουσία της γριάς και το μυστήριο του περιέργου διάχυτου φωτισμού που ερχόταν από το υπόγειο, δεν το μπορούσε. Κοίταζε τη Μίνα με απορία. Φαινότανε χαρούμενη και καλοδιάθετη. Παρ' όλη την κρίση που πέρασε, είχε κυριευθεί από μία ακράτητη διάθεση για φλυαρία. Μιλούσε συνέχεια για τέχνη, για μουσική, για μόδα, για χορό. Την άκουγε και της απαντούσε μονολεκτικά για να μην την διακόπτει.. Ήθελε να μιλάει μόνο αυτή.

«Σου αρέσει η κλασσική μουσική;»

«Όχι ιδιαίτερα.»

«Α!! Πέτρο χάνεις. Η κλασσική μουσική σε ξεκουράζει. Όταν ακούς τις ονειρικές συνθέσεις του Μπετόβεν, τα ξεσπάσματα του Τσαϊκόφσκι ή τα στροβιλίσματα του Στράους.. χάνεσαι. Αλήθεια.. ποίο κομμάτι θα ήθελες ν' ακούσεις;»

«Το "μπολερό του Ραβέν".»

«Το έχω, θα το βάλω και θα το χορέψουμε.» ..και η Μίνα σηκώθηκε από το κάθισμά της κι έτρεξε προς ένα μικρό σύνθετο που κρατούσε τα βασικά στερεοφωνικά. Διάλεξε ένα δίσκο από κάτι παλαιούς LP των 33 στροφών και σε λίγο το καθιστικό γέμισε από τη γλυκιά μελωδία του γνωστού ταγκό. Ξαναγύρισε κοντά του και τον τράβηξε να χορέψουν.

«Θα χορέψετε αγά μου ένα ταγκό με μία φτωχή ..νεράιδα;»

Πάλι οι νεράιδες.. Ο Πέτρος σηκώθηκε, την αγκάλιασε, και την έσφιξε πάνω του μαλάζοντάς την, προσπαθώντας να την νιώσει αν είναι από σάρκα και οστά και όχι ξωτικό που κατόρθωσε να του επιβάλει την παρουσία του και την ύπαρξή του. Και σαν βεβαιώθηκε πως ήταν αληθινή ύπαρξη, με σώμα που πονούσε και μυαλό που δούλευε κι έδινε λογικές απαντήσεις, την έφερε κοντά του και με φωνή που έπαλλε από πόθο, της ψιθύρισε:

«Αγάπη μου γλυκιά, χίλια ταγκό μαζί σου.»

Αρχισε σαν μανιακός να την φιλά ασταμάτητα στα γλυκά της χείλη. Μετά βύθισε άγαρμπα τα δάχτυλά του στα μαλλιά της και όταν αυτά χάσανε τα στηρίγματά τους, ξεχυθήκανε στην πλάτη της σε πλούσιους βοστρύχους.

Η Μίνα ανταποκρινόταν ανάλογα, σε κάθε πρωτοβουλία του Πέτρου. Ένιωθε ευτυχισμένη. Ζούσε στιγμές, που αυτό το διήμερο, συνθέσανε για τη Μίνα μία ολόκληρη ζωή. Κι έτσι ενωμένοι χόρευαν.. χόρευαν.. όσο κράτησε ο δίσκος.

Σκέφτηκε να την ρωτήσει πάλι για τη γερόντισσα μα παραιτήθηκε από την ιδέα. Καλύτερα να μη ρωτά κανείς αν πρόκειται να πάρει ψεύτικες απαντήσεις. Όταν τα πράγματα μιλούν μόνα τους, δεν έχουν ανάγκη καμιάς επιβεβαίωσης. Έτσι, όσο λιγότερες ερωτήσεις κάνεις, τόσα λιγότερα ψέματα εισπράττεις. Για να ξεφύγουνε από τα μουσικά θέματα ο Πέτρος έφερε τη κουβέντα στη μαγειρική.

«Αλήθεια Μίνα ξέρεις να φτιάχνεις πασπαλά;»

«Και βέβαια ξέρω. Και πασπαλά και μέλανα ζωμό.»

«Και τι διαφορά έχουν αυτά τα δύο;»

«Ο πασπαλάς είναι ελαφρύς. Δεν είναι όπως τον κάνανε παλιά οι αρχαίοι σπαρτιάτες και τον λέγανε μέλανα ζωμό φτιασμένο με αίμα γουρουνιού. Τότε σφάζανε το γουρούνι και μάζευαν το αίμα του. Μετά το ανακάτευαν με ξύδι και αλάτι για να μην πήξει. Κατόπιν τηγάνιζαν κρέας και λίπος και μέσα έριχναν νερό. Μόλις το νερό άρχιζε να βράζει, προσθέτανε αλεύρι κριθαρίσιο και στη συνέχεια, λίγο-λίγο, το αίμα με το ξύδι. Ενώ συνεχιζόταν το βράσιμο προσθέτανε νερό για να το διατηρούν νερουλό. Όταν το παρασκεύασμα δεν απορροφούσε άλλο νερό σήμαινε πως είχε βράσει και ήταν κατάλληλο για σερβίρισμα. Αυτό το φαγητό με ξύδι, αίμα, λίπος κι αλεύρι, όλα μαζί βρασμένα, ήτανε πολύ βαρύ. Για τους αρχαίους όμως Σπαρτιάτες που κάνανε πολύ σκληρή και φυσική ζωή, ήταν ότι χρειάζονταν και είχε γίνει το πιο αγαπημένο τους φαγητό.»

Ο Πέτρος δεν της μιλούσε και την άφησε να τελειώσει χωρίς ερωτήσεις. Έτσι κι αυτή πήγε μόνη στο στερεοφωνικό της και διάλεξε τώρα ένα δικό της δίσκο. Σαν άρχισε η μουσική ο Πέτρος με έκπληξή του άκουσε να ξεχύνεται στο χώρο η απαλή γλυκιά μελωδία του βαλς του *αποχωρισμού*. Η Μίνα συγχρονίστηκε με τη μουσική και αφού έφερε μερικές στροφές μόνη της ήρθε μπροστά στον Πέτρο.

Αυτός αποσβολωμένος την κοιτούσε να φέρνει βόλτες με τα μαλλιά ελεύθερα, όπως της είχαν πέσει από τα χέρια του και τα λευκά αιθέρια νυχτικά ν' ανεμίζουν σε κάθε στροφή της και ξανασκέφτηκε.. *"Μήπως είναι πραγματική νεράιδα;"* Αυτή ήρεμη, τον έπιασε από το χέρι και παρέσυρε τώρα και αυτόν στο δικό της στριφογύρισμα.

«Κοριτσάκι, γιατί αυτό το βαλς;»

«Χόρευε, δεν θα σου απαντήσω. Θα το καταλάβεις μόνος σου. Δεν χρειάζονται προκαταρκτικά για τη θλίψη.»

Χόρευαν στον απαλό ρυθμό του βαλς και αυτή τη φορά ο Πέτρος ήταν εκείνος που έπεσε σε βαθιά μελαγχολία και η Μίνα εκείνη που έσπευσε να τον καθησυχάσει..

«Κουτό.. τι έπαθες; Μήπως πρέπει εγώ να σε παρηγορώ; Σου είπα πως όταν εσύ με χρειάζεσαι θα είμαι κοντά σου.»

Την ίδια στιγμή τον τράβηξε πάνω της και αναζήτησε τα φιλά του. Κι αυτός τότε της τα ανταπέδωσε πολλαπλάσια, φιλώντας την παντού με ασυνήθιστο πάθος και δύναμη.

«Σιγά τρελέ, θα με πνίξεις. Έλα πάμε πάνω.»

«Πήγαν στο δωμάτιο της και καταλήξαν στο κρεβάτι της. Όλα δείχνανε να έχουν αλλάξει. Η Μίνα.. παρ' όλη τη φαινομενική ηρεμία της έδειχνε πως ζούσε τις υπόλοιπες στιγμές ενός προγραμματισμένου χρόνου. Σα να μην υπήρχε αύριο. Σαν να του έλεγε τη ρήση των γραφών .. «ζήσωμεν σήμερον, αύριο γαρ αποθανούμεν.» Απόψε έδειχνε ακούραστη και ακόρεστη. Προκαλούσε τον Πέτρο και δεν τον άφηνε να τη βαρεθεί ή να της πει σώνει. Απόψε έδειχνε μια πρωτοβουλία απίστευτη, μια εφευρετικότητα καταπληκτική και μια αντοχή αξιοθαύμαστη. Και βέβαια λένε πως οι γυναίκες αντέχουν στο ερωτικό παιχνίδι πολύ περισσότερο από τον άνδρα, η Μίνα όμως κατόρθωνε να κρατά τον Πέτρο σε πλήρη ετοιμότητα. Πέρασαν τα μεσάνυχτα και ήλθαν οι μικρές ώρες. Ο Πέτρος τελικά, γύρισε στο πλευρό, την πήρε αγκαλιά και της είπε:

«Μίνα.. ας ηρεμήσουμε λίγο. Δεν είναι το σεξ το παν στον

έρωτα. Υπάρχει η επικοινωνία, τα χάρδια και τα φιλιά που είναι το ίδιο σημαντικά.»

«Δεν έχω διαφορετική γνώμη. Όμως, τη Δευτέρα το πρωί χωρίζουμε. Φαντάσου Πέτρο. Δευτέρα σε γνώρισα. Δευτέρα με Δευτέρα.. ημέρες οκτώ. Πολύ μικρός χρόνος να χωρέσει μία ζωή. Δεν βρίσκεις; Ίσως γι' αυτό να είμαι.. αχόρταγη. Κι αυτή η Βάβω.. σήμερα βρήκε να φύγει. Τη βαρέθηκα. Τους βαρέθηκα και τους δύο..»

Ο Πέτρος της χάιδεψε τα μαλλιά και της είπε..

«Δεν σε καταλαβαίνω. Με κρατάς στο σκοτάδι.»

«Με συγχωρείς αγάπη μου. Έχεις δίκιο. Λυπάμαι που δεν μπορώ να σου πω τίποτε απόψε. Αύριο είναι Κυριακή. Θα πάμε όπου θέλεις εσύ. Απόψε όμως κράτησέ με στην αγκαλιά σου και κάνε με να νιώσω δική σου. Εσύ μ' έκανες γυναίκα. Έλα.. ας την κάνουμε αυτή τη νύχτα ατέλειωτη. Θυμήσου το τραγουδάκι που λέει.. *αυτή η νύχτα μένει που θάμαστε μαζί..* Έτσι δε λέει; ή κάνω λάθος;»

Ο Πέτρος απέφυγε να της απαντήσει σε μία απελπισμένη προσπάθεια να την κάνει να εννοεί τα λόγια της.

.....
.....

«Δεν μου μιλάς; Γιατί αγάπη μου πείσμωνες; Τι θλίψη να μετράς τις ώρες σου κι αυτές να φεύγουν τόσο γρήγορα... και τόσο σιωπηλά...»

15. η Κυριακή

*Σεννεφιασμένη Κυριακή
μοιάζεις με την καρδιά μου,
που έχει πάντα συννεφιά,
Χριστέ και Παναγιά μου...*

*ΣΥΝΝΕΦΙΑΣΜΕΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗ
(Τσιτσάνης, Λαϊκό τραγούδι)*

*Κ*υριακή πρωί. Μια Κυριακή σαν τις άλλες, αλλά τόσο διαφορετική για κάθε άνθρωπο. Ποτέ καμιά μέρα δεν είναι ίδια με την άλλη. Κι ας το λέμε αυτό όλη τη ώρα. Πέντε *άνθρωποι* ξημερώθηκαν σήμερα με ένα σωρό ενοχές και ερωτηματικά. Από νωρίς το πρωί ακούστηκαν οι καμπάνες από τους γύρω οικισμούς. Από τη Μαγούλα, το Παρόρι και το Μυστρά. Όσοι είχαν την συνήθεια να εκκλησιάζονται κάθε Κυριακή, είχαν ήδη φύγει από ώρα για την εκκλησιά της ενορίας τους.

Ο στρατηγός, από το δωμάτιο του στο ξενοδοχείο της Καλαμάτας, κατέβηκε νωρίς στο *μπρέκφαστ ρουμ* για το πρωινό του. Είχε την ελπίδα πως θα εύρισκε εκεί το γιατρό, αλλά δυστυχώς ο Καρολέας δεν είχε φανεί ακόμη. Αργούσε σήμερα και ο στρατηγός δεν ήταν συνηθισμένος σε τέτοιες καθυστερήσεις. Πρώτησε το σερβιτόρο που του έφερε το πρόγευμα, αν είδε κάπου το γιατρό Καρολέα και αυτός, του παρατήρησε, πως σήμερα έχουνε τόσο πολλούς γιατρούς που άνοιξε κατάσταση για να μπορεί να τους παρακολουθεί.

«Ένα λεπτό στρατηγέ μου, να ελέγξω τη λίστα μου. Καρολέας είπατε; Καρολέας... Καρολέας... όχι στρατηγέ μου ο κύριος Καρολέας δεν κατέβηκε ακόμη.»

Δεν πρόλαβε ο σερβιτόρος να τελειώσει τη φράση του και η σιλουέτα του γιατρού διαγράφηκε στο τριξυλό της πόρτας, στο βάθος της ισόγειας αίθουσας εστίασεως. Μόλις τον είδε ο στρατηγός έσπευσε να τον συναντήσει και με ανυπομονησία να τον ρωτήσει πως είναι η Μίνα.

«Δυστυχώς Γιώργο, η Μίνα έφυγε, τη χάσαμε. Σου είχα πει νομίζω μέσες άκρες, πως η Μίνα αντιμετώπιζε ένα σοβαρό πρόβλημα υγείας. Η επιστήμη της προσέφερε ότι μπόρεσε. Έξι ειδικευμένοι συνάδελφοι προσπαθήσανε όλη τη νύχτα να την στηρίξουν, αλλά κάτι ανεξήγητο συνέβαινε με τη Μίνα. Σαν να μην ήθελε να ζήσει άλλο πια. Χανότανε και ξαναερχόταν, λες και πήγαινε στον Άδη και ξαναγύριζε.

Οι τελευταίες της εξετάσεις ήταν καλές. Δεν δείχνανε τίποτε ανησυχητικό. Γιαυτό την πήρα μαζί μου. Δυστυχώς κατέληξε στις 9.30 σήμερα το πρωί από πνευμονική ανεπάρκεια. Γι' αυτό και άργησα να κατεβώ.»

«Γιάννη έχεις την αμέριστη συμπάθειά μου. Τι μπορώ να πω τέτοια ώρα. Πολύ με λύπησε ο χαμός της Μίνας. Ήτανε μία ξεχωριστή κοπέλα.»

«Πράγματι Γιώργο. Αλλά βλέπεις οι καλοί φεύγουν πρώτοι. Τώρα πια δεν μας μένει τίποτε άλλο παρά να την θυμούμαστε, μέχρι να πάμε κι εμείς κοντά της.»

«Κανόνισες το θέμα της κηδείας;»

«Ναι, όλα είναι τακτοποιημένα. Τηλεφώνησα σε γραφείο

στη Σπάρτη και όπου να είναι θα έλθουν να τη σηκώσουν. Η κηδεία θα γίνει αύριο Δευτέρα στις 10.30 στο κοιμητήριο της Μαγούλας. Ο γονεΐς της έχουν οικογενειακό τάφο εκεί.»

«Γιάννη, δεν είχες αντιληφθεί τίποτε πως η Μίνα ήταν τόσο κοντά στο μοιραίο;»

«Γιώργο προσπάθησα προχθές να σε προϊδεάσω για την ασθένεια της Μίνας, αλλά δεν μπήκαμε σε λεπτομέρειες. Ναι, ήξερα για την σοβαρότητα της κατάστασης και αυτός ήταν ο λόγος που ήθελα δίπλα της τον ανιψιό σου τον Πέτρο. Η Μίνα Γιώργο, όπως σου είχα πει, εδώ και επτά χρόνια περίπου έπασχε από τη νόσο "*Σκλήρυνση Κατά Πλάκας*". Φοβάμαι πως θα πρέπει τη Δευτέρα, να εξηγήσουμε και στον Πέτρο την κατάσταση της, γιατί δεν θα σου πω σήμερα τίποτε άλλο. Ζήτησα από τη γραμματεία του συνεδρίου, να με απαλλάξει από τη υποχρέωση που είχα να κάνω την προγραμματισμένη ανακοίνωση λόγω του απρόβλεπτου θλιβερού συμβάντος.»

«Εγώ που μπορώ να βοηθήσω Γιάννη;»

«Γιώργο, χρειάζομαι την παρέα σου να το ξεπεράσω. Μόλις οι άνθρωποι του γραφείου τελετών σηκώσουν τη Μίνα, θα τους ακολουθήσουμε στη Σπάρτη με την BMW.»

«Ωραία, πάμε να πάρεις ένα καφέ. Νομίζω τον χρειαζέσαι. Στο μεταξύ, ελπίζω να έλθει και το αυτοκίνητο του *γραφείου τελετών*.»

Η πρόβλεψη του στρατηγού βγήκε σωστή. Με το τελείωμα του καφέ τους, εμφανίστηκε στην πλευρική είσοδο του ξενοδοχείου η πολυτελής νεκροφόρα. Δύο μαυροφορεμένοι κύριοι του γραφείου μπήκαν στη ρεσεψιόν και ζήτησαν το γιατρό

Καρολέα. Αυτός όμως που τους είχε δει, πλησίασε πριν η ρεσεψιονίστ κάνει κάποια ανακοίνωση από το μικρόφωνο. Στο μεταξύ πλησίασε και ο στρατηγός.

«Γιώργο, σε παρακαλώ, βρέσε τον οδηγό και ελάτε στην είσοδο με τη BMW. Μόλις τελειώσουμε μείς με τη Μίνα, θα σας συναντήσω εκεί να φύγουμε. Έχε και τη βαλίτσα σου.»

«Εντάξει είναι όλα Γιάννη, μην ανησυχείς. Θα είμαστε στην είσοδο και θα σε περιμένουμε. Να σου στείλω τον οδηγό για τις αποσκευές σου;»

«Γιώργο κάνε το καλύτερο που νομίζεις. Έχεις κάθε εξουσιοδότηση για ελευθερία δράσης. Κάνε ότι μπορείς.»

Μετά από μισή ώρα, η μικρή νεκρική πομπή από τα δύο αυτοκίνητα ξεκίνησε για το δρόμο της Αλαγονίας που θα τους έφερνε στην Μαγούλα..

Την ίδια στιγμή στο πυργόσπιτο, η μερσεντές του Πέτρου ρολάριζε αργά το χωματόδρομο να βγει στην δημοσιά. Ο Πέτρος και η Μίνα φαινόταν σαν χαρούμενοι. Η Μίνα του είχε δηλώσει αποβραδής, πως θα του άφηνε για σήμερα την πρωτοβουλία να πάνε όπου αυτός ήθελε.

«Θα σε πείραζε να πάμε στους Κουμάνους, το χωριό του σογιού μου; Ο στρατηγός μου είπε, πως έχεις κάνει για το θέμα αυτό και κάποια σχετική έρευνα, με εντολή του.»

«Ναι βέβαια. Υπάρχει και μία ωραία χασαποταβέρνα στην ακροποταμιά. Μπορούμε να φάμε εκεί για μεσημέρι.»

Ο Πέτρος οδήγησε το αμάξι προς τη Μαγούλα και από μία πλευρική παρακαμπτήριο βγήκαν στο δρόμο προς το Γύθειο.

Μετά από μερικά χιλιόμετρα στρίψανε δεξιά σε ένα στενό ασφαλτοστρωμένο κοινοτικό δρόμο και βρεθήκανε σε μια καταπράσινη κοιλάδα. Πανύψηλα πλατάνια και άλλα δένδρα πυκνόφυλλα σκέπαζαν την κοιλάδα που μέσα στην πρωινή λιακάδα φάνταζε σαν μία μαγική τοποθεσία. Στο βάθος μια ισόγεια ταβέρνα με έναν εξωτερικό φούρνο με λίγα στρωμένα τραπέζια. Καθίσανε κεί. Ο ταβερνιάρης, καλόκαρδος και ομιλητικός, σαν τους είδε να κάθονται τους έφερε μία καράφα με κρύο νερό και δύο ποτήρια.

«Καλώς ορίσατε.»

«Καλώς σε βρήκαμε. Μια χαρά είσαι δω.»

«Ναι είναι πολύ ωραία. Παράδεισος σκέτος.»

Μετά γυρνώντας προς τη Μίνα παρατήρησε..

«Νομίζω πως η κυρία έχει έρθει πάλι εδώ, προ καιρού.»

«Ναι, ζητούσα πληροφορίες για το χωριό...»

Τότε ο Πέτρος πήρε το λόγο και τον ρώτησε...

«Είσαι κι εσύ Κουμάνος;»

«Όχι, εγώ είμαι ο νοικάρης του μαγαζιού. Όλοι οι Κουμάνοι έχουνε φύγει από δω. Έχουν πάει σ' όλη τη χώρα. Θα φάτε να σας φέρω σερβίτσια;»

«Ναι θα φάμε, τι μπορείς να μας κάνεις;»

«Ότι θέλετε.»

«Δηλαδή;»

«Να.. κοντοσούβλι, γουρνόπουλο στη σπύβλα, κοτόπουλο στα κάρβουνα και σαλάτες εποχής. Όλα της ώρας.»

Ο Πέτρος άφησε στη Μίνα την επιλογή και αυτή προτίμησε το ψητό γουρνόπουλο που ήταν σχεδόν έτοιμο.

Ο Ταβερνιάρης έφυγε και ξαναγύρισε. Έστρωσε λευκό λινό τραπεζομάντιλο κι έβαλε σερβίτσια. Και σαν ολοκλήρωσε την ετοιμασία του τραπεζιού έφερε ένα μπουτί από ένα μικρό γουρνόπουλο που ψηνόταν παράμερα.

Αφού τελείωσαν το γεύμα τους, ο Πέτρος έβλεπε τη Μίνα να έχει επανέλθει σε μία χαρούμενη διάθεση. Δεν ήξερε πού να το αποδώσει. Πήρε την ψηφιακή του μηχανή και της πήρε διάφορες φωτογραφίες. Μετά ζήτησε από τον ταβερνιάρη να τους πάρει μερικές ακόμη φωτογραφίες, που στέκονταν μαζί αγκαλιασμένοι. Και οι δύο φαινόntonουσαν τόσο χαρούμενοι. Απολαμβάνανε την παραμονή τους σ' αυτό το παραδεισένιο φυσικό περιβάλλον και την παρατείνανε μέχρις αργά.

Σαν γύρισαν στο πυργόσπιτο, ήρθαν οι απανωτές εκπλήξεις για τον Πέτρο. Η γερόντισσα και ο *φιντέλ* δεν είχανε γυρίσει και το πυργόσπιτο ήταν κλειστό, όπως το άφησαν.

«Κάπου θα έχουν πάει μαζί.. γιατί ανησυχείς;»

Είπε η Μίνα καθησυχαστικά και στη συνέχεια πρόσθεσε..

«Σε καμιά γειτόνισσα θα είναι. Ξέρεις έχει κάνει σχέσεις εδώ στη γειτονιά. Ζει βλέπεις μονάχη της στο πυργόσπιτο και οι γείτονες την προσέχουν.»

«Μίνα, δεν μπορεί να διανυχτέρευσε στη γειτονιά. Από χτες λείπει κι εσύ αδιαφορείς. Αυτό εμένα μ' ανησυχεί και δεν αισθάνομαι καλά. Όταν έχεις ξένο στο σπίτι δεν φεύγεις.»

«Μη γίνεσαι παιδί. Είμαστε μαζί και σ' αγαπώ. Αυτό είναι το σπίτι μου αγάπη μου. Η ανταμοιβή του άγνωστου είναι η μεγαλοσύνη της ψυχής μας. Είσαι κριός. Δείξε το.»

Ο Πέτρος γύρισε, της χαμογέλασε κι ένιωσε την ίδια τρυφερότητα της πρώτης ημέρας. Την έπιασε από τα δύο χέρια, την κοίταξε στο γλυκό της πρόσωπο και δείχνοντας πως τον έπεισε.. της είπε:

«Και η ανταμοιβή του άνδρα πριν το χωρισμό είναι μια πετυχημένη συνεύρεση. Ας αφήσουμε λοιπόν την γιαγιά στη δική της νυχτερινή περιπλάνηση και πάμε για το δικό μας ολονύχτιο ερωτικό ξεφάντωμα.»

Σαν βρέθηκαν στο καθιστικό κάθισαν στη συνηθισμένη γωνιά τους. Τότε η Μίνα έφερε την πλάτη της στο στήθος του.

«Πέτρο, νιώθω ασυνήθιστα χαρούμενη απόψε. Δεν ξέρω αν οφείλεται στη δική σου παρουσία ή σε κάτι άλλο.»

Της έκλεισε το στόμα με ένα φιλί και όταν την άφησε της ζήτησε να βάλει λίγη ελαφρά μουσική. Η Μίνα σηκώθηκε ανάλαφρη και κινήθηκε προς το πικάπ. Και όταν οι ήχοι της μουσικής ξεχυθήκανε στο παλιό καθιστικό, η Μίνα ήρθε και τον ζήτησε να χορέψουν. Τότε ο Πέτρος διαπίστωσε πως η Μίνα είχε βάλει πάλι το βαλς του χωρισμού.

«Μίνα, τι είναι αυτό; Επίτηδες το κάνεις;»

«Ναι, έλα να χορέψουμε. Εσύ μου θύμισες τον χωρισμό.»

«Όχι δεν θέλω να χορέψω αυτή τη μουσική. Τι έπαθες με τους χωρισμούς; Προτιμώ να πάμε πάνω και να μου δείξεις την έκθεση που έκανες για το στρατηγό...»

«Αγάπη μου, όχι τετράδια τέτοια ώρα. Τώρα είμαστε μείς

οι δύο να γεμίσουμε ένα κόσμο ολόκληρο. Και όλο αυτό το κατόρθωμα, μέσα σε μία νύχτα. Ίσως την τελευταία μας νύχτα. Ας την κάνουμε ατέλειωτη τούτη τη νύχτα. Ας το κάνουμε δυνατό αυτό το θαύμα απόψε.. μόνοι, οι δύο μας.»

Ο Πέτρος ξέσπασε. Δεν μπόρεσε να προσποιηθεί άλλο.

«Μα τι έχεις πάθει μ' αυτή τη τελευταία νύχτα; Τα ίδια μου έλεγες και χτες. Πες μου λοιπόν τι θα γίνει τη Δευτέρα; Γιατί πρέπει να περιμένω μέχρις αύριο;»

«Γιατί αύριο κλείνει ο κύκλος.. Αγάπη μου, μη με ρωτάς άλλο απόψε, μόνο.. αγάπα με.. Δεν σου ζητάω πολλά..»

«Σ' αγαπώ να πάρει ο διάβολος.. σ' αγαπώ μ' έναν τρόπο παράλογο, σαν τον αμαρτωλό την αμαρτία του, αλλά όχι πάλι αυτό το κωλοδίσκο ξανά. Δεν σκοπεύω να σε χάσω Μίνα... Το κατάλαβες; ..τόρα θα δεις..»

Πήγε στο πικάπ, πήρε το δίσκο με το βαλς και τον έσπασε με μανία στο γόνατό του.. Έβαλε έναν άλλο δίσκο με ταγκό και την πήρε στην αγκαλιά του. Αυτή του γέλασε και του είπε:

«Όλη η αποψινή νύχτα δική σου.. για μια ζωή καλέ μου.»

16. ο χωρισμός

*Τώρα που έφτασ' η σοφή του δειλινού μας ώρα
και της βαθιάς αγάπης μας ωρίμασε ο καρπός,
τώρα που η μέρα είναι γλυκιά κι η νύχτα ειρηνοφόρα,
κι εντός μας πια γαλήνεψε της νιότης ο σεισμός,*

*τώρα που η ανυπότακτη κι ανήσυχη ψυχή μου
διπλώθηκε στα πόδια μου σαν ήμερο πουλί,
κι είναι για μένα η σκέψη σου, για σένα η προσευχή μου,
του χωρισμού το σήμαντρο θλιμμένο αντιλαλεί.*

ΧΩΡΙΣΜΟΣ

(Άγνωστος ποιητής)

Δευτέρα πρωί. Η όγδοη μέρα. Ο Πέτρος με τη Μίνα σηκώθηκαν κι αυτοί νωρίς. Νωρίς.. τρόπος του λέγειν, γιατί εννέα η ώρα δεν είναι πρωί. Ο Πέτρος θα πήγαινε, υποτίθεται στην πολεοδομία και το μεσημέρι είχε ραντεβού στο ιατρείο με το γιατρό, που τον είχε διαβεβαιώσει με τη Μίνα πως την ώρα εκείνη θα ήταν στο ιατρείο του. Η Μίνα θα πήγαινε σε ένα ραντεβού της στις 10,30 και μετά θα γύριζε στο σπίτι του γιατρού και εφ' όσον θα την χρειαζόντουσαν ο γιατρός θα της τηλεφωνούσε. Έτσι του είχε πει, πως το είχαν κανονίσει.

Ο Πέτρος ζήτησε και του έκανε μόνο ένα καφέ. Η Μίνα τον παρακάλεσε, φεύγοντας για την Σπάρτη να την αφήσει στη Μαγούλα που ήταν το ραντεβού της.

«Προς Θεού Μίνα, είναι αυτό πράγμα για να με παρακαλές; Όπου θέλεις να σε πάω κορίτσι μου. Άλλωστε η Μαγούλα είναι στο δρόμο μου. Η ώρα είναι δέκα. Είσαι έτοιμη;»

«Ναι δεν θα πάρω τίποτε μαζί μου. Ότι φορώ, κι ένα μικρό σακ βουαγιάζ με προσωπικά μου είδη και τα τετράδια μου.»

Είχε βάλει άσπρο πουκάμισο με μία ανοιχτή γκρι ζακέτα χωρίς μανίκια. Φαρδιά φούστα και άσπρα πέδιλα. Είχε δέσει κότσο τα μαλλιά της ενώ μπροστά ελεύθερα παίζανε με το πρωινό αεράκι. Στα χέρια της κρατούσε την τσάντα ταξιδίου που μέσα είχε βάλει, όπως του είπε, τα οκτώ τετράδια και κάτι προσωπικά της είδη. Ο Πέτρος τη ρώτησε..

«Μα.. που τα πάς τα τετράδια;»

«Θα τα χρειαστώ στο σπίτι. Μπορεί να τελειώσω την ημιτελή ιστορία της νεράιδας. Έτσι δεν μου είπες; Άλλωστε τώρα αυτοί είναι παρελθόν. Δεν κινδυνεύει κανείς.»

Ο Πέτρος πήρε την τσάντα του και βγήκε από τη πόρτα και την περίμενε στην αυλή. Μετά από λίγο ακολούθησε και η Μίνα που σαν βγήκε, κλείδωσε το πυργόσπιτο και μαζί κίνησαν προς το αμάξι. Εκεί ήρθαν τα δύσκολα. Τον έπιασε από τη μέση και τον τράβηξε επάνω της.

Ακούμπησε το κεφάλι της στο στήθος του και έσκυψε για να μη φανεί που έκλαιγε. Ήταν ένα κλάμα βουβό, που ο Πέτρος το ένιωσε και άρχισε ν' ανησυχεί. Γιατί αυτές οι μεταπτώσεις. Ολόκληρη τη νύχτα και πριν από λίγο στον καφέ όλα ήσαν μία χαρά. Το περιστατικό του δίσκου το είχανε ξεπεράσει.

«Μίνα κορίτσι μου, μην κάνεις έτσι. Δεν θα είμαι μακριά σου. Το Γύθειο είναι πολύ κοντά. Μη με κάνεις ν' ανησυχώ για σένα.»

«Πέτρο, τώρα στο τέλος φοβάμαι. Μόλις χωρίσουμε, κάτι θα μου συμβεί..»

«Τι μπορεί να σου συμβεί Μίνα; Μια χαρά κορίτσι είσαι.»

«Δεν ξέρω.. νιώθω σαν να ζω σε όνειρο. Σαν να τρέχω πίσω από ένα θαύμα που όλο ξεμακραίνει και το χάνω.»

«Τίποτε δεν θα συμβεί. Αν με χρειαστείς για οτιδήποτε, τηλεφώνησέ μου κι αμέσως θα τρέξω κοντά σου.»

Της άνοιξε την πόρτα και μπήκε. Ο Πέτρος οδήγησε στο χωματόδρομο αργά με βαριά την καρδιά. Ήταν βέβαιος τώρα πως κάτι είχε η Μίνα. Δεν είχε κι αυτός όρεξη για κουβέντα. Μόλις όμως βγήκε στην άσφαλτο προς τη Μαγούλα της είπε:

«Δείχνε μου τους δρόμους που πρέπει να πάρω για να σε πάω στο μέρος του ραντεβού σου.»

Τότε εκείνη άρχισε να τον καθοδηγεί με ιδιαίτερη προσοχή. Ξαφνικά σχεδόν του φώναξε..

«Σταμάτα εδώ. Εδώ είναι το ραντεβού μου.»

Είχαν φτάσει έξω από το νεκροταφείο της Μαγούλας.

«Μα εδώ είναι νεκροταφείο. Εδώ έχεις ραντεβού;»

«Ναι, είναι η κηδεία μιας φίλης μου.»

«Καλά Μίνα. Πότε έμαθες για την κηδεία.. τρεις ημέρες είμαστε μαζί. Ακόμη.. με λευκά θα πας στην κηδεία;»

Δεν του απάντησε. Τότε έκανε να βγει από το αυτοκίνητο για να της ανοίξει την πόρτα, μα αυτή τον τράβηξε απότομα.

«Όχι, μην βγαίνεις έξω. Εδώ θα αποχαιρετιστούμε.»

Και γυρνώντας προς το μέρος του, κυριολεκτικά τον άρπαξε με το χέρι της από τον αυχένα και τον φιλούσε με αναφιλητά. Ο Πέτρος δεν μπορούσε να καταλάβει τι ήταν δυνατό να συμβαίνει. Η σιωπή της Μίνας άρχισε πάλι να τον ενοχλεί.

«Μίνα.. σύνελθε κορίτσι μου.»

«Αντίο, μοναδική μου αγάπη. *Σύντομα θα έχεις νέα μου.*»

Και η Μίνα βιαστική χάθηκε στην είσοδο του νεκροταφείου. Ο Πέτρος γεμάτος απορίες οδήγησε μέχρι τη Σπάρτη και πήγε και κάθισε στο ζαχαροπλαστείο του Δήμου. Εκεί που είχε ραντεβού με τον στρατηγό. Παράγγειλε ένα *καπουτσίνο* και παρακάλεσε το σερβιτόρο να του φέρει τα τοπικά φύλλα των εφημερίδων. Ο καφές δεν άργησε να έρθει και ο Πέτρος τον έπινε αργά διαβάζοντας τις εφημερίδες. Ο τοπικός τύπος μερικές φορές, σου προσφέρει πολλά ενδιαφέροντα. Διαβάζει κανείς επιφυλλίδες και κριτικές που ούτε σαν σκέψη δεν θα απασχολούσαν το μυαλό του. Βυθισμένος στην ανάγνωση των καθημερινών ειδήσεων, πέρασε η ώρα χωρίς να το καταλάβει. Τόση ήταν η αφοσίωσή του στη μελέτη, που δεν παρατήρησε την είσοδο του στρατηγού στη αίθουσα του ζαχαροπλαστείου.

Τον γνώρισε όμως αυτός καθώς μπήκε και βλέποντάς τον σε θέση *προφίλ*, ήλθε κατ' ευθείαν επάνω του και παίρνοντας μία καρτέκλα του είπε:

«Πέτρο; Τι ώρα ξεκίνησες από τη Αθήνα και είσαι τέτοια ώρα στη Σπάρτη. Πρέπει να έτρεχες...»

«Καλημέρα Γιώργο, αλλά δεν ξεκίνησα από την Αθήνα. Από το Μυστρά έρχομαι, από το πυργόσπιτο της Μίνας.»

«Μα δεν ήσουν στην Αθήνα;»

«Όχι, σου είπα ήμουνα στο πυργόσπιτο με τη Μίνα.»

«Πέτρο, νομίζω δεν είναι ώρα για αστεία.»

«Τι εννοείς Γιώργο; Που είναι το αστείο;»

«Βλέπω διαβάζεις τον τοπικό τύπο. Δεν έριξες καμιά ματιά στα κοινωνικά; Η Μίνα πέθανε χτές το πρωί στην Καλαμάτα

που ήτανε με το γιατρό και σήμερα το πρωί στις 10.30 είχαμε την κηδεία της στο νεκροταφείο της Μαγούλας.»

Ο Πέτρος κοίταξε την εφημερίδα στα κοινωνικά και είδε πως πράγματι υπήρχε το αγγελτήριο του θανάτου της κυρίας Ασημίνας Καρολέα και της κηδείας της που θα γινόταν στις 10.30 της Δευτέρας στο νεκροταφείο της Μαγούλας.

Αυτό ήτανε το ραντεβού της Μίνας; Να πάει στην κηδεία της;

«Γιώργο.. σε παρακαλώ, δεν αστειεύομαι. Μέχρι τις 10.15 ήμουν μαζί με τη Μίνα. Την ώρα αυτή, σήμερα το πρωί την άφησα έξω από το νεκροταφείο της Μαγούλας.»

«Πέτρο, από το νεκροταφείο της Μαγούλας έρχομαι τώρα. Σε διαβεβαιώνω πως προσκύνησα το λείψανο της Μίνας με το *δεύτε τον τελευταίο ασπασμό*. Λοιπόν σου λέγω ότι η Μίνα ήτανε με το γιατρό στην Καλαμάτα από το μεσημέρι του Σαββάτου και το πρωί της Κυριακής συχωρέθηκε.»

Τότε ο Πέτρος θυμήθηκε τη φωτογραφία που ο Αμερικανός τους είχε πάρει στο Μυστρά το Σάββατο το μεσημέρι με την Polaroid. Πάνω στη φωτογραφία, η μηχανή αυτόματα, είχε αποτυπώσει ημερομηνία και ώρα λήψης της φωτογραφίας.

«Γιώργο, ένα λεπτό σε παρακαλώ. Να πάω μέχρι το αμάξι μου να φέρω το χαρτοφύλακά μου.»

Ο Πέτρος με βιαστικά βήματα πήγε μέχρι τη μερσεντές και το ίδιο βιαστικά ξαναγύρισε. Κάθισε στη θέση του και έβγαλε από το χαρτοφύλακα την φωτογραφία που ο Πέτρος κρατούσε αγκαλιά τη Μίνα και ο Αμερικανός τουρίστας μόλις τους είδε, γοητευμένος από τη σκηνή, τους τράβηξε τη φωτογραφία που έφερε αποτυπωμένη την ημερομηνία.

«Εντάξει Γιώργο, δες τι γράφει εδώ.. 27-06-19.. /12.25

Δηλαδή το Σάββατο 27 Ιουνίου στις 12.25, εγώ και η Μίνα είμαστε μαζί στο κάστρο του Μυστρά. Την επομένη, ημέρα Κυριακή, είμαστε στο χωριό Κουμάνοι και τρώγαμε στο εξοχικό της κοιλάδας δίπλα στη γέφυρα. Δηλαδή χτές. Ο ταβερνιάρης μπορεί να επιβεβαιώσει αυτά που λέω.»

Ο στρατηγός πήρε τη φωτογραφία και την περιεργάστηκε.

«Έχεις δίκιο. Αλλά Πέτρο κι εγώ σε διαβεβαιώνω πως πριν από δύο ώρες περίπου είδα νεκρή τη Μίνα στην εκκλησία του νεκροταφείου. Περίμενέ με ένα λεπτό να ιδώ που βρίσκεται ο γιατρός να πάμε να τον δούμε.»

Με το κινητό του τηλέφωνο τον κάλεσε στο σπίτι. Δεν απάντησε εκεί και τον πήρε στο ιατρείο του στο νοσοκομείο. Εκεί τον βρήκε. Ο Πέτρος παρακολουθούσε τα λόγια του στρατηγού και από τα λεγόμενά του μάντευε τις απαντήσεις του γιατρού. Τώρα ένιωσε γι' αυτόν μία συμπάθεια. Ίσως επειδή άθελά του τον είχε φέρει σε δύσκολη θέση.

«Γιάννη είμαι με τον Πέτρο στο σημείο του ραντεβού μας και φοβάμαι πως πρέπει να σε ιδούμε αμέσως.»

.....

«Ισχυρίζεται πως ήταν με τη Μίνα, τις τελευταίες τρεις ημέρες, μέχρι τις 10.15 σήμερα το πρωί.»

.....

«Όχι Γιάννη. Είναι τελείως σοβαρός και επιμένει. Κρατά και αποδεικτικά στοιχεία. Φωτογραφίες και μαρτυρίες.»

.....

«Καλά ερχόμαστε στο ιατρείο σου.»

...ο στρατηγός έκλεισε το κινητό του και γυρνώντας στον Πέτρο του είπε..

«Πέτρο, μας περιμένει. Άλλωστε είχαμε και ραντεβού.»

Στο γραφείο του γιατρού, έμπλεξαν σε μία αντιπαράθεση που κανένας δεν την ήθελε. Σε μία στιγμή ο γιατρός φάνηκε να μην μπορεί να ελέγξει την υπομονή του σ' αυτά που του καταμαρτυρούσε ο Πέτρος. Δεν ήτανε δυνατόν, αυτός ο άνθρωπος που τον έβλεπε για δεύτερη φορά, να έρχεται και να επιχειρεί ν' αμφισβητήσει την αξιοπιστία του.

«Πέτρο, σε παρακαλώ, σεβάσου τη θλίψη μου. Προ ολίγου κήδεψα το σύντροφο της ζωής μου, παρουσία του στρατηγού και τώρα έρχεσαι και μου λες, *ότι εγώ, ο γιατρός Καρολέας, εξαπατήθηκα ο ίδιος και εξαπάτησα άλλους εκατό ανθρώπους που παρακολούθησαν μαζί μου την νεκρώσιμη ακολουθία. Σε παρακαλώ Πέτρο.*»

«Γιατρέ, επιχειρώ να διαψεύσω κανέναν. Αλλά κι εγώ δεν πετάω στα σύννεφα. Κοίταξε τη φωτογραφία και αν έχεις ακόμη την στοιχειώδη περιέργεια, μπορούμε να πάμε μέχρι τους Κουμάνους κι εκεί θα έχουμε και την προσωπική μαρτυρία του ταβερνιάρη που μας τράβηξε χτες και άλλες φωτογραφίες που θα σου δείξω τώρα.»

Και ο Πέτρος έβγαλε την ψηφιακή του κάμερα και έδειξε του γιατρού εικοσάδα έγχρωμες φωτογραφίες που είχε πάρει την Κυριακή, δηλαδή την ημέρα που υποτίθεται πως η Μίνα ήτανε νεκρή στο δωμάτιο του ξενοδοχείου.

Ο γιατρός κοίταξε τους δύο άνδρες. Ήτανε κάτωχρος. Με σβησμένη φωνή ρώτησε τον Πέτρο σε χαμηλό τόνο.

«Πέτρο πιστεύεις στα μεταφυσικά φαινόμενα;»

«Κατά κάποιον τρόπο.. ναι.»

«Πού μένατε με τη Μίνα μέχρι σήμερα το πρωί;»

«Που αλλού, στο πυργόσπιτο. Αυτό μπορεί να το βεβαιώσει και η γερόντισσα που μένει εκεί. Η κυρά Τασώ.»

Όταν ο γιατρός άκουσε τα τελευταία λόγια του Πέτρου πετάχτηκε σαν να τον δάγκωσε φίδι.

«Πέτρο, ξέρεις τι μου είπες τώρα;»

«Τι σου είπα γιατρέ; Τίποτε πιο πολύ απ' ότι άκουσες.»

«Πέτρο, η κυρά Τασώ που λες ότι ήτανε στον πύργο μαζί σας, έχει πεθάνει πριν από δώδεκα χρόνια. Πνίγηκε στο χείμαρρο που τρέχει πίσω από το πυργόσπιτο, από τότε που ήρθε η Μίνα εδώ. Το έγγραψε και ο τοπικός τύπος των ημερών εκείνων.»

Αυτή τη φορά ήταν η σειρά του Πέτρου να νιώσει το δάπεδο να χάνεται κάτω από τα πόδια του.

Άρχισαν να θυμάται μία-μία τις εικόνες εκείνες που του είχαν κάνει εντύπωση στο πυργόσπιτο από τη επικοινωνία του με τη γερόντισσα. Την ολοκληρωτική ενημέρωση που είχε για όλα τα οικογενειακά της Μίνας. Την επιρροή της πάνω στη Μίνα και την εξαφάνιση της από το Σάββατο μαζί με τη σκύλα της. Και ακόμη, την τρομερή της μνήμη για τα ιστορικά γεγονότα και την ενημερότητά της για όλα τα κοινωνικά και τα άλλα δρώμενα. Δηλαδή η Τασώ ήταν βρικόλακας; Ήταν ένα καλό στοιχείο που δεν έλεγε ν' αφήσει το πυργόσπιτό της και τριγυρνούσε ολημερίς εκεί; Μα τότε πολλά μπορούν να ερμηνευτούν από όλα αυτά τα περίεργα και παράδοξα που

συνέβησαν αυτές τις τελευταίες ημέρες σε όλους. Επειδή όμως δεν το έβαζε κάτω τόσο εύκολα, ο Πέτρος έκανε μια πρόταση που μπορεί να έδινε κάποια απάντηση, αλλά ίσως να μπερδευε τα πράγματα ακόμη πιο πολύ.

«Γιατρέ, προτείνω να πάμε στο νεκροταφείο. Αφού η ταφή έγινε πριν από δύο ώρες περίπου, το πιο πιθανό είναι να βρούμε εκεί τους εργάτες του Δήμου να εργάζονται. Αν είμαστε και λίγο τυχεροί, ο τάφος ακόμη να μην έχει κλείσει καν. Συνήθως οι εργάτες δεν κλείνουν τον τάφο αμέσως αλλά ξαναγυρίζουν αργότερα αφού τελειώσουν με όλες τις κηδείες της ημέρας εκείνης.»

«Πέτρο η Μίνα ετάφη στον οικογενειακό τάφο των γονιών της. Δηλαδή προτείνεις να γυρίσουμε στο νεκροταφείο;»
«Ακριβώς. Θα ζητήσουμε από τους εργάτες, με μια καλή αμοιβή, να αποκαλύψουν το φέρετρο και τότε θα ιδούμε τι κηδέψατε. Είμαι βέβαιος γιατρέ πως και οι δύο μας πέσαμε θύματα μιας μεταφυσικής φάρσας της γερόντισσας.»

Ο γιατρός έπεσε σε βαθιά περίσκεψη. Η πρόταση του Πέτρου και δυνατή ήταν και λογικοφανής. Αν όμως είχε δίκιο ο Πέτρος, ο ίδιος θα πάθαινε ένα μεγάλο ρεζιλίκι. Από την αμηχανία και τους δισταγμούς του τον έβγαλε ο στρατηγός που μπήκε στη συζήτηση θετικά για την πρόταση του Πέτρου.

«Γιάννη, νομίζω πως αυτό που προτείνει ο Πέτρος, ενώ δεν βλάπτει σε τίποτε, μπορεί να μας δώσει μερικές απαντήσεις σε πολλά ερωτήματα. Έχω τη γνώμη να την δεχθούμε και να πάμε στο νεκροταφείο.»

Τελικά ο γιατρός πείσθηκε και οι τρεις άνδρες με το αυτοκί-

νητο του Πέτρου φτάσανε στο νεκροταφείο της Μαγούλας. Την ώρα εκείνη ερχόντουσαν οι εργάτες με τα απαραίτητα εργαλεία και υλικά να σφραγίσουν τη μαρμαρόπλακα του τάφου. Όταν πλησίασαν και είδαν τον γιατρό ανησύχησαν.

«Γιατρέ μου, τι συμβαίνει και είσαι πάλι εδώ;»

Ο εργοδηγός.. βρέθηκε γνωστός τού γιατρού από κάποια νοσηλεία του στο νοσοκομείο. Τον είχε δει όμως και πριν από δύο ώρες, κατά τη διαδικασία της ταφής.

«Μαστροκώστα, κάνε μου μια χάρη. Ήλθε ο αδελφός της μακαρίτισσας από μακριά και δεν πρόλαβε την κηδεία. Μια και δεν κλείσατε ακόμη τον τάφο, σε παρακαλώ, να σηκώσετε λίγο το καπάκι, να ρίξει μία ματιά στη μακαρίτισσα. Την αγαπούσε πολύ τη συχωρεμένη.»

«Ναι γιατρέ μου.. αμέσως. Ελάτε παιδιά, τραβήχτε προς τα έξω το φέρετρο.»

Οι εργάτες συμμορφωθήκανε με τις οδηγίες του αφεντικού τους και ύστερα από λίγο, όταν ανασηκώθηκε το καπάκι, η πιο μεγάλη έκπληξη έκοψε τα πόδια και των τριών ανδρών. Αντί να δουν τη γλυκιά μορφή της Μίνας ντυμένης στ' άσπρα, αντίκρισαν το συρικνωμένο σκήνωμα μίας γερόντισσας, της κυρά Τασώς, που φορούσε στο κεφάλι μια καινούργια μαύρη ισπανική τσεμπέρα, αυτή που της είχε χαρίσει ο Πέτρος την περασμένη Παρασκευή.

Και ο ίδιος ο Πέτρος δεν περίμενε να αντικρίσει αυτό το θέαμα. Το φοβόταν όμως. Αναθυμήθηκε τώρα τα λόγια της ίδιας της γερόντισσας. *"Κορώني μου, τη Δευτέρα το πρωί όλα θα τα μάθεις"*. Τότε δεν είχε δώσει σημασία, μα τώρα βλέπει

πως αυτό ήταν ένα μήνυμα της γερόντισσας που προστάτευε τη Μίνα. Γύρισε προς το Γιώργο και το γιατρό που στέκανε δίπλα του και τούς εξήγησε για τη μαύρη τσεμπέρα.

«Εντάξει μαστροκώστα. Κλείστε το τάφο. Τελειώσαμε.»

..είπε ο γιατρός κι έκανε μερικά βήματα πίσω. Έδειχνε χαμένος σε χιλιάδες σκέψεις. Οι δύο άλλοι τον πλησίασαν αμίλητοι. Και όταν ήρθαν δίπλα του μπόρεσε να ψελλίσει.

«Κύριοι δεν ξέρω τι να πω. Πέτρο τα έχω χαμένα..»

Στη συνέχεια έκανε μεταβολή και σιωπηλός κίνησε προς τη πύλη του κοιμητηρίου που ήταν αφημένο το αυτοκίνητο. Φαινότανε σαν να μην είχε τίποτε να πει. Ένωθε προδομένος. Οι άλλοι δεν βρήκαν κι αυτοί τίποτε να του απευθύνουν. Έτσι τον ακολούθησαν βουβοί προς το αυτοκίνητο.

Ο Πέτρος οδήγησε πάλι μέχρι το νοσοκομείο. Αυτή τη φορά όμως δεν αισθανόταν άνετα. Ένωθε ένοχος, Χωρίς να το θέλει είχε δημιουργήσει πρόβλημα στο γιατρό και είχε αρχίσει να λυπάται για την απογοήτευση που του έφερε και την ίδια ώρα ν' ανησυχεί και ο ίδιος, για την τύχη της Μίνας. Δεν περίμενε αυτήν την εξέλιξη. Και ποιος το περίμενε;

Ο στρατηγός προσπάθησε να σπάσει την βουβαμάρα.

«Μου φαίνεται απίστευτο. Τι μπορεί να έχει συμβεί;»

Αντί απάντησης όμως δέχτηκε τη σιωπή των δύο άλλων, οπότε δεν επιχείρησε να επαναλάβει την προσπάθεια.

Σαν φτάσανε έξω από το νοσοκομείο, ο Πέτρος βγήκε από τη θέση του οδηγού να χαιρετήσει το γιατρό.

«Γιατρέ μου.. λυπάμαι πάρα πολύ για όλα. Προσωπικά, θα αντιλαμβάνεσαι πως ήδη.. αντιμετωπίζω κι εγώ πρόβλημα.»

«Πέτρο το αντιλαμβάνομαι κι ελπίζω να το ξεπεράσεις. Η λύπη όμως είναι διπλή για μένα. Μία φορά για την Μίνα και μία που δεν είμαι σε θέση να σας περιποιηθώ και τους δύο. Ζητώ την κατανόησή σας.»

«Γιάννη, αυτήν την έχεις. Κοίταξε τώρα να ηρεμήσεις.»
..ψέλλισε ο στρατηγός.

«Αυτό θα κάνω. Σας ευχαριστώ για τη συμπαράσταση.»

Και οι δύο άνδρες φύγανε για το Γύθειο. Μετά από λίγα χιλιόμετρα ο στρατηγός, δεν άντεξε.

«Καλά Πέτρο.. εσύ έφυγες την Παρασκευή για Αθήνα. Πως βρέθηκες ολόκληρο τριήμερο στο πυργόσπιτο με τη Μίνα;»

«Γιώργο.. η Μίνα ήξερε ότι το μεσημέρι της Παρασκευής θα ήμουν στη Νομαρχία. Με πήρε στο κινητό μου τηλέφωνο και μου είπε πως είναι μόνη στο πυργόσπιτο, γιατί ο Γιάννης θα πήγαινε την επομένη το πρωί στην Καλαμάτα για να παραστεί σε ένα ιατρικό συνέδριο και θα χρησιμοποιούσε το δικό της αυτοκίνητο. Αυτή δεν θα τον ακολουθούσε και θα έμενε μόνη στο πυργόσπιτο. Έτσι με κάλεσε εκεί για καφέ. Μετά τον καφέ μου πρότεινε να μείνω, για να διαβάσουμε τις ιστορίες της. Έμεινα και να τι κέρδισα.»

«Πως σχολιάζεις τώρα όλα αυτά τα γεγονότα;»

«Πως να τα σχολιάσω; Υποθέσεις μόνο μπορώ να κάνω. Νομίζω πως το κλειδί στην ιστορία αυτή είναι η γερόντισσα, η Τασώ. Από τις συζητήσεις που είχα μαζί της στο πυργόσπιτο, κατάλαβα πως είχε αγαπήσει τη Μίνα και την προστάτευε σε όλες τις φάσεις της ζωής της. Έτσι, μετά τον πνιγμό της, βρικολάκιασε και γύρισε στο πυργόσπιτο για να συνεχίσει την

προστασία της Μίνας και του σπιτιού. Ήτανε καλό στοιχειό.

Σε κάτι τέτοιες περιπτώσεις λέγεται πως οι άνθρωποι που πεθαίνουν με βίαιο τρόπο, εμφανίζονται πάλι στον τόπο που χάθηκαν σαν φαντάσματα, με ορατή ή και αισθητή μορφή. Και αν οι άνθρωποι αυτοί έχουν θυσιαστεί για το καλό άλλων ανθρώπων, όπως η γερόντισσα, τότε οι ψυχές τους γίνονται αγαθοποιά πνεύματα που μένουν στο τόπο της θυσίας τους. Φαίνεται τέτοιο πνεύμα ήτανε η γερόντισσα και τώρα που τάφηκε κανονικά σε κοιμητήριο, η ψυχή της λυτρώθηκε. Βλέπεις, μόνο το κοιμητήριο είναι ο φυσικός χώρος και ο λειμώνας των ψυχών.»

«Δηλαδή θα είναι και το πυργόσπιτο στοιχειωμένο;»

«Όχι τώρα πια, γιατί η γερόντισσα αναπαύθηκε και η Μίνα έφυγε. Συμβαίνει όμως κάτι περίεργο με το πυργόσπιτο που δεν το έχω διευκρινίσει ακόμη. Ένα περίεργο φως διαχέεται γύρω από το σπίτι και το είχε εντοπίσει ο πατέρας της Μίνας. Έχει γράψει ένα βιβλίο γι' αυτό μα είναι στ' αγγλικά και δεν το έχω διαβάσει. Ίσως κάποτε να το κατορθώσω.»

«Και τον γιατρό; γιατί να τον αντιπαθούσε η γερόντισσα;»

«Πρέπει να ήταν αμοιβαία η αντιπάθεια. Δεν είδες πως μιλούσε και ο γιατρός γι' αυτήν; Η γερόντισσα πρέπει να αντιδρούσε στις πράξεις του γιατρού, γιατί πίστευε πως όλες πλήγωναν τη Μίνα. Πιστεύω πως η γερόντισσα είχε πολύ ισχυρές μεταφυσικές δυνάμεις και ήταν ικανή να επηρεάζει τα γεγονότα. Αυτή πρέπει να ήταν εκείνη που έσωσε τη Μίνα, όταν πήρε τα χάπια για να πεθάνει και η ίδια σκηνοθέτησε την αρρώστια της Μίνας και το θάνατο τον δικό της. Η γριά Τασώ

τέλος πήγε στην Καλαμάτα με το γιατρό και όχι η Μίνα. Με τη Μίνα φύγαμε από το πυργόσπιτο στις 09.00 του Σαββάτου, ενώ ο γιατρός πέρασε από κει με τον οδηγό του και πήρανε τη γριά Τασώ μεταμορφωμένη σε Μίνα, στις 10.00 ή ακόμη πιο αργά και συνεχίσανε για την Καλαμάτα.

Η Μίνα πρέπει να έχει καλή υγεία, ενώ και οι δύο την άφηναν με λάθος πληροφόρηση και την μπέρδευαν. Στο τέλος αυτή, σαν με γνώρισε και συζήτησε μαζί μου τα προβλήματά της, τα κατάλαβε όλα και θέλησε να φύγει μακριά, αφού αυτή η απόφαση, συνέπεσε να ταιριάζει απόλυτα με την δική μου συμβουλή και με τη γνώμη της γερόντισσας. Ίσως ακόμη η γερόντισσα να της επέβαλε ν' αφήσει και μένα. Η ίδια με μπέρδευε. Την μία μου έλεγε: *Θα φύγω από τη ζωή σου για να μην πάθεις κακό και την άλλη.. εσύ μην ανησυχείς, δεν θα με χάσεις.* Σαν να εννοούσε πως η γερόντισσα με ήθελε ή ότι θα την αγνοούσε. Το βέβαιο είναι πως η γριά Τασώ, μιλούσε για.. *Θεούς*, σαν να πίστευε ακόμη στο δωδεκάθεο.»

«Και από πού συμπεραίνεις πως μπορεί και η Μίνα να ήταν στοιχειό, ή ότι άλλο μπορεί να ήταν;»

«Μα τα γεγονότα αυτό δείχνουν. Ακόμη κάνω τη σκέψη, μήπως η γερόντισσα στην προσπάθειά της να σώσει τη Μίνα, δεν το κατόρθωσε και πνίγηκαν και οι δύο. Μετά γύρισαν σαν ξωτικά και στοίχειωσαν το πυργόσπιτο όπου έζησε η γριά και είχε τα υπάρχοντά της αλλά ήταν ιδιοκτησία της Μίνας. Και η Μίνα ήξερε να φυλάει καλά τα μυστικά της. Και οι δύο με είχανε διαβεβαιώσει επανειλημμένα πως.. *όλα θα τα μάθαινα σήμερα, Δευτέρα.* Αυτό σημαίνει πως όλα τα σημερινά, μαζί τα

είχανε προσχεδιάσει. Υπόθεση κάνω.. μήπως στήσανε όλη αυτή την ιστορία για να λυτρωθούν και οι δύο.»²²

«Τι να πω. Όλα αυτά είναι απίστευτα. Μα πάλι, τρεις μέρες εσείς ζήσατε μαζί και κάνατε έρωτα, πως το κάνατε; Δεν αντιλήφθηκες κάποια διαφορετικότητα;»

«Όχι. Βέβαια είχε παντελή έλλειψη εμπειρίας, μα ήταν απόλυτα φυσιολογική. Ο Βυζαντινός Μιχαήλ Ψελλός, τον 11^ο αιώνα, ισχυρίζεται ότι οι δαίμονες μοιράζονται τις σαρκικές ορέξεις των ανθρώπων και εξηγεί πώς καταφέρνουν να εκτελούν την ερωτική πράξη. Και η εκκλησία δεχόταν για πολλούς αιώνες την ύπαρξη αυτών των όντων. Στη περίφημη βούλα του Πάπα Ιννοκέντιου Η' στις 5 Δεκεμβρίου του 1484, με την οποία ξεκίνησαν οι τρομεροί διωγμοί των μαγισσών, ο Ποντίφικας αναφέρει: "Έχει υποπέσει πράγματι στην αντίληψή

²² " Στοιχειώνουν τα σπίτια για διάφορους λόγους. Οι συνηθισμένοι είναι: 1) Πριν πεθάνουν οι ένοικοι είχαν εκφράσει μια τελευταία επιθυμία στον κοντινότερό τους συγγενή (συνήθως αυτή είναι να τους θάψουν σε μέρος που αυτοί επιθυμούν) αλλά ο τελευταίος για διάφορους λόγους δεν την πραγματοποίησε. Τότε το φάντασμα στοιχειώνει τον χώρο μέχρι ότου να εκπληρωθεί η επιθυμία του.

2) Αν πεθάνουν βίαια ή ηθελμένα, π.χ. μετά από μια ξαφνική εισβολή δολοφόνων διαρρηκτών στο σπίτι τους ή αυτοκτονώντας, επιστρέφουν σαν τιμωροί ή σαν επόπτες απλώς του χώρου.

3) Είναι παγιδευμένα! Δεν μπορούν να φύγουν από τον υλικό κόσμο και είναι αναγκασμένα να «ζουν» ανάμεσα σε εμάς και τον δικό τους κόσμο. Σήμερα, οι βρικόλακες υπάρχουν σε όλες τις ιστορίες και παραδόσεις των λαών. Ας αναφερθούμε όμως ειδικότερα για την χώρα μας, την Ελλάδα, που στα περισσότερα νησιά της, αν ρωτήσεις τους ντόπιους όλο και κάτι θα σου πουν σχετικά. Οι βρικόλακες, οι πρόσγειοι (παγιδευμένοι στη γη) υπάρχουν σε αφθονία στην Σαμοθράκη, στις Σπέτσες, στην Ύδρα, στην Αμοργό, στην Κρήτη, στη Λαμία, στην Μάνη, ακόμα και στην Θεσσαλονίκη. Οι βρικόλακες ζούνε μια κανονική ζωή, ανάμεσα στους ζωντανούς. Κάνουν φίλους, εργάζονται και συμμετέχουν σε γλέντια.

μας και θλιβόμαστε βαθιά που ακούμε ότι πολλά άτομα και των δύο φύλων, έχοντας εντελώς ξεχάσει τη σωτηρία των ψυχών τους είχαν δοσοληψίες με κακά πνεύματα, με incubi και succubae".»

«Και τι σκοπεύεις να κάνεις τώρα Πέτρο;»

«Τι μπορώ να κάνω. Σκέπτομαι να κάνω ένα τρισάγιο, για την ψυχή της γερόντισσας, γιατί η Μίνα πιστεύω πως είναι καλά και θα την αναζητώ.. όσο είμαι στη Μάνη. Αν χρειαστεί να φύγω από δω χωρίς νέα της.. θα την περιμένω. Δεν μπορώ να σκεφτώ τίποτε άλλο αυτή τη στιγμή. Όπως βλέπεις, η Μίνα κρατά κάθε πρωτοβουλία για την εξέλιξη των γεγονότων. Ελπίζω να κάνει σύντομα αισθητή την παρουσία της.»

Με τη συζήτηση φτάσανε στο Γύθειο. Ο Πέτρος οδήγησε το αμάξι μέχρι την εξώσκαλα του σπιτιού του στρατηγού.

«Γιώργο, δεν θα έρθω επάνω, δικαιολόγησέ με στις κοπέλες. Νιώθω κουρασμένος ψυχικά. Ίσως κι εσύ να νιώθεις το ίδιο.»

«Σε κατανοώ. Πήγαινε να ξεκουραστείς. Βάλε όμως κάτι στο στομάχι σου πριν πέσεις για ύπνο.»

Και ο στρατηγός κατέβηκε. Οι δύο άνδρες χωρίσανε με την ίδια απορία. *"Τι έγινε η Μίνα και τι άραγε να ήταν;"*

Τέλος του α' μέρους

Γλωσσάρι Μανιάτικο

- Γιαλιστής	ο μήνας Ιούλιος
- Σουκολός	ο μήνας Αύγουστος
- Αρδουκολός	ο μήνας Σεπτέμβριος
- Βάβω	η γριά, η γερόντισσα, η γιαγιά.
- κορώνι μου	κορόνα μου, λατρεία μου. (προσφώνηση)
- ζου δώνου	σου δίνω
- αποδανά	από τώρα
- έδικτο	διάταγμα
- σουρτούκης	αλήτης, άσωτος
- αχαρμάς	ανακάτωμα, μπέρδεμα, κράμα.
- κουσούρι	ελάττωμα, μειονέκτημα.
- κογιονάρω	περιπαίζω
- κεραστάρης	σερβιτόρος, γκαρσόνι
- χωσία	ενέδρα, εξαπάτηση
- χώρα	όλη η Μάνη
- μεγαλογεννήτης	πολύτεκνος
- μπέσα	πίστη, εμπιστοσύνη
- φαμέγιος	λιγογεννήτης, αδύναμος
- αχαμνός	" "
- σκουτιά	ρούχα, ενδύματα
- σαρμάς	ντουφέκι
- αποσκιαδερός	δυτικός
- νταγιαντίζω	ανέχομαι
- Θέμα	Μεγάλη Διοικ. Περιφέρεια στο Βυζάντιο.
- incubus	Αρσενικό δαιμονικό, που παρενοχλεί. σεξουαλικά τις γυναίκες. (λέξη Λατινική)
- succubus	Θηλυκό δαιμονικό που παρενοχλεί σεξουαλικά τους άνδρες. (λέξη Λατινική)

Πηγές.

1.- Γκέμμα	Δημήτριος Λιαντίνης
2.- Μεγάλη Ιστορία της Ελλάδας.	Γ. Κορδάτος
3.- Βυζαντινές μορφές.	CHARLES DIEHL
4.- ΜΑΝΗ	PATRICK LEIGH FERMOR
5.- ΜΥΣΤΡΑΣ	ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΚΟΥΡΟΥ-ΧΡΟΝΗ
6.- ΜΑΝΗ	Ε. ΑΛΕΞΑΚΗΣ
7.- ΜΥΣΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΚΗΣ-ΣΤΑΜΚΟΣ-
ΘΕΟΔΟΣΙΑΔΗΣ-ΑΥΛΙΔΟΥ κ.ά.
8.- ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΑΝΗΣ	ΑΝΑΓΓ. ΚΟΥΤΣΙΛΙΕΡΗ
9.- Ηρωίδες της Λακωνίας.	Γιάννη Ρουμελιώτη.
10.- Η Ιερή Γεωγραφία της Ελλάδας.	ΝΙΚΟΣ ΛΙΤΣΑΣ
11.- Το διαδίκτυο.	

Έργα του ιδίου:

- 1.- **Ποιήματα.** (Τορόντο 2000. ποιητική συλλογή, εξαντλήθηκε και δεν επανεξεδόθη.)
- 2.- **Το όνειρο της Παρασκευής.**
(δραματικό μυθιστόρημα σε επανέκδοση. Αθήνα 2007)
- 3.- **Η αρχαιολόγος (α' μέρος. Η νεράιδα)**
(δραματικό μυθιστόρημα σε δεύτερη έκδοση. Αθήνα 2006)
- 4.- **Η αρχαιολόγος (β' μέρος. Η μάγισσα)**
(δραματικό μυθιστόρημα σε δεύτερη έκδοση. Αθήνα 2006)
- 5.- **Η αρχαιολόγος (γ' μέρος. Η λύτρωση)**
(δραματικό μυθιστόρημα σε πρώτη έκδοση. Αθήνα 2006)
- 6.- **Εθελοντής στις στέπες της Ουκρανίας.**
(δραματικό μυθιστόρημα σε δεύτερη έκδοση. Αθήνα 2006)
- 7.- **Πάθος στους αμμόλοφους.**
(δραματικό μυθιστόρημα σε δεύτερη έκδοση. Αθήνα 2006)
- 8.- **Θανάσιμα αμαρτήματα.**
(δραματικό μυθιστόρημα σε πρώτη έκδοση. Αθήνα 2007)

Σημειώσεις αναγνώστου:

Σημειώσεις αναγνώστου:

